Utrecht University Library
Partner in Science
Universiteit Utrecht

Tractatus fratris Thome de kempis, canonici regularis ordinis sancti Augustini De imitatione Christi. et de contemtu omnium vanitatum mundi. Cum tractatulo Iohannis Gerson de Meditatione cordis. Et complures alij tractat[us] pulcri.

https://hdl.handle.net/20.500.14918/462052

Dit boek is gescand in het kader van het Incunabelen project.

Een incunabel of wiegendruk is een boek of geschrift dat gedrukt is vóór 1 januari 1501. Gezien de bijzondere aard van deze vroege gedrukte werken is besloten deze uitgebreid te beschrijven en te digitaliseren.

Meer informatie over de collectie is beschikbaar op:
https://repertorium.library.uu.nl/collectie/incunabelen/

Bij deze boeken wordt ook de volledige buitenkant gescand en een scan gemaakt van het geopende boek. De hierna volgende scans zijn (in volgorde waarop ze getoond worden):

- het midden van het geopende boek*
- de rug van het boek
- de kopsnede
- de frontsnede
- de staartsnede
- het achterplat

*Een deel van de banden in deze collectie bevatten meerdere titels, het is dus mogelijk dat de pagina's in deze overzichtsscan horen bij een andere titel.

This book has been digitized as part of the Incunabula project.

An incunable or incunabulum is a book, pamphlet, or broadside that was printed before January 1st 1501. Due to their special nature a project has been started to better describe and then digitize these early printed works in our collection.

More information on this collection is available here:
https://repertorium.library.uu.nl/collectie/incunabelen/

The digitized version of these books includes scans of the outside of the book and a scan of the open book. The scans after this notice are (in the order in which they are shown):

- the open book (opened approximately in the middle)*
- the spine
- the head edge
- the fore edge
- the bottom edge
- the back board

*Some of the bindings in this collection contain multiple titles, therefore it is possible that this scan shows pages which belong to a different title.

tribulacō ad rubiginem vicio
rum expurgandam. Fac me
cum desideratū beneplacitū
tuum et ne despicias pecca-
minosaz vitā meā: nulli me-
liꝰ nec clariꝰ qz tibi soli notā
Da michi dñe scīre qđ scien-
dum est. hoc amare qđ amā
dū est: hoc laudare qđ tibi sū
me placet: hoc reputare quod
tibi p̄ciosum apparet: hoc vi
tuperare qđ oculis tuis sorde
scit: Non me sinas sēm vi-
sionem oculoꝝ exterioꝝz iu
dicare: neqz sēm auditū au-
rium hoīm imperitorum sen
tentiare: sed in iudicio vero
de visibilibus et spiritualibꝰ
discernere. atqz super omnia
voluntatē beneplaciti tui sp
inquirere. Falluntur sepe ho
minū sensꝰ in iudicando: fal
luntur et amatores seculi vi-
sibilia tantūmodo amando.
Quid est homo inde melioꝝ
qꝝ reputatur ab hoīne maioꝝ
Fallax fallacem: vanꝰ vanū
cecus cecū: infirmus infirmū:
decipit dū exaltat: et veraciter
magis confundit: duz inaniter
laudat; Nam quantū vnus
quisqz est in oculis tuis tan-
tum est et nō amplius; aīst

humilis sanctus Franciscus

¶ Qđ humilibus insistendū est operibus cum deficitur a summis. ¶ Capitulū lvi.

¶ Magister.

FIli non vales semper in feruentioꝝ desideri
o virtutum stare: nec in altio
ri gradu contemplacōis: sed
necesse habes interdum ob o
riginalem coruptelam ad in
feriora descendere. et onꝰ co
ruptibilis vite eciam inuite t
cū tedio portaē. Quāmdiu mo
tale corpus geris: tedium sen
ties t grauamē cordis. Opo
tet ergo sepe i carne de carnis
onere gemere eo qꝝ nō vales
spiritualibus studijs et diui
ne contemplacioni indesinen
ter inherere. Tunc expedit ti
bi ad humilia et exterioꝝa o
pera confugere et in bonis te
actibus recreare. aduentū me
um et supnam visitacionez
firma confidentia expectare.
erilium tuum et aridi tatem
mentis pacienter sufferre: do
nec iterū a me visiteris et ab
omnibus anxietatibus libe-
reris. Nam faciam te laboꝝ
obliuisci. et interna quiete p
frui. Expandā coram te pa-

ta scripturarum: vt dilatato
corde currere incipias viā mā
datoꝝ meoꝝ. et dices.
Non sunt condigne passio-
nes huiꝰ tpis ad futurā glaz
que reuelabitur in nobis.

¶ Qđ homo non reputet se consolacōe dignum: ꝑ magis verberibus reum.

¶ Capit. lvij. ¶ Discipulꝰ

DOmine nō sum dignꝰ
consolacōe tua nec ali
qua spirituali visitacione. et
ideo iuste mecum agis qñ me
inopem et desolatum relinqs
Si enī ad instar maris lacri
mas fundere possem: adhuc
cōsolacōe tua dignꝰ nō essem
Vñ nichil dignꝰ sum qz fla
gellari t puniri qꝝ graviter t
sepe te offēdi. et in mlꝯ val
de deliqui Ergo vera pensa-
ta racōe nec minima dignus
sum cōsolacōe: ꝑ tu clemēs et
misericoꝝs deꝰ q nō vis peri
re opa tua ad ostendendum
diuitias bonitatis tue in va-
sa misericordie tue: eciaz p̄ter
oīm̄e ppriū meritū dignaris
cōsalori seruū tuū supra hūa
num modū: Tue enī cōsolaci
ones: nō sunt sicut humane
cōfabulacōnes. Quid egi dñe
vt michi cōferres aliquā cele
stem cōsolacōnez. Ego nichil
boni me egisse recolo: ꝑ sp ad
vicia ꝓnū et ad emendacōez
pigrū fuisse: Verū est et nega
re nō possuz Si aliter dicerez
tu stares contra me et nō eēt
qui defenderet. Quid meruī
ꝓ peccatis meis nisi infernuz
et ignem eternū. In veritate
cōfiteoꝝ qm̄ dignꝰ sum oīmi
ludibrio et cōtemtu: nec decet
me inter deuotos tuos ꝓmo
rari Et licet hoc egre audiam
tñ aduersum me ꝓ veritate
petā mea arguā vt faciliꝰ mi
sericordiā tuā merear impe-
trare. Quid dicā reꝰ et omni
cōfusione plenꝰ. Nō habeo
os loquēdi nisi hoc tñ vbuz
peccaui dñe peccaui. miserere
mei. ignosce michi. Sine me
paululū. vt plangā doloꝝem
meū anteqz vadā ad terrā te
nebroſaz et optam mortis ca
ligine. Et quid tam marime
a reo et peccatore misero req
tis nisi vt ꝓterat et hūiliet se
ꝑ delictꝯ suis In vera ꝓtricō
ne et cordis hūiliacōne nascit
spes venie: recōciliat ꝓturba-
ta cōscia: reparat grā ꝑdita.
tuetur homo a futura ira: et

IMITATIO
CHRISTI
—
(MAGDEBURG)
1568

RARIORA
oct.
207

Cm

Cm

Cm

Q 1,500

607. 540. fc
Rarioa oct 207

Tractatus fratris Thome de Kempis canonici regularis ordinis sancti Augustini

De imitatione Christi. et de contemtu omnium vanitatum mundi. Cum tractatulo Johannis Gerson de Meditatione cordis. Et complures alij tractatꝰ pulcri.

Tabula.

Tabule capitulorum in libros sequentes.

Capitula libri primi.

De imitatione christi: et de ptemptu omniū vanitatuz mundi. Capitulum Primum. Folio primo

De humili sentire sūīpius.	ca ij	i
De doctrina Veritatis	ca iij	i
De prudentia in agendis.	ca iiij	ij
De lectione sanctarum scripturarum	ca v	ij
De inordinatis affectionibus.	ca vi	iij
De vana spe et elatione fugienda.	ca vij	iij
De cauenda nimia familiaritate.	ca viij	iij
De obedientia et subiectione.	ca ix	iij
De cauenda superfluitate verborum	ca x	iiij
De pace acquirenda et zelo proficiendi.	ca xi	iiij
De vtilitate aduersitatis.	ca xij	iiij
De tentationibus resistendis.	ca xiij	v
De temerario iudicio vitando	ca xiiij	vi
De operibus ex charitate factis.	ca xv	vi
De sufferentia defectuum aliorum.	ca xvi	vi
De vita Monastica vita.	ca xvij	vij
De exemplis sanctorum patrum.	ca xviij	vij
De exercitijs boni religiosi.	ca xix	viij
De amore solitudinis et silentij	ca xx	viij
De compunctione cordis.	ca xxi	ix
De consideratione humane miserie.	ca xxij	x
De meditatione mortis.	ca xxiij	xi
De iudicio et penis peccatorum.	ca xxiiij	xij
De feruenti emendatione tocius vite nre	ca xxv	xiij

Capitula libri secundi

De Interna conuersatione	ca i	xv
De hūili submissiōe sub prelati regimine	ca ij	xvi

Tabula.

De bono pacifico homine. ca iij xvi
De Pura mente et simplici intentione. ca iiij xvi
De Propria consideratione. ca v xvij
De Letitia bone conscientie. ca vi xvij
de Amore ẏhesu super omnia. ca vij xvij
De Familiari amicitia ẏhesu ca viij xviij
De Carentia omnis solatij. ca ix xix
De Gratitudine pro gratia dei. ca x xx
De Paucitate amatorum crucis ẏhesu. ca xi xx
De Regia via sancte crucis. ca xij xxi

Capitula libri tercij

De Interna locutione xpi ad aiaz fidelez. ca i xxiij
Qđ veritas intꝰ loqꝫ sine strepitu vboꝝ ca ij xxiij
Quod Verba dei cum humilitate sunt audienda: et qꝫ multi ea non ponderant ca iij xxiij
Oratio ad implorandū deuotionis grāz ca iiij xxiiij
Quod In veritate et hnmilitate coram deo conuersandum est. ca v xxiiij
De Mirabili effectu diuini amoris. ca vi xxv
De Probatione veri amatoris. ca vij xxvi
De occultāda grā sub hūilitatꝫ custodia ca viij xxvi
De Vili estimacōe suiipsiꝰ in oculis dei ca ix xxvij
Qđ oia ad deū sicꝫ ad finē vltimū referūdꝫ ca x xxviij
Qđ Spreto mūdo dulce est ꝑuire deo. ca xi xxviij
Qđ Desideria cordis examinanda sunt et moderanda Capitulum duodecimum Folio xxix
De Informatione pacientie et Luctamine aduersus cō cupiscentias. ca xiij xxix
De Obedientia humilis subditi ad exemplum domini nostri ẏhesu Christi ca xiiij xxx
De Occultis dei iuditijs considerandis ne extollamur in bonis. ca xv xxx
Qualiter standum sit ac dicendum in omni re deside- rabili. ca xvi xxx

Tabula

Oratio Pro beneplacito dei pficiendo ca xvij xxxi
Qđ verū ſolaciū in ſolo deo ē querendū ca xviij xxxi
Qđ Oīnis ſolicitudo in deo ponēda ē ca xix xxxi
Quod temporales miſerie Chriſti exemplo equanimiter ſunt ferende. ca xx xxxij
De tolerantia iniuriarum et quis verus paciens eſſe pbetur. ca xxi xxxij
De Confeſſione propue infirmitatis et huius vite miſerijs Capitulum vigeſimum ſcđm Folio xxxiij
Qđ in deo ſup oīa bona requieſcēdū ē ca xxij xxxiij
De recordacōe bñficioꝝ dei mltipliciū ca xxiij xxxiij
De quatuor magnā importātibꝫ pacē ca xxv xxxv
Oratio contra cogitationes malas ca xxvi xxxv
Oratio p illumiacōe mentꝭ deuotiſſiā ca xxvij xxxv
De Euitatione curioſe inquiſicionis ſuper alterius vita. Capitulum xxviij Folio xxxvi
In quibus firma pax cordis et verus profectus conſiſtere videtur. ca xxix xxxvi
De Eminentia libere mentis et qꝫ ſuppler oratio magis meretur q̄z lectio. ca xxx xxxvi
Quod Priuatus amor maxime a ſummo bono retardat Capitulum. xxxi Folio xxxvij
Oro p purgacōe cordis et celeſti ſapia ca xxxij xxxvij
Contra liguas obtrectatorum. ca xxxiij xxxvij
Qualiter inſtante tribulatione deus inuocandus eſt et benedicendus Capitulum xxxiiij Folio xxxviij
De Diuino petendo auxilio a confidentia recuperande gracie diuine. ca xxxv xxxviij
De Neglectu omnis creature vt creator poſſit inueniri. Capitulum. xxxvi Folio xxxix
De Abnegatione ſui et abdicatione omnis cupiditatis Capitulum xxxvij Folio xxxix
De Inſtabilitatate cordis et de intentione fineli ad de-

Tabula

um habenda Capitulum xxxviij Folio xl
Qđ amāti sapit deꝝ sup oia et in oibꝫ ca xxxix xl
Qđ nō ē securitas a tentacōe i hac vita ca xl xli
Contra vana hominum iudicia· ca xli xli
De Pura et Jntegra resignatione sui ad obtinendam cordis libertatem. Capitulū xlij Folio xlij
De Bono regimine in externis: et de recursu ad deum in periculis Capitulum xliij Folio xlij
Qđ hō nō sit importunꝫ in negotijs ca xliiij xlij
Quod homo nichil boni er se habz et de nullo gloriari potest Capitulum xlv Folio xliij
De contemtu oīs temporalis honoris ca xlvi xliij
Qđ pax nō est ponenda in hominibꝫ ca xlvij xliij
Contra vanam et secularem scientiaz ca xlviij xliiij
De nō attrahēdo sibi res exteriores ca xlix xliiij
Qđ nō oibꝫ ē credēdū ꝛ de facili lapsu v̄boꝝ ca l xliiij
De Confidentia in deo habenda quando insurgunt verborum iacula. ca li xlv
Qđ oia ḡuia ꝓ ekna vita sūt toleranda ca lij xlvi
De die eknitatis et huiꝫ vite angustijs ca liij xlvi
De Desiderio eterne vite: et quanta sint certantibus bona promissa Capitulum liiij Folio xlvij
Qualit hō desolatꝫ dēat i mānꝫ dī se offerre ca lv xlvij
Quod humilibus insistendum est operibus cum deficitur a summis ca lvi xlix
Quod homo nō reputet se consolatione dignum sed magis verberibus reum ca lvij l
De grā dei q̄ nō miscet ꝛrena sapientibꝫ ca lviij l
De diuersis motibꝫ nature et gratie ca lix li
De corrupcōe nature et efficacia dīne grē. ca lx lij
Quod nosipos abnegare et Christum imitari debemꝫ per crucem· ca lxi lij
Quod homo non sit nimis deiectus quando in aliq̄s

Tabula.

labitur defectus Capitulum lxij Folio liij
De Altioribus rebus et occultis dei iudicijs non scrutandis Capitulum lxiij Folio liiij
Qđ Ois spes et fiducia i solo đo ē figēda ca lxiiij lv

Capitula libri quarti

Cū q̄zta reuerentia xp̄s sit suscipiendꝰ ca i lvi
Quod magna bonitas et charitas dei in sacramento exhibetur homini. ca ij lvij
Quod vtile sit sepe communicare. ca iij lvij
Qđ mlta bona p̄stāt đuote ꝓmunicātibꝰ ca iiij lix
De dignitate sac̄ mēti ꝛ statu sacerdotali ca v lx
Interrogacō de exercitio añ ꝓmunionē ca vi lxi
De discussiōe p̄pe ꝓscie ꝛ emēdacōis ꝓpositō ca vij lxi
De oblacōe xp̄i i cruce ꝛ ꝓpria resignacōe ca viij lxi
Quod nos et omnia nostra deo debemus offerre et p omnibus orare ca ix lxij
Qđ sac̄ ꝓmunio de facili nō ē relinq̄zda ca x lxiij
Quod corpus Christi et sacra scriptura maxime sunt anime fideli necessaria ca xi lxiiij
Quod cum magna diligentia se debeat communicaturus Christo preparare: ca xij lxv
Quod toto corde anima deuota Christi vnionem in sacramento affectare debet ca xiij lxv
De quorundam deuotorum ardenti desiderio ad corpus Christi. ca xiiij lxvi
Quod gracia deuotionis humilitate et suiꝑius abnegacione acquiritur ca xv lxvi
Quod necessitates nostras Christo aperire et eius grāz postulare debemus ca xvi lxvij
De ardenti amore et vehemēti affectu suscipiendi Christum ca xvij lxvij
Qđ homo non sit curiosus scrutator sacramenti ß solum humilis imitator Christi subdendo sensum

Tabula.

ſuum ſacre fidei. Capitulum xviij Folio lxviij
¶ Tractatus De meditatione cordis. Folio lxix
¶ Speculum bti Bernardi de honeſtate vite lxxiij
¶ De Contemplatione dei Folio lxxiij
¶ De Superbia deteſtanda Folio lxxiij
¶ Octo puncta beati Bernardi mediantibꝰ quibꝰ pue nitur ad pfectionez vite ſpiritualis. Folio lxxiiij
¶ Tractatꝰ ſcti Auguſtini de Fuga mulieruz lxxvij
¶ Tractatus ſcti Auguſtini de Continentia lxxix
¶ Tractatꝰ Johānis Gerſon De remedijs contra reci- diuum peccandi a confeſſoribus dandis lxxx
¶ Epiſtola bti Hieronimi ad paulinū p̄sbiterꝫ lxxxij
¶ Sermo bti Auguſtini ſup Orationē dn̄icā lxxxiiij
¶ Exposītio bti Auguſtini ſup Simbolum. lxxxv
¶ Alia exposītio ſuper Simbolum. Folio lxxxvij
¶ Regule ad cognoſcendū differentiā inter pctm̄ morta le et veniale Henrici de Haſſia Folio lxxxviij
¶ De Septem peccatis mortalibus. Folio lxxxix
¶ Tractatus brevis et vtilis De exercitio compunctio- nis vt quis a deo purgetur. ca i xci
De exercitio ſpei ne deſperet. ca ij xci
De Vberiori occaſione Spei Venie et Beneficijs colla- tis Capitulum Tercium. Folio xci
Quid faciendum ſit poſt huiuſmodi ſpem et compuncti onis ſtimulum. ca iiij xcij
De Vberiori profectu in diuino amore et dulcedine ſpi- rituali Capitulum quintum Folio xcij
Quomodo quis ſe excercer debet ante celebrationē dini- norum. Capitulum Sextum. Folio xciij
Quō poſt celebracōz hō ſe hrē debeat. ca vij xciij
Que ſit cauſa qꝛ tā pauci pficiūt i religiōe ca viij xciij
De remedijs cōtra negligētias p̄uatas. ca ix xcv
Qualiter reſiſtendum ſit dyabolo et tentamentis circa

Tabula

premissa. Capitulum Decimum Folio xcvi
Quedã doctrine circa materiã p̃dictã recollecte xcvij
¶ Expositiõ misse sc̃m septem dona spũssci. xcvij
¶ De diuersis intentionib9 cõmunicantium. xcviij
¶ Cogitacõ nostra debet versari circa septez. xcviij
¶ Tria sũt q̃ hõ dz hrẽ circa ꝓmuniõez corpis xp̃i xcix
¶ Decem sunt virtutes misse Folio xcix
¶ De separatione anime a mortali corpore. xcix
¶ Speculum Monachorum Folio c
¶ De duob9 necessarijs homini volẽti xp̃m sequi ci
¶ De hijs q̃ ad pfectiõez spũalis vite requirũtur. cij
¶ De septem impedimentis hominem ne proficiat in bono impedientibus. Folio ciij
¶ Q̃ octo modis peccata venialia dimittuntur ciij
¶ Tractatus De dicendis horis canonicis Folio ciij
De modo dicendi horas Canonicas Folio cvij
¶ Tractatus De modo bene moriendi. Folio cx

¶ Dominus Johannes Numburg Artis medicine Doctor presentia opuscula largis expensis exarari in remediũ suorũ peccaminũ: animeq; sue salutẽ pro testamẽto vltimo ꝓcurauit et fecit: et p suos executores seu testamentarios ea pure propter deum dari et distribui mandauit vñ et ipi sue vltime volũtatis et testamẽti executores omnes et singulos legatarios qui eaip̃a sic vt prefertur gratis testementi loco acceperint rogant orant atq; iterum orant et in xp̃o obtestantur quatinus dominum deum pro eius anima et suorum charorum fideliter exorare meminerint vt et ipi per hoc et alia bona que fecerint post hanc erumnosam vitam animarum suarum requiem et vitam habere mereantur eternam.

¶ Incipit liber primus fratris Thome de kempis canonici regularis ordinis sci Augustini De imitacione christi et de contemtu oim vanitatū mūdi. ¶ Capitulū primū

Qui sequitur me. non ambulat in tenebris sed habebit lumē vite. dicit dns Johānis octauo. Hec sunt vba xpi quibus ammonemur quatenus vitā eius et mores imitemur si volumus veraciter illuminari: et ab oi cecitate cordis liberari. Summū igitur studiū nrm sit in vita ihū xpi meditari. Doctrina xpi oēs doctrinas scto rū pcellit. et q spm xpi habēt absconditū ibi māna inueniret Sz ptingit q multi ex frequēti auditu euāgelij pnū desideriū sentiūt q: spm xpi nō habēt. Qui aūt vult plene et sapide xpi vba intelligere oportet vt totā vitā suam illi studeat cōformare. Quid pdest tibi alta de trinitate disputare si careas hūilitate vñ displiceas trinitati Vere alta vba nō faciūt sanctū et iustū sz vtuosa vita efficit deo charum. Opto magis sentire cō pūctionē: q3 scire eius diffinicōem. Si scires totā bibliam mētetenus: et oim ph̄orū dicta qd totū pdesset sine charitate dei et grā. Vanitas vanitatū et oia vanitas: preter amare deū et illi soli seruire. Jsta ē summa sapientia per cōtemtū mūdi tendere ad celestia regna. Vanitas igitur est divitias perituras querē et in illis sperare. Vanitas q3 ē honores ambire et i altū se extollere. Vanitas est carnis desideria sequi: et illd desiderare vñ postmodū graviter oportet puniri. Vanitas ē lōgā vitā optare: et de bona vita parū curare. Vanitas ē pn̄tem vitā solū attendere: et q futura sint nō pūdere. Vanitas ē diligere qd cū oñi celeritate trāsit: et illuc nō festinare vbi sempiternū gaudiū manet. Memēto illi9 frequēter pverbij q: nō saciatur oculus visu: nec auris implet auditu. Stude ergo cor tuuz ab amore visibiliū abstrahē: et ad inuisibilia te transferre Nā sequētes suā sensualitatē maculant cōscientiam et per

dunt dei graciam.

¶ De humili sentire suiꝑpio

¶ Capitulum secundum.

OMnis homo natura liter scire desiderat: ꝫ scientia sine timore dei quid importat. Melior est ꝓfecto hūilis rusticꝰ q̄ deo seruit: q̄z superbꝰ pḧus q̄ se neglecto cursum celi cōsiderat. Qui bene seipm ꝓgnoscit sibiꝑpi vilescit nec laudibꝰ delectat hūanis. Si scirē oīa que in mūdo sūt et nō eēm in charitate: q̄d me iuuaret coꝝ deo q̄ me iudicaturus ē ex facto. Quiesce a nimio sciendi desiderio: q̄ magna ibi inuenīt distractio et deceptio. Scientes libent volunt videri et sapientes dici. Multa ergo sunt que scire parum vel nichil aīe ꝓsunt. Et valde insipiēs ē q̄ alīs intendit q̄z hīs q̄ saluti sue deseruiūt Multa vba nō saciant aīaz: sed bona vita refrigerat mentē et pura cōscientia magnā pstat ad deū cōfidentiā. Quāto plus et melius scis tāto grauius inde iudicaberis: nisi sanctius vixeris. Noli ergo extolli de vlla arte vel scia ꝫ potius time de data tibi noticia. Si tibi videt q̄ multa scis et satis bñ intelligis scito tm̄ q̄a sunt multo plura que nescis. Noli altū sape ꝫ ignorantiā tuā magis fatē. Quid vis te alicui ꝓferre: cū plures doctiores te inueniant: et magis in lege periti. Si vis vtiliter aliq̄d scire et discere: ama nesciri et ꝓ nichilo reputari. Hec ē altissima et vtilissima lectio suiꝑpius vera cōgnitio et despectio: de seipo nichil tenere et de alīs sp bene et alte sentire: magna sapientia ē et pfectio. Si videris aliquē apte peccare vel aliq̄ grauia ppetrare: nō debes te tm̄ meliorez estimare. q̄ nescis q̄zdiu possis in bono stare. Oīes fragiles sumus: ꝫ tu neminē fragiliorem teipo tenebis.

¶ De Doctrina Veritatis.

¶ Capitulum Tercium.

FElix quez veritas ꝓ se docet nō per figuras et vōces trāseūtes ꝫ sicuti se habz Nrā opio ⁊ nr̄ sensꝰ sepe nos fallit et minorem videt Quid ꝓdest magna cauillacio de occltis et obscuris rebꝰ de q̄bꝰ nec arguemur i iudicō q̄ ignorauimꝰ Grādis insi-

pientia q neglectis vtilib9 et necessarijs vlero intēdim9 curiosis et dānosis. Oculos habentes nō videm9. et q̄d cure nobis de generib9 et spēbus. Cui etnū v̄bū loq̄tur a mltis opinionib9 expedit. Et vno v̄bo oia et vnū loquēt oia. Et hoc ē principiū q̄d q loquitur nobis. Nemo sine illo intelligit aut recte iudicat. Cui oia vnū sunt et oia ad vnū trahit et oia i vno videt. p̄t stabilis corde eē et i deo pacifico pmanere. O veritas deꝰ fac me vnū tecū in charitate ppe tua. Tedet me sepe multa legere q audire In te ē totū q̄d volo et desidero. Taceāt oēs doctores: sileāt vniuerse creature in cōspectu tuo. tu michi loquere solus Quāto aliquis magis vnit9 sibi et interius simplificat9 fuerit: tāto plā q altiora sine labore intelligit q: desup lumē intelligētie accipit Pur9 simplex et stabilis spūs in mult9 opib9 nō dissipatur. q: oia ad dei honorez opaī et in se ociosus ab oi p pria exquisicione esse nititur. Quis te magis ipedit et molestat q̄z tua immortificata affectio cordis Bonus et deuotus homo opera sua pri9 int9 disponit que foris agere debet. Nec illa trahūt eū ad desideria viciose inclinacōis: ß ipe inflectit ea ad arbitriuz recte racionis. Quis hz fortiꝰ certamē q̄z q̄ nititur vincē se ipm. Et hoc deberet eē negociuz nrm̄: vincere vitz seipm: et q̄tidie seipo fortiorem fieri atqz in melius aliq̄d pficere: Ois pfectio i hac vita q̄ndaz impfectionē sibi hz annexam et ois speculacō mā q̄dā caligine nō caret. Humilis tui cōgnitio certior via est ad deū q̄z pfunde scie inquisicio. Nō ē culpāda scia aut quelibz simplex rei noticia que bona ē in se cōsiderata et a deo ordinata ß pferēda ē sp bona cōscia et virtuosa vita. Quia vero pl'es magis studēt scire q̄z bñ viuere: iō o sepe errāt: et pene nullū vel modicū fructm̄ ferūt O si tātā adhibēnt diligētiā ad erstirpanda vicia et vtutes inserendas: sicuti ad mouendas questiones: non fierēt tanta mala et scandala in populo: nec tanta dissolucio in cenobijs. Certe aduenien-

te die iudicij nō quereꝛ a nobis q̄d legimus ꝑ q̄d fecim9. nec q̄z bene diximus: ꝑ q̄z religiose vixim9. Dic michi vbi sunt modo omnes illi dñi et magistri q̄s bene nouisti dū adhuc viuerent et in studijs floꝛerēt. Jā eoꝝ p̄bendas alij possident: et nescio vtrum de eis recogitāt. Jn vita sua aliquid videbantur: et modo de illis tacetur. O q̄z cito trā sit gloꝛia mundi. Vtinā vita eoꝝ scientie ip̄oꝛ cōcoꝛdasset tūc bñ studuissent et legissēt q̄z multi peunt p vanā scientiā in hoc seculo qui parum curāt de dei seruitio. Et quia magis eligunt magni esse q̄z hūiles: ideo euanescūt in cogitacōib9 suis. Vere magnus ē qui magnā habet charitatē Vere magn9 ē q̄ in se puus ē et p nichilo oīe culmē hōꝛis ducit. Vere prudens est q̄ oia terrena arbitꝛat vt stercoꝛa: vt xp̄m lucrifaciat. et vere bñ doctus ē qui dei volūtatē facit: et suā volūtatē relinquit.

¶ De prudentia in agendis.

¶ Capitulum quartum.

NOn est credendū oīni verbo nec instinctui ꝑ caute et longanimiter res est scōm deū ponderāda. Proch dolor sepe malū facilius q̄z bonū de alio creditur et dicitur ita infirmi sumus. Sz ꝑfecti viri nō facile credūt oi enarranti. q: sciūt infirmitatē humanā ad malū ꝓcliuā et in verbis satis labilez Magna sapientia ē nō eē p̄cipitem in agendis. nec ptinaciter in p̄pꝛijs sensibus stare. Ad hāc eciā ptinet nō quibuslibz hominū vbis credere: nec audita vel credita mox ad alioꝝ aures effundere Cū sapiente et cōscienciosō viro cōsilium habe: et quere potius a meliori instrui q̄z tuas adinuētiones seq̄. Bona vita facit hominē sapientē scōm deū et exptū in multis. Quāto q̄s in se hūilioꝛ fuerit et deo subiectioꝛ: tanto in omnibus erit sapientioꝛ et pacatioꝛ.

¶ De lectione sanctarū scripturarū. ¶ Capitulū v.

VEritas ē in scripturis sanctis querenda: nō eloquētia. Oīs scripta sacra eo spū debet legi q̄ facta est. Querere poci9 debem9 vtilitatē i scripturis q̄z subtilitatē

sermonis. Ita libenter deuotos et simplices libros legere debemus sicut altos et profundos. Nō te offendat auctoritas scribentiū vtrū pue rile magne litterature fuerit ſ amor pure veritatis te trahat ad legendū. Nō queras quis hoc dixerit: ſ quid dicatur attende. Homines transeūt ſ veritas dñi manet in eternū. Sine psonarū accepcōe varijs modis loquitur nobis deus. Curiositas nra sepe nos impedit in lectione scripturarū: cū volumus intelligere et discutere vbi simpliciter esset trāscūdū. Si vis profectum haurire: lege hūiliter simpliciter et fideliter nec vnq̄z velis hre nomē scīe: Interroga libenter: et audi tacens vba sctōrū nec displiceāt tibi parabole seniorū: sine cā enim non proferuntur.

¶ De Inordinatis affectionibus. ¶ Capitulum vi.

QVando cūq; homo aliquid inordinate appetit statim in se inquietus fit. Supbus et auarus nūq̄z quiescūt Paup et hūilis spū in multitudine pacis cōuersatur. Homo q̄ necdū perfecte in se mortuus est: cito tentat et vincit in puis et vilibus rebus Infirmus spū et q̄dāmō adhuc carnalis et ad sensibilia inclinatus: difficulter se pt a terrenis desideriis ex toto abstrahere: et ideo sepe hz tristiciaz cū se subtrahit. leuiter eciā indignat si q̄s ei resistit. Si aūt p̄secutus fuerit qd cōcupiscit: statim ex reatu cōscientie grauatur, q: secutus ē passionē suā: que nichil iuuat ad pacem quā quesiuit Resistēdo igitur passionibus inuenit vera pax cordis: non ātt seruiendo eis. Nō est ergo pax in corde hominis carnalis nō in hoīe exteriorib9 dedito sed in feruido et spirituali.

¶ De Vana spe et Elacione fugienda. ¶ Capitulū vij.

VAnus est qui spem suā ponit in hoīb9 aut in creaturis. Nō te pudeat alijs seruire amore ihū xpi: et pauperē i hoc secło videri. nō stes sup teipm ſ in deo spem tuā cōstitue. Fac qd in te ē et deus aderit bone volūtati tue. Nō cōfidas in tua scia: vel cuiuscūz astucia viuētis: ſ magis in di grā q̄ adiuuat hūiles et de se p̄sumētes hūiliat. Ne glo-

rieris i diuitijs si assūt: nec in amicis q; potētes sūt: ß i deo q̄ oia p̄stat et seip̄m sup oia dare desidērat. Nō te extollas de magnitudie vl̄ pulcritudine corpis q̄ modica infirmitate corrūpit et defedat. Nō placeas tibijp̄i de habilitate aut ingenio tuo: ne displiceas do cuiꝰ ē totū q̄q̄d boni naturaliter habueris. Nō te reputes alijs meliorē: ne forte coram do deteriore habearis: q̄ scit q̄d ē in hoīe. Nō supbias de opib⁹ bonis q; alit sūt indicia dignj hoim: cui sepe displiz q̄ hoibus placet. Si aliq̄d boni habueris crede de alijs meliora: vt hūilitatez cōserues: Nō nocz si oib⁹ te supponas: nocet ār pl̄imū si vl̄ vni te p̄ponas. Jugis par cū hūilitē corde ār supbi zelꝰ et indignacō

¶ De cauenda frequēs. nimia familiaritate. Ca viij

NOn omni homini reucles cor tuū: ß cū sapiente et timēte deū age cāmtuā Cū iuenib⁹ et extraneis rarꝰ esto. Cū diuitibus noli blādiri: et coram magnatis nō libēter appareas Cū hūilib⁹ z simplicib⁹ cū deuot et morigerat socia re: et q̄ edificacōnis sūt ptracta Nō sis familiaris alicui mlieri ß i ꝓmum oēs bonas mlieres deo cōmēda. Soli deo et āgelis eiꝰ opta familiaris ē: et hoim noticiā deuita. Charitas habēda ē ad oēs: ß familiaritas nō expedit. Q̄ñq̄ accidit vt p̄sona ignota ex bona fama luceſcat cuiꝰ tñ p̄ñtia oc̄los intuētiuz obfuscat Putamꝰ aliq̄n alijs placē ex cōiūctōe nr̄ā: et incipimꝰ magis displicē ex morum ip̄fitate i nobis ꝓsiderata

¶ De Obedientia et subiectione. ¶ Capitulum ix.

DAlde magnū est in obedientia stare: sub p̄lato viuere: et sui iuris nō ee Multo tutiꝰ ē stare in subiectione q̄z in prelatura. Multi sunt sub obediētia magis ex necessitate q̄z ex charitate. et illi penā hñt et leuiter murmurāt: nec libertatē mētis acquirēt nisi ex toto corde ꝓpt deū se subjciāt. Curre hic vel ibi: nō inuenies q̄etem nisi in hūili subiectione sub p̄lati regimine Jmaginacio locorum et mutacō multos fefellit. Verum ē q̄d vnusquisq̄ libenꝫ

agit p̄ sensu suo: et inclinat ad eos magis q̄ secū sentiūt. Sz si deꝰ ē inter nos necesse ē vt relinq̄mus ecīa q̄q̄ nostrū sentire ppt̄ bonū pacis Quis ē ita sapiens q̄ oīa plene scire p̄t. Ergo noli nimis in sensu tuo cōsidere: ß velis ecīa libenter aliorū sensus audire. Si bonū ē tuū sentire t hocip̄m ppter deū dimittis et aliū sequeris magis exinde pficies. Audini enī sepe securiꝰ esse audire et accipe cōsiliū q̄z dare. Potest enī p̄tingere vt bonū sit vniuscuiusq̄z sentire. ß nolle alīs acquiescere cū id ratio aut cā postulat: signū ē superbie t ptinacie.

¶ De cauenda superfluitate verboꝝ. ¶ Capitulum x

QAueas tumultū hoim q̄ztū potes. multū enī impedit tractatꝰ seculariū gestorū ecīa si simplici intencōe p̄ferant. Cito enī inq̄namur vanitate et captiuamur. Vellez me pluries tacuisse et inter hoies nō fuisse. Sz q̄re tā libenter loq̄mur et inuicē fabulamur: cū tū raro sine lesione p̄scie ad silētiū redimꝰ Ideo tā libēter loq̄mur: q: p mutuas locucōes ab inuicē p̄solari q̄rimꝰ: t cor: diuersis cogitacionibꝰ fatigatū optamꝰ releuare. Et multū libēter de hīs q̄ mlt̄ū diligimꝰ vel aspimꝰ vel q̄ nobis p̄spera sentimꝰ libet loq̄ t cogitare. Sz pchdolor: sepe inanit̄ et frustra Vtā hec exterior: p̄solacō interioris et dīne p̄solacōis uō modicuz detrimētū ē: Jō vigilādū ē et oādū ne tpus ociose trāseat Si loq̄ litz et expedit: q̄ edificabilia sūt loq̄re Malꝰ vsus et negligētia pfectꝰ nrī mlt̄ū facit ad incustodiaz oīs nrī. Juuat tū nō parū ad pfectū spūalē deuota spūaliū rerum collacio. maxime vbi pares animo et spū i dō sibi sociant.

¶ De pace acquirenda et zelo pficiendi. ¶ Capitulū xi.

MUltā possemꝰ pacē habere si nō vellemꝰ nos cū aliorū dictis et factis q̄ ad nrāz curā nō spectāt occupare Quō p̄t ille diu i pace manē q̄ alienis curis se intermiscet q̄ occasiōes forinsecꝰ q̄rit: qui parū vl̄ raro se intrinsecꝰ colligit. Bti simplices qm̄ mlt̄ā pacē hēbūt. Quare q̄dā sctō p̄ tā pfecti et cōtēplatiui fuerūt

q: oīno seipos mortificaē ab oībꝫ terenis desideriis stu duerūt. et ideo totis medullis cordis deo inherere atq; libe re sibi vacare potuerūt. Nos q̄dem nimiū occupamur p- priis passionibꝫ: et de trāsito trīs nimis sollicitamur. Ra ro ecīā vnū viciū pfecte vinci mꝰ et ad q̄tidianū pfectū nō accēdimur: ideo frigidi et tepi di remanē. Si cēmꝰ nobis ipis pfecte mortui: et interius minime iplicati tūc possemꝰ ecīā diuina sapere et de celesti cōtēplacōe aliq̄d expiri. Totū et maximū impedimētū ē q: nō sumꝰ a passionibꝫ et ꝺcu piscētis liberi: nec pfectā sctō rū conamur viā ingredi. Qñ ecīā modicū aduersitat occur rit: nimis cito deiscimur: ⁊ ad hūanas cōsolaciones cōuerti mur. Si nitiremur sicut viri fortes stare i plio: pfecto auxi liū dñi videremꝰ sup nos de celo Ipe enī certātes et de grā sua sperātes paratꝰ ē adiuua re: q̄ nobis certādi occasiōēs p arat vt vincamꝰ. Si tm̄ in istis exterioribꝫ obseruātijs p fectū religionis ponimꝰ cito finē hēbit deuocio nrā Sz ad radicem securim ponamꝰ vt purgati a passiōibꝫ pacifica mētē possideamꝰ. Si oi ānō vnū viciū extirpaēmꝰ: cito vi ri pfecti efficēmur Sz mō eō trario sepe sentimꝰ vt melio res et puriores i initio ꝓuersi onis nos fuisse iueniamꝰ q̄z pꝰ mltos ānos pfessiōis Fer uor et pfectꝰ nr̄ q̄tidie debēt crescere: ꝑ nūc p magno vi- deē si q̄s primi feruoris ptem possit retinere. Si modicā vi olentiā facerēmꝰ in principio tūc postea cūcta possemꝰ face re cū leuitate et gaudio. Gra ue ē assueta dimittē: ꝑ grauiꝰ ē ꝓtra ppriā volūtatē ire. Sz si non vincis pua et leuia: qñ superabis difficiliora; Resiste i principio inclinacōi tue ⁊ ma lā desiste ꝓsuetudinē: ne forte paulatim ad maiorē te ducat difficultatē O si aduertēs q̄n tā tibi pacē et alīs leticiā face res te ipm bñ habēdo puto q̄ solicitior eēs ad spīalē pfectū

De Vtilitate aduersitatis.

Capitulum xij.

Onū est nobis q̄ ali q̄n habemꝰ aliquas grauitates et cōtrarietates: q: sepe hoiz ad cor reuocāt q̄te-

nus se in exilio esse cognoscat nec spem suã in aliq̃ re mũdi ponat. Bonũ ẽ q̃ paciamur q̃ñq̃z ꝟdictores ⁊ q̃ male ⁊ ip fecte de nob̃ sentiãt: eciã si bñ agim9 et intẽdim9. Jsta sepe iuuãt ad hũilitatez et a vana gl̃oria nos defendũt. Tũc enim melio9 interio9 testẽ deũ querimus qñ foris vilipendimur ab hoib9:et nõ bñ nobis creditur. Jdeo deberet se homo in deo totaliẽ firmare vt nõ esset ei necesse multas cõsolacões querere. Qñ homo bone volũtatis tribulatur vel tentatur aut malis cogitacõib9 affligitur: tũc deũ sibi magis necessariũ intelligit, sine quo nichil boni se posse dep̃hẽdit Tũc eciã tristãt gemit et orat p miserijs quas patiẽt. Tunc tedet eũ diuti9 viuere:mortez optat inuenire vt possit dissolui et cũ xp̃o esse. Tũc eciam bñ aduertit pfectã securitatez et plenam pacem in mundo non posse constare.

¶ De tentacionibus resistendis. ¶ Capittulum xiij.

QVamdiu in mũdo viuimus sine tribulacõe et tentacõe esse nõ possumus Vñ i Job scriptũ ẽ Tentacio ẽ vita hois sup terrã. Jdeo v musquisq̃ solicit9 eẽ debẽt circa tẽtacões suas et vigilaẽ in orõib9 ne dyabol9 locũ inueniret decipiẽdi q̃ nũq̃z dormitat:ß circũit querens quẽ deuoret. Nemo tã pfect9 ẽ et sãct9 q̃ nõ habeat aliqñ tentacões:et plene eis carẽ nõ possum9. Sũt tamen tentacões homini sepe valde vtiles licet molestẽ sint et graues: q: i ill' hõ hũiliatur purgatur et emendatur. Omnes sci p mlt̃as tribulacões et tentacões transierũt et pfecerũt et q̃ bñ tentacões sustinẽ nequerũt repbi facti sũt ⁊ defecerũt. Nõ ẽ alicui9 ordo tã sctus nec locus tã secret9 vbi nõ sint tentacões vel aduersitates. Nõ ẽ hõ securus a tentacõibus totaliter q̃zdiu vixerit. q: in nobis est vñ tentamur exq̃ in cõcupiscẽtia nati sum9. Vna tentacõe seu tribulacõe recedẽte alia supuenit.et sp aliq̃d ad patiendũ hẽbim9. Nã bonũ felicitat nrẽ pdidim9 Mlti q̃rũt tentacões fugẽ et grauio incidũt in eas. Per solã fugaz nõ possum9 vincere ß p paciẽciã

et verā hūilitatē oībꝰ hostibꝰ efficimur fortioꝛes. Qui tātūmō exteriꝰ declinat nec radicem euellit. parū ꝓficiet. imo citiꝰ ad eū tētacōes redient et peius sentiet. Paulatim et ꝑ paciētiā cū lōganimitate deo iunāte melius supabis: q̄z cū duricia ⁊ importūnitate ꝓpria Sepiꝰ accipe cōsiliū in tentacōe. et cū tentato noli durē agere: ſ cōsolacōz ingē sicut tibi optares fieri. Initiuz oīm malarū tentacōnū incōstātia animi et pua ad deū ꝓfidēcia q̄: sicut nauis sine gubernaculo hincinde a fluctibꝰ impellit: ita hō remissus et suuz ꝓpositū deserēs varie tentat Ignis ꝓbat ferrū: et tentacō hoīez iustū. Nescimꝰ sepe q̄d possumus: ſ tentacio aperit q̄d sumꝰ. Vigilandū ē tū pcipue circa initiū tentacōis q̄: tūc facilius hostis vincitur si ostiū mēt nullatenꝰ intrare sinit. ſ extra limez statim vt pulsauerit illi obuiatur. Vñ q̄dā dixit. Principijs obsta: sero medicina patur. Cū mala ꝑ longas conualuere moras. Nā primo occurrit mēti simplex cogitacō. deinde fortē ymaginacō. postea delectacō ⁊ motꝰ prauꝰ et assentio. Sic q̄z paulatim ingredit hostis malignus ex toto dū illi non resistit in principio. Et q̄zto diutiꝰ q̄s ad resistēdū torpuerit tāto i se q̄tidie debilioꝛ fit et hostis cōtra eū potentioꝛ. Quidā i principio ꝓuersionis sue grauiores tentacōes pacimk. q̄dā āt i fine. q̄dā vero q̄i ꝑ totā vitā suā male habent Nōnulli satis leuiter tentātur sēm dīne ordinacōis sapiaz et eq̄tatē: q̄ statū et merita hominū pensat. et cūcta ad suoꝛū electoꝛū salutē pordinat. Ideo nō debemꝰ despare cū tentamur: ſ eo feruētius deū exoꝛare q̄tenꝰ nos in oī tribulacōe dignet adiuuare. q̄ vtiq̄z sēm dictū Pauli talē faciet eū tentacōe ꝓuentum vt possimꝰ sustinere. Hūiliemꝰ ergo aīas nās sub manū dei in onni tentacōe et tribulacōe q̄: hūiles spū saluabit ⁊ exaltabit In tentacōibꝰ et tribulacōibꝰ ꝓbat hō q̄ztū ꝓfecit et ibi maiꝰ meritū exīstit. et vtus melius patescit Nec magnū ē si hō deuotꝰ sit et feruidus cū granitatē nō sentit: ſ

si tpe aduersitat̃ paciēt̃ se, sustinet spes magni pfect9 erit Quidā a magnis tentacōib9 custodiūt̃ et i puis q̄tidianis sepe vincūt̃: vt hūiliati nūq̄z de seipis i magnis cōfidāt q̄ in tā modicis infirmantur.

¶ De temerario iudicio vitādo. ¶ Capitulū xiiij.

AD teipm oculos reflecte et alioꝝ facta caue as iudicaē. Jn iudicando alios hō frustra laborat: sepius errat et leuiter peccat. Seipm vero iudicādo et disc̃utiendo sp fructuose laborat. Sicē nobis res cordi ē: sic de ea freq̄z̃t iudicamus. Nā verū iudiciū ppt̃ priuatū amorē facilit̃ p dim9 si de9 sp eēt pura intē tio nr̄i desideriꝰ: nō tā facilit̃ turbaēmur p resistētia sens9 nr̄i Sz sepe aliq̄d ab intra latet: vel ecīā ab ex̄ Jcurrit qō nos ecīā pit̃ trahit. Mlti occulte seipos q̄rūt i reb9 q̄s agūt ⁊ nesciūt. Vident̃ ecīā in bona pace stare: qn̄ res p eo rū velle fiūt et sentire Si āt aliter fit q̄z cupiūt: cito mouēt̃ et tristes fiūt. Propt̃ diuersitatē sensuū et opinionū satis frequēt̃ oriūt̃ dissensiōes int̃ amicos et ciues: int̃ religiosos et deuotos Antiq̄ cōsuetudo difficult̃ relinq̄t̃ et vltra p̄p̄ū vidē neō libēt̃ ducit̃ Si racōi tue magis inniteris vel industrie q̄z vtuti subiectiue hiesu xp̄i raro et tarde eris hō illuminat9 qr̄ de9 vult nos sibi pfecte subiici et oīmz racōz p inflāmatū amorē trāscendē.

¶ De Operibus ex charitate factis. ¶ Capitulum xv.

PRo nulla re mundi et p nullio hois dilectōe aliq̄d malū ē faciēdū: ß p vtilitate indigēt̃ op9 bonū aliq̄n ē itermittēdū aut ecīā p melioꝝ mutādū. hoc enī facto op9 bonū nō destruit: ß in melio Jmutat̃ Sine charitate op9 ex̄tnū nihil pdest: quicq̄d āt ex charitate agitur q̄ztum cūq̄z ecīā puū sit et despectuz: totū efficitur fructuosū. Magis siq̄dē de9 pensat ex q̄zto q̄s agit: q̄z q̄ztū q̄s facit. Mlt̃ū facit q̄ mlt̃ū diligit: Mlt̃ū facit q̄ rē bn̄ facit. Bn̄ facit q̄ magis cōmunitati q̄z sue vlūtati seruit Sepe videt̃ eē charitas ⁊ ē magis carnalitas qr̄ carnal̃ inclinacō: ppria voluntas: spes retribucionis affe-

ctus ꝓmoditatis raro ab esse volūt. Qui verā et pfectā charitatē habz in nulla re seipm querit: ꝫ dei solūmodo glaz in oibus fieri desiderat. Nulli ecīā inuidet: q nullū priuatū gaudiū amat. nec in seipo vult gaudere: ꝫ in deo super omia bona optat beatificari. Nemini aliq̄d boni attribuit sed totaliter ad deū refert a q̄ fontaliter oia ꝓcedunt: in q̄ finaliter omēs sancti fruibiliter quiescūt. O q̄ scintillā habēt vere charitatis: pfecto oia trena sētiret plēa fore vanitatis

De Sufferentia defectuz aliorum. Capitulū xvi.

Ve homo in se vel in alīs emendare nō valet debet pacienter sustinē donec deꝰ aliter ordinet. Cogita q: forte sic meliꝰ est ꝓ tua ꝓ bacōe et pacientia: sine q̄ non sunt multū ponderanda merita nrā. Debes tū ꝓ talibus impedimentis supplicare: vt deus tibi dignetur subuenire et possis benigne portare. Si quis semel aut bis admonitus non acquieuerit noli cum eo contendere: sed totum deo committe: vt fiat voluntas eius et honor in oīmibus seruis suis: Qui scit bene mala in bonum conuertere. Stude paciens esse in tollerando alioz defectus et q̄lescūq̄ infirmitates. q: et tu multa habes que ab alīs oportet tollerari Si nō potes te talē facere q̄lem vis: quomō poteris aliū habere ad tuū beneplacitum Libenter habemus alios pfectos: et tamen ꝓpios nō emendamus defectus. Volumus q̄ alīj stricte corrigātur et ipī corrigi nolumꝰ. Displicet larga alioꝝ licentia. et tamen nobis nolumus negari qd̄ petimus. Alios restringi ꝓ statuta volumꝰ: et ipī nullatenus patimur amplius cohiberi. Sic ergo patet q̄z raro primū sicut nosipos pensamus. Si essent omēs pfecti q̄d tūc haberemus ab alīs ꝓ deo pati Nūc aūt deus sic ordinauit: vt discamus alter alterius onera portare. q: nemo sine defectu: nemo sine onere nemo sibi sufficiens: nemo sibi satis sapiēs: ꝫ oportz nos inuicem portare: inuicē consolari: parit adiuuare: instruere: et admonere: Quāte aūt

vtutis quisq; fuerit melio; patet occasione aduersitat. Occasiones nāq; hoiem fragilē uō faciūt: ß qlis sit ostendūt.

¶ De Monastica vita.

¶ Capitulum xvij

Oportet vt discas teipsum in multis frāgē si vis pacem et cōcordiā cum alijs tenere. Nō est puū i monasterijs vel in cōgregacione habitare. q ibi sine querela cōuersari et vsq; ad mortē fidelis pseueraē Beato; q̄dez q̄ ibi ßn̄ virit et felicit cōsūmauit. Si vis debite stare et pficere teneas te tanq̄z exulē et peregrinū sup terraz. Oportet te stultum fieri ppter xp̄m Si vis religiosaz ducere vitā habitus et tonsura modicū cōferunt: ß mutacio morū et integra mortificacō passionuz verum faciūt religiosuz. Qui aliūd querit q̄z pure deū et anime sue salutem: nō inueniet nisi tribulacōez et dolorem Nō potest ecia diu stare pacificus qui nō nititur eē minimus et oīnibus subiect;. Ad seruiendū venisti nō ad regēdum Ad patiēdum et laborādum scias te vocatū: nō ad ociandum vel fabulandū Hic ergo ppanē hoies sicut aurū in fornace. Hic nemo p̄t stare nisi ex toto corde se voluerit ppter deum humiliare.

¶ De Exemplis sanctorum patrum. ¶ Capitulū xviij.

Tenere sanctoz patz feruida exempla: in q̄bus vera pfectio refulsit et religio: et videbis q̄z modicum sit et pene nichil qđ nos agimus. Heu quid ē vita nr̄a si illis fuerit cōparata: Sancti et amici xp̄i dño seruierūt in fame et siti: in frigore et nuditate: in labore et fatigacōe: in vigilijs et ieiunijs: in oracōibus et sanctis meditacōibus in psecucionibus et opprobrijs multis. O q̄z multas et graues tribulacōes passi sunt ſa postoli: martires: cōfessores: vgines: et reliqui omnes: qui christi vestigia voluerūt seq̄ Nam aias suas in hoc mūdo oderūt: vt in eā vitam eas possiderēt. O q̄z strictam et abdicatā vitā sancti pres i heremo duxerunt: q̄z longas et graues tentaciones ptulerunt: q̄z frequēter ab inimico vexati sunt: q̄z crebras et fer-

uidas oracões deo obtulerūt q3 rigidas abstinētias pegerunt: q3 magnū zelū et feruorem ad spirituale pfectū habuerūt: q3 forte bellum aduersus edomacōez ꝛ vicioū gesserunt: q3 purā et rectā intencōnem ad deū tenuerūt: Per diem laborabāt et noctib9 oīoi diuine vacabāt: quāq3 laborando ab oīe mentali minime cessarēt. O mē tpus vtilit expendebant: oīs hora ad vacandū deo brevis videbat: et pre magna dulcedine cōtēplacōis ecīā oblivioni tradebatur necessitas corpalis refectionis. Oīb9 dignitatib9: honorib9: amicis et cōgnatis renūctiabant: nil de mūdo hrē capiebāt: vix necessaria vite sumebāt: corpori seruire ecīā in necessitate dolebāt: Paupes igit erāt reb9 terrenis: ꝑ divites valde in grā et vtutibus: Fois egebāt: sed intus grā et ꝓsolacōe divina reficiebāt: Mūdo erāt alieni ꝑ deo ꝓmi ac familiares amici: Sibꝫ ꝑpis videbāt tāq3 nichili et huic mūdo despecti: ꝑ erāt in oculis dī ꝓciosi et electi: In vera humilitate stabāt: in simplici obedientia vivebāt: in charitate et paciētia ambulabāt: et ideo q̄tidie in spū pficiebāt: et magnā apd deū grām obtinebant: Dati sunt in exemplū oīb9 religiosis. et pl9 ꝓuocare nos debēt ad bn pficiendū q3 tepidoū numer9 ad relaxandū. O q3tus feruor oim religiosoū in principio sue sctē institucōis fuit. O q3ta devotio oracōis: q3ta emulacō vtutis q3 magna disciplina viguit. quāta reverentia et obedientia sub regula magistri in oīb9 efflouit. Testant adhuc vestigia derelicta q3 vere viri scti et pfecti fuerūt: q3 tam strēnue militātes mūdū suppedita-uerūt. Jā magnus putatur si quis trās gresso9 nō fuerit. si quis qd̄ accepit cū paciētia tolerare potuerit. Ah tepois et negligentie stat9 nostri q3 tam cito declinamus a pristino feruore: et iā tedet vivē pre lassitudine et tepore. Vtinā i te penit9 nō dormitet pfect9 virtutū: qui multa sepius exempla vidisti devotorum.

¶ De exercitijs boni religiosi

¶ Capitulum xix.

Uita boni religiosi omnibus vtutib9 pollere debet: vt sit talis interi9 qlis videtur hominibus exterius. Et merito multo plus debet esse int9: q3 qđ cernitur fouis. q: inspector noster ē de9 quē sumopere reuereri debemus: vbicūq3 fuerim9: 7 tāq3 āgeli in cōspectu eius mūdi incedē Omni die renouare debem9 ppositum nrm̄ et ad feruorē nos excitare qi hodie primus ad conuersionem veniss̄em9: atq3 dicere. Adiuua me domine de9 me9 in bono pposito et sctō seruitio tuo: et da michi nūc hodie perfecte incipere: quia nichil est qđ hactenus feci Scōm ppositum nostrum cursus pfectus nostri et multa diligentia op9 est bene pficere volenti: q9 si fortiter proponens sepe defecit: quid ille qui raro aut minus fire aliquid proponit. Varijs tamen modis cōtingit desertio ppositi nostri: et leuis omissio exercitiorum vir sine aliquo dispendio trāsit. Justorū ppositū in grā dei poci9 q3 in ppria sapientia pendet: int q et sp confidunt quicqđ arripiunt: Nā homo pponit ß deus disposuit nec est in homine via ei9. Si pietatis causa aut fraterne vtilitatis ppositq qñq3 consuetū omittitur exercitiū: facile postea poterit recuperari. Si āt tedio animi aut negligentia faciliter relinquitur: satis culpabile ē et nociuū sentiet. Tenemur q3tū possum9 adhuc leuiter deficiemus in multis Semp tñ aliquid certi pponendum ē cōtra illa precipue que amplius nos impediunt Exteriora nostra et interiora pariter a nobis scrutāda sūt et ordinanda: q: vtraq3 expediunt ad pfectum. Si nō cōtinue te vales colligere: saltez interdum: et ad minus semel in die: mane videliz aut vespere. Mane ppone: vespere discute mores tuos qlis hodie fuisti in vbo: opere: et cogitacione: q: in hijs sepi9 forsitan deū offendisti et proximum. Accinge te sicut vir contra dyabolicas nequicias. frena gulam et oñis carnis inclinacōnem facilius frenabis. Nūq3 sis ex toto ociosus: ß aut legens aut scribens aut

orans aut meditans aut aliq̄d vtilitatis p cōmuni labo rans. Corpalia exercitia discrete sunt agenda: nec oīb9 equaliter assumenda Que cō munia nō sunt nō sunt foris ostendenda. nā in secreto tu cius exercētur priuata. Cauē dum tñ ē ne piger sis ad com munia: et ad singlaria prom tior. sed expletis integre et fideliter debitis et iniūctis si iā vltra vacat. redde te tibi put deuotio tua desiderat. Non pñt oīes habere vnū exercitium: sz aliud isti: aliō illi magis deseruit. Eciam p tempo rum cōgruentia diuersa placent exercitia: q̄ alia in festis alia in feriatis magis sapiūt diebꝰ Alijs indigem9 tpe tentacionis et alijs tpe pacis et quietis Alia cū tristamur libz cogitare: et alia cū leti in dño fuerimus. Circa pncipia festa renouanda sunt bona exercitia et sctōrū suffragia feruētius implorāda. De festo in festum pponere debemus q̄i tunc de hoc seculo migraturi simus et ad eternū festū peruēturi Ideoq̄ solicite nos p̄parare debem9 in deuotis tē poribꝰ et deuotius cōuersari atq̄ oīes obseruātiā strictiꝰ custodire. tanq̄ in breui p̄mium laboris nr̄i a deo percepturi. Et si dilatatū fuerit credamus nos minꝰ bñ p̄paratos atq̄ indignos tante adhuc glorie: que reuelabitur in nobis tpe p̄finito: et studeamus nos meliꝰ ad eritū p̄parare. Beatus seruꝰ aūt euangelista Lucas: quē cū venerit dñs inuenerit vigilantē. Amē dico vobis sup oia bona sua constituet eum. Luce xij.

De Amore solitudinis et silentij. Capitulū xx.

Vere aptū tpus vacā tibi: et de bñficijs dei frequēt cogita. Relinque curiosa. Tales plege materias que cōpunctionē magis p̄stāt q̄z occupacōez Si te subtraxeris a supfluis locutionibus et ociosis circūstātibꝰ nec nō a nouitatibꝰ et rumoribꝰ audiēdis: inuenies tpus sufficiens et aptuz p bonis meditacōibꝰ insistendis. Marimi sctōrum hūana cōsortia vbi poterāt vitabāt: et deo in secreto viuē eligebāt Dixit q̄dā Quociens inter homines fui

minor homo redij. Hoc quip pe sepius experimur: quando diu confabulamur. Facilius est omino tacere q̃z verbo nō excedere. Facili9 ē domi latere q̃z foris se posse sufficienter custodire. Qui igitur intendit ad interiora et spũalia p̃uenire: oportet eum cum hiesu a turba declinare. Nemo secure apparet nisi qui libenter latet: Nemo secure p̃est nisi qui libenter subest. Neō secure precipit: nisi qui libenter obedire didicit. Nemo secure gaudet: nisi qui bone cō scientie testimonium habet. Nemo secure loquitur: nisi q̃ libenter tacet. Semper tamē sanctorum securitas plena timoris dei extitit: Nec eo minus soliciti et humiles in se fuerunt: quia magis virtutib9 et gracia emicuerunt. Prauorum autem securitas ex superbia et p̃sumptione oritur. q̃ in fine in deceptionē sui vertitur. Numq̃z promittas tibi securitatez in hac vita: q̃uis bonus videaris cenobita: aut deuot9 heremita Sepe meliores in estimatione hominuz grauius periclitati sunt propter suam nimiam confidentiam. Vnde multis vtilius ē vt non penitus temptacionibus careant: sed sepius impugnentur: ne nimiū securi sint ne forte in superbiam eleuentur: ne eciam ad exteriores cō solaciones licenti9 declinent. O qui numq̃z transitoriam leticiam quereret: qui numq̃z cū mundo se occuparet: q̃z bonā conscientiam seruaret. O qui omnem vanam solicitudinē amputaret: et dumtaxat salutaria ac diuina cogitaret: et totam spem suam in deo cō stituere: q̃z magnam pacem et quietem possideret. Nemo dignus est celesti consolacōe nisi diligenter se exercuerit in sancta compunctione Si vis cordetenus cōpungi intra cubile tuum et exclude tumult9 mundi. sicut scriptum est in Propheta Psalmo Quarto. Incubilibus vestris compungimini. In cella tua inuenies quod deforis sepius amittes Cella continuata dulcescit: et male custodita tediū generat Si in principio conuersionis tue bene eam incolueris et custodieris: Tunc procul dubio

erit tibi postea dilecta amica et gratissimū solacium. In silentio et quiete pficit anima deuota: et discit abscondita scripturarū: ibi inuenit fluenta lachrimarum quibus singulis noctibus se lauet et mūdet: vt conditori suo tanto familiarior fiat: qz to longior ab omni seculari tumultu degit Qui ergo se abstrahit a notis et amicis: appropinquabit illi deo cum angelis sctis Melius est latere et sui curā agere: qz se neglecto signa facē. Laudabile est hoi religioso raro foras ire: fugere videri: nolle eciā hoīes videre. Quid vis videre qđ nō litz habere. Trā sit mundus et cōcupiscentia eius: Trahunt desideria sensualitatis ad spaciandū: sed cum hora transierit: quid nisi grauitatez cōscientie et cordis dispersionez importas. Letus eritq; tristez sepe reditū parit. et leta vigilia serotina: triste mane facit: Sic oīe carnale gaudium blande intrat: ſ in fine mordet et perimit. Quid potes alibi videre qnod hic non vides. Ecce celum et terram et oīa elementa: nam ex istis oia sunt facta. Quid potes aliubi vidē: qđ diu pt sub sole pmanere. Credis te forsitan satiari: sed non poteris ptingere. Si cuncta videres presentia quid esset nisi visio vana. Leua oculos tuos ad deum in excelsis: et ora pro peccatis tuis et negligentijs. Dimitte vana vanis tu āt intēde illis que tibi precepit deus Claude super te ostium tuum et voca ad te iesum dilectum tuū. Mane cum eo in cella qz non inuenies alibi tantaz pacem. Si non exisses: nec quicqz de rumoribus audisses: melius in bona pace pmansisses Erquo noua delectat aliquā do audire: oportet exinde turbacionem cordis tolerare.

De Compunctione cordis

Capitulum xxi.

Si vis aliquid pficere: conserua te in timore dei: et noli esse nimis liber: ſ sub disciplina cohibe omnes sensus tuos. nec inepte te tradas leticie. Da te ad cordis cōpunctionem: et inuenies deuotionem Compunctio multa bona aperit: que dissolucio cito perdere consuevit. Mirū

est q̄ homo possit vnq̄z perfecte letari in hac vita: q̄ suuz exilium et tam multa pericula anime sue considerat et pēsat. Propter leuitatem cordis et negligentiam defectuuz nostrorum non sentimus anime nostre dolores ꝑ sepe vane ridemus: quando merito flere deberemus. Non est vera libertas: nec bona leticia nisi in timore dei cum bona cō scientia. Felix qui abijcere potest omne impedimentuz distractionis: et ad vnionem se redigere sancte compūctionis Felix qui a se abdicat quicq̄d conscientiaz suam maculare potest vel grauare. Certa viriliter. consuetudo consuetudine vincitur. Si tu scis homines dimittē: ipi bene te dimittent tua facta facere. Non attrahas tibi res aliouz: nec te implices causis maiorū. Habe semper oculum sup te primum: et admoneas teipsum specialiter pre omnib9 tibi dilectis. Si non habes fauorez hominum noli er hoc tristari. sed hoc sit tibi graue quia non habes te satis bene et circūspecte: sicut deceret dei seruum et deuotum religiosum conuersari. Utilius est sepe et securius q̄ homo nō habeat multas consolaciones in hac vita sēm carnem precipue: tamen q̄ diuinas non habemus aut rarib9 sentim9: nos in culpa sum9. quia cōpūctionem cordis nō querimus: nec vanas et externas consolaciones omnino abijcimus. Cognosce te indignum diuina consolacione: sed magis dignum multa tribulacione.

Quando homo pfecte est cōpunctus: tunc grauis et amarus est ei totus mundus. Bonus homo sufficientem inuenit materiam dolendi et flendi. Siue enim se considerat: siue de proximo pēsat: scit: q̄ nemo sine tribulacione hic viuit. Et quanto strictius sese considerat: tanto amplius dolet. Materie iusti doloris et interne compunctionis sunt peccata et vicia nostra quib9 ita inuoluti iacemus: vt raro celestia cōtemplari valeam9. Si frequentius de morte tua q̄z de longitudine vite tue cogitares: nō dubium quin ferventiꝰ te emendares. Si ecia

futuras inferni siue purgatorij penas cordialiter perpenderes: credo q libenter laborē et dolorem sustineres: et nihil rigoris formidares. Sz quia ad cor ista non transeunt: et blandimēta adhuc amamus ideo frigidi et valde pigri remanemus. Sepe est inopia spiritus vnde tam leuiter cōqueritur miserū corpus. Ora igitur humiliter ad dominū vt det tibi compunctionis spiritum: Et dic cum Propheta. Cibā me domine pane lachrimarum: et potum da michi in lachrimis in mensura.

¶ De consideratione humane miserie. ¶ Capit. xxij.

MIser es vbicumq; fueris et quocumq; te verteris: nisi ad deū te conuertas Quid turbaris quia non succedit tibi sicut vis et desideras. Quis est qui habet omnia sēm suam voluntatem Nec ego nec tu nec alquis hominum super terram Nemo est in mundo sine aliqua tribulacione vel angustia: q̄uis rex sit vel papa. Quis est qui melio habet: q̄ vtiq; p deo aliquid pati valet. Dicit multi imbecilles et infirmi: Ecce q̄z bonam vitaz ille habet: q̄z diues: q̄z potens: q̄z excelsꝰ: q̄z magnus: et q̄z pulcer. Sed attende ad celestia bona ⁊ vide bis q̄ omnia ista temporalia nulla sunt: ꝑ valde incerta et magis grauantia. quia nūq̄z sine solicitudine et timoē possidentur: non est hominis felicitas habere temporalia ad abundantiam: sed sufficit ei mediocritas. Vere miseria est viuere super terram. Quanto homo voluerit esse spiritualior: tanto presens vita fit ei amarior. quia sentit melius: et videt clarius humane corruptionis defectus. Nam cōmedere Bibere Vigilare Dormire Quiescere Laborare: et ceteris necessitatibꝰ nature subiacere vere magna miseria est et afflictio homini deuoto q̄ libenter esset absolutꝰ et liber ab omni peccato. Valde enim grauatur interior homo necessitatibus corporalibus in hoc mundo Vnde propheta deuote rogat quatenus liber ab istis eē valeat dicēs. De necessitatibꝰ meis erue me dñe. Sz ve nō cognoscētibꝰ suam

miseriam: et amplius. ve illis qui diligũt hãc miseriã et corruptibilẽ vitã: Nã in tantum q̃daz hanc amplectũtur: licet eciã vir necessaria laborando aut mendicãdo habeãt. vt si hic possent semp viuere de regno dei nichil curarẽt. O insani et infideles corde: q̃ tam pfunde in terris iacent vt nil nisi carnalia sapiãt. Sz miseri adhuc in fine grauiter sencient q̃z vile et nichilum erat qd̃ amauerũt. Sancti autem dei et oñes deuoti amici xp̃i nõ attenderũt qne carni placuerũt: nec que in hoc tpe floruerũt: ß tota spes eoꝝ et intẽtio ad etna bona anhelabat: ferebatur totũ desideriũ eorũ ad mansura et inuisibilia: ne amore visibiliũ traherẽtur ad infima. Noli frater amittere cõfidentiã pficiendi ad spũalia: adhuc habes tps et horaz Quare vis pcrastinare ppositũ tuũ Surge et in instanti incipe: et dic Nũc tps est faciendi: nũc tps ẽ pũgnandi. nũc tpus aptũ est emendãdi: Qñ male habes et tribularis tũc tps est pmerendi Oportet te trãsire p ignem et aquã añq̃z venias in refrigeriũ: Nisi tibi vim feceris viciũ nõ supabis Quãdiu istud fragile corpus gerim⁹ sine peccato esse non possum⁹: nec sine tedio et dolore viuere Libenter habẽm⁹ ab omni miseria quietẽ: ß q̃ p peccatũ pdidim⁹ innocẽciã amisimus eciã verã beatitudinẽ. Ideo oportet nos tenẽ pacientiã et expectaẽ dei misericordiã donec transeat iniquitas hec: et mortalitas absorbeatur a vita. O q̃zta fragilitas humana que semp pna est ad vicia. Hodie confiteris petã tua: et cras iterum ppetras confessa. Nunc pponis cauere: et post horã agis quasi nichil ppositisses. Merito ergo nosipos humiliare possumus: nec vnq̃z aliquid magni de nobis sentire. q̃ tam fragiles et instabiles sumus. Cito eciã potest pdi p negligentiaz qd̃ multo labore virtandẽ acquisitũ est p graciaz. Quid fiet de nobis adhuc in fine: qui tepescimus tã mane Ve nobis si sic volum⁹ declinare ad quietẽ q̃i iam par sit et securitas: cũ necdũ appareat vestigiũ vere sanctitatis in

nostra conuersacione. Bene opus esset q adhuc iterū institueremur tanqz boni noui cū ad mores optimos: si forte spes esset de aliqua futura emendacione et maiori profectu spirituali.

De Meditacione mortis.

Capittulum xxiij.

Alde cito erit tecū hoc factum. Vide aliter quōmō te habeas: hodie homo est et cras nō comparet. Cum autem sublatus fuerit ab oculis: cito eciam transit a mente. O hebetudo et duritia cordis humani q solum presentia meditatur: et futura non magis preuidet. Sic te in omni facto et cogitatu deberes tenere quasi statim esses moriturus. Si bonā cōscientiam haberes: non multum mortem timeres. Melio esset peccata cauere qz mortem fugere Si hodie non es paratus: quomodo cras eris Cras est dies incerta: et quid scis: si crastinum habebis. Quid pdest diu viuere: quādo tam parum emendamur Ah longa vita non semper emendat: sed sepe culpā magis auget. Vtinam p vnam diem bene essemus cōuersati in hoc mundo. Multi ānos computant conuersionis sed sepe paruus ē fructo emendacionis. Si formidolosum est mori: forsitan periculosius ē diutius viuere Beatus q horam mortis sue semper ante oculos habet: et ad moriendum quotidie se disponit. Si vidisti aliqñ hominem mori: cogita q: et tu p candē viam trāsibis. Cū mane fuerit puta te ad vesperū nō puenturum Vespere autem facto: mane nō audeas tibi polliceri: Semp ergo paratus esto: et taliter viue vt nūqz te imparatū mors inueniat. Multi subito et improuise moriunt nā hora q nō putatur: filius hominis venturus est. Quādo illa extrema hora venerit multum aliter sentire incipies de tota vita tua preterita: et valde dolebis q tā negligens et remisso fuisti: qz felix et prudens q talis nūc nititur esse in vita: qualis optat inueniri in morte. Dabit namqz magnā confidentiam feliciter moriendi: pfectus cōtemptus mūdi

feruens desiderium in virtutibus ꝓficiendi.amor discipline:labor penitentie:promptitudo obediētie: abnegacō sui et supportacio cuiuslibet aduersitatis ꝑ amore xp̄i Multa bona potes operari dum sanus es.ꝫ infirmat⁹ nescio quid poteris. Pauci ex infirmitate emendātur: sic et qui multū peregrinātur raro sanctificantur Noli cōfidere sup amicos et ꝓximos: nec in futuris salutem tuam differas q: citius obliuiscentur tui homines q̄z estimas. Melius ē nūc tempestiue ꝓuidere et aliquid boni p̄mittere: q̄z sup aliorum auxilio sperare. Si non es ꝑ teipō solicitus mō quis erit ꝑ te solicitus in futuro. Nunc tempus ē valde pretiosum sed prochdolor q̄ hoc inutilio⁹ expendis ūn quo ꝓmereri vales vnde eternaliter viuas. Veniet q̄n vnum diem seu horam ꝑ emendacōe desiderabis: et nescio an impetrabis. Eya charissime de q̄sto periculo te poteris liberare. de q̄z magno timore eripere: si modo semp timoratus fueris Et de morte suspectus. Stude ergo nunc taliter viuere: vt in hora mortis tue valeas potius gaudere q̄z timere Disce nunc mori mūdo: vt tunc incipias viuere cū christo. Disce nūc omnia contemnere: vt tunc possis libere ad christum ꝓgere. Castiga nūc corpus tuū ꝑ penitentiā vt tunc valeas certam habē cōfidentiam. Ah stulte q̄d cogitas te diu victurū: cū nullū diem habeas securū. Quam multi decepti sunt: et inspērate de corpe extracti. Quociēs audisti a dicentibus quia ille gladio cecidit: ille submers⁹ ē ille ab alto ruens cervicem fregit: ille manducādo obriguit ille ludendo finem fecit: alius igne: alius ferro: alius peste. Et alius latrocinio perijt: Et sic omnium finis mors est et vita hominum tanq̄z vmbra subito pertransit Quis memorabitur tui post mortem Et quis orabit ꝑ te. Age age nunc charissime quicquid agere potes: quia nescis quando morieris. Nescis etiam quid tibi post mortem sequetur Dum tempus habes cōgrega tibi diuitias immor-

tales. Preter salutē tuā nichil cogites: soluz que dei sunt cures. Fac tibi amicos venerando dei sctōs: et eorū actꝰ imitando. vt cuz defeceris in hac vita illi te recipiant in eterna tabernacula. Serua te tanqz peregrinū et hospitem super terrā: ad quē nichil spectat de mundi negocijs. Serua cor liberū ⁊ ad deū sursum erectuz qr nō habes hic manentē ciuitatez Illuc pces et gemitꝰ q̄ti dianos cuz lachrimis dirige vt spūs tuus mereatur post mortē ad dñm felicit trāsire.

De Judicio et Penis peccatorum. Capitulū xxiiij.

In omnibus rebus respice finez: et qualiter ante strictū iudicē stabis: cui nichil est occultuz: qui muneribꝰ nō placat: nec excusacōes recipit ß qđ iustuz ē iudicabit O miserrime et insipiens peccator q̄d respondebis deo oia mala tua scienti: q̄ interdum formidas vultum hoīs irati. Vt quid nō p̄uides tibi i die iudicij qñ nemo poterit p alium excusari vel defendi: ß vnusquisqz sufficiens onꝰ erit sibiipi. Nūc labor tuꝰ est fructuosꝰ: fletus acceptabilis: gemitꝰ exaudibilis: dolor satisfactorius et purgatiuus. Habet magnū et salubre purgatoriuz paciens homo: q̄ suscipiens iniurias plus dolet de alteriꝰ malicia: qz de sua iniuria. q̄ p cōtrariātibꝰ sibi libēter orat et ex corde culpas indulget. q̄ veniam ab alijs petere nō retardat q̄ facilius miseretur q̄z ira scitur: qui sibiipi violentiam frequēter facit. et carnem suā oīmino spūi subiugare conatur. Melius ē nō purgare peccata et vicia resecare qz in futuro purganda reseruare. Vere nosipos decipimꝰ p inordinatū amorem quē ad carnē habemꝰ. Quid aliud ille ignis deuorabit nisi peccā tua. Quāto amplius tibi ipi nūc pcis et carnē sequeris tāto duriꝰ postea lues: et maiorē materiā cōburendi reseruas. In quibus homo peccauit: in illis grauius punietur. Ibi accidiosi ardentib⁹ usstimulis pungētur. et gulosi ingenti fame ac siti cruciabūtur Ibi luxuriosi et voluptatum amatores ardenti pice et feti do sulphure pfundētur Et si

cut furiosi canes p̄ dolore inuidiosi vlulabūt. Nullū vicium erit qđ suū ꝓpriuz cruciatum nō habebit. Ibi superbi omni cōfusione replebuntur. Et auari miserrima egestate artabunt. Ibi erit vna hora grauior in pena: q̄z hic centum anni in amarissima penitencia. Ibi nulla requies ē et nulla cōsolacō dānatis ꝯ hic tū interdū cessat a laboribus: atq; amicoruz fruit solacijs. Esto modo solicitus et dolens propetis tuis: vt in die iudicij sis secur9 cū beatis. Tūc enim iusti stabūt in magna cōstātia aduers9 eos q̄ se angustiauerūt et depresserūt. Tūc stabit ad iudicādum q̄ mō se subiecit humiliter iudicijs hoīm. Tūc magnā fiduciā habebit pauper et humilis et pauebit vndiq; supbus. Tunc videbitur sapiens in hoc mūdo fuisse q̄ p rpō didicit stult9 et despectus esse. Tūc placebit omnis tribulacio pacienter perpessa Et oīs iniq̄tas opilabit os suū. Tūc gaudebit omnis deuotus: et merebit oīs irreligiosus. Tūc pl9 exultabit caro afflicta: q̄z si in delicijs fuisset semp nutrita Tūc splendebit habitus vilis: et obtenebrescet vestis subtilis. Tūc plus laudabitur paupculū domiciliū: q̄z deauratū palacium. Tunc plus iuuabit cōstans paciencia: q̄z oīs mundi potentia Tūc amplio9 exaltabitur simplex obidientia: q̄z oīs secularis astucia. Tūc pl9 letificabit pura et bona cōsciētia: q̄z docta pbia. Tūc pl9 pōderabit cōtemtus diuitiaꝝ: q̄z totus thesaurus terrigenarū. Tunc magis cōsolaberis sup deuota oratione: q̄z sup delicata cō mestione. Tūc pocius gaudebis de seruato silentio: q̄z de longa fabulacōne. Tunc plus valebunt sctā opera: q̄z multa pulcra ẏba Tunc plus placebit stricta vita et ardua penitentia: q̄z oīs delectacō terrena. Disce nunc in modico pati: vt tūc a praviorib9 valeas liberari. Hic primo ꝓba: qđ possis pati postea. Si nūc tā parū non vales sustinē: quō poteris tūc eterna tormenta sufferre. Si mō modica passio tā inpacientē efficit: quid gehenna tūc faciet. Ecce vere nō potes duo gaudia habere

delectari hic in mundo: et postea regnare in celo cum christo. Si vsq; in hodiernuz diem semp in honoribꝰ et voluptatibꝰ vixisses: quid totū tibi pfuisset si iam in instanti mori cōtingeret. Oīa ergo vanitas preter amare deum: et illi soli seruire. Qui enī deum ex toto corde amat: nec mortem nec supplicium nec iudiciū nec infernū metuit. qa pfectus amor securū accessuz ad deuz facit. Quē aūt adhuc peccare delectat: non mirū si mortē et iudiciuz timeat Bonū tamē est: vt si necdū amor a malo te reuocat: saltē timor gehēnalis coherceat. qui vero timorē dei postponit diu stare in bono nō valebit ꝑ dyaboli laqueos citius incurret.

De feruenti emendacione toti9 vite nrē ¶ Capi. xxv.

Esto vigilans et diligens in dei seruitio: et cogita frequēter ad quid veniſti. et cur seculum reliquisti Nōne vt deo viueres et spiritualis homo fieres. Igitur ad pfectū feruens: q; mercedē laborū tuorū in breui recipies nec erit tūc amplius timor aut dolor in finibꝰ tuis Modicū nunc laborabis: et magnam requiem imo ppetuā leticiaz inuenies. Si tu pmanseris fidelis et feruidus in agendo: deus paldubio erit fidelis et locuples in retribuendo. Spem bonaz retinere debes q; ad palmā puenies: ꝑ securitatem capere non oportet. ne torpeas aut elatꝰ fias Cū enim quidaz anxiꝰ inter metum et spem frequenter fluctuaret: et quadam vice merore cōfectus in ecclesia ante quoddaz altare se in oratione prostrauisset: hec in se reuoluit dicens. O si scirem q; adhuc pseueraturus essez: statimq; audiuit intus diuinuz responsum. Quid si hoc scires facere velles. Fac nunc qđ tūc facere velles. et bene securus eris. Morq; cōsolatꝰ et cōfortatus diuine se cōmisit volūtati. et cessauit anxia fluctuacio. noluitq; curiose inuestigare vt sciret q̄ sibi esset futura. sed magis studuit inq̄rere que esset volūtas dei beneplacens et perfecta ad omne opus bonum inchoandū et perficienduz. Spera in do

mino et fac bonitatem. (Aijt
propheta) et inhabita terraz
et paſceris in diuitijs eius.
Vnum eſt qđ multos a pfe
ctu et feruenti emendacõne re
trahit: horor difficultatꝭ: ſeu
labor certaminis: Enimuero
illi maxime pre alijs in vtuti
bus pficiunt qui ea que ſibi
magis grauia et cõtraria ſũt
viribus vincere nituntur. Nã
ibi homo plus pficit et gra
ciam meretur amplioreꝫ. vbi
magis ſeipm vincit et in ſpi
ritu mortificat. Sed nõ om
nes habent eque multum ad
vincendum et moriendũ. Di
ligens tamen emulator valẽ
tior erit ad pficiendũ: ceciaz ſi
plures habeat paſſiones qz
alius bene morigeratꝰ: minꝰ
tamẽ feruens ad vtutes. Duo
tamẽ ſpecialiter ad magnaz
emendacõem iuuant: videlitz
ſubtrahẽ ſe violenter ad qđ
natura vicioſe inclinat: et fer
uenter inſtare pro bono quo
amplius quis indiget. Illa
eciam ſtudeas magis cauere
et vincere que tibi frequẽtiꝰ
in alijs diſplicent. Vbiqz pfe
ctũ tuũ capias: vt ſi bona ex
empla videas vl audias: ad
imitandũ accendaris. Si qđ
autez reprehenſibile cõſideraue
ris: caue ne idẽ facias: aut ſi a
liqñ feciſti: citius emendare te
ſtudeas: Sicut oculus tuus
alios cõſiderat: ſic iterum ab
alijs notaris. Quã iocũdũ et
dulce ẽ videre feruidos et deuo
tos fratres bñ morigeratos
et diſciplinatos. Quã triſte ẽ
et graue videre inordinate am
bulantes: qui ea ad que voca
ti ſũt nõ exercẽt. Quã nociuũ
eſt negligere vocationis ſue
ppoſitum et ad nõ cõmiſſa
ſenſum inclinare. Memor eſto
arrepti ppoſiti: et imaginem
tibi ppone crucifixi. Bene ve
recũdari potes inſpecta vita
ihũ xpi: qa necdũ magis illi
te cõformare ſtuduiſti. litz diu
in via dei fuiſti. Religioſꝰ q
ſe intẽte et deuote in ſanctiſſi
ma vita et paſſione domini
exercet: oĩa vtilia et neceſſaria
ſibi abundãter ibi inueniet
nec opus eſt vt extra hieſum
aliqđ melioꝰ querat. O ſi hie
ſus crucifixꝰ in cor nrm ve
niẽt qz cito et ſufficienter docti
eẽmꝰ. Religioſꝰ feruidꝰ oĩa
bñ portat et capit que illi iu
bentur. Religioſus negligens

1 Nach fol. xxv. vl hieb haber.

et tepidus habet tribulacõez
sup tribulacõez: et ex oñi pte
patitur angustiã. q: interioꝛi
cõsolatione caret et exterioꝛez
querere ꝓhibetur. Religioso
extra disciplinã viuens grauj
ruine patet. Qui larioꝛa que-
rit et remissioꝛa: semp in an-
gustijs erit: q: aut vnũ aut re
liquũ sibi displicebit. Quõ fa
ciunt tam multi alij religiosi
q̃ satis arti sunt sub disciplã
claustrali: Raro exeũt. abstra
cte viuũt: pauprime ꝓmedũt
grosse vestiuntur: multum la
boꝛãt. parũ loquunt. diu vigi
lant. mature surgunt. oꝛatio
nes ꝓlongãt. frequẽter legũt
et se in oñi disciplina custo-
diunt. Attende cartusienses:
cistercienses: et diuerse religio
nis monachos ac moniales:
q̃liter omni nocte ad psallen
dum dño assurgunt. et ideo
turpe est vt tu deberes in taꝫ
sancto opere pigritare vbi tã
ta multitudo religioso
ũ inci
pit deo iubilare. O si nichil a
liud faciendum incumberet ni
si dñm deum nrm̃ toto coꝛde
et oꝛe laudare. O si nũq̃ indi
geres comedere nec bibere nec
doꝛmire ß semp posses deuꝫ
laudare et solũmõ spirituali
bus studijs vacare: tunc mul
to felicioꝛ esses q̃ modo cum
carni ex qualicũq̃ necessitate
seruis. Vtinã non essent iste
nece ssitates: ß solũmõ spũa-
les anime refectiones: q̃s heu
satis raro deguſtam⁹. Quã-
do homo ad hoc peruenit q
de nulla creatura cõsolacõez
suam querit: tunc ei deus pri
mo pfecte sapere incipit: tunc
ecia bene cõtentus de oñi cuẽ
tu rerum erit: tunc nec ꝓ ma
gno letabitur: nec ꝓ modico
cõtristabitur: ß ponit se inte-
gre et fiducialiter in deo qui ẽ
ei oñia in oñibus: cui nichil
vtiq̃ perit nec moꝛitur. ß oĩa
ei viuũt et ad nutũ incũctant
deseruiunt. Memento semp
finis. et q: pditum non redit
tpus. Sine solicitudine et di-
ligẽtia nũq̃ acquires vtutes
Si incipis tepescere incipies
male habere. Si autẽ dederis
te ad feruoꝛem inuenies ma-
gnam pacem: et senties leuio
rem laboꝛem ꝓpter dei gr̃aꝫ
et vtutis amoꝛem. Homo fer
uidus et diligens ad oĩa ẽ pa
ratus. Maioꝛ laboꝛ ẽ resistere
vicijs et passionib⁹ q̃z coꝛpa

libus insudare laboribus. Qui paruos nō vitat defectus paulatim labit ad maiores. Gaudebis semp vespere si diem expendas fructuose. Vigila super teipm: excita teipm: admone teipm: et quicquid de alijs sit non negligas teipm Tantum proficies quantum tibijpi vim intuleris.

¶ Incipit Secundus Liber.
¶ De interna conuersacione.
¶ Capitulum primum.

REgnum dei intra vos est. dicit dominus. Luce xvij Conuerte te ex toto corde tuo ad dnm. et relinque hunc miserū mundū: et inueniet anima tua requiē Disce exteriora cōtemnere: et ad interiora te dare et videbis regnū dei in te venire. Est enī regnū dei pax et gaudium in spiritusancto. qđ non datur impijs: Veniet ad te christus ostendens tibi cōsolacōes suas si dignā illi ab intus parauceris mansionem: Omnis gloria eius et decor ab intra ē et ibi cōplacet sibi. Frequens illi visitatio cū homine interno dulcis sermocinatio: grata cōsolatio: multa pax: familiaritas stupenda nimis. Eya aia fidelis ppara huic sponso cor tuū: qtenus ad te venire et in te habitare dignetur: Sic enim dicit. Si quis diligit me sermonem meum seruabit: et ad eū veniemus et māsionē apud eū faciemus. Da ergo xpo locū et ceteris omnibus nega introitum. Cum christū habueris: diues es et sufficit tibi. Jpe erit puisor tuus et fidelis paurator in omnibus: vt nō sit opus in hominibus sperare. Homines enim cito mutātur et deficiunt velociter: xps aūt manet ineternum et astat vsq; in finem firmiter. Nō ē magna fiducia ponenda in homine fragili et mortali ecia si vtilis sit et dilectus: neq; tristicia multa capienda ex hoc si interdū aduersetur et cōtradicat. Qui hodie tecū sūt cras cōtrariari possunt: et conuerso sepe vt aura vertūtur Pone totā fiduciam tuā in dño: et sit ipe timor tuus et amor tuus. Jpe p te respondebit et faciet bñ sicut melius fuerit. Nō habes

hic manẽtem ciuitatẽ et vbicũq; fueris extraneꝰ es et pegrinꝰ. nec requiem aliqñ habebis. nisi xp̃o intime fueris vnitus. Quid hic circũspicis: cũ iste nõ sit locꝰ tue requiei onis: In celestibus debet esse habitacio tua et sicut in transitu cũcta terrena sunt aspicienda. Transeũt oĩa et tu cum eis pariter. Vide vt nõ inhereas. ne capiaris et peas Apõ altissimũ sit cogitacio tua: et depcatio ad xp̃m sine intermissione dirigatur. Si nescis alta speculari et celestia: reqesce in passione xp̃i: et in sacris vulneribꝰ eiꝰ libenter habita Si eni ad vulnera et pciosa stigmata ihũ deuote cõfugis: magnã in tribulacõe cõfortationẽ sentics. nec multũ curabis hoim despectiones: facilitercq; vba detrahentiũ pferes Xp̃s fuit eciã in mũdo ab hominibꝰ despectꝰ: et in marima necessitate a notis et amicis inter opprobria derelictꝰ. Xp̃s pati voluit et despici: et tu audes de aliq̃ 3queri. Xp̃s habuit aduersarios et obloquutores: et tu vis oĩes habẽ amicos et benefactores Vñ coronabitur pacientia tua: si nil aduersitatis occurrerit. Si nichil 3trariũ vis pati: quomõ eris amicꝰ xp̃i. Sustine te cũ xp̃o: et p xp̃o: si vis regnare cum christo. Si semel pfecte introisses in interiora hiesu: et modicũ de ardẽte eiꝰ amore sapuisses: tũc de ppꝛio cõmodo vel incõmodo nichil curares: ß magis de opprobrio illato gaudẽs: q: amor hiesu facit hoiez seipm cõtemnẽ Amator hiesu et verus internus et liber ab affectionibus inordinatis pt se ad deũ libẽ conuertere et eleuare se supra seipm in spũ ac fruitiue quiescere. Cui sapiũt oĩa put sũt nõ vt dicãtur aut estimantur hic vere sapiens est et doctus magis a deo q̃z ab hominibus Qui ab intra scit ambulare et modicũ res ab extra ponderare: nõ requirit loca nec tpa expectat ad deuota exercitia 3homo internꝰ cito se recolligit: q: nũq̃z se totũ ad exteriora effundit. Nõ illi obest labor exterior aut occupatio ad tps necessaria. ß sicut res eueniũt sic se ill' accõmodat. Qui intꝰ bñ dispositꝰ ẽ et ordina

tō nō curat mirabiles et pueros hoīm gestō. Tātū homo impedit et distrahitur q̄zcuz sibi res attrahit. Si recte tibi esset et bñ purgatus esses oia tibi in bonū cederēt et pfectū Ideo multa tibi displicent et sepe cōturbāt: q: adhuc nō es tibiipi pfecte mortuus nec segregatō ab oībus terrenis. Nichil sic maculat et implicat cor hoīs sicut impurus amor in creaturis. Si renmuis cōsolari exteriō: poteris speculari celestia: et frequenter interius iubilare.

¶ De hūili submissione sub plati regimine ¶ Capit ij

NOn magnipendas q̄s p te vel contra te sit ß hoc age et cura vt deō teamsit in oīi re qnā facis Habeas cōscientiā bonā: et deō bñ te defensabit. Quē eni adiuuare voluerit: nullius puersitas nocere poterit. Si tu scis tacere et pati videbis pauldubio dñi auriliū. Ipe nouit tē pō et modū liberādi te: et idō debes te illi resignare. Dei est adiuuaē et aō oīi cōfusione liberaē Sepe valde pdest ad maiorē hūilitatē cōseruandā q̄ defectō nrōs alij scīūt et redarguūt. Qñ hō p defectibō suis se hūiliat: tūc faciliter alios placat: et leuiter satisfacit sibi irascentibō. Hūilez deus ptegit hūilē diligit et cōsolatur: hūili homini se inclinat hūili largit grāz magnam: et post suā depssionez leuat ad gl'az: hūili sua secreta reuelat et ad se dulciter trahit et inuitat Hūilis accepta cōtumelia et confusione satis bñ est in pace q: stat in deo et nō in mundo. Nō reputes te aliq̄d pfecisse: nisi omnibus inferiorez te esse sentias.

¶ De bono pacifico homine ¶ Capitulum Tertium.

DOne te primo in pace et tūc alios poteris pacificare. Homo pacificō plus pdest q̄z bñ doctus. Homo passionatō ecia bonū in malum trahit: et faciliter maluz credit. Bonō pacificō hō oia ad bonū conuertit Qui bene in pace est de nullo suspicat. qui aūt male cōtentō est et cōmotus varijs suspicacōibō agitatur: nec ipe quiescit nec alios q̄escere pmittit: dicit sepe qō dicē nō deberet: et omittit

qđ sepe sibi magis facē expe-
diret. Cōsiderat qđ alij facere
tenentur: et negligit qđ ipe fa
cere teneč. Habe ergo primuz
zelum sup temetipm: tūc zela
re poteris ecīā iuste primum
tuū. Tu bene facta tua scis ex
cusare et tolerare: et alioū nō
vis recipē excusacões. Justiꝰ
ēēt vt tu accusaēs ꝛ fratrē tuū
excusares. Si portari vis por
ta et aliū Vide qz lōge es ad
huc a vera charitate et hūili-
tate: que nulli nouit indigna
ri vel irasci nisi tantū sibīpi:
Nō ē magnū cū bonis et mā
suetis cōuersari: hoc enim om
nibꝰ naturaliť platz: et vnus
quisqz libenter pacē habz et se
cum sentientes magis diligit
Sz cū duris et puersis aut in
disciplinatis aut nobis cōtra
riantibus pacifice posse viuē
magna grā ē: et laudabile ni-
mis: virileqz factum. Sz sunt
q̄ seipos in pace tenēt et cum
alīs ecīā pacē hnt. Et sunt q̄
nec pacem habēt: nec alios in
pace dimittūt: Alīs sunt gra
ues: ß sibi sunt semp granio-
res. Et sunt q̄ seipos in pace
tenent: et alios ad pacē reducē
studēt: et tī tota pax mā i hac
misera vita pociꝰ in humili
sufferentia ponēda ē qz in nō
sentiendo cōtraria. Qui meli
us scit pati: pacē tenebit ma-
iorē. Iste ē victor sui: et dns
mūdi: amicꝰ xpi et heres celi.

De pura mente et simplici intentione. Capitu. iiij

Qvabꝰ alis homo sub
leuatur a terrenis: sim
plicitate sz et puritate Sim-
plicitas debet eē in intentione
puritas in affectione. Smpli
citas intēdit deū: puritas ap-
phendit ꝛ gustat. Nulla bo-
na actio te impediet: si liber
intꝰ ab oñi inordinato affe
ctu fueris: Si nichil aliud, qz
dei bīplacitū ꝛ primi vtili-
tatē intēdis ꝛ queris. interna
libertate frueris. Si rectū cor
tuū esset: tūc omnis creatura
speculū vite ꝛ liber sctē doctri
ne ēēt: Nō ē creatura taz pua
et vilis q̄ bonitatē dei nō rep
sentet Si tu esses intꝰ bonus
et purus tūc oīa sine impedi-
mento videres et bī capereś
Cor purū penetrat celū et in
fernū Qualis vnusquisqz est
intus: taliter iudicat exterius.
Si est gaudiuz in mūdo hoc
vtiqz possidet puri cordis hō

et si ē alicubi tribulacō et angustia hoc melius nouit mala cōscientia: Sicut ferrū missum in ignem amittit rubiginem: et totū candens efficitur sic homo ad deum se integre conuertens a torpore eruitur: et in nouū hoiez trāsmutatur Qñ hō incipit tepescere tunc puū metuit laborem' et libenter eternam accipit cōsolacionem Sz qñ pfecte incipit se vincē et virilit in via dei ambulare: tūc min9 ea reputat q̄ sibi prius grauia eē sentiebat.

¶ De Propria cōsideratione.

¶ Capitulum v.

NOn possum9 nobisip sis nimis credere quia sepe nobis gracia deest et sensus Modicū lumen est in nobis: et hoc p negligentiam amittimus. Sepe eciam non aduertim9: q̄ tam ceci intus sumus. Sepe male agim9 et peius excusamus. et passione interdum mouemur et zelum putamus Parua in alijs reprehendimus et nostra maiora pertransimus. Satis cito sentimus et ponderam9 qđ ab alijs sustinemus: sed q̄stū alij a nobis sustineant non aduertimus. Qui bene et recte sua ponderaret non esset qđ de alio grauiter iudicaret Intem9 homo suūpi9 curā omnibus curis anteponit: et qui sibūpi diligenť intendit faciliter de alijs tacet. Nūq̄z eris internus et deuotus nisi de alijs silueris. et ad teipm specialiter respexeris. Si tibi et đo totaliter intendis: modicum te mouebit quod foris percipis. Vbi es. quando tibipsi presens non es. Et qñ omnia percurristi quid te neglecto p feciſti? Si debes habere pacez et vnionem veram: oportet q̄ totum adhuc postponas et te solum pre oculis habeas Multum 'proinde proficies: si te feriatū ab omni temporali cura conserues Valde deficies si aliquid temporale reputaueris. Nil altuz: Nil magnum: Nil gratum: Nil acceptum tibi sit. nisi pure deus: aut de deo sit: Totum vanū estima quicquid consolacōis occurrit de aliqua creatura. Amans deū ania: sub deo despicit vniuersa. Solo deo esm9 et īmēso implēs oia: solaciū ē aie et vera cordis leticia.

c

¶ De Leticia bone cōscientie.
¶ Capitulum vi.

Gloria boni homis testimoniū bone conscientie est. Habe bonā cōscientiā et semp habebis leticiā. Bona cōscientia valde multa pt portare et valde leta est inter aduersa. Mala cōscientia sp timida est et inquieta. Suauiť requieses si te cor tuū nō reprehenderit. Noli letari nisi cum beneferis: Mali nunq̄z habent veraz leticiam: nec internaz sentiūt pacem: q: Nō est pax impijs. dicit dns. Et si dixerint: in pace simus nō veniet sup nos mala. et q̄s nobis nocere audebit. Ne credas eis: qm̄ repēte eturget ira dei et in nichilum redigentur actus eorū: et cogitacōes eorū peribunt. Gloriari in tribulacione nō est graue amanti sic enim gloriari est in cruce dñi gl'ari. Breuis gl'a que ab hominib⁹ dať et accipitur. Nū di gloriā semp comitatur tristicia: Bonorū gloria in cōscientijs eorū et nō in ore hoīm Justorum leticia de deo et in deo est: et gaudiū eorū de veritate Qui veram et eternam gloriā desiderat: tpalez nō curat. Et qui tpalē querit gloriam aut nō ex aio contemnit: minꝰ amare cōuincit celestez Magnā hz cordis tranquilli tatem q̄ nec laudes curat nec vituperia Facile erit cōtentꝰ et pacatꝰ cuiꝰ cōscientia mūda est. Nō es sanctior si laudaris nec vilior si vitupēaris Quod es hoc es: nec maior dici vales q̄z deo teste sis. Si attendis quid apud te sis intꝰ nō curabis quid de te loquāť homines foris. Homo videt in facie: deus aūt in corde. Hō cōsiderat actus: deus pensat intentiones. Bene semp agē et modicū de se tenere: hūilis aie indiciū est. Nolle cōsolari ab aliq̄ creaťa magne puritatis et interne fiducie indiciū ē Qui nullū extrinsecꝰ p se testimonium querit liquet q: se deo totaliter cōmisit. Nō enī q̄ seipm cōmēdať ille pbatus est (ait btūs Paulꝰ) ß quez deus cmendat. Ambulare cū deo intꝰ nec aliq̄ affectione teneri foris: statꝰ ē interni hois.

¶ De Amore hiesu sup oīa
¶ Capitulum vij.

Beatus qui intelligit

q̄d sit amare hieſuz: et cōtemnere ſeip̄m ꝓpter hieſuz. Oportet dilectum ꝓ dilecto oia relinquere: quia hieſ⁹ vult ſol⁹ ſup oīa amari. Dilectio creature fallax ē et inſtabilis. dilectio hieſu fidelis et pſeuerabilis. Qui adheret creature cadet cuz labili: qui amplectit hieſum firmabitur in eum. Illum dilige et amicum tene tibi: q̄ oīb⁹ recedentib⁹ te nō derelinquet: nec pacie in fine perire. Ab hominib⁹ oportet te aliq̄n ſeparari: ſiue velis ſiue nolis. Teneas te apud hieſum viuens ⁊ moriens: ⁊ illius fidelitati te cōmitte q̄ oīnibus deficientib⁹ ſol⁹ p̄t te iuuare. Dilectus tuus talis ē nature vt alienuz non velit admittere: ꝑ ſolus vult cor tuuz habere: et tanq̄z rex in ꝓpio throno ſedere. Si ſcires te bñ ab oīni creatura euacuare. hieſus deberet libenter tecū habitare Pene totum pditum inuenies quicquid extra hieſuz in hominibus poſueris. Nō cōfidas nec innitaris ſup calamum ventoſum: quia omnis caro fenum: et omnis gloria eius vt flos feni cadet Cito decipieris: ſi ad externam hominum apparentiam tantum aſpexeris. Si enim tuuz in alijs queris ſolacium et lucrum: ſenties ſepe detrimentū Si queris in omnib⁹ hieſuz inuenies vtiq̄z hieſum. Si tamen queris teipſum inuenies eciam teipſum ꝑ ad tuam perniciem. Plus enim homo nociuio: eſt ſibi ſi hieſuz non querit: q̄z tot⁹ mūdus et omnes ſui aduerſarij.

De Familiari amicitia hieſu. Capittulum viij.

Quando hieſ⁹ adeſt totū bonū eſt: nec quicq̄z difficile videtur Cū vero hieſus non adeſt totum durum eſt Quando hieſus int⁹ non loquitur: conſolacio vilis eſt Si autem hieſus vnum v̄bū loquitur tantum: magna cōſolacio ſentitur. Nōne maria magdaleā ſtatim ſurrexit de loco in q̄ fleuit: q̄ martha illi dixit. Magiſter adeſt et vocat te Felix hora quādo hieſ⁹ vocat de lachrimis ad gaudium ſpiritus. Quam arid⁹ et durus es ſine hieſu. Quā inſipiens ⁊ vanus ſi cupis aliq̄d extra hieſum. Nonne hoc eſt

maiꝰ dānū q̄z si totū pderes mūdū: Quid p̄t mūdꝰ pferre sine ihū Esse sine ihū g̃uis est infernus: et esse cū hiesu dulcis paradisus: Si fuerit tecuz hiesus nullus poterit nocere inimicꝰ: Qui inuenit hiesum inuenit thesaurū bonuz imo bonum sup oīe bonū. Et q̄ pdit hiesuz: pdit nimis multum et plus q̄z totū munduz Pauperrimus est qui viuit sine hiesu: et ditissimus qui bene est cum hiesu. Magna ars est scire conuersari cum hiesu et scire hiesum tenere magna prudentia. Esto hūilis et pacificꝰ et erit tecuz ihūs: sis deuotꝰ et q̄etꝰ ⁊ pmanebit tecū ihūs. Potes cito fugare ihm̃ et gr̃az eiꝰ pd̄ē si volueris ad exteriora declinare. Et si istuz effugaueris et pdideris ad q̄z tūc fugies ⁊ quē tūc q̄res amicū. Sine amico nō potes diu viuē. et si ihūs nō fuerit tibi p oībꝰ amicꝰ eris nimis tristis et desolatꝰ Fatue igit̄ agis si in aliq̄ altero cōfidis ⁊ letaris Eligēdū ē magis totū mūdū hr̄ē cōtrariū q̄z ihm̃ offensuz. Ex oībꝰ ergo charis sit hiesꝰ dilectꝰ specialis. Diligāt oēs ꝓpter ihm̃. hiesus aūt ꝓpter seipm. Solꝰ hiesꝰ xp̄s singulariter est amandꝰ qui solus bonus et fidelis inuenitur p̄ oīb̃us amicis Propter ipm̃ et in ipo taz amici q̄z inimici tibi sint chari: et p omnibus hijs exorandus est vt omnes ipm̃ cognoscant et diligant. Nūq̄z cupias singulariť laudari et amari. quia hoc soliꝰ dei est qui similez sibi nō habet. Nec velis q̄ aliqs in corde suo tecū occupetur neq̄ tu cum aliquꝰ occuperis amore ſ̄ sit hiesꝰ in te et in oīi bono hoie Esto puꝰ et liber ab intꝰ sine alicuiꝰ creature implicamēto. oportet te eē nudū et puruz cor ad ihm̃ gerere si vis vacare et vidē q̄z suauis ē dn̄s Et reuera ad hoc nō p̄uenies nisi gr̃a eiꝰ fueris p̄uētꝰ et intractꝰ vt oībꝰ euacuatis et licētiať solꝰ cū solo vniaris Cū eni gr̃a dei venit ad hoiez tūc potens fit ad oia: et q̄n recedit tunc paup et infirmus erit et q̄si tm̃ ad flagella dēlictꝰ In hijs nō debes deiici nec desperare ſ̄ ad volūtatē dei equanimiť stare ⁊ cuncta superuenientia tibi ad laudē

hiesu xpi ppeti: q: post hiemē sequitur estas. post noctez redit dies: et post tempestatem serenitas magna.

¶ De carentia omnis solatij.

¶ Capitulum nonum.

NOn ē graue humanuz cōtemnere solaciuz cū adest diuinū. Magnum ē et valde magnū tam hūano q̄z diuino posse carere solacō: et p honore dei libenter erilium cordis velle sustinē: et in nullo seipm querere, nec ad ppriū meritū respicē Quid magnī es si hilaris sis et deuot⁹ adueniente grā: optabilis cūctis hec hora. Satis suauiter equitat quē grā dei portat Et q̄d mirū si onus non sentit q portatur aß oñipotēte et ducitur a summo ductore. Libēter habem⁹ aliq̄d p solacō et difficulter hō eruitur a seipo. Vicit sctūs martir Laurēti⁹ seculū cū suo sacerdote: q: oē q̄d in mūdo delectabile videbatur desperit: et dei summi sacerdotē Sixtū quē maxime diligebat p amore xpi eciam a se tolli clementer ferebat. Amore igitur creatoris amorez homis supauit: et p hūano solacio diuinū bñplacitū magis elegit. ita et tu aliquē necessariū et dilectū amicū p amore di disce relinquere. Nec grauiter feras cū aß amico derelict⁹ fueris: sciēs qm̄ oportz nos oñes tandē aß inuicem separari. Multū et diu oportet hoiem in seipo certare anteq̄z discat seipm plene supare. et totū affectū suū plene in deū trahere. Qñ homo stat super seipo facile labitur ad cōsolacōes hūanas. Sz verus xpi amator et studios⁹ sectator: vtutū nō cadit sup illas cōsolacōes nec querit tales sensibiles dulcedines: sed magis fortes exercitacōes: et p xpo duros sustinere labores. Cū igitur spūalis cōsolacō a deo datur: cū grātūactione accipe eaz ß dei mun⁹ intellige esse: non tuū meritū. Noli extollī: noli nimiū gaudere nec inaniter p sumere: ß esto magis hūilior ex dono: cautior quoq̄z et timoratior in cūctis actib⁹ tuis qm̄ trāsibit hora illa et sequetur tentatio. Cū ablata fuerit cōsolacō nō statim despēs: ß cū hūilitate et pacientia expecta celestē visitacōez q: potens

est deus amplioꝛē tibi redonare gracią et cōsolacōez. Istud non est nouum nec alienum viaz dei exptis: qꝛ in magnis sanctis et in antiquis ꝓphetis fuit talis sepe alternacōis modꝰ Vnde quidā p̄sente iā grā dicebat Ego dixi in abundātia mea: non moebor in ternū Absente autez grā quid in se fuerit exptus adiūgit dicens. Auertisti faciem tuam a me et factꝰ sum conturbatus Inter hec tamē nequaqz desperat: ß instantius dominū rogat: et dicit. Ad te domine clamabo: et ad deū meū depcabor. Deniqz oratōis sue fructum reportat: et se exauditum testat dicens. Audiuit dñs: et misertꝰ est mei. dñs factꝰ est adiutoꝛ meus Sed in q̄: Cōuertisti (inquit) plāctū meum in gaudium michi et circūdedisti me leticia. Et si sic actum est cum magnis sanctis: nō ē desperandum nobis infirmis et pauperibꝰ si interdū in frigiditate et interdum in feruore sumus: quoniam spiritus venit et recedit sc̄m sue voluntatis beneplacitum. Vnd Beatus Job ait Visitas eū diluculo et subito ꝓbas illum Sup quid igitur sperare possum aut in q̄ confidere debeo nisi in sola magna misericoꝛdia dei et in sola spe gracie celestis Sine enim assint hoies boni sine deuoti fratres et amici fideles: sine libri sc̄ti vel tractatus pulchri: sine dulcis cāt⁹ et hymni: oñia hec modicū iuuant ꝛ modicū sapiūt qñ desertus sum a gracia et ī ꝓpria pauptate relictꝰ. Tunc nō est melius remediū q̄z paciētia et abnegatio mei in voluntate dei. Nūq̄z inueni aliquē tam religiosum et deotū qui non habuerit interdū gracie subtractionem: aut nō senserit feruoris diminutionē Nullꝰ sanctus fuit vnq̄z taz alte raptꝰ et illuminatꝰ qui prius vel postea nō fuit temptatꝰ Nō enī dignꝰ ē altꝛ dei cōtemplacōe q̄ ꝓ deo nō ē exercitatus aliq̄ tribulacōe. Solet enī sequentis cōsolacionis tentatio p̄cedens esse signum Nā tentationibꝰ ꝓbatis celestis ꝓmittit cōsolacō: Qui vicerit inq̄t dabo ei edere de ligno vite. Dat eciā cōsolacio diuina vt hō fortioꝛ sit ad su

stinendus aduersa Sequitur ecia tentacoes ne se eleuet de bono Non dormit dyabolus nec caro adhuc mortua e. ideo noli cesses pparare te ad certamen q; a dextris et a sinistris sut hostes qui nunq; quiescunt.

¶ De gratitudine p gra dei.

¶ Capitulum x.

Quid queris quietem cu natus sis ad laborem. Pone te ad pacientiam magis q; ad consolationes: et ad crucem portandam magis q; ad leticiam Quis eni secularium non libenter consolacionem et leticiam spiritualem acciperet si semp obtinere possit excedut eni spuales consolacos omnes mundi delicias et carnis voluptates. Nam omes delicie mundane aut turpes sunt aut vane. Spuales vero letitie sole iocunde et honeste ex virtutibus pgenite et a deo puris mentibus infuse Sz istis diuinis consolacionibus nemo semper pro suo affectu frui valet. quia tempus tentationis non diu cessat. Multu contrariatur superne visitacioni falsa libertas animi et magna confidentia sui. Deus bene facit consolacois graciam dando. sed homo male agit: non totu deo cum grarum actione retribuendo Et ideo no possunt in nobis dona gracie fluere quia ingrati sumus auctori: nec totu refundimus fontali origini. Semp eni debet gra digne gracias referenti et auferetur ab elato quod dari solet humili Nolo consolacionem que michi aufert compunctionem: nec affecto contemplacione que ducit in elationem Non enim ome altu sanctum: nec ome desideriu purum: nec ome dulce bonu nec ome charum deo gratu. Libenter accepto graciam vt humilior et timoratior inueniar. atq; ad relinquendu me paratior fiam. doctus dono gre et eruditus subtractionis vbere: no sibi audebit quicq; boni attribuere: sed potius se pauperez et mudu confitebit. Da do q̃cq̃d dei e: et tibi assere qd tuu e: hoc est: deo gras p gra tribue: tibi aut soli culpam et digna pena p culpa deberi sentias Pone te sp ad infimu et dabit tibi sumu. na summu no stat sine infimo.

Sūmi sctī apud deū: minimi sunt apd se. et q̄zto gl'osiores tanto in se hūiliores. pleni veritate et gloria celesti: nō sunt vane glorie cupidi. In deo fūdati et ꝑfirmati: nullo modo pūt esse elati: et q̄ deo totum assc̄ribūt q̄cq̄d boni acceperūt gl'am ab invicē nō querunt ꝑ gloriā que a solo deo ē volūt: et deū in se et in omnib9 sanctis laudari sup oia cupiunt et semp in idipm tēdūt. Esto igitur grat9 i minimo et eris dign9 maiora accipe. Sit tibi minimū eciam ꝑ maximo et magis cōtemtibile ꝑ speciali dono. Si dignitas datoris inspicitur: nullū datū puū aut mun9 vile videbitur. Nō emi puū mun9 est qd̄ a sūmo deo donat. ecia si penas et vbera donauerit gratū eē debz qz semp ꝑ salute nostra facit quicq̄d nobis aduenire pmittit: Qui grāz dei retinē desiderat sit gt9 ꝑ grā dei data. paciens ꝑ sublata: oret vt redeat cautꝰ sit et hūilis ne amittat.

De paucitate amatorū crucis hiesu. Capitulū xi.

Habet hiesus nūc multos amatoes regni sui celestis. ꝑ paucos baiulatores sue crucis. Habet multos desideratores cōsolacōnis ꝑ paucos tribulacōis: Plures inuenit socios mēse. ꝑ paucos abstinentie. Oēs volunt cum christo gaudere: ꝑ pauci volūt ꝑ ipo aliq̄d sustinē. Multi sequūtur hiesuz vsq̄ ad fractionē panis: ꝑ pauci ad bibē dū calicem passionis. Multi miracula eiꝰ venerāt ꝑ pauci ignominiā crucis sequuntur. Multi hiesum diligūt q̄zdiu aduersa nō cōtingūt. Multi illū laudāt et bn̄dicunt q̄zdiu cōsolacōes aliquas ab ipo recipiūt. Si aūt se hiesꝰ absconderit et modicū eos reliquerit aut i querimoniā aut in deiectionē nimiā cadūt. Qui autē hiesum ꝓpter ihm̄ et nō ꝓpter suā aliq̄z cōsolacōez ꝓpriā diligūt: ipm in tribulacōe et in angustia cordis sicut in summa cōsolacōe benedicūt. et si nūq̄z eis ꝑsolacōez dare vellet ipm tū semp laudarēt et semp grās agere vellēt. O q̄ztum pt amor hiesu purꝰ: nullo ꝓprio cōmodo vel amore permixt9. Nōne oēs mercēnarij sunt dicendi q̄ cōsolacōes

semp querūt. Nōne amatores sui magis q̄z xp̄i p̄bant. q̄ sua cōmoda vel lucra semp meditātur. Vbi inuenietur talis qui velit deo seruire gratis Raro inuenitur tā spūalis aliq̄s q̄ oīb⁹ sit nudat⁹ Nā verū spīm paupem et ab oī creatura nudū q̄s inueniet. Procul et de vltimis finibus p̄cium ei⁹. Si dederit homo oēz sb̄stātiā suā: adhuc nichil est et si fecerit penitentiā magnā adhuc exiguū est et si ap̄p̄henderit oēz scientiam adhuc longe ē: et si habuerit v̄tutē magnā et deuotionem nimis ardentem adhuc multū sibi deest: vnū siz q̄ sibi sūme necessariū est: Quid illud Vt oīb⁹ relictis se relinquat: et a se totaliter exeat: nichilq̄ de priuato amoē retineat Cū oīa fecerit que facienda nouerit: nichil se fecisse sētiat. Nō grande ponderet q̄ grandis estimari possit. ß in veritate seruū inutilem se p̄nunctiet. sicut veritas ait. Cū feceritis oīa q̄ p̄cepta vobis sūt adhuc dicite q: serui inutiles sumus Tunc vero pauper et nudus spiritu esse poterit. et cū prophēta dicere. Quia vnicus et pauper sum ego. Nemo isto ditio⁹. nemo tā liberio⁹. nemo potentio⁹ illo q̄ scit se et oīa relinquē ⁊ ad infimū se ponē

De regia via sancte crucis.

Capitulum. xij.

Durus hic multis videtur sermo. Abnegate metip̄m: tolle crucem tuaz et sequere hiesum· Sz multo durius erit audire illud extremū v̄bū. Discedite a me maledicti i ignē eternū Qui enī mō libenter audiūt et sequuntur v̄bum crucis: tūc nō timebūt ab auditione mala eterne dā nacōis: Hoc signū crucis erit in celo cū dn̄s ad iudicandū venerit: Tūc oēs serui crucis q̄ se crucifixo cōfo⁹: mauerunt in vita: ad xp̄m accedent iudicem cū magna fiducia. Quid igitur times tollere crucem p quā itur ad regnū· In cruce salus: in cruce vita: in cruce p tectio ab hostib⁹: in cruce infusio supne suauitatis: in cruce robur mētis: i cruce gaudiū spūs: in cruce v̄t⁹ summa: in cruce pfectio sanctitat⁹ Nō ē sal⁹ aie nec spes eterne vite nisi i cruce; Tolle ergo crucē tuā

Nō de laude crucis

et sequere hiesuz et ibis in vitam eternam. Precessit ille baiulans sibi crucē: et mortuꝰ ē p te in cruce: vt tu ecīā portes crucē: et mori affectes in cruce q: si cōmortuus fueris: ecīā cū illo pariter vives: et si socius fueris pene: sociꝰ eris et glorie Ecce ī cruce totū cōstat: et ī moriendo totū iacet. et nō est alia via ad vitā et ad verā inf̄nam pacē nisi via sancte crucis et quotidiane mortificacōnis Ambula vbi vis: quē qđcūqz volueris: et nō inuenies altiorem viam supra: nec securiorez viam infra nisi viā sctē crucis. Dispone et ordina oia sēm tuū velle et videre: et nō inuenies nisi semp aliqđ pati debere: aut sponte: aut inuite et ita crucez semp inuenies: Aut enī in corpe dolorē senties: aut in aia spūs tribulacōz sustinebis. Interdū a deo relinqueris: interduz a primo exercitaberis. et qđ amplius ē sepe tibimetpi grauis eris nec tū aliq remedio vel solacō liberari seu alleuiari poteris: ꝑ donec deꝰ voluerit oportz q̄ sustineas Vult enī deꝰ vt tribulacōez sine ꝓsolacōe discas pati: et vt illi te totalit̄ subiicias et hūilior ex tribulacōne fias. Nemo ita cordialter sentit passionē xpi sicut is qui cōtigerit similia pati. Crux igit̄ semp parata est: et vbiqz te expectat: Nō potes effugere vbicūqz occurreris: q: vbicūqz veneris teipm tecū portas et semp teipm inuenies. Cōuerte te supra: cōuerte te infra: cōuerte te extra et intra: et ī hijs oīibꝰ inuenies crucē: et necesse est te vbicūqz tenere patientiam: si internam vis habere pacē et ppetuaz ꝓmereri coronam. Si libenter crucē portas portabit te et deduz te ad desideratū finē. vbi sz finis paciendi erit: qzuis hic nō erit Si inuite portas onus tibi facis. et teipm magis grauas. et tū oportet vt sustineas. Si abijcis vnā crucem: aliam ꝓculdubio inuenies: et forsitā grauiorem. Credis tu euadē qđ nullꝰ mortaliū potuit p̄terire Quis sanctorū in mūdo sine cruce et tribulacione fuit. Nec enī dñs nr̄ ihūs xp̄s vna hora sine dolore passionis fuit qzdiu in hoc mūdo vixit: Oportebat aūt xp̄m pati: et re-

surgere a mortuis: et ita intra re in gloriā suā. Et quō tu ali am viam queris q̄z hāc regiā viaz que ē via sctē crucis. To ta vita xp̄i crux fuit et marti riū: et tu tibi queris req̄em et gaudiū. Erras erras si aliō q̄ ris q̄z pati tribulacōes: q: to ta ista vita mortalis plēa mi seriis et circūsignata crucib⁹: Et q̄zto altiō q̄s in spū ꝓfece rit: tāto graviores cruces sibi inueniet: q: exilij sui pena ma gis ex amore crescit Sz tū iste sic multiplicit afflictō nō ē si ne leuamine cōsolacōis: quia fructū magnuz sibi sentit ac crescere ex sufferentia sue cru cis Nā dū sponte illi se subij cit oīne onō tribulacōis in fi ducia dine cōsolacōis ꝓuertit Et q̄zto caro magis p tribu lacōez atterit tanto amplius spūs p interna ꝛ solacōez ro borat Et nōnūq̄z intm cōfor tat ex affectu tribulacōnis et aduersitatis ob amorē cōfor mitatis crucis xp̄i vt non sine dolore et tribulacōe eē vellet. q: tāto se acceptiorē dō credit q̄zto pl'a et ḡuiora p eo pfer re poterit. Nō ē illō vtō hoiis ꝑ grā xp̄i: q̄ tāta pt et agit in carne fragili: vt qō naturalit sp abhorret et fugit hoc feruo re spūs aggrediat et diligat. Nō ē sōm hoiez crucē portare crucē amare: corpō castigare: et seruituti subijcere: hōres fu gere: cōtumelias libenter susti nere: seipm despicere et despi ci optare: aduersa quecq̄ cū dā nis ppeti. et nihil ꝓsperitatis in hoc mūdo desiderare: Si ad teipm respicis: nihil huiō modi ex te poteris: ꝑ si i dño confidis dabit tibi fortitudo de celo: et subijciet ditioni tue mūdō ⁊ caro. Sz nec inimicā dyabolū timebis si fueris fi de armatō: et ihū cruce signa tō Pone ergo te sicut fidel' et bonus ꝑuus xp̄i ad portādū vi rilit crucē dñi tui: p te ex aore crucifixi Prepa te ad toleran da mlta aduersa et varia in cōmoda in hac misera vita. q: sic tecū erit vbicūq̄z fueris et sic reuera eum inuenies v bicumq̄z latueris. Oportet te ita eē ⁊ nō ē remediū euadēdi a tribulacione malouz et do lore q̄z vt te patiaris. Cali cem domini affectanter bibe. si amicus eius esse et partem cum eo habere desideras.

Cōsolacōnes deo ꝓmitte: faci
at ipe cū talib⁹ sicut sibi ma-
gis placuerit Tu vero pone te
ad sustinēdū tribulacōes et re
puta eas marias ꝫ solacōnes
q: nō sūt ꝫ digne passiōes hu
ius tpis ad futurā gl'az q̄ re-
uelabit i nobis ꝓmerēdā: ecia
si sol⁹ oēs posses sustinē Qñ
ad hoc veneris q tribulacō ti
bi dulcis ē et sapit ꝓ xp̄o tūc
bñ tecū eē cstiā q: iueniſti pa
disuz i cra: Quādiu pati tibi ē
graue ⁊ fugē q̄ris. tādiu male
hēbis: ⁊ sequet te vbiq; fuga
tribulacōis. Si pois te ad qđ
esse debes vitz ad paciendū ⁊
mouēdū fiet cito meli⁹ ⁊ pacē
inuenies Ecia etsi rapt⁹ fuēis
in ciū celū cū paulo: nō es p
ptēa securat⁹ de nll'o Trio su
stinēdo. Ego inqt ihūs ostēn
dā illi q̄zta oporteat eū ꝓ no
mie meo pati. Pati ergo tibi
remanet si ihm̄ diligē et ppe-
tuo illi ſuire placz. Vtinā di-
gn⁹ eēs ꝓ noie ihū aliqđ pa-
ti q̄z magna gl'a remaneret ti
bi q̄zta exultacō oib⁹ sctis dei
q̄zta quoq; edificacō eēt ꝓpri-
mi Nā paciētiā oēs recōmen
dāt q̄zuis pauci tm̄ pati velit.
Merito debēs libēt modicuz
pati ꝓ xp̄o cū mlti grauiora
paciūt ꝓ mūdo Scias ꝓcto
q: mouētē te oportz ducē vitā
et q̄zto pl⁹ q̄sq; sibi mouit tā
to ꝺo magis viuē incipit Ne
mo apt⁹ ē ad cōphēdēdū cele
stia: nisi se submiserit ad por
tādū ꝓ xp̄o aduersa. Nil ꝺo
accepti⁹: nihil tibi salubri⁹ in
mūdo isto q̄s libenter pati ꝓ
xp̄o. Et si eligēdū tibi eēt ma-
gis optare debēs ꝓ xp̄o ad-
uersa pati q̄z mlt̄ cōsolacōi-
b⁹ recreari q: xp̄o silior esses
et oib⁹ sctis eius magis cōfor
mior Nō eni stat meritū no-
strū et ꝓfect⁹ stat⁹ nr̄i i mlt̄
suauitatib⁹ et cōsolacōib⁹ ſ̄
poti⁹ i magnis grauitatib⁹
et tribulacōib⁹ pferēdis. Si-
q̄dē aliqđ meli⁹ et vtili⁹ sa-
luti hoīm q̄z pati fuiſſz xp̄s v
tiq; vbo et exēplo ostendisset
Nā et sequētes se discipulos
oēsq; eū seq̄ cupiētes manife-
ste ad crucē portandā hortat
et dicit Si q̄s vult venire p⁹
me abnegˢet semetipm̄ et tol-
lat crucē suā et seq̄t me Qib⁹
ergo plect⁹ et scrutat⁹ sit ista
finalis cōclusio. Qñ ꝓ mul-
tas tribulacōnes oportet nos
intrare in regnum dei.

¶ Incipit Liber Tercius.
¶ De Interna xpi locutione ad animam fidelem.
¶ Capitulum Primum.

AVdiam. quid loquatur in me dominus deus. Psalmo octuagesimo quarto. Beata anima que dominum in se loquentem audit: et de ore eius verbum consolacionis accipit: Beate aures que venas diuini susurrij suscipiunt et de mundi huius susurrationibus nichil aduertunt. Beate plane aures que non vocem foris sonantem: sed interius auscultant veritatem loquentem et docentem. Beati oculi qui exterioribus clausi: interioribus autem sunt intenti. Beati qui interna penetrant et ad capienda archana celestia magis ac magis p quotidiana exercitia se student preparare. Beati qui deo vacare gestiunt et ab omni impedimento seculi se exuunt Animaduerte hec o aia mea: et claude sensualitati tue ostia: vt possis in te audire quid loquatur dns deus tuus: Hec dicit dilectus tuus: Salus tua ego sum: pax tua: et vita tua: Serua te apud me et pacem inuenies: Dimitte omnia trā sitoria et quere eterna: Quid sunt omnia temporalia nisi seductoria. Et quid iuuāt omnes creature si fueris a creatore deserta. Omnibus ergo abdicatis creatori tuo te redde placidam ac fidelem. vt verā valeas apprehendere beatitudinem.

¶ Quod Veritas intus loquitur sine strepitu vbor̄um
¶ Capitulum Scd̄m.

LOquere domine quia audit seruus tuus: (vt habet primi regū tercio) Seruus tuus ego sum da michi intellectum: vt sciam testimonia tua. Inclina cor meum in verba oris tui: fluat vt ros eloquium tuum. Dicebant olim filij israhel ad Moysen: Loquere nobis tu et audiemus: non loquatur nobis dominus ne forte moriamur. (vt habetur Exodi xx.) Nō sic domine non sic oro: ſ magis cum Samuele propheta hūiliter ac desiderāter obsecro

Loquere

Loquere domine quia audit seruus tuus: non loquatur michi moyses aut aliquis ex pphetis: ꝫ potius tu loquere dñe deus inspirator et illuminator oim pphetarū. q: tu solus sine eis potes me perfecte imbuere. illi aūt sine te nichil pficient: possunt quidē vba sonare ꝫ spm nō cōferūt: Pulcerrime dicunt. ꝫ te tacente cor nō accendūt. Literas tradunt ꝫ tu sensum aperis. Misteria pferūt: ꝫ tu reseras intellectū signatorū. Mandata edicūt. ꝫ tu iuuas ad pficiendū. Viā ostendūt ꝫ tu ꝓfortas ad ambulandū Illi tātū foris agūt ꝫ tu corda instruis et illuminas Illi exterius rigāt: ꝫ tu fe amditatē donas. Illi clamāt vbis: ꝫ tu auditui intelligenti am tribuis. Nō ergo loquat michi moyses ꝫ tu dñe deus meus eterna veritas: ne forte moriar et sine fructu efficiar. si fuero tm̄ foris admonitus et int9 nō accen sus: ne sit michi ad iudiciū vbū auditū et nō factū. cōgnitū nec amatus creditū et nō seruatū. Loquē igitur dñe q: audit seru9 tu9 Verba eni vite eterne habes: loquere michi ad qlemcūqz anime mee cōsolacōez: et ad tocius vite mee emēdacōez: tibi āt ad gl'am et ppetuū honorem

Cō. vba dei cū humilitate sunt audienda: et q multi ea nō ponderant. Capit. iij

Audi fili mi vba mea: vba suauissima: oīez philosophorū et sapientum huius mūdi scientiā exceden tia. Verba mea spūs et vita sunt: nec hūano sensu pēsanda. Nō sunt ad vanā cōplacentiam trahenda. ꝫ in silentio audienda et cū oīi hūilitate atqz affectu magno suscipienda. et diri. Beat9 ē quem tu erudieris dñe et de lege tua docueris eū: vt mitiges ei a diebus malis q nō desoletur interra (Ego inqt dñs) docui prophetas ab initio: et vsqz nūc nō cessō oīb9 loqui: sed multi ad vocē meā surdi sūt et duri. Plures mūdū libentius audiūt qz deū: facilius sequūtur carnis sue appetitus qz dei bñplacitus: Promittit mūd9 tpalia et pua: et seruit ei auiditate magna. Ego promitto summa et eterna: et torpescūt mortaliū corda. Quis

tanta cura michi in oñibus
seruit et obedit sicut mundo
et dñis eiꝰ seruitur. Erubesce
sydon ait mare. Et si causaz
queris.audi q̃re.Pro modica
prebenda longa via curritur:
et p eterna vita vix a multis
pes semel a terra leuat. Vile
p̃cium queritur. p vno num
mismate interdū turpiter liti
gatur.et p vana re et pua p
missione die noctuq; fatigari
nō timetur. Sz pchdolor p
bono incōmutabili: p p̃mio
inestimabili; p summo hōre
et gloria interminabili:vel ad
modicuz fatigari pigritatur.
Erubesce ergo serue piger et
querulose qꝫ illi paratiores in
ueniūtur ad pditionem q̃z tu
ad vitā. Gaudēt illi amplioꝰ
ad vanitatē q̃z tu ad veritatē
Equidem a spe sua nōnunq̃z
frustrant:ꝑ pmissio mea ne-
minē fallit. nec cōfidētez mi-
chi dimittit inanē.Quod pro
misi dabo:qđ diri implebo si
tū vsq; in finē fidelis i dilecti
one mea q̃s pmāserit: Ego re
muneratoꝛ sū oīm bonoꝝ et
fortis ꝓbatoꝛ: oīm deuotoꝛuz
Scribe vba mea in coꝛde tuo
et ptracta diligenter.erūt enim
in tpe tentationis valde ne-
cessaria Quod non intelligis
cū legis cognoses in die visi
tacōis Dupliciter soleo electos
meos visitare: tentacōe sz et
cōsolacōe. Et duas lectiones
eis q̃tidie lego:vnā increpan-
do eoꝝ vicia:alterā exhoꝛtan
do ad vtutū incremēta. Qui
hz vba mea et spernit ea:ha-
bz q̃ iudiz eū i nouissimo die
¶Oratio ad implorandū de
uotionis grāz. ¶Capit. iiij

Omine deꝰ meus oia
bona mea tu es. Et q̃s
ego sum vt audeā ad te loqui.
Ego pauprimꝰ seruulꝰ tuus
et abiectꝰ vmiculꝰ:multo pau
perioꝛ et cōtemtibilioꝛ q̃z scio
et dicere audeo.Memento tui
dñe qꝛ nichil sum: nichil ha-
beo:nichilq; valeo:Tu solus
bonꝰ iustꝰ et sanctꝰ:tu oīa
potes.oīa pstas.oīa imples: solū pctoꝛem inanem re
linquens. Reminiscē miserā
cionum tuaruz dñe: et imple
coꝛ meū grā tua: q̃ nō vis va
cua esse opa tua Quō possuz
me tolerare in hac misera vi-
ta nisi me cōfoꝛtanerit miseri
coꝛdia et grā tua Noli auertē
faciē tuā a me.noli visitacōez

dñs visitat suos electos suos.

tuã plongare: noli cõsolacõez tuã abstrahere: ne fiat aia mea sicut terra sine aq̃ tibi. Dñe doce me facere volũtatẽ tuaz doce me coꝝ te digne et hũiliter cõuersari: q̃ sapientia mea tu es: q̃ in veritate me cognoscis. et cognouisti anteq̃z fieret mũdꝰ: et anteq̃z natus essem in mundo.

¶ Qd̃ in veritate et humilitate coꝝ deo conuersandũ est.

¶ Capitulum v.

Fili ambula coram me in veritate: et in simplicitate cordis tui quere me sp. Qui ambulat coraz me in veritate: tutabit̃ ab incursibꝰ malis: et veritas liberabit eaz a seductoribꝰ et a detractionibꝰ iniquorũ Si veritas te liberauerit vere liber eris et nõ curabis de vanis hoĩm verbꝭ Dñe verũ est sicut dicis: ita q̃ so mecũ fiat. Veritas tua me doceat: ipsa me custodiat: et vsq̃z ad salutarẽ finẽ me conducat Ipa me liberet ab oĩi affectione mala et inordinata dilectione: et ambulabo te cũ in magna cordis libertate Ego te docebo (ait veritas) que recta sunt et placita coraz me Cogita petã tua cũ displicẽtia magna et merore: et nũq̃z reputes te aliq̃d esse ꝓpter opa bona. Reuera petõr es et multis passionibꝰ obnoxius et implicatus: Et te semp ad nichil tendis: et cito laberis: cito vinceris: cito turbaris: cito dissolueris Nõ habes q̃dq̃z vñ possis gloriari: ꝛ multa vñ te debes vilificare: q̃ multo infirmior es q̃z vales cõprehendere. Nichil ergo magnũ tibi videat̃ et oĩbꝰ que agis nichil grande: nichil pciosũz et admirabile: nichil reputacione appareat dignum. nichil altũ: nichil vere laudabile et desiderabile nisi qd̃ eternũ est placeat tibi sup oĩa eterna veritas: displiceat tibi sup oĩa vilitas marima tua. Nichil sic timeas: nichil sic vitupẽs et fugias sicut vicia et peccata tua que magis displicẽ debent q̃z quelibet rerũ damna Quidã nõ sincere coram me ambulãt: ꝛ qdã curiositate et arrogãtia ducti volũt secreta mea scire et alta dei intelligẽ: se et suã salutez negligentes. Hũj sepe in magnas tentacõnes et petã ꝓpter suã supbiã

et curiositatem me eis adversante labuntur. Time iudicia dei: expauesce iram omnipotentis noli aut disertere opa altissimi: & tuas iniquitates pscrutare: in quantis deliquisti: et qz multa bona negleristi. Quidam solū portant suā deuotionem in libris: et quidaz in imaginibus: quidam autē in signis exteriorib⁹ et figuris: quidaz habent me in ore sed modicuz in corde. Sūt et alij qui intellectu illuminati et affectu purgati: ad eterna semp anhelant: de terrenis grauiter audiunt: necessitatibus naturę dolenter inseruiunt: et hij sentiunt quid veritatis spūs loquitur in eis. qui doz eos terrena despicere et amare celestia. mundū negligere: et celum tota die ac nocte desiderare.

¶ De Mirabili effectu diuini amoris. ¶ Capitulum vi.

Benedico te pater celestis pater dñi mei hiesu christi: quia mei pauperis dignatus es recordari. O pater misericordiarum: et deus totius consolacionis. gracias ago tibi qui me indignū omni consolacione quandoqz tua recreas. Consolacōe Benedico te semp et glorifico cum vnigenito filio tuo et spūsancto paraclito in secula seculorū Eya dñe deus amator sctē meus: cū tu veneris i cor meū exultabūt oia interiora mea. Tu es gloria mea et exultacō cordis mei tu es spes mea et refugiū meum in die tribulacōis mee Sz quia adhuc debilis sum in amore et imperfectus in virtute ideo necesse habeo a te cōfortari et consolari. pterea visita me sepius et instrue disciplinis sctis: Libera me a passionibus malis et sana cor meum ab omnibus affectionibus inordinatis et vicijs vt intus sanatus et bñ purgatus aptus efficiar ad amandum: fortis ad paciendū: stabilis ad pseuerādū Magna res est amor magnū oino bonū qđ solū leue facit omne oneroſuz et fert equaliter omne inequale. Mazonus sine onere portat et omne amarum dulce ac sapiduz efficit: Amor hiesu nobilis ad magna operanda impellit. et ad desideranda semper perfectiora excitat: Amor vult esse sursuz nec vllis infimis rebus

retineri Amor vult esse liber ⁊ ab oñi mundana affectione alien⁹: ne intern⁹ eius impediatur aspectus: ne p aliqđ cōmodum temporale implicaciones sustineat: aut p incommodum succumbat. Nichil dulcius est amore: nichil fortius: nichil altius: nichil latius nichil iocundius. nichil plenius: nichil melius in celo et in terra. quia amor a deo natus est: nec potest nisi in deo sup oñia creata requiescē. Amās volat. currit letatur. liber ē: et non tenetur: dat oñia p omnibus: et habet oñia in oñibus: quia in vno summo bono super omnia quiescit: ex q̄ omne bonum fluit et ꝓcedit Non respicit ad dona: ß ad donantem se conuertit super oñia bona: Amor modū semper nescit: ß sup oñez moduz feruescit: Amor onus nō sentit: labores nō reputat: plꝰ affectat q̄z valet: de impossibilitate non causatur: quia cūcta sibi posse et licere arbitratur. Valet igitur ad oñia: et multa implet et effectui mācipat. vbi non amans deficit et iacz Amor vigilat: et dormiēs nō dormitat: Fatigatus nō lassatur: artatus nō artatur: territus nō cōturbatur. ß sicut viuax flamma et ardens facula sursum erumpit: secureq̄z p transit. Si quis amat nouit q̄d hec vox clamet. Magnus cl amor in auribus dei est. ipe ardens affectꝰ anime que dicit. Deus meus: amor meus: tu totus meus et ego tuꝰ. Dilata me in amore vt discaz interiora cordis ore degustaē q̄z suaue sit amare: et in amore liquefieri et natare: Tencar amore vadens supra me pre nimio feruore et stupore. Cantem amouis canticuz. sequar te dilectum meum in altum: deficiat in laude tua anima mea iubilās ex amoē: Amem te plus q̄z me: nec me nisi propter te: et oñes in te qui vere amant te: sicut iubet lex amoris lucens ex te. Est amor velox: sincerus: pius: iocundus: et amenus: fortis: pacies: fidelis: prudēs: longanimis: virilis: et seip̄m nunq̄z querens Vbi enim seip̄m aliq̄s querit ibi ab amore cadit: Est amor circumspectus: humilis et rectus: nō mollis: non leuis: nec

vanis intendens rebus: sobrius: castus: stabilis: quietus: ⁊ in cunctis sensibus custodit⁹ Est amor subiectus et obediens prelatis: sibi vilis et despectus: deo devotus et gratificans: confidens et semper sperans in eo: eciaz cum sibi non sapit de⁹ quia sine dolore nō viuitur in amore. Qui nō est paratus oīa pati et ad voluntatem stare dilecti: non est dignus amator appellari. Oportet amantem oīa dura et amara ꝓpter dilectum libēter amplecti: nec ob contraria accidentia ab eo deflecti.

¶ De Probatione veri amatoris. ¶ Capittulum vij.

¶ Magister.

Fili non es adhuc fortis et prudens amator

¶ Discipul⁹ Quare domine

¶ Magister. Quia ꝓpt modicam contrarietatem deficis a ceptis: et nimis avide consolacionem queris: Fortis amator stat in tētacōib⁹ nec callidis credit psuasionibus inimici: sicut in prosperis ei placeo ita nec in aduersis displiceo. Prudens amator non tam donum amantis considerat q̄z dantis amorez. Affectum potius attendit q̄z censum et infra dilectū oīa data ponit. Nobilis amator nō quiescit in dono: sed in me super omne donum: Non est ideo totum perditum si q̄q̄z min⁹ bene de me vel de sanctis meis sentis q̄z velles Affectus ille bonus dulcis quem interdum percipis. Affectus gracie presentis est et quidaz preguſtus patrie celestis: sup q̄ non nimiū innitendum qr vadit et venit: Certare autez aduersus incidentes malos animi motus suggestionemq̄z spernere dyaboli insigne ē vtutis et magni meriti. Non ergo te conturbent aliene fantasie de quacūq̄z materia ingeste: Forte serua propositum ⁊ intentionem rectam ad deum Nec est illusio ꝙ aliquādo in excessuz subito raperis et statim ad ineptias solitas cordis reverteris: Illas en im inuite magis pateris q̄z agis et q̄zdiu displicent ⁊ reniteris meritum est et non perditio. Scito ꝙ antiquus inimicus omnino nititur impedire desiderium tuum in bono ⁊ ab

d ij

oñi deuoto exercitio euacuaē
a sc̄oꝝ̄ sꝛz cultu: a pia passio
nis mee meōria. a pcōꝝ̄ vtili
recordacōe. a ppꝛ̄ cordis cu-
stodia: et a firmo ppōsito ꝓ
ficiendi in vtute Mltas ma
las cogitaciones ingerit vt te
diuin tibi faciat et horrorem:
vt ab oracōne reuocet ꝛ sacra
lectione Displicet sibi humi-
lis cōfessio et (si posset) a cō
munione cessare faceret Non
credas ei neqꝫ cures illum litꝫ
sepius tibi deceptionis teten
derit laqueos. Sibi imputa
cum mala ingerit et immū-
da. dicito illi. Vade immun-
de spirit⁹. erubesce miser. val
de immundus es tu qui talia
infers auribus meis. Disce-
de a me seductor pessime. nō
habebis in me ptem vllam.
sed hiesus mecum erit tanq̄ꝫ
bellator fortis: et tu stabis cō-
fusus. Malo potius mori et
omnem penam subire q̄ꝫ tibi
cōsentire. Tace et obmutesce
nō audiā te amplius litꝫ michi
plures moliris molestias. Dñs
illuminatio mea et sal⁹ mea
quem timebo. Dominus ꝓ-
tector vite mee: a quo trepida
bo. Si consistant aduersum
me castra nō timebit cor meū
Dñs adiutor me⁹ et redem-
tor me⁹ Certa tāq̄ꝫ miles bo
n⁹: et si interdū ex fragilitate
corruis resume vires fortioēs
priorib⁹: cōfidens de amplio
ri grā mea: et multū p̄caue a
vana cōplacētia et supbia. ꝓ
pt̄ hoc mlti in errorē ducūt ꝛ
in cecitatē pene incurabilē q̄nq̄ꝫ
labūtur. Sit tibi in cautelā et
ppetuā hūilitatē ruina hec su
pboꝝ̄ de se stulte p̄sumentiū

¶ De occultanda gratia sub humilitatis custodia.

¶ Capitulū viij. ¶ Magister

Fili vtili⁹ est tibi et se
curi⁹ deuocōis graci
am abscondē nec in altū te ef
ferre. nec multū inde loq̄: neqꝫ
mltū ponderare: ꝑ magis te-
metipm despicē et tanq̄ꝫ in-
digno datas timē: Nō ē huic
affectioni tenaci⁹ inherendū
que citi⁹ pt mutari in ꝓtrari
um Cogita in grā q̄ꝫ miser ꝛ
inops eē soles sine grā Nec ē
in eo tūn spūalis vite ꝓfectus
cū solacōis habueris grāz ꝑ
cū hūilit ꝛ abnegate paciēt q̄ꝫ
tuleris ei⁹ subtractiōez ita q̄
tūc ab oīs studio nō torpe-
as. nec reliq̄ opera tua ex vsu

facienda oīno dilabi ꝑmittas ꝫ sicut melio potueris et intellexeris. libenter qđ in te est facias nec ꝑpter aridităz seu anxietatē mentis quā sentis te totaliter negligas. Multi eni sunt q̄ cū nō bene eis successerit statim impacientes fiunt aut desides. Nō eniz sp ē in ptāte hoīs via eius ꝫ dei est dare et cōsolari q̄n vult et q̄ntum vult et cui vult: sicut sibi placuerit et nō amplio. Quidā incauti ꝑpter deuotionis grāz seipos destruxerūt: quia plo agere voluerūt q̄z potuerūt: nō pensantes siue puitatē mēsurā. ꝫ magis cordis affectū sequētes q̄z racionis iudiciū. Et q̄ maiora ꝑsumserunt q̄z deo placitum fuit. iccirco grāz cito ꝓdiderūt. Facti sūt inopes et viles relicti: q̄ in celū posuerūt nidū sibi. vt hūiliati et depaupati discāt non i alis suis volaē ꝫ sub pēnis meis sperare. Qui adhuc noui sunt et imperiti in via dñi nisi consilio discretorū se regāt: facilius decipi possunt et elidi. Qđ si suū sentire magis sequi q̄z alijs exercitatis credē volūt erit eis periculosus exitus: si tū retrahi a ꝓpio cōceptu non valuerint. Raro sibijpis sapientes ab alijs regi hūiliter patiūtur. Melius est modicū sape cū hūilitate et pua intelligētia: q̄z magni scientiarū thesauri cuz vana cōplacentia. Melio est tibi mino habere q̄z multū vñ posses superbire. Nō satis discrete agit q̄ se totū leticie tradit: ob liuiscens pristine inopie sue: ꝛ casti timoris dñi: q̄ timet gracia oblatā amittere: Nō eciaz satis vtuose sapit qui tpe aduersitatis et cuiusq̄z grauitatis nimis desperate se gerit: ꝛ mino fident de me q̄z oportet recogitat: ac sentit. Qui tēpore pacis nimis securus esse voluerit: sepe tpe belli nimis deiecto ꝛ formidoloso reperiet. Si scires semp hūilis et modico in te pmanere: necnō spiritū tuū bñ moderare ac regē nō incideres tā cito in periculū et offensaz. Cōsiliū bonū ē vt feruoris spū ꝓcepto medite ris qđ futurū sit absedēte lumine. Quod dū cōtigerit recogita et demo lucē posse reuerti. quā ad cautelā tibi. michi aūt ad gl'am ad tps subtrahi

Vtilior est enī sepe talis ꝓbacio q̄z si semp ꝓspera ꝓ tua haberes voluntate Nam merita nō sunt ex hoc estimāda si quis plēs visiones aut cōsolaciones habeat: vel si peritus sit in scipturis: aut in altiori ponatur gradu: ꝫ si vera fuerit humilitate fundatꝰ et divina charitate repletꝰ: si dei honorem pure et integre semp querat: si seipm nichil reputet: et in veritate despiciat: atq; ab alijs eciā despici ⁊ humiliari magis gaudeat q̄z honorari.

¶ De vili estimatione suiipi us in oculis dei.

¶ Capitulū ix. Discipulus

DOquor ad dñm meuz cuz sim pulvis et cinis Si me amplius reputavero ecce tu stas cōtra me: et dicūt testimonium verum iniquitates mee: nec possum contradicere. Si autem me vilificavero ⁊ ad nichilum redegero et ab omni ꝓpria reputacione defecero atq; siciat sum pulvericavero: erit michi ꝓpicia gracia tua et vicina cordi me o lux tua: et omnis estimacō quātulacūq; minima in valle nichileitatis mee submerget tuus et peribit ineternum Ibi ostendes me michi quid sim quid fui: et de quo veni: quia nichil et nesciui. Si michiipi relinquor: ecce nichil et tota infirmitas Si autem subito me respexeris statim fortis efficior et novo repleor gaudio Et mirum valde q̄ sic repente sublevor: et tam benigne a te complector. qui ꝓprio pondere semp ad ima feror. Facit hoc amor tuus gratis prevenies me: et in tam multis subveniens necessitabus: a gravibꝰ quoq; custodiēs me periclis: et ab immmeris (vt vere dicam) eripiens malis. Me siquidem male amādo me ꝓdidi: et te solum querendo et pure amando me et te pariter inveni. atq; ex amore ꝓfundius ad nichilum me redegi. Quia tu o dulcissime facis mecum supra meritū omne et supra id q̄d audeo sperare vel rogare: Benedictus sis deus meus quia licet ego omnibus bonis sim indignus. tua tamē nobilitas et infinita bonitas numq; cessat benefacere eciam ingratis ⁊ longe a te

auersis. Conuerte nos ad te vt simus grati humiles et deuoti: quia salus nostra tu es virtus et fortitudo nostra.

¶Qđ omnia ad deum sicut ad finē vltimū sūt referenda

¶Capitulū x Magister.

Fili ego debeo esse finis tuus supmus et vltiās tuus si vere desideras eē beatꝰ Ex hac intentione purificabitur affectus tuus sepius ad se ipm et ad creaturas male incuruatus: Nam si teipm i aliquo queris statim in te defices et arescis Omnia ergo ad me principaliter referas quia ego sum qui omia dedi. Sic singula cōsidera sicut ex summo bono manantia. et ideo ad me tanqz ad suam originem cuncta sunt reducenda. Ex me pusillꝰ et magnꝰ pauper et diues tanqz ex fonte viuo aquam hauriunt viuam et qui michi sponte et libere deseruiunt graciam p gracia accipient. Qui autē extra me voluerit gloriari vel i aliquo priuato bono delectari nō stabilietur in vero gaudio: neqz in corde suo dilatabitur: ß mltipliciter impedietur et angustiabitur. Nichil ergo tibi de bono assscribere debes: nec alicui homini vtutē attribuas: sed totuz da deo sine quo nichil habet homo Ego totum dedi: ego totum rehabere volo et cum magna districtione graciarumactiones requiro. Hec est veritas qua fugatur glorie vanitas. Et si intrauerit celestis gracia et vera charitas non erit aliqua inuidia nec contractio cordis. neqz priuatus amor occupabit. Vincit enim omnia diuina charitas: et dilatat oēs animevires. Si recte sapis in me solo gaudebis: in me solo sperabis. quia nemo bonꝰ nisi solus deus q̄ē super omnia laudād9 et in oīb9 bñdicend9

¶Qđ Spreto mundo dulce est seruire deo glorioso

¶Capittulum vndecimum.

¶Discipulus

Vnc iterum loquor domine et non silebo. Dicam in auribus dei mei. domini mei et regis mei qui est in excelso. O q̄z magna multitudo dulcedinis tue: dñe quam abscondisti timentib9 te. Sed quid

es amantib9 q̄d toto corde tibi seruientib9. Vere ineffabilis dulcedo cōtemplacōis tue quā largiris amātib9 te. In hoc maxime ostendisti dulcedinē charitatis tue: q: cū non essem feci sti me: et cū errarem longe a te: reduxisti me: vt seruirem tibi. et p̄cepisti: vt diligam te. O fons amoris ppetui q̄d dicā de te: quō potero tui oblīuisci: q̄ mei dignat9 es recordari. Ecia postq̄z ꝓtabui et perij: feci sti vltra oīez spez misericordiaz cū seruo tuo. et vltra oīe meritū grāz et amicitiam exhibuisti: Quid retribuam tibi p grā ista Nō enī oīib9 datū ē vt oīib9 abdicatis seculo renūctient et monastica vitā assumāt Nūq̄d magnū est vt tibi seruiaz cui oīis creatura seruire tenetur Nō magnū michi videri debet seruire tibi. ſ potius hoc michi magnū et admirandū apparet q̄ tam paupem et indignū dignaris in seruū recipere et dilectis seruis tuis adunare Ecce oīa tua sūt que habeo et vñ tibi seruio Verūtñ viceuersa tu magis michi seruis q̄z ego tibi Ecce celuz et terra que in ministerio hois creasti p̄sto sunt ⁊ faciūt quotidie quecūq̄z mādasti Et hoc parū est quin ecia angelos in ministerio hois creasti ⁊ ordinasti Trāscendit aūt hec oīa q: tuipe seruire homi dignatus es et teipm ei daturuz p̄misisti Quid dabo tibi p oībus istis milib9 bonis. Vtinā possem tibi seruire cūctis diebus vite mee. vtinā vel vno die dignū seruitiū exhibē sufficerē Vere tu es dign9 oi seruitio oi honore et laude eterna Vere dñs meus es et ego paup seru9 tu9: q̄ totis viribus teneor tibi seruire: nec vnq̄z in laudib9 tuis debeo fastidire. Sic volo sic desidero et quid quid michi deest tu digneris supplere Magn9 honor magna gloria tibi seruire: et oīa ppter te cōtemnere: habebūt enī grāz magnaz q̄ sponte se subiecerūt. tue sctiss: me seruituti. Inuenient suauissimaz sanctispūs cōsolacōez q̄ p amore tuo carnalē abiecerūt delectacōez. cōsequētur magnaz cordis libertatē q̄ artā p noīe tuo ingrediūtur viaz et oīez mūdanā neglexerint artā. O

grata ⁊ iocunda dei seruitꝰ q̄ hō veraciter efficit liber et sā-ctus O sacer statꝰ religiosi fa mulatus q̄ hoiez angelis red dit equalez: deo placabilez: de monibꝰ terribilem: et cūctis fidelibꝰ cōmendabilez. O am plectendū et semp optanduz seruitiuz q̄ summū ꝓmeretur bonū et gaudium acquirit si ne fine mansurum.

¶ Qd̄ desideria cordis erami nāda sunt et moderanda.

¶ Capitulū xij Magister.

Fili oportet te adhuc multa addiscere que necdū bñ didicisti Discipulꝰ Que sunt hec dñe Magister Vt desideriū tuū ponas to-taliter sc̄m bñplacitū meum et tuū ꝑiꝰ amator non sis sed mee volūtatis cupidus ama-tor et emulator. Desideria te sepe accendūt et vehementer impellūt ꝑ cōsidera an ꝓpter honorē meū an ꝓpter tuū cō moduz magis mouearis. Si ego sum in causa bñ cōtentꝰ eris q̄modocūq; ordinauero. Si aūt de ꝓpio quesitu ali-quid latet: ecce hoc ē qd̄ te im pedit et grauat Cane ergo ne nimiū inuitaris sup desi-derio p̄cōcepto me nō consulto: ne forte postea peniteat et dis pliceat qd̄ primo placuit et q̄ ꝑ meliore celasti. Nō enī om nis affectio que videt bona statim est sequenda ꝑ nec ois cōtraria affectio ad primū fu gienda. Expedit interdū refre natione vti. ecia in bonis stu dijs et desiderijs ne ꝑ impor tunitatē mentis distractionē incurras ne alijs ꝑ indiscipli nacōez scandalū generes: vel ecia ꝑ resistentia aliorū subi-to turberis et coruas. Inter dū vero oportet violentia vti et virilit appetitui sensitiuo cōtraire. nec aduertere q̄d ve-lit caro et q̄d nō velit sed hoc magis satagē: vt subiecta sit ecia nolens spūi: et tā diu ca-stigari debet et cogi seruituti subesse donec pata sit ad oia paucisq; contentari discat: et simplicibꝰ delectari: nec cōtra aliqd̄ incōueniēs murmurare

¶ De informatione pacientie et luctamine aduersꝰ cōcupi-scentias ¶ Capit. xiij Disci.

Omine dñe deꝰ vt au dio pacientia ē michi valde necessaria. multa enim in hac vita accidūt contraria

Nã qualiter cũq; ordinauero de pace mea nõ potest esse sine bello et dolore vita mea. ¶Magister Ita est fili Nõ autem volo te talez querẽ pacem que tentationibꝰ careat: aut contraria nõ sentiat: sed tũc eciã estimare te pacez inuenisse cum fueris varijs tribulacõnibus exercitatꝰ et in mltis cõtrarietatibꝰ pbatꝰ Si dixeris te non mlta posse pati quõ tũc sustinebis ignẽ purgatorij. De duobus malis ꝑminus malus est eligendum Vt ergo eterna futura supplicia possis euadere: mala ꝑsentia studeas ꝑ deo equanimiter tollerare: An putas q; homines seculi huius nichil aut paruꝫ paciantur. Nec hoc inuenies eciaz si delicatissimos quesieris Sz habẽt (inquis) multas delectacões et ꝓprias sequntur voluntates: ideoq; parũ ponderant suas tribulationes Esto q; ita sit vt habeant quicquid voluerint sed q̃zdiu putas durabit· Ecce q̃z admodum fumus deficient abundantes in seculo: et nulla erit recordatio ꝓteritorum gaudiorũ. Sz cũ adhuc viuũt nõ sine amaritudine et tedio ac timore in eis quiescunt. Et eadem nanq; re vnde delectacionem cõcipiũt sibi inde doloris penam frequẽter recipiunt· Juste illi fit: et q; inordinate delectaciones querũt et sequũtur non sine amaritudine et cõfusione eas expleãt. O q̃z breues: q̃z false q̃z inordinate et turpes omnes sunt Verũtamẽ pre ebrietate et cecitate nõ intelligũt: ß velut muta animalia ꝓpter modicum corruptibilis vite delectamentum mortez aie incurrũt. Tu ergo fili post cõcupiscẽtias tuas nõ eas: et a voluntate tua auertẽ. Delectare in dño et dabit tibi peticões cordis tui. Et eni si veracit vis delectari et abũdantiꝰ a me cõsolari: ecce in ꝓtemtu oim mũdanorum et in absciſione oĩm infimaꝝ delectacõnum erit benedictio tua: et copiosa reddet tibi cõsolacõ: et q̃zto plus te ab oĩ creaturaꝝ solacõ subtraxeris tãto in me suauiores ⁊ potentiores ꝓ solacões inuenies Sz primo non sine q̃daz tristicia et labore certamis ad has ꝓtinges Obsistet inolita cõsue

tudo sed meliori consuetudine deuincet Remurmurabit caro: & feruore spūs refrenabitur. Instigabit te et exacerbabit serpens antiquus: & oratione fugabitur. insup et labore vtili aditus ei magnus obstruet

¶ De obediētia humilis subditi ad exemplū hiesu christi ¶ Capitu. xiiij. Magister

Filii qui se subtrahē nititur ab obedientia ipe se subtrahit a gracia. Et qui querit habere priuata amittit. communia. Qui non libēter et sponte suo superiori se subdit: signum est q caro sua necdū perfecte sibi obedit. & sepe recalcitrat et murmurat. Disce ergo celeriter superiori tuo te submittere si carnem propriam optas subiugare. Citius namq exterius vincitur inimicus si interior homo nō fuerit deuastatus. Nō est molestior et peior anie hostis q̄z tuipe tibi non bene cōcordans spiritui Oportet enī verum te assumere tuipius contemtū si vis prevalere aduersus carnem et sanguinem Quia adhuc nimis inordiate te diligis, ideo plene te resignare aliorum voluntati trepidas. Sz q̄d magnū: tu qui puluis es et nichil. si ppter deum te subdis homini: qui ego omnipotens et altissimus qui cuncta creaui ex nichilo me homini propter te subieci humiliter. Factus sum omnium humilimus et infimus vt tuam superbiam mea humilitate vinceres. Disce obtemperare puluis. disce te humiliare terra et limus. & sub omnium pedibus incurvare. Disce voluntates tuas frangere et ad omnium subiectionē te dare. Exardesce contra te nec paciaris tumorez in te viuere: sed ita subiectum et parvulum te exhibe vt omnes super te ambulare possint. et sicut lutum platearum conculcare: Quid habes homo inanis conqueri. Quid sordide peccator potes contradicē exprobrantibus tibi qui tociens deum offendisti: et tociens infernum meruisti. Sed pepercit tibi oculus meus quia pretiosa fuit anima tua in conspectu meo: vt congnoscceres dilectionem meam: et gratus beneficijs meis semper

eriſtere:s: ꝛ ad verā ſubiectionē et hūilitatē te iugiter dares paciēt̄q ꝓpriū ꝓtemtū ferres

¶ De occultis dei iudicijs cōſiderandis ne extollamur in bonis. ¶ Capit. xv Diſcipl⁹

Intonas ſup me iudicia tua dñe: et timore ac tremore cōcutis oīa oſſa mea: et expaueſcit ania mea valde. Sto attonitus et cōſidero ꝙa celi nō ſūt mundi in cōſpectu tuo Si in angelis reperiſti prauitatem nec tū pepciſti q̄d fiet de me. Ceciderūt ſtelle de celo et ego puluis q̄d p̄ſumo Quor opa videbant laudabilia ceciderunt ad infima: et q̄ comedebāt panē angelorū vidi ſiliquis delectari porcorū. Nulla ē ergo ſcītas ſi manū tuam dñe retrahas. Nulla ſapientia ꝓdeſt ſi gubernaē deſiſtas Nulla iuuat fortitudo ſi cōſeruare deſinas Nulla ſecura caſtitas ſi eam nō ꝓtegas Nulla ꝓpria pro deſt cuſtodia ſi non adſit tua ſacra vigilantia Nam relicti mergimur et perimꝰ. viſitati vero viuimꝰ et erigimur Inſtabiles quippe ſumꝰ· ſ̄ p te cōfirmamur: tepeſcimꝰ ſ̄ a te accendimur: O q̄z hūiliter et abiecte michi de meip̄o ſentiendū eſt q̄z nichil pendēdū ſi q̄d boni videor habere. O q̄z p̄funde me ſubmittē debeo ſub abyſſalibus iudicijs tuis dñe: vt nichil aliud me eē inuenio q̄z nichil et nichil. O pondꝰ immenſum: o pelagus intranſnatabile: vbi nichil de me repero quā i toto nichil Vbi eſt ergo latebra gl'e: vbi cōfidentia de gl'a cōcepta Abſorpta eſt oīs gl'a vana in p funditate iuditiorum tuorum ſup me. Quid eſt oīs caro in cōſpectu tuo. Nūq̄d gl'abitur lutū cōtra formātem ſe: Quō p̄t erigi vaniloquio cuius cor in veritate ſubiectū ē deo Nō eū totꝰ mūdꝰ erigeret quem ſibi ſubiecit veritas: nec oīm laudantiū ore movebit q̄ totā ſpem ſuā in deo firmauit Nā et ipi q̄ loquūtur ecce omnes nichil: et deficient cū ſonitu vbor̄ Veritas autem domini manet ineternum.

¶ Qualiter ſtandū ſit ac dicēdum in oīni re deſiderabili. ¶ Capitulū xvi Magiſter

Fili ſic dicas in oīni re Dñe ſi tibi placitū fue

rit fiat hoc ita ¶Discipulꝰ Dñe si sit honor tuus fiat in nomie tuo hoc. Dñe si michi videris expedire et vtile eē p̄ baueris tūc da michi hoc vti ad honorem tuuz: ꝫ si michi nociuum fore cognoueris nec anime mee saluti p̄desse auſer a me tale desiderium ¶Nō enim oīe desiderium a spū̄ sancto est: etiam si homini videatur rectum aut bonum.

¶Magister ¶Difficile est p̄o vero iudicare an spūs bonus aut alienus te impellat ad desiderandum hoc vel illud. an etiam ex p̄prio moneris spiritu. ¶Multi in fine sunt decepti qui primo bono spū̄ videbantur inducti. Igitur semp̄ cū timore dei et cordis humilitate desiderandū ē et petendū quicq̄d desiderabile mēti occurrit: maximeq̄z cū p̄pria resignacōe michi totum cōmittendū est atq̄z dicēdum. Dñe tu scis qualiť melius est: fac hoc vel illud sicut volueris. Da qđ vis et quātū vis et qñ vis. Fac mecū sicut scis ⁊ sic̄ tibi magis placuerit et maior hō: tuꝰ fuerit. Pone me vbi vis et libere age mecū in oīibꝰ. In manu tua ego sum: gira et reuersa me p̄ circumitum En ego seruus tuꝰ paratus ad omnia quoniaz nō desidero michi viuere sed tibi vtinam digne et perfecte.

¶Oratio p̄o beneplacito dei pficiendo. ¶Capitulum xvij

COncede michi benignissime hiesu graciam tuam: vt mecum sit: et mecum laboret. mecūq̄z vsq̄z in finem perseueret. Da michi semp̄ desiderare et velle quod tibi magis acceptum ⁊ chariꝰ placet. Tua volūtas mea sit et mea voluntas tuā sequatur: semper et optime ei concordet. Sit michi vnum velle et nolle tecum: nec aliud posse velle: aut nolle: nisi qđ vis aut nolis. Da michi omnibꝰ mori que in mūdo sunt et p̄propter te amare cōtemni et nesciri in hoc seculo: Da michi super omnia desiderata in te quiescere et cor meum in te pacificare. Tu vera pax cordis: tu sola requies: extra te omnia sunt dura et inquieta In hac pace in idipm̄: hoc ē. in te vno summo et eterno bono dormiam et requiescaz.

Q8 Verum ſolatium in ſolo deo eſt querendum.

¶ Capitulū xviij. Diſcipu

QVicquid deſideraē vl cogitare poſſuz ad ſolacium meū nō hic expecto ſ in poſterum. q ſi oia ſolacia mūdi ſol9 haberē: et oñibus delicijs frui poſſem certum ē q diu duraē nō poſſent Vñ nō poteris aīa mea plene conſolari: nec pfecte recreari niſi in deo cōſolatore pauperū et ſuſceptore humiliuz. Expecta modicū aīa mea: expecta diuinū pmiſſuz: et habebis abūdantiā oim bonorum in celo Si nimis inordinate iſta appetz pñtia: pdes eēna q celeſtia Sint tpalia in vſu: eēna in deſiderio. Nō potes aliq̄ bono tpali ſatiari: quia ad hec fruenda nō es creata. Eciaz ſi oia bona creata haberes: non poſſes eſſe felix et btā. ſ in dō q̄ cūcta creauit: tua beatitudo tua et felicitas ꝓſiſtit: nō qualis videtur et laudaē a ſtultis mūdi amatorib9: ſ qualez expectāt boni xp̄i fideles et pḡuſtant interdū ſpūales ac mūdi corde. quorū cōuerſatio eſt in celis. Vanū ē et breue oñe hūanū ſolaciū. Beatū et verū ſolaciū q̄ int9 a veritate percipitur. Deuot9 homo vbiq̄ ſecū fert cōſolatorē ſuū hieſuz et dicit ad eum. Adeſto michi dñe hieſu in oñi loco et tempore: hec michi ſit cōſolacō libenter velle carē oñi humano ſolacio. Et ſi tua defuerit cōſolacō ſit michi tua voluntas et iuſta pbatio pro ſummo ſolatio. Nō eni in ppetuum iraſceris: neq̄ ineternum comminaberis.

¶ Quod omnis ſolicitudo in deo ponenda eſt.

¶ Capitu. xix. Magiſter

FIli ſine me tecum agē q̄ volo: ego ſcio q̄d expediat tibi. Tu cogitas vt hō in multis ſentis ſicut tibi humanus ſuadet intellectus.

¶ Diſcipul9 Dñe verū eſt q̄ dicis. Maior ē ſolicitudo tua ꝓ me q̄z oñis cura quaz ego poſſum gerere ꝓ me. Nimis eni caſualiter ſtat q̄ non pūſcit oñez ſolicitudinē ſuaz in te Dñe dūmodo voluntas mea recta et firma ad te pmaneat: fac de me quicquid tibi placuerit Nō eni pt ēe niſi bonuz quicq̄d de me feceris. Si

me vis esse in tenebris sis benedict⁹:et si me vis esse in luce sis iterū bñdict⁹.Si me dignaris cōsolari sis bñdictus: et si me vis tribulari eque sis semp bñdict⁹. ¶Magister Fili sic oportet te stare:si mecū desideras ambulare. Ita pmpt⁹ debes esse ad patiendū sicut ad gaudendū. Ita libenter debes ee inops et pauper sicut plenus et diues.

¶Discipul⁹ Dñe libenter paciar p te quicqd volueris venire sup me Indifferēt volo de manu tua bonū et malū:dulce et amarū: letū et triste suscipe:et p oñib⁹ michi ptingentib⁹ grās agē.Custodi me ab oñi pcō:a nō time bo mortē nec infernū: dūmodo ineternum me nō pjcias nec deleas me de libro vite ñ michi nocebit quicqd venerit tribulacionis super me.

¶Qđ tēporales miserie christi exemplo equanimiter sunt ferende. ¶Capitulum xx.

¶Magister.

FIli ego descendi de celo p tua salute:suscepi tuas miserias non necessitate ſ charitate trahente:vt pacientiam disceres et tpales miserias nō indignanter ferres. Nam ab hora ortꝰ mei vsqz ad exitū in cruce nō defuit michi tolerātia doloris:defectuz rerū tpaliū magnum habui: multas querimonias de me frequenter audiui.cōfusiones et op.prbria benigne sustinui: p beneficijs ingratitud inem recepi:pro miraculis blasphemias. p doctrina reprhēsiōes

¶Discipul⁹ Dñe qꝛ fuisti paciens i vita tua i hoc mari me implendo pceptuz patris tui:dignū est vt ego miserrimus pctōr scōm volūtatē tuā pacient me sustineā: et donec ipe volueris onus corruptibilis vite p salute mea portem Naz et si onerosa sentiā pñs vita:facta ē tñ iā p grāz tuam valde meritoria atqz exemplo tuo et sctōrū tuoruz vestigijs infirmis tolerabilior a clarior ſ et multo magis cōsolatoria qz olim in lege veteri fuerat cū porta celi clausa psisteret et obscurior ecia via videbatur qñ tam pauci regnū celorum querere curabāt ſ neqz q tunc iusti erāt et saluandi añ passionē tuā et sacre mortis debi

tum celeſte regnū poterāt introire. O quātas tibi grās teneor referre q̄ rectā et bonā viā dignatꝰ es michi et cūctis fidelibꝰ ad eternū regnū tuum oſtendere. Vaz vita tua via nrā: et p̄ ſctāz pacientiā anbulamꝰ ad te qui es corona nrā Niſi tu nos preceſſiſſes ⁊ docuiſſes q̄s ſequi curaret. Heu q̄zti longe retroq̄z manerēt niſi tua p̄clara exempla inſpicerent. Ecce adhuc tepeſcimus auditis tot ſignis tuis et doctrinis. q̄d fieret ſi tātuz lumē ad ſequēdū te nō haberemꝰ.

¶ De Tolerantia iniuriarum et quis verꝰ paciens p̄betur.

¶ Capitulū xxi. Magiſter

QVid ē qđ loqueris fili. Ceſſa cōqueri Cōſidera mea et aliorū ſctōrū paſſionem Nondū vſq̄z ad ſanguinem reſtitiſti. Patū eſt qđ tu pateris in ꝓpatione eorū q̄ tā multa paſſi ſūt: tā fortiter tentati: tā graviter tribulati: taz multipliciter p̄bati et exercitati. Oportet te igitur alioruz grauioꝛa ad mentē reducē vt leuiꝰ feras tua minima. Et ſi tibi minima nō videnť: vide ne hoc tua faciat impacientia Sive tamē pua ſive magna ſint ſtude cūcta pacienter ferre Quāto meliꝰ te ad pacientū diſponis: tāto ſapientius agis et amplius ꝓmereris et feres leuius aio et vſu ad hoc nō ſegniter patis. Nec dicas nō valeo hoc ab hoie tali pati. nec huiuſcemodi michi patienda ſunt: graue enī intulit damnū et impꝛoperat michi que nūq̄z cogitauerā ſ̄ ab alio libenť paciar et ſicut paciенda videro. Inſipiens ē talis cogitacō q̄ vtutē pacientie nō cōſideraт: nec a q̄ coꝛonanda erit ſ̄ magis p̄ſonas ⁊ offenſas ſibi illatas perpendit Nō ē verꝰ paciens q̄ nō vult pati niſi q̄ztū ſibi viſuz fuerit et a q̄ ſibi placuerit Verꝰ aūt paciens nō attēdit a q̄ homie vtrū a p̄lato ſuo an ab aliq̄ e q̄li aut inferioꝛi. vtrū a bono et ſctō viro vel a puerſo et indigno exerceať. ſ̄ indifferenť ab oīi creatura q̄ztūcūq̄z et q̄cienſcūq̄z ei aliq̄d aduerſi acciderit: totū hoc ḡtāť de manū dei accipit. et ingēs lucrū reputat. qꝛ nichil apꝺ deū q̄ztūlibz puū ꝓ deo tñ paſſuz poterit ſine merito trāſire. Eſto igiť

expeditꝰ ad pugnã si vis hrẽ victoriã. Sine certamie ñ poteris venire ad pacientie coronã Si pati nõ vis recusas coronari si ãt coronari desideras ẽta virilit sustine pacieẽt Sine laboẽ ñ tendit ad reqez nec sine pugna pueniẽ ad victoriã ¶ Disci. ¶ Fac michi dñe possibile p grãz qõ mihi impossibile videt p naturaz Tu scis q modicũ possuz pati ⁊ q cito dejcior leui exurgẽte aduersitate. Efficiatur michi quelibz exercitacio tribulacõis p nomine tuo amabilis et optabil' Nã pati et vexari p te valde salubre ẽ anie mee

¶ De confessione ppie infirmitatis et huiꝰ vite miseriꝫ

¶ Capit. xxij ¶ Discipu.

Confiteor aduersuz me iniusticiam meã confitebor tibi dñe infirmitatem meã sepe qua res est que me dejcit et cõtristat. Propono me fortiter acturũ ß cũ modica temptacio venerit magna michi fit angustia. Valde vilis qñqz res est: vnde grauis tentacõ pueniet et dum puto me aliqztulũ tutũ cum nõ sentio: inuenio me nõnũqz pene denictũ ex leui flatu Vide ergo dñe hũilitatẽ meã et fragilitatẽ tibi vndiqz notã Miserere mei ⁊ eripe me de luto vt nõ infigar: nõ pmaneã deiectꝰ vsqzquaqz: ꝛhoc ẽ qõ me frequẽter reuerberat et coram te cõfundit q tã labilis sum et infirmus ad resistendũ passionibus Et si non oñino ad cõsensionem trahit: tñ michi ecia molesta et grauis ẽ eoꝝ infectacõ et tedet valde sic qtidie viuere in lite. Exhinc nota fit michi infirmitas mea: q illꝰto facilioꝰ irruũt abhominãde sp fantasie qz discedunt Vtinaz fortissime deus israhel zelatoꝛ aiarũ fideliuz. respicias ꝑsui tui laboẽ et doloẽ assistasqz illi i oibꝰ ad q cũqz prexerit Robora me celesti fortitudine: neqz vetus hõ misera caro spũi necdũ plene subiecta valeat dñari aduersꝰ quã ẽtare oportebit qzdiu spirak in hac vita miserrima ꝛheu qlis ẽ hec vita vbi ñ desũt tribulacões et miserie: vbi pleã laqis et hostibꝰ sũt oia nã vna tribulacõe seu tẽtacõe recedẽte alia accedit: ß adhuc prioꝛe durante conflictu alie

plures supueniunt et inspe-
rate. Et quomō pt amari vi-
ta habens tantas amaritu-
dines. et tot subiecta calami-
tatibus et miseriis. Quomō
eciaz dicitur vita tot generās
mortes et pestes: et tñ amaī
et delectari in ea a mltis que
ritur. Reprehenditur frequenī
mundus q fallax sit et vanꝰ
nec tñ facile relinquitur cum
concupiscentie carnis dñanī
Sz alia trahūt ad amanduz
alia ad cōtemnendū. Trahūt
ad amorez mundi desideriuz
carnis: desideriū oculoꝝ et su
bia vite. ß pene ac miserie se
quētes ea odiū mūdi pariūt
et tedium Sz vincit pchdo-
lor delectacio prava mentem
mundo deditā: et esse sub sen
tibus delicias reputat. q: dei
suauitatem et internā vtutis
amenitatem nec vidit nec gu
stauit. Qui aūt mūdū pfecte
contemnūt et deo viuere sub
sancta disciplina student: isti
diuinā dulcedinem veris ab-
renunciatoribus pmissam
nō ignorāt: et q̄z grauiī mū-
dꝰ errat ꝛ varie fallit vident
Quō in deo sup omnia bona
et dona requiescendum est.

Capit. xxiij. Discipulꝰ

SUp omnia et in omnibꝰ
requiesce anima mea
in dño semp: q: ipe est sctōꝝ
eterna requies Da michi dul
cissime et amantissime hiesu
in te sup omnez creaturā requi
escere: sup omnez salutem et
pulcritudinē. sup omnez gloriā
et honorem. sup omnez po
tentiā et dignitatem: sup oēz
scientiam et subtilitatez. sup
omnez diuitias et artes: super
omnez leticiam et exultacōnez:
sup omnez famā et laudē: sup
omnez suauitatē et cōsolacōez:
sup omnez spem ꝛ pmissionē
sup omne meritū et desideriū
sup omnia dona et munera
que potes dare et infundere
sup omne gaudiū et iubilacōz
quā pt mens capere et sentiē
Deniqz sup omnes angelos et
archangelos: et sup omnez ex-
ercitum celi. sup omnia visibi-
lia et inuisibilia: et sup omne
quod tu deus meus nō es q:
tu deus meus sup omnia opti
mus es. tu solus altissimꝰ. tu
solus potentissimus. tu solꝰ
sufficientissimus et plenissi-
mus: tu solꝰ suauissimꝰ et so
laciosissimꝰ: tu solus pulcerri

mus et amantissimus: tu solus nobilissimꝰ et gloriosissimus sup oīa: in quo cūcta bona simul pfecte sūt: fuerūt: et erunt: atq; ideo minus ē et insufficiens quicquid p̄ter te ipm michi donas: vt de teipso reuelas vel pmittis te nō viso nec plene adepto. Quoniāquidez nō potest cor meū veraciter requiescere nec totaliter cōtentari nisi in te requiescat: et oīa dona omnezq; creaturā transcendat. O mi dulcissime sponse hieſu christe amatoꝛ puriſſime: dominatoꝛ vniuerſe creature quis michi det pennas vere libertatis ad volandū et pausandum in te O quando ad plenū dabitur vacare michi et videre q̄z suauis es domine deus meus Cū ad plenū recolligam me in te vt p̄ amore tuo nō sentiam me: ß te solum sup oīez sensum et modum in modo nō cōmibꝰ noto. Nūc aūt frequenter gemo et infelicitatez meā cū doloꝛe portoꝛ: q; multa mala in hac valle miseriaꝝ occurrūt que me sepiꝰ cōturbāt cōtristant et obnubilāt. sepiꝰ impediūt et distrahūt: alliciūt et implicāt: ne liberū habeā accessum ad te: et ne iocūdis fruar amplexibꝰ p̄sto semp b̄tis spiritibꝰ Moueat te suspiriū meū et desolacō mīrtiplex in terra O hieſu splendoꝛ eterne gloriē solamē pegrinātis aīe: apd̄ te ē os meū sine voce: et silētium meū loquitur tibi. Vsq;quo tardat venire dñs meꝰ Veni at ad me paupculū suū et letū faciat: Mittat manū suaz et me miseruz eripiat de oīi angustia. Veni veni: q; sine te nulla erit q̄eta dies aut hora: q; tu leticia mea: et sine te vacua ē mēsa mea Miser suz et q̄dāmō incarceratꝰ et cōpedibꝰ g̃uatꝰ donec luce p̄tie tue me reficias ac libertari dones vultūq; amicabilē demōstres. Querant alīj p̄ te aliud q̄cūq; libuerit: et michi aliḋ interim nil placz nec placebit nisi tu deꝰ meꝰ: spes mea: salꝰ eterna: Nō reticebo nec depcari cessabo: donec grā tua reuertat: michiq; tu intꝰ loq̄ris Ecce assum: Ecce ego ad te q; inuocasti me: lachrime tue et desideriū anime tue humiliatio tua et ꝓtritio coꝛdis inclie

nauerunt me et adduxerunt ad te ¶Et dixi domine inuocaui te et desideraui frui te: paratus omnia respuere ꝓpter te. Tu enim prior excitasti me vt quererem te. Sis ergo benedictus domine qui feciſti hãc bonitatẽ cum seruo tuo sc̃om multitudinẽ misericordie tue. Quid hz vltra dicere dñe seruꝰ tuꝰ coraz te nisi vt humiliet se valde ante te: memor semp ꝓprie iniquitatꝭ ⁊ vilitatis. Non eni est similis tui in cãctis mirabilibꝰ celi ⁊ terre. Sĩt opa tua bona valde dñe iudicia vera: et ꝓuidẽtia tua regũt vniuersa: Laus ergo tibi et gl'a o patris sapientia: te laudet et bñdicat os meum. anima mea: et cuncta creata simul.

¶De recordatione beneficiorum dei multiplicium.

¶Capittulum' xxiiij.

¶Discipulus.

Speri dñe cor meum in lege tua: et in p̃ceptis tuis doce me ambulare. Da michi intelligere volũtatem tuã: et cũ magna reuerẽtia ac diligenti cõsideracõe bñficia tua tã in generali qz in speciali meorari: vt digne tibi exhinc valeam gracias referre. Verum scio et cõfiteor nec ꝓ minimo puncto me posse debitas grãrum laudes psoluẽ ¶Minor ego sum omnibꝰ bonis michi p̃stitis: et cum tua am nobilitatẽ attẽdo deficit pre magnitudine illius spũs meus. Oñia que in aia habemus et in corpe et quecũqz exterius vel interiꝰ naturaliter vel supnaturaliť possidemor: tua sunt beneficia: et te bñficum pium ac bonum cõmendantia quo bona cuncta accepimus. ¶Et si alius plurra alius pauciora accepit: omnia tñ tua sunt. et sine te nec minimum haberi ꝓt. Ille q̃ maiora accepit nõ ꝓt merito suo gl'ari: nec super alios ertolli. nec minori insultare: qa ille maior et melior q̃ sibi minus asscribit et in regrãndo hũili or ẽ atqz deuotior ¶Et qui omnibus vilioreꝫ se existimat et indignioreꝫ se iudicat aptior est ad ꝓcipiendum maiora. Qui autem pauciora accepit contriſtari non debet nec indignanter ferre neqz ditiori inuidere ſ te potiꝰ attẽdẽ et

tuã bonitatẽ maxime laudare q̃ tã affluẽter tã gratis taz libẽter sine p̃sonarũ acceptione tua munera largiris. Omnia ex te. et ideo in oĩb9 es laudãd9 Tu scis q̃d vnicuiq̃ donare expediat. et cur iste min9 et ille amplius habeat. nõ nr̃m ꝑ tuũ ẽ hoc discernẽ apud quẽ singuloz̃ diffinita sunt merita. Vnde dñe deus ꝑ magno ecĩã reputo beneficio nõ multa habere vnde exteri9 ꝛ sc̃õm homines laus ꝛ gl'a appareat Jta vt q̃s considerata pauptate et vilitate p̃sone sue nõ mõ g̃uitatẽ aut tristiciã vel deiectionẽ inde cõcipiat. ꝑ poti9 consolacõnem et hilaritatẽ magnã q: tu deus paupes ꝛ hũiles atq; huic mũdo despectos tibi elegisti in familiares et domesticos: Testes sunt ip̃i ap'li tui quos p̃incipes sup oĩez terrã cõstituisti. fuerũt tñ sine querela cõuersati i mũdo tã hũiles ꝛ simplices sine oi malicia et dolo vt ecĩã pati cõtumelias gauderent ꝑ noie tuo et que mundus abhoꝛret ip̃i ample ꝛeterentur affectu magno Nichil ergo amatoꝛez tuũ et cognitoꝛẽ bñficioũ tnoꝛũ ita letificare debet sicut voluntas tua in eo: et bñplacitum eterne dispoſicionis tue. de q̃ tñ cõtentari debet et cõsolari vt ita libenter velit eẽ minimus sicut aliq̃s optaret esse maxim9 et ita pacific9 ꝛ cõtent9 i nouissimo sicut in loco primo: atq; ita libenter despicabilis et abiect9: nulli9 quoq; nominis et fame: sicut ceteris honoꝛabilioꝛ et maioꝛ in mundo. Nã voluntas tua et amoꝛ honoꝛis tui oĩa exced̃ debet. et plus eũ cõsolari magisq; placere q̃z oĩa bñficia sibi data vel danda.

¶ De Quatuoꝛ magnã importãtibus pacem.

¶ Capitulũ xxv. Magister

JLi nũc docebo te viã pacis ꝛ vere libertat̃

¶ Discipul9. Fac dñe q̃d dicis: q: hoc michi g̃tũ ẽ audiẽ

¶ Magister. Stude fili alterius poti9 facere volũtatez q̃z tuã Elige semp minus q̃z pl9 habere Quere semp inferioꝛẽ locũ et omnib9 subesse Opta sp ꝛ oꝛa vt volũtas d̃i integre i te fiat. Ecce tal' hõ ingreditur fines pacis et quiet̃

¶Discipulus Domine sermo tuus iste breuis multū in se cōtinet pfectionis: puꝰ est dictu ꝫ plenus sensu et vberi fructu Nā si posset a me fideliter custodiri non deberet tā facilis in me turbacō oriri: nā quociens me impacatuz sentio et ḡuatum: ab hac doctrina me recessisse inuenio. Sz tu qui oīa potes et anime pfectum semp diligis: adauge maiorem grām vt possim tuum cōplere sermonē et meam perficere salutem.

¶Oratio contra cogitacōes malas. ¶Capitulum xxvi

¶Discipulus.

DOmine deus meus ne elongeris a me: deꝰ meus in auxilium meum respice: quoniā insurrexerūt in me cogitacōnes vane: et timores magni affligentes animam meā Quō ptrāsibo ille sus: q̄ modo perfūngam eam. Ego (inquit) ante te ibo et gloriosos terre hūiliabo. aperiam ianuam carceris et archana secretorum reuelabo tibi. Fac dñe vt loqueris: et fugiant a facie tua omnes inique cogitacōes. Hec spes et vnica consolacio mea ad te in oīi tribulacōe cōfugē: tibi cōfidere: te ex intimo inuocaē: et pacienter ꝓ solacōez tuā expectare

¶Oratio pro illuminatione mentis deuotissima.

¶Capitulum xxvij.

CLarifica me bone ihū claritate eterni lumis: et educ de habitaculo cordis mei tenebras vniuersas. Cohibe cogitacōes mltas: et elide vim faciētes tentacōes Pugna fortiter ꝑ me ⁊ expugna malas bestias: cōcupiscentias dico illecebrosas: vt fiat pax i vtute tua et abundātia laudis tue resonet in aula sctā: hoc ē in cōscia pura: Imperra vētis et tempestatibꝰ: dic mari quiesce: dic aquilonī: ne flaueris: et erit tranquillitas magna. Emitte lucē tuā ⁊ veritatē tuā vt luceat sup terrā: q: terra sum inanis et vacua donec illumines me: Effunde grāz tuam desup: pfunde cor meum gracia celesti. ministra deuotionis aquas ad irrigādā faciem terre: ad pducēdū fructū bonum et optimū. Eleua mentem pressaz mole peccatoꝝ: et ad celestia totū desi

derium meum suspende: vt gustata suauitate supne felicitatis pigeat de terrenis cogitare: Rape me et eripe ab oi creaturarum indurabili consolacione: q: nulla res creata appetitum meū plenarie valet quietare et consolari: Jūge me tibi insepabili dilectionis vinculo: quoniā tu solus amāti sufficis: et absq; te frivola sunt vniuersa.

¶ De euitacōe curiose inquisicionis super alterius vita.

¶ Capitulum xxviij.

¶ Magister.

HIli noli esse curiosus: nec vacuas gerere solicitudines Quid hoc vel illud ad te: tu me sequere Quid enī ad te vtrū ille sit talis vel talis. aut iste sic agit vel loq̄tur Tu non indiges respondere pro alijs: sed pro teipo racionem reddes: Quid ergo te implicas. Ecce ego oēs cognosco et cuncta que sub sole fiūt video: et scio qualiter cum vno quoq; sit. quid cogitet: quid velit: et ad quem finem tendat eius intentio. Michi igitur committenda sunt oīa tu vero serua te in bona pace et dimitte agitantem agitare quantum voluerit. Veniet super eū quicquid fecerit: vel dixerit: quia me fallere nō potest: Non sit tibi cure de magni nominis vmbra et non de multorū familiaritate nec de priuata hominum dilectione Jsta enim generant distractiones a magnas in cor de obscuritates. Libenter loquerer tibi verbum meum et abscondita reuelarez si aduētum meum diligenter obseruares et ostium cordis michi aperires. Esto prouidus et vigila in oracionibus: et humilia te in omnibus.

¶ In quibus firma pax cordis et verus pfect9 consistit.

¶ Capitulum xxix.

¶ Magister.

HIli ego locutus sum: Pacem relinquo vobis: pacē meā do vobis nō q̄ modo mundus dat: ego do vobis. Pacem omnes desiderant: sed que ad veram pacem pertinent nō oēs curant Pax mea cū hūilib9 et mansuetis corde. Pax tua erit in multa patientia. Si me audieris et vocē meā secut9 fueris

poteris multa pace frui.
¶Discipl⁹. Quid igit̄ faciā ¶Magister. In oñi re attende tibi q̄d facias et q̄d dicas: et oñez intentionē tuam ad hoc dirige vt michi soli placeas et extra me nichil cupias vel queras: ꝑ et de alioꝝ dict⁹ vl̄ fact⁹ nihil temē iudices. nec cū reb⁹ tibi nō cōmissis te implices: et poterit fieri vt parum vel raro turberis
Nūq̄z aūt sentire aliquā turbacōez nec pati aliquā cordis vel corpis molestiā nō ē pñt tpis ꝑ status eterne quietis. Nō ergo estimes te verā pacem inuenisse si nullaz senseris grauitatez: nec tūc totū eē bonū si neminem pateris aduersarium. nec hoc esse pfectū si cūcta fiūt scōm tuū affectū neq̄ tūc alq̄d magni te reputes. aut specialit̄ dilectū existimes si in magna fueris deuotione atq̄ dulcedine: q̄ ī istis nō cognoscit̄ verꝰ amator vtutis: nec in istis cōsistit pfect⁹ et pfectio hoīs. ¶Discip. In quo ergo dñe: ¶Magist. In offerendo te ex toto corde tuo volūtati dīne: nō querendo que tua sunt nec in puo nec in magno: nec in tp̄e nec in eternitate: ita vt in vna equali facie in grātūactōe permaneas: inter ꝓspera et contraria .oia eq̄ lance pēsando. Si fueris tā fortis et lōganimis in spe vt subtracta interiorī cōsolacōe eciā ad ampliora sustinenda cor tuū ꝑparaueris: nec te iustificaueris q̄ si hec tantaq̄ pati nō debēs. ꝑ me in oñib⁹ dispositōib⁹ meis iustificaueris et sanctuz laudaueris: tūc in vera et recta via pacis ambulas. et spes indubitata erit q̄ tursꝰ in iubilo faciē meā sis visur⁹ Qđ si ad plenū tuiꝑi⁹ ꝓtem tū pueneris scito q̄ tūc abundantia pacis perfrueris scōm possibilitatem tui incolatus.

¶De Eminentia libere mentis: et q̄ supplex oratio magis meretur q̄z lectio.

¶Capitulū xxx. Discipul⁹ OOmine hoc opus est pfecti viri nūq̄z ab intentione celestiū aīmū relaxare et inter multas curas q̄i sine cura transire: nō more torpentis ꝑ progatiua q̄dā libē mentis. nulli creature inordinata affectione adherendo.

Obsecro te pijssime deꝰ meꝰ pserua me a curis huiꝰ vite: ne nimis implicer: a mlꝯ necessitatibꝰ corpis ne voluptate capiar. ab vniuersis anime obstaclis ne molestijs fractꝰ deficiar. nō dico ab hijs rebꝰ qs toto affectu ambit vanitas mūdana: ꝫ ab hijs miserijs que aiaz serui tui cōmuni maledicto mortalitatis pena liter grauāt et retardāt ne in libertatem spūs ꝙciens libuerit valeat introire: O deꝰ meus dulcedo ineffabilis: verte michi in amaritudinē omnē cōsolacōez carnalem: ab eternoꝝ amore me abstrahentē ad se intuitu cuiusdā boni delectabilis pūtis male allicientem. Nō me vincat deꝰ meꝰ nō vincat caro et sanguis nō me decipiat mūdus et brevis gl'a eius: nō me supplātet dyabolus et astucia illius: Da michi fortitudinez resistendi pacientiā tolerādi: cōstantiaz pseverādi. Da p oīnibꝰ mūdi cōsolacōibus suauissimaz spūs tui vnctionē: et p carnali amore tui nominis infū de amorez Ecce cibus: potus: vestis ac cetēa vtēsilia ad corporis sustentaculū ptinentia feruenti spiritui sūt onerosa. Tribue talibꝰ fomētis tpate vti: nō desiderio nimio implicari. Abijcere oīa nō litz q; natura sustentāda est: requirere aūt supflua et que magis delectāt lex sctā phibz nā alias caro aduersus spm insolescēt Inter hec queso manus tua me regat et doceat ne q̄d nimium fiat.

¶ Qđ priuatꝰ amor a summo bono maxime retardat.

¶ Capitulū xxxi. ¶ Magister

Fili oportet te dare totum pro toto: et nichil tuijpius esse. Scito q; amor tuijpius magis nocet tibi q̄z aliq̄ res mūdi. Sēm amorez et affectuz quē geris quelibet res plꝰ vel minꝰ adheret Si fuerit amor tuus purus simplex et bñ ordinatꝰ eris sine captivitate rerum. Noli cōcupiscere qđ nō litz habere. Noli habē qđ te pt impedire et libertate interiori priuare. Mirū q; nō ex toto fundo cordis teipm michi cōmittis cū omnibus que desiderare potes vel hrē. Quare vano merore cōsumeris: Cur supfluis cu-

ris fatigaris. Sta ad bñplacitum meū: et nulluz pacieris detrimētū Si queris hoc vel illud ⁊ volueris esse ibi vl' ibi ppter tuū cōmoduz et ppūū beneplacitum magis habendū nunq̄z eris in quietudine nec liber a solicitudine: q: in oñi re reperietur aliquis defectus. et in omni loco erit q̄ aduersetur. Juuat igitur nō quelibet res adepta vel multiplicata exteriꝰ: ꝑ potiꝰ cōtempta et decisa ex corde radicitus Qđ nō tiñ de censu eris et diuitiarum intelligas. ꝑ de honoris eciam ambitu ac vane laudatiōis desiderio que omnia transeunt cum mundo. Munit parum locꝰ si deest spiritꝰ feruoris Nec diu stabit pax illa quesita forinsecꝰ si vacat a vero fundamento statꝰ cordis: hoc ē: nisi steteris in me ꝓmutare te poteris. ꝑ non meliorare. Nam occasione orta ⁊ accepta inuenies q̄đ fugisti et amplius.

¶ Oratio ꝓ purgatione cordis et celesti sapientia.

¶ Capitulum xxxij.

¶ Discipulus.

Confirma me deus ꝓ gra̅z sancti spūs da vtutē corpo rari in interiori hoīe et cor meū ab oñi inutili solicitudine et angore euacuare: nec varijs desideriꝭ trahi cuiuscūq̄z rei vilis aut pciose: ꝑ oia inspicere sicut transeuntia et me pariter cū illis trāsituruz q: nichil ꝓmanens sub sole: nisi oñia vanitas ⁊ afflictio spūs. O q̄z sapiens q̄ ita considerat. Da michi dñe celestē sapientiā vt discā te sup omnia querere et inuenire: super oñia sapere et diligere: et cetera sēm ordinē sapientie tue put sunt intelligē: Da prudēter declinare blādientez et patient ferre aduersantē: q: hec magna sapientia nō moueri oñi vento vborum nec aurē male blandienti pbere syreni sic eni incepta pgit via secure

¶ Cōtra liguas obtrectatoꝝ ¶ Capit. xxxij. ¶ Magister

Fili nō egre feras si q̄daz de te male sensetint et direint qđ nō libenter audias Tu deteriora de teipso sentire debes et neminem infirmiorem te credē. Si ambulas ab intra: nō multū pōderabis volātia vba. Est nō

pua prudētia silere in tpe malo et introrsus ad me cōuerti nec hūano iudicio disturbari Nō sit par tua in ore hominum: siue enim bene siue male interpretati fuerint: non es igitur alter homo. Vbi est vera pax et vera gloria Nonne in me. Et qui non appetit hominib⁹ placere nec displicere timet multa pfruetur pace. Ex inordiato amore et vano timore oīk ois inq̄etudo cordis et distractio sensuum

¶ Qualiter instante tribulacione deus inuocandus est et benedicendus.

¶ Capit. xxxiij. ¶ Discipu

Jt nomen tuum dñe benedictum in secula q̄ voluisti hāc tentacōnem et tribulacōnem venire sup me Nō possuz eam effugere: sed necesse habeo ad te cōfugere: vt me adiuues et in bonum michi cōuertas. Domine modo sum in tribulacōe et non est cordi meo bene: sed multū vero: a presenti passione: Et nunc pater dilecte quid dicaz Dephensus sum inter angustias salufica me ex hora hac Sz pptera veni in hāc horam vt tu clarificeris cū fuero valde hūiliat⁹ et p te liberat⁹ Cōplaceat tibi dñe vt eruas me: nā ego paup q̄d agē possuz et q̄ ibo sine te Da pacientiā dñe eciam hac vice: Adiuua me deꝰ meꝰ et nō timebo q̄ztūcūq̄z ḡuat⁹ fuero. Et nunc inter hec quid dicaz: Dñe fiat volūtas tua ego bñ merui tribulari et gravari. oportet vtiq̄z vt sustineā 7 vtinam pacienꝫ donec transeat tempestas et meliꝰ fiat Potens ē āt oīpotens manus tua eciā hāc tentationez a me auferre et cius impetum mitigare ne penitus succūbam: quēadmodū et prius sepe egisti mecū deus meꝰ misericordia mea Et q̄zto michi difficilius: tanto tibi facilior: ē hec mutacio dextre excelsi.

¶ De diuino petendo auxilio et cōfidentia reaperande grē

¶ Capit. xxxv. ¶ Magist.

Jli ego dñs cōfortās in die tribulacōis Venias ad me cū tibi ñ fuēit bñ ℔ ē qđ marīe ipedit 7 solacōz celestē q: tardiꝰ 7uertis te ad orōez: Nā anteq̄z me intentes roges multa interim solacia

queris et recreas te i eternis: Ideoqz fit vt parū oīa ꝑ-
sint donec aduertas: qa ego sum q̄ eruo sperantes in me: nec est extra me valens auxi-
lium neqz vtile cōsiliū: ß neqz durabile remediū: Sz iam re
sumto spū post tempestatez recōualesce in luce miseracio-
num mearū: q: prope suz di-
cit dñs: vt restaurem vniuer-
sa nō solū integre ß et abun-
danter et cumulate. Nūqnid michi quicqz est difficile: aut
ero similis dicēti et nō faciēti: Vbi est fides tua Sta firmi
ter et ꝑseuerāter Esto longa-
nimis et vir fortis: veniet tibi cōsolacō in tpe suo: Expecta
me expecta: veniaz et curabo te. Tentatio est que te verat: et formido vana que te exter
ret. Quid importat solicitu-
do de futuris cōtingentibus nisi vt tristiciā sup tristiciam habeas. Sufficit diei malicia sua. Vanum ē et inutile de futuris cōturbari vel gratula
ri que forte nūqz eueniēt. Sz hūanū est huiusmodi imagi
natiōib⁹ illudi: et pui adhuc animi signū: tā leuiter trahi
a suggestione inimici. Ipe e-
nim nō curat an veris an fal
sis illudat et decipiat: et vtrū
pñtium amore vel futuro:uz formidine ꝑsternat Nō ergo turbetur cor tuū neqz formidz
Crede in me: et in misericor-
dia mea habeto fiduciā. Qñ tu te elongatū estimas a me: sepe sum ꝓpinquior. Qñ tu estimas totū pditū: tunc sepe magis merendi instat lucruz Nō ē totū pditū qñ res acci-
dit in cōtrariū. Nō debes iu-
dicare scōm pñs sentire: nec sic gravitati alicui vndecūqz veniēti inherere ⁊ accipe tāqz ois spes sit ablata emergēdi: Noli putare te derelictum ex toto q̄uis ad tps miserim ti
bi aliquā tribulacōez. vel ecia optatā subtraxerim cōsolacō
nem. sic eni trāsitur ad regnū celorū. Et hoc sine dubio ma
gis expedit tibi et ceteris ser-
uis meis vt exercitemini ad-
uersis q̄z si cūcta ad libitū ha
beretis. Ego noui cogitacōes absconditas q: mltū expedit
ꝑ salute tua vt interduz sine sapore relinq̄ris: ne forte eleue
ris in bono successu: et tibi ꝑ-
placere velis in eo qđ non es
Quod dedi auferre possum:

et restituē cū michi placuerit
Cū dedero meū ē cū subtrahe
ro tuū nō tuli q: meū ē oē da
tū bonū ⁊ oē donū pfectū Si
tibi admisero grauitatez aut
quālibet contrarietatē nō in
digneris neq: concidat cor tu
um et ego cito subleuare pos
sum et oñe onus in gaudiuz
transmutare Verūtamen iu
stus sum et recōmendabilis
multum cum sic facio tecum
Si recte sapis et in veritate
aspicis: uūq: debes ꝓpter ad
uersa tā deiecte cōtristari: sed
magis gaudere et grās agere
imo ꝟ vnicū reputaē gaudiū
q affligens te doloribus nō
pco tibi. Sicut dilexit me pa
ter ego diligo vos: dixi dilē
ctis discipulis meis q̄s vtiq:
non misi ad gaudia tpalia ꝑ
ad magna certamina nō ad
honores sed ad despectiones
nō ad ociū ꝑ ad labores: nō ad
requiem: sed ad afferendum
fructum multuz in pacientia
Horū memēto fili mi ꝟbor
ū ¶ De Neglectu omnis crea
turē vt creato: possit inueniri
¶ Capit. xxxvi. ¶ Discipul⁹

Omie mi adhuc bñ indi
geo maioꝝ grā si debeaz
illuc puenire vbi me neō po
terit nec vlla creatura impe
dire Nā q̄zdiu res aliq̄ me re
tinet nō possuz libē ad te vo
lare Cupiebat libere volaē q̄
dicebat: Quis dabit michi pē
nas sicut colūbe et volabo et
reqescā. Quid simplici oculo
q̄etiꝰ et q̄d liberiꝰ nil desidē
rāti in ꝛris Oportz igit oñez
ptrāsire creaturā: et seipm pfe
cte deserē ac i excessu mētis sta
re et vidē te oim cōditorē cuz
creaturis nil sil'e hrē. et nisi q̄s
ab oibꝰ creaturis fuerit expe
ditꝰ ñ poterit libē intendē di
uinis Jō eni pauci inueniūt
ꝛtēplatiui q: pauci sciūt se a
perituris creaturis ad plenz
seq̄strari Ad hoc magn reqrit
grā q̄ aiaz leuet et supp seipaz
rapiat: Et nisi hō sit i spū ele
uatꝰ ⁊ ab oibꝰ creatꝛis libēa
tꝰ ac ꝺo totꝰ vnitꝰ q̄q̄d scit
q̄q̄d ecia hz ñ ē magni pōde
ris Diu puꝰ erit et i ꝛra iace
bit q̄ aliq̄d magni estiāt nisi
solū vnū immēsū et nū bonū
Et q̄q̄d deꝰ ñ ē nichil ē et ꝑ
nihilo ꝓputari dz Est quippe
magna differētia sapie illu
minati et deuoti viri et scien
tia literati et studiosi clerici.

Multo nobilior ē illa doctrīa que desursuz ex diuina influentia manat: qz que laboriose hūano acquiritur ingenio Pl'es reperiūtur cōtemplacōz desiderare: ß que ad eā reqrūtur nō student exercere. Est et magnū impedimētū: qz in signis et in rebꝰ sensibilibꝰ statur: et parū de pfecta mortificacōe habeť Nescio qđ ē: et q̄ spū ducimur ꝛ qđ p̄tendimꝰ q̄ spūales dici videmur q̄ totum laborē et amplioē solicitudinez p transitoꝝ et vilibus rebꝰ agimꝰ: et de interioribus nostris vix raro plene recollectis sensibꝰ cogitamꝰ. Proch dolor statim post modicā recollectionē foras erūpimus nec opa nrā districta examinacōe trutinamus. Vbi iacēt affectꝰ nr̄i nō attēdimꝰ et qz impura sunt omnia nrā nō deploramus. Dis quippe caro corrupat viā suā: et ideo sequebatur diluuiū magnuz Cū ergo interior affectus nr̄ fuerit corruptꝰ sit: necesse est vt actio sequens indecarentie interioris vigoris comūpatur Ex puro corde ꝓcedit fructꝰ bone vite. Quātū quis fecerit queritur: ß ex qz̄ta vtute agit nō studiose pensať: Si fuerit fortis: diues: pulcer: habilis: vel bonꝰ scriptor. bonꝰ cantor: bonꝰ laborator: inuestigatur: qz̄ paup sit spū: qz̄ pacīes et mitis. qz̄ deuotꝰ et internꝰ a multis taceť. Natura exterioza hois respicit: grā ad interioza se cōuertit. Illa frequēter fallitur. ista in deo sperat vt non decipiatur.

De Abnegatione sui et abdicatione omnis cupiditatis

Capitulum xxxvij.

Magister.

Ili non potes pfecte possidere libertatē nisi totaliter abneges temetipsum. Cōpediti sunt oīnes ꝓprietarij et suīpī amatores cupidi. curiosi girouagi: querentes semp mollia: non que ihesu xp̄i. ß sepe hoc fingētes et cōponentes: qđ non stabit Peribit enī totū qđ nō est ex deo ortum. Tene breue et consumatū v̄bum. Dimitte oīa et inuenies oīnia. Dimitte cupiditatem: et inuenies reqem hoc mente ptracta: et cū impleueris: omnia intelliges.

Discipulus. Domine

hoc nō est op9 vni9 diei nec lud9 puniorū imo i hoc breui icludit ois pfectio religiosoꝝ

¶ Magister. ¶ Fili nō debes auerti: nec statim deijci: audita via pfectorū: ſ magis ad sublimiora puocari. et ad min9 ad h ex desiderio suspirare. Vtinā sic tecum esset et ad hoc puenisses: vt tuj pius amator nō esses: ſ ad nutum meū pure stares. et eius quez tibi p̄posui patris. tūc michi valde placēs: et tota vita tua cum gaudio et pace transiret Habes adhuc multa ad relinquēdū: que nisi michi ex integro resignaueris nō acquires qđ postulas. Suadeo tibi a me emere aurū ignitū vt locuples fias. id est sapientiam celestē: oīa infima cōculcantem. Postpone terrenā sapiētiam. oīez hūanā cōplacentiā et ppriā. Diri tibi viliora emēda p p̄ciosis et alt in rebus hūanis. Nā valde vilis et pua ac pene oblioni tradita videt vera celestis sapiētia. nō sapiens alta de se nec magnificari querens in tra. quā multi oreten9 p̄dicāt: ſ vita longe dissentiūt. ipa tñ est preciosa margarita a ml'tis abscondita.

¶ De Instabilitate cordis et de intentione finali ad deū habenda. ¶ Capit. xxxviij

¶ Magister.

Fili noli credē affectui tuo qui nūc ē. cito mutabit in aliud Quādiu enim viveris mutabilitati subiect9 eris: ecia nolens: vt mō letus: mō tristis: modo pacat9: mō turbat9: nūc deuotus. nūc indeuot9: nūc studios9. nūc accidios9. nūc gravis. nūc levis inueniaris. Sz stat super hec mutabilia sapiens ⁊ bene doct9 in spū: nō attendens qđ in se sentiat. vel qua pte flet vent9 instabilitatis. ſ vt tota intentio mentis ei9 ad debitū et ad optimū pficiat finem Nam sic poterit vn9 et idem incōcuss9 pmanere simplici intentionis oculo p tot varios euent9 ad me impter misse directo. Quāto aūt purior fuerit intentionis oculus tāto cōstātius inter diuersas itur pcellas. Sz in multis caligat oculus pure intentionis respicit eni cito in aliqđ delectabile qđ occurrit. et raro to-

iocunda · ruhya · vel offensa

tꝰ liber q̄s inuenit a nemo p̄ p̄ie exquisitionis. Sic indei olim venerāt in Bethaniaz ad martha et maria. nō ꝓpt hiesuz tm̄ ſ vt Lazarū viderent. Mūdandꝰ ē ergo intentionis oculꝰ vt ſit ſimplex et rectus atq; vltra oīa varia media ad me dirigendus.

¶ Oō Amāti ſapit deus ſup oia et in omnibus

¶ Capit. xxxix. ¶ Diſcipulꝰ

O Cce deus meus et oia Quid volo amplius. et quid feliciꝰ deſiderare poſſum O ſapidū et dulce v̄buz ſ amanti v̄bū nō mūdū nec ea que in mundo ſunt. Deus meus et omnia. Intelligenti ſatis dictū eſt et ſepe repetere iocundū eſt amanti. Te ſiqui dez p̄ſte iocunda ſunt oīa. te aūt abſente faſtidiūt cūcta Tu facis cor tranquillū. et pacem magnā leticiāq; feſtiuaz Tu facis bene ſentire de oībus. et in oīb⁹ te laudare: nec p̄t aliq̄d ſine te diu placē ſ ſi debet gratū eſſe et bñ ſapere oportet grāz tuaz adeſſe et cōdimento tue ſapientie cōdiri: Cui tu ſapis q̄d ei recte non ſapiet: et cui tu nō ſapis q̄d ei ad iocunditatē eſſe poterit. Sz deficiūt in tua ſapientia mūdi ſapientes et qui carnez ſapiūt q: ibi plurima vanitas et hic moꝛs inuenit Qui aūt te p cōtemtū mūdanoꝛū ⁊ carnis mortificacōez ſequūtur vere ſapientes eſſe cognoſcūtur. q: de vanitate ad veritatē: de carne ad ſpiritū tranſferūtur: Iſtis ſapit deꝰ et quicq̄d inuenitur in creaturis totū referūt ad laudez ſui cōditoꝛis. Diſſimilis tamē et multū diſſimilis ſapoꝛ creatoꝛiſ et creature: eternitatis et tpis lucis increate et lucis illuminate. O lux ꝑpetua cūcta creata trāſcendens lumina: fulgura: coruſcacōez de ſublimi: penetrantem omnia intima cordis mei: purifica: letifica: clarifica et vivifica ſpm̄ meū cū ſuis potētijs ad inherēdū tibi iubiloſis exceſſibꝰ: O qñ veniet hec btā et deſiderabilis hoꝛa vt tua me ſacies p̄ſētia: et ſis michi oīa in oībꝰ Quādiu hoc datū non fuerit nec plenū gaudiū erit. Adhuc ꝑchdoloꝛ vivit in me vetus hō. nō eſt totus crucifixꝰ nō eſt ꝑfecte mortuus. Adhuc cō

capiscit fortiter aduersꝰ spm̃ bella mouent intestina nec regnū anime patitur eē quietū Sz tu q̃ dominaris potestati maris: et motum fluctuuz eius tu mitigas: exurge adiuua me. Dissipa gētes que bella volunt. contere eas in vtute tua. ostende queso magnalia tua et glorificetur dextera tua. quia nō est spes alia nec refugium michi nisi in te domine deus meus.

¶ Qō non est securitas a tentatione in hac vita.

¶ Capittulum xl.

¶ Magister.

Fili nūq̃z securꝰ es in hac vita ß q̃ad viveris semp arma spūalia tibi sunt necessaria. Inter hostes versaris: a dextris et a sinistris ipugnaris Si ergo nō vteris vndiq̃z scuto pacientie nō eris diu sine vulnē. Insup si nō ponis cor tuū sine in me cum mera volūtate cūcta pacienti ppter me nō poteris ardorez istum sustinē: nec ad palmā ptingere bton̄. Oportz te ergo virilit oia ptrāsire: et potenti manu vti aduersꝰ obiecta. Tā vincenti datur mana et torpenti relinquitur multa miseria. Si queris in hac vita requiem: quomodo tuc puenies ad eternam. Non ponas te ad multā requiez ß ad magnā pacientiaz. Quere veram pacem nō in terris ß in celis. nō in hominibus nec in ceteris creaturis: ß in deo solo. Pro amoē dei debes omia libenter subire: labores sz et dolores. tentationes. vexationes. anxietates. necessitates. infirmitates. iniurias. obluctiones. reprehensiones. humiliaciones. confusiones. correctiones. et despectiōes. Hec iuuant ad vtutes hec pbant christi tyronez. hec fabricant celestem coronaz. Ego reddaz ei eternam mercedem pro breui labore: et infinitam gloriaz pro transitoria confusione. Putas q̃ semper habebis p tua voluntate cōsolaciones spirituales. Sancti mei non habuerunt tales. sed multas grauitates: z tentationes varias: magnasq̃z desolaciones sed pacienter sustinuerunt se in omnibus: et magis sunt confisi deo q̃z sibi: scientes q: (vt ait Apostolꝰ) Nō sunt

cōdigne passiones huiꝰ temporis ad futurā glām pmerendā. Vis tu statim habere quod multi post lachrimas et magnos labores vix obtinuerūt: Expecta dñm viriliter age et confortare. noli diffidere. noli discedere. ſ corpus et aiam expone cōſtāter p glā dei Ego reddam pleniſſime. Ego tecū ero in oi tribulacōe

¶ Contra Vana hominum iudicia ¶ Capitulum xli.

¶ Magiſter.

Fili iacta cor tuū firmiter ī dño: et hūanū ne metuas iudiciū. vbi. te conſcientia pium reddit et inſontē Bonū eſt et beatū taliter pati. nec hoc erit graue hūili cordi et deo magis q̄z ſibīpī cōfidenti. Multi multa loquūt et ideo pua fides eſt adhibēda. Sz et oīnibus ſatis cē nō eſt poſſibile Et ſi. paulꝰ omnibus ſtuduit in dño placere et oīnibus oīa factꝰ eſt: tamen eciam p minimo durit q̄ ab hūano die iudicatꝰ fuerit. Egit ſatis p aliorū edificacione et ſalute q̄ztū in ſe erat et potēat. ſ ne ab alīs aliq̄ iudicaret: vel nō deſpicēt cohibē nō potuit. ideo deo totū cōmiſit q̄ totū. nouerat. et pacitēcia et hūilitate ꝓtra cra quentiū iniqua ac eciā vana ac mendoſa cogitantiuz atq̄ p libitu ſuo queq̄ iactantiū ſe defendit Reſpōdit tū inter dū ne infirmis ex ſua taciturnitate generaretur ſcandalū. Quis tu vt timeas a mortali homine iudicari. Hodie eſt t cras non cōparet. Deuz time et hominum terrores nō expaueſces. Quid poteſt aliq̄s in te vbis aut iniurīs. Sibi potius nocet q̄z tibi: nec poterit iudiciū dei effugere quicūq̄ eſt ille. Tu habe deum pre oculis: et noli contendere verbis querulosis. q̄ ſi ad p̄ſens videris ſuccumbi et cōfuſiōz pati quā non meruiſti ne indigneris ex hoc: neq̄ p impacientiā minuas coronā tuam ſ ad me potius reſpice in celum: qui potens ſum eripere ab omni cōfuſione et iniuria et vnicuiq̄ reddē ſcōm opa ſua

¶ De Pura et integra reſignatione ſui ad obtinendaz cordis libertatem.

¶ Capitulum. xlij.

¶ Magiſter

Fili relinque te et inue nies me: Sta sine ele ctione et oi ꝓprietate et sp lu craberis: Nam et adjcietur tibi amplior grā. statim vt te resignaueris nec resumseris.

¶ Discipulꝰ. ¶ Dñe quo ciens me resignabo: et in quibꝰ me relinquā ¶ Magister. Sp et i oi hora sicut in puo sic et in magno: nihil excipio in oibus te nudatuz inueniri volo· Alioquin quō poteris esse meꝰ et ego tuꝰ nisi fueris ab oñi ꝓpria volūtate intꝰ et foris spoliatus. Quāto celerius hoc agis tāto melioꝰ habebis et quāto plenius et sincerius tanto plus michi placebis et amplius lucraberis. Quidam se resingnāt ß cum aliq exceptione Nō enī plene deo cōfidunt ideo ꝓuidere sibi satagunt: Quidaz ecia primo totū offerūt: ß postea tentatione pulsante ad ꝓpria redeunt ideo minime in vtute pficiunt. Hij ad verā puri cordis libertatem et iocunde familiaritatē mee grāz nō ptingēt nisi integra resignatione et quotidiana sui immolatione prius facta; sine qua nō stat nec stabit vnio fruitiua. Dixi tibi sepissime et nūc iterum dico. Relinque. te. resigna te. ⁊ frueris magna interna pace. Da totū ꝑ toto. nil exquire. nil repete: sta pure et inhesitanter in me ⁊ habebis me Eris liber in corde et tenebre nō cōculcabunt te Ad hoc conare. hoc ora. hoc stude desiderare vt ab oñi ꝓprietate possis expoliari: et nudꝰ nudum hiesum sequi: tibi mori. et michi eternaliter viuē Tūc deficiēt oñes vane fantasie conturbationes inique et cuē superflue Tunc eciam recedet immoderatꝰ timor et inordinatus amor morietur.

¶ De bono regimine in externis et recursu ad deum in periculis. ¶ Capitulum xlij.

¶ Magister.

Fili ad istud diligenter tendere debes vt in oi loco actione seu occupacōe externa sis interiꝰ liber et tuiꝑ sius potēs: et sint omnia sub te et tu nō sub eis. vt sis dñs actionū tuaꝝ et rector. nō seruꝰ nec emptitiꝰ. ß magis extraneꝰ: veruscz hebreꝰ in sortē ac libertatē transiens filiorū

dei q̄ stāt sup̄ pñtia et specu-
lanť etna. q̄ trāsitoria intuen
tur sinistro oc'lo ⁊ dextro cele
stia: q̄s tpalia nō trahūt ad
inherēdū. ſ trahūt ipi ea ma
gis ad bñ seruiendū put or-
dinata sūt a deo et instituta
a sūmo opifice qui nil inordi
natū reliq̄t i sua creatura: Si
ecia i oi euētu stas ñ i apparē
tia extna: nec oc'lo carnali lu
stras visa vl audita ſ mor i
q̄libz causa intras cū moyse i
tabernacť ad cōsulēdū dñm
audies nōnunq̄z diuinum re
sponsum et redies instruct⁹
de multis presentibus et futu
ris. Semp enim Moyses re-
cursum habuit ad tabernacu
luz p dubijs et questionibus
soluendis: fugitq̄ ad oratio-
nis aduiouū pro periculis et
imprObitatib⁹ hoim subleuā
dis sic et tu ꝓfugere debes in
cordis tui secretariū: diuinuz
intensius implorādo suffra-
gium Propterea nāq̄ Josue
⁊ filij israhel a gabaonitis le
gūtur decepti. q: os dñi non
prius interrogauerūt: ſ nimi
um creduli dulcib⁹ sermoni-
bus falsa pietate delusi sunt.
¶ OS hō nō sit impOrtun⁹
in negotijs. ¶ Capit. xliij

¶ Magister.

Eli cōmitte michi sp
causaz tuaz: et ego bñ
disponā in tpe suo: Expecta
ordinacōez meā: et senties in
de pfectū. ¶ Discipu. Dñe
satť libenter omēs res tibi cō
mitto q: parum pt cogitacio
mea pficere: Vtinā nō mltū
adhererē futuris euentibus ſ
ad bñplacitū tuū me incāuta
ter offerrem. ¶ Magister.
¶ Fili mi sepe hō rem aliquā
agitat quā desiderat: ſ cū ad
eā puenerit alit incipit sentiē
q: affectōes circa idē ñ sūt du-
rabiles: ſ magis de vno in a
liud nos impellūt. Nō ē ergo
minimū ecia i mininis se re-
linquē: Ver⁹ pfect⁹ hois est
abnegacō sui ipi⁹ et hō abne
gat⁹ valde liber ē et secur⁹. ſ
antiqu⁹ hostis oñib⁹ bonis
aduersans a tentatione non
cessat: et die noctuq̄z graues
molit insidias: si forte in laq̄
um deceptionis possit pcipi-
tare incautum: Vigilate er-
go et orate (dicit dñs) vt nō
intretis in tentationem.
¶ OS hō nichil boni er se hz
et de nllo gl'ari pt. ¶ Ca xlv

Omine quid ē homo q̄ memor es eius: aut filius hois q̄ visitas eū Quid p̄meruit hō vt dares illi graciā tuā: Dñe quid possum cōtri si deseris me: aut q̄d iuste obtendere possum si q̄d peto nō feceris: Certe hoc in veritate cogitare possum et dicere Dñe nichil sum: nichil boni ex me habeo: & in oīb⁹ defitio: et ad nichil semp tendo. Et nisi a te fuero adiutus et interius informat⁹ totus efficior tepid⁹ & dissolut⁹ Tu āt dñe semp idez ipse es et pmanes ineternū: semp bon⁹ iustus et sanct⁹. bñ iuste ac sctē agēs oīa: & disponēs in sapia Sz ego q̄ ad defectuz magis p̄nus sum q̄z ad p̄fectū non sum semp in vno statu p̄durans. q: septem tpa mutant sup me. Verūtñ cito melius fit: eū tibi placuerit et manuz porrexeris adiutricez: q: tu solus sine hūano suffragio poteris auxiliari: et in tuū confirmare vt vultus meus amplius in diuersa non mutetur. & in te vno cor meū cōuertatur et quiescat. Vñ si bñ scirē oīez hūanā consolacōnez abiicere siue p̄pter deuotionē adipiscendā siue p̄pter necessitatē q̄ cōpellor te querere. q: nō ē hō q̄ me cōsoletur: tūc merito possem de grā sperare tua et de dono noue cōsolacōnis exultare. Grās tibi vñ totuz venit. quocienscūq; michi bñ succedit. Ego aūt vanitas et nichilū ante te incōstās hō & infirm⁹. Vñ ergo possum gloriari aut cur appeto reputari Nūq̄d de nichilo: et hoc vanissimū est: Vere inanis gl'a mala pestis: vanitas maxia: q: a vera trahit gloria et celesti spoliat grā: Dū enī homo cōplacz sibi: displicz tibi. dum inhiat laudibus hūanis: priuatur veris virtutib⁹. Est aūt vera gl'a et exultacō sctā gl'ari in te et nō in se: gaudere in noie tuo: nō in virtute p̄pria nec in aliq̄ creatura delectari nisi p̄pter te. Laudet nomen tuū nō meū: magnificetur opus tuū non meū. bñdicatur nomē sctm̄ tuū: nichil aūt attribuatur michi de laudibus hoim. Tu gl'a mea. et exultacio cordis mei: In te gl'abor et exultabo tota die: p̄ me āt nichil nisi in infirmitatibus

meis Querant iudei gloriam que ab inuicem est: ego hanc req̃raz que a solo deo ẽ. Ois quidez gloria hũana. oĩis honor tpalis. oĩis altitudo mũdana eterne glorie tue cõparata vanitas ẽ et stulticia. O veritas mea et misericordia mea: deus meus trinitas beata. tibi soli laus honor vtus et gloria p infinita secꝛlorum secula Amen.

¶ De contemtu ommis temporalis honoris.

¶ Capit. xlvi ¶ Magister

Fili noli tibi attrahere si videas alios honorari et eleuari: te aũt despici ꝛ hũiliari. Erige cor tuũ ad me in celũ et nõ cõtristabit te cõtemtꝰ hois in ẽris. ¶ Disci. ¶ Dñe in cecitate sumꝰ ꝛ vanitate cito seducimur. Si recte me inspicio nunq̃z michi facta est iniuria ab aliq̃ creatura: vñ nec iuste habeo conqueri aduersum te. Quia aũt frequenter et grauiter peccaui tibi. merito armat cõtra me oĩis creatura. Michi igitur iuste debet cõfusio et cõtemtꝰ tibi aũt laus honor et gloria Et nisi me ad hoc p̃parauero q̃ velim libenꝫ ab oi creatura despici ꝛ relinq̃ atq̃z penitus nichil videri: nõ possum interius pacificari et stabiliri nec spũaliter illuminari. neq̃z plene tibi vniri.

¶ Oꝰ par nõ est ponẽda in hominibus. ¶ Capit. xlvij.

¶ Magister.

Fili si ponis pacẽ tuaz cũ aliq̃ persona ꝑpter tuaz sentire et cõuiuere instabilis eris et impacatus. Sz si recursuz habes ad sp viuentẽ et manẽtem veritatem nõ cõtristabit te amicꝰ recedẽs aut moriens. In me debet amici dilectio stare. et ꝑpter me diligendꝰ ẽ q̃squis tibi bonꝰ visꝰ ẽ et mltũ charꝰ in hac vita Sine me nõ valet nec durabit amicitia. nec ẽ vera et mũda dilectio quã ego nõ copulo. Ita mortuus deberes esse talibꝰ affectionibꝰ dilectoꝝ hoĩm: vt q̃ztũ ad te ptinet sine oĩi humano optares esse cõsortio. Tanto hõ deo magis appꝛopinq̃t: q̃zto ab oi solacõ terreno longiꝰ recedit Tanto ecia altiꝰ ascendit ad deũ: q̃zto ꝑfundiꝰ in se descẽdit et plꝰ sibi ipi vilescit. Qui

aũt aliq̃d boni sibi attribuit grãz dei in se venire impedit: q; grã spũscti cor hũile semp querit Si scires te pfecte annichilare: atq; ab oi creato a more euacuare tũc deberẽ i te cã magna grã emanare Sed qñ tu respicis ad creakas subtrahit tibi aspectus creatoris Disce te in.oib9 ppt creatorẽ vincere tunc ad dinã valebis cognitionẽ ptingere Quãtũcũq; modicũ sit si inordinate diligitur et respicit retardat a summo bono et viciat.

¶ Contra vanam et secularem scientiã ¶ Capit:xlviij

¶ Magister

Fili nõ moueãt te pulcra z subtilia dicta hominũ: Nõ enĩ ẽ regnũ dei in sermone ß in vtute. Attende vba mea que corda accendũt et mentes illuminãt.inducũt cõpũctionẽ:et variã ingerunt cõsolacionem. Nũq; ad hoc legas vbũ vt doctior aut sapientior possis videri ß stude mortificacõnez vicioꝝ: quia hoc amplio9 tibi pdẽit q; noticia multarum difficiliũ questionũ.Cum multa legeris z cognoueris: ad vnum tamẽ oportet venire principiũ.Ego sum qui doceo hominez scientiam et clariorem intelligẽtiam puulis tribuo q; ab homie possit doceri: Cui ego loquor cito sapiens erit: et multũ in spũ pficiet.Ve illis qui multa curiosa ab hominib9 inquirũt: et de via michi seruiendi paruz curant. Veniet tpus qñ apparebit magister magistroꝝ tps dñs angeloꝝ cũctoruz auditor9 lectiones. hoc est singulorũ examinatur rus cõscientias: et tũc scrutabitur hierusalem in lucernis. et manifesta erũt abscõdita tenebrarũ: tacebũtq; argumẽta liguarũ.Ego sum q̃ hũilẽ in pũcto eleuo mentẽ:vt plẽs eterne veritatis capiat racões q; si quis decẽ ãnis studuisset in scolis. Ego doceo sine strepitu vbꝝ: sine cõfusioẽ opinionuz: sine fastu hõis: sine pugnacõe argumẽtorũ: Ego sum q̃ doceo frena despicẽ p̃ sentia fastidire.eterna querẽ. eterna sapere:honores fugere scãdala sufferre: omnez spem i me ponere: extra me nil capere:et super omnia ardenter me amare Nam quidã amando

me intime didicit diuina et loquebatur mirabilia. Plus ꝓfecit in relinquendo oia q̄z in studēdo subtilia. Sz alijs loquor ꝫmunia: alijs specialia aliquib9 i signis et figuris dulciter appareo: quibusdaz vero in multo lumine reuelo misteria. Vna vox librorum ß nō oīes eque informat. q: intus siz doctor veritatis: cordis scrutator: cogitacōnū intellector. actionū ꝓmotor: distribuens singulis sicut dignum iudicauero.

¶ De Non attrahendo sibi res exteriores ¶ Capit. xlix

¶ Magister

FIli in multis oportet te eē insciū: et estimare te tanq̄z mortuū sup terram et cui totus mund9 crucifix9 sit. Multa eciā oportet surda aure ptransire: et que tue pacis sūt magis recogitare. Vtilius est oculos a reb9 displicētibus auertere et vnicuiq̄ suum sentire relinquere q̄z cōtentiosis sermonibus deseruire. Si bñ steteris cū deo et eius iudiciū aspexeris: facili9 te vicū portabis. ¶ Discipul9 ¶ O dñe q̄sq̄z venim9. Ecce damnū defletur tpale: ꝓ modico questu laborat. curritur et spūale detrimētū in oblivionem transit et vix sero redditur. Quod parū vel nichil ꝓdest attendit. et qō summe necessariū est negligenter preteritur. q: totus hō ad externa defluit: et nisi cito resipiscat libens in exteriorib9 iacz ¶ Qō Nō oīib9 est credendum et de facili lapsu v̄borū ¶ Capitulū. l. ¶ Discipul9

O Amichi auxilium dñe de tribulacōe q: vana salus hoīs. Qñ sepe ibi non inueni fidem vbi me hrē putaui quociēs eciā ibi reppi vbi min9 ꝑsumsi. Vana ergo spes in hoībus: sal9 aūt iustorū in te deus. Benedictus sis dñe deus in oīib9 que acciduūt nobis. Infirmi sum9 et instabiles. cito fallimur et ꝓmutamur. Quis ē hō qui ita caute et circūspecte in oīib9 se custodire valet: vt aliq̄n in aliquā deceptionē vel ꝓplexitatem nō veniat. Sed q̄ in te dñe cōfidit ac simplici ex corde querit nō tā facile labit. Et si inciderit in aliquā tribulacōez quōcūq̄z eciā fuerit impli

catus. citius p te eruetur aut a te cōsolabitur: q: tu nō deseris in te sperantē vsq; in finē Rarus fidus amicꝰ in cūctis amici pseuerans pssuris. Tu dñe tu solꝰ es fidelissimꝰ in oībus: ⁊ pter te nō est alter talis. O q; bñ sapuit illa aia sctā que dixit: Mens mea solidata ē et in christo fundata Si ita mecū foret: nō tā facile timo: hūanꝰ me solicitaēt nec vbo: iacula mouerent. Quis oīa puidere: qs pcanere futura mala sufficit. Si puisa ecia ledūt sepe: qd impuisa nisi graiter ecia feriunt Sz quare michi nō meliꝰ puidi: Cur ecia tam facile alīs credidi. Sz hoies sumus nec aliud q; fragiles hoies sumꝰ ecia si angeli a multis estimamur et dicimur. Cui credam dñe. cui credā nisi tibi. Veritas es que non fallis nec falli potes. Et rursum Oīs homo mendax. infirmus. instabilis et labilis. marime in vbis. ita vt statim vix credi debeat qō recte in facie sonare videtur. Qui prudenter premonuisti cauendū ab hominibus et q: inimici hois. domestici eius. nec credenduz si quis dixerit ecce hic aut ecce illic Doctus sum damno meo et vtinā ad cautelā maiorem et nō ad insipientiam michi. Cautus esto qdaz aiīt. cautꝰ esto: serua apud te quod dico Et dū ego sileo et absconditum credo. nec ille silere potest qō silendū petīt. sed statim pdit me et se et abīt. Ab huiusmodi fabulis et incautis hoibus: ptege me dñe: ne in mā⁹ eo:ū incadā nec vnq; talia cōmittā. Verbū vez et stabile da in os meū: et liguā callidam longe fac a me. Qō pati nolo oīmode cauere debeo O q; bonū et pacificū de alīs silē. nec indifferēter oia credere: neq; de facili vlteriꝰ effari. paucis seipm reuelare te semp inspectorē cordis quere re: nec oīi vento vbo:um circūferri ꝑ oīa intima et externa scōm tue beneplacituz voluntatis optaē pfici. Oīm tutuz p cōseruatione celestis grē hūanā fugere apparentiā nec appetē q foris ad miratiōnem videntur pber e. sed ea tota sedulitate sectari que vite emendacōz dant et feruoꝝ

Qñ multis nocuit vtus scita ac ppere laudata. qz sane pfuit gracia silentio seruata in hac fragili vita que tota tentatio fertur et militia.

¶ De Confidētia in deo habenda qñ insurgunt verborum iacula.

¶ Capitulum li.

¶ Magister.

FIli sta firmiter et spera in me: Quid enim sunt vba nisi vba. Per aerez volāt: ß lapidem non ledunt Si reus es cogita q te libenꝰ velis emendare. Si nichil tibi cōscius es pensa q velis libenꝰ p deo hoc sustinere Patum satis est vt vel vba interdum sustineas: qui necdum fortia verbera tolerare vales Et q̄re tā pua tibi ad cor transeūt nisi q adhuc carnalis es et hoies magis q̄z oportet attendis. Nā q despici metuis rephendi p excessibꝰ nō vis: ⁊ excusaciōnū queris vmbracula. Sz inspice te melius et agnosces: q viuit adhuc in te mūdus et vanꝰ amor placendi. hoibꝰ Cū enī q̄ssari refugis et cōfundi p defectibus cōstat vtiqz q nec vere hūilis sis: nec vere mūdo mortuus: nec tibi mūdꝰ crucifixus. Sz audi vba mea et nō curabis decē milia hoim vba. Ecce si cūcta ptra te dicerenꝰ que fingi malicioſſime possent q̄d tibi nocerēt si oīno trāsire p mitteres nec plꝰ q̄z festucā p penderes. Nūqd vel vnū capillum tibi extrahere possent Sz qui cor intꝰ nō habz nec deū pre oculis faciliter verbo mouetur vituperacōnis. Qui autem in me cōfidit nec ppto iudicio stare appetit abscqz hūano terrore erit. Ego enīz sum iudex et cognitor omniū secretoꝝ ego scio qualiter res acta est. ego iniuriātem noui et sustinentem a me ctūst verbum istud. me p̄mittēte hoc accidit vt reuelentur ex multis cordibus cogitaciones. Ego reum et innocentem iudicabo sed occulto iudicio vtrumqz ante probare volui. Testimonium hominum sepe fallit: meum iudcium verum est. stabit et non subuertet. latet plerūqz ⁊ paucis ad singula patet. nūqz tñ errat nec errare potest: eciam si oculis insipientium non rectū

videatur Ad me ergo recurrē dum est in omni iudicio: nec innitendum p:opr:io arbitrio Justus enim non conturbabitur quicquid a deo ei acciderit. Eciam si iniuste aliqd contra eum platum fuerit. nō m'tuz carabit. Sz nec vane exultabit si p alios racionabilit excusetur. Pensat nā qz qr ego sum scrutans corda et renes: qui non iudico sēm faciem et humanā apparentiam. Nā sepe in oculis meis reperitur culpabile qd hoim iudicio credit laudabile. Dñe deus iuder iuste fortis et paciens qui hoim nosti fragilitatem et prauitatem: esto robur meū et tota fiducia mea Non eni michi sufficit cōscientia mea: Tu nosti qd ego nō noui: et ideo in oñi reph̄sione me humiliare debui et mansuete sustinere. Ignosce ergo michi ppicius quociens sic non egi. et dona iterū graciam amplior:is sufferentie. Melior est eni michi tua copiosa misericor:dia ad consecutionez indulgentie qz mea opinata iusticia p defensiōe latentis conscientie. Et si nichil michi consci9 sum: tamē in hoc me iusticare nō possū qa remota miserico:dia tua non iustificabitur in conspectu tuo omnis viuens.

¶ Cō Omnia grauia p eterna vita sunt toleranda.

¶ Capittulum lij

¶ Magister.

HEli non frangant te labor:es quos assumsisti ppter me: nec tribulacōnes te deiciant vsqz quaqz: ſ mea p:omissio in omni euentu te robor:et et consoletur. Ego sufficiens sum ad reddendum supra omnem modum et mensuram. Non hic diu labor:abis nec semper grauaberis dolor:ibus. Expecta paulisper et videbis celerem finē malorum. Veniet vna hora quando cessabit omnis labor: et tumultus. Modicum est t breue omne quod transit cu tempor:e. Age ergo quod agis fideliter: labor:a in vinea mea ego ero merces tua Scribe Lege Canta Geme Tace Ora. sustine viriliter contraria digna est hijs oibus et maior:i 69 plijs vita eterna veniet par ī die vna q̄ nota ē dño et erit

non dies neq; nox: huius sz tpis.ß lux ppetua.claritas infinita:pax firma ⁊ requies secura.Nō dices tunc quis me liberabit de corpe mortis huius.nec clamabis. heu michi q: incolatus meus plongatus est. qm̄ p̄cipitabit mors. et sal9 erit indefectiua.anxietas nulla:iocūditas btā:societas dulcis et decora. O si vidisses sctōz in celo coronas ppetuas.q̄zta quoq; nūc exultant gl'a q̄ huic mundo olim cōtemtibiles et q̄i vita ipi indigni putabantur: pfecto te statim hūiliares vsq; ad terram:et affectares potiꝰ oīmbus subesse q̄z vni preesse;nec huiꝰ vite letos dies cōcupisceres: ß magis p deo tribulari gaudēs:et p nichilo inter homines cōputari marimū lucrū ducēs. O si tibi b̄ sapent et pfunde adcor transirent. quō auderes vel semel cōqueri.Nōne p vita eterna cūcta laboriosa sunt tolerāda. Nō est pmum quid lucrari aut p dere regnū dei.Leua igitur faciem tuā in celum.Ecce ego et oñes scti mei mecū q̄ in hoc sec'o magnū habuē certamē mō gaudent.mō cōsolantur et mō securi sunt.et mō requiescūt.et sine fine in regno patris mei mecum pmanebunt

De die eternitatis et huius vie angustijs.

Capittulum liij.

O Supne ciuitatis mā-sio beatissima.O dies eternitatis clarissima. quam nox non obscurat.ß summa veritas sp irradiat: dies semp leta:sp secura:et nūq̄z statū mutās in cōtraria. O vtinaz dies illa illuxisset:⁊ cūcta hec tpalia finem accepissent.Lucet q̄dem sctis ppetua claritate splendida:ß nō nisi a longe et p speculuz pegrinātibus in terra. Nouunt celi cives q̄z gaudiosa sit illa. Gemūt exules filij Eue q̄z amara et tediosa sit ista Dies huiꝰ tpis pui et mali: pleni doloribus et angustijs: vbi hō multis peccatis inq̄natur,multis passionibꝰ irretitur. multis timoribꝰ stringitur. multis curis distendit. et multis curiositatibꝰ distrahitur.multis vanitatibꝰ implicatur.multis erroribꝰ circūfunditur. multis laboribꝰ atteritur.tentacōibꝰ

grauatur. delicijs eneruatur. egestate cruciat: O qñ finis horum multorū laborū quā do liberabor a misera seruitute viciorum; Qñ memorabor dñe tui soliꝰ: qñ ad plenū letabor in te. Quando ero sine oñi impedimento. et in vera libertate; sine oñi grauamine mentis et corpis: Qñ erit par solida. par impturbilis et secura. par intꝰ et foris: par ex omni pte firma. Ihesu bone quando stabo ad videndū te. quando cōtemplabor gloriam regni tui. qñ eris michi oñia in oñibus: O quando ero tecum in regno tuo qđ p parasti dilectis tuis ab eterno: Relictꝰ sum paup et exul in terra hostili. vbi bella q̄tidiana et infortunia maxima Cōsolare exiliū meū. mitiga dolorē meū. q: ad te suspirat oñe desideriū meū. Nā onꝰ michi totū est quicq̄d mūdꝰ hic offert ad solaciū. Desidero te intime frui ꝙ nequeo apphendere Opto inherere celestibus. ꝙ depimūt res tpales et immortificate passiones. Mente oñibꝰ rebus supesse volo: carni aūt inuite subesse cogor: Sic ego infelix homo mecum pugno: et factus sum michimetipi grauis: dū spūs sursum et caro querit eē deor sum. O quid intꝰ patior: dū mente celestia tracto: et mox carnaliū turba occurrit oīati. Deus meꝰ ne elōgeris a me; neq; declines in ira a ꝙuo tuo Fulgura coruscacōez tuā et dissipa eas. emitte sagittas tuas et cōturbent oñes fantasie inimici: Recollige sensꝰ meos ad te: Fac me obliuisci oīm mūdanorū Da cito abijcere et cōtemnere fantasmata viciorū Succurre michi ekna veritas vt nulla me moueat vanitas: Aduenī celestis suauitas et fugiat a facie tua oīs impuritas Ignosce q̄s michi et misericorditer indulge q̄ciens p̄ter te aliꝰ in orōe reuoluo Cōfiteor eteni vere q: valde distracte consueui me hrē. Nā ibi multocies nō suꝫ vbi corpaliter sto aut sedeo ꝙ ibi magis sū q̄ cogitacōibꝰ feror Ibi sū vbi cogitacio mea est vbi ē freq̄nt cogitacō mea ibi ē id qđ amo Hoc mihi cito occurrit qđ naturaliter delectat aut ex vsu placet. Vñ tu veritas

apte dixisti. Vbi enim est thesaurꝰ tuꝰ ibi est et cor tuum Si celū diligo libenter de celestibus pensō. si mundū amo felicitatibꝰ mūdi cōgaudeo ꝛ de aduersitatibꝰ eius tristor. Si carnem diligo que carnis sūt sepissime imaginor. Que cūqꝫ eni diligo de hijs libenꝫ loquor et audio: atqꝫ talium imagines ad domū mecū reporto. Sꝫ beatus ille hō qui ppꝫ te dñe oīmibꝰ creaturis abeundi licentiā tribuit. q̄ natura vim facit. et cōcupiscentias carnis feruore spūs crucifigit: vt serenata cōscientia puram tibi oracōnez offerat: dignusqꝫ sit angelicis interesse choris: oīmibꝰ terrenis foris et intus exclusis.

¶ De Desiderio eterne vite. et quanta sint certantibꝰ bona promissa.

¶ Capitulū liiij. ¶ Magister

FIli mi cū tibi desiderium eterne beatitudis desup̄ infundi sentis: et de tabernaculo corpis exire concupiscis vt claritatē meam sine vicissitudinis vmbra cōtemplari possis: dilata cor tuum et oīmi desiderio hanc sctām inspirationez susscipe. Redde amplissimas supne bonitati grās. que tecū sic dignanter agit. clementer visitat. ardenter excitat. potenter subleuat. ne ꝓpio pondē ad terrena labaris. Neqꝫ enim hoc cogitatu tuo aut conatu accipis. ß sola dignacōe superne grē et diuini aspectus. quatenus in vtutibꝰ et maiori humilitate ꝓficias et ad futura certamina te ꝑpares. michiqꝫ toto cordis affectu adherē ac feruenti volūtate studeas deseruire. Fili sepe ignis ardet. ß sine fumo flāma nō ascendit. Sic et aliquorū desideria ad celestia flagrāt: et tī a tentatione carnalis affectꝰ liberi nō sunt Icirco nec oīmino pure ꝓ honore dei agunt qđ tā desideranter ab eo petunt Tale est et sepe tuū desideriū qđ insinuasti fore tā importunū. Nō eni est hoc purum et pfectū qđ ꝓpria cōmoditate est infectum. Pete nō qđ tibi est delectabile et cōmodum ß qđ michi acceptabile ē atqꝫ honorificū. q: si recte iudicas meā ordinationem tuo desiderio et oīmi desiderato ꝑfer-

re debes ac sequi. Noui desiderium tuū: et frequentes gemitꝰ audiui. Jā velles esse in libertate gℓe filiorū dei. iaz te delectat domꝰ eterna et celestis patria gaudio plena: sed nondū venit hora ista: ß est adhuc aliud tps belli: videlicz tps laborꝭ et ꝓbacōis. Optas summo repleri bono sed nō potes hoc assequi modo. Ego sum: expecta me (dicit dñs) donec veniat regnū dei Probandꝰ es adhuc in terris et in multis exercitandꝰ Cōsolacō tibi interdū dabitur: ß copiosa societas nō concedit Cōfortare igitur et esto robustus tam in agendo q̄z in paciendo natuē cōtraria. oportz te nouum induere hominem et in alterum virum mutari. Oportet te sepe agere qđ nō vis: et qđ vis oportet te relinquerere. Qđ alijs platz ꝓcessum habebit: qđ tibi platz vltra nō ꝓficiet. Quod alij dicunt audietur: qđ tu dicis p nichilo cōputabitur. Petent alij et accipient: tu petes nec impetrabis. Erūt alij magni in ore hoīm: de te aūt tacebit Alijs hoc vel illud ꝓmittetur tu aūt ad nichil vtilis iudicaberis. Propter hoc natura alique cōtristabitur: et magnum certamen sustinebit. Sz magnū bonū inde cōsequeris si silens portaueris Jn hijs et similibꝰ multis ꝓbari solet fidelis dñi seruus qualiter se abnegare et in oīnibꝰ frangere quiuerit. Vix est aliqđ tale in q̄ tantūdem mori indigeas sicut nō videri ⁊ pati que volūtati tue aduersa sunt: marime aūt cū discōuenientia et q̄ minꝰ vtilia tibi apparēt fieri iubentur Et q: non audes resistere altiori potestati sub dominio cōstitutꝰ. ideo durū tibi videtur ad nutuz alterius ambulare: et oīne ꝓpriū sentire omittē. Sz pensa filiorum laborez celerem finem. fructū atqz p̄miū nimis magnū et nō habebis inde grauamē: ß fortissimū pacientie tue solamē. Nā et ꝓ modica hac voluntate quā nūc spōte deseris habebis semp voluntatem tuā in celis. Jbi quippe inuenies oīne qđ volueris oīne qđ desideraē potes Jbi aderit tibi tociꝰ facultas boni: sine timore amittendi Jbi

volũtas tua vna ſp mecũ: nil cupiet extraneum vel priuatũ Ibi nullꝰ reſiſtet tibi. nemo de te cõqueretur: nemo impediet. nil obuiabit. ſ cũcta deſiderata ſiꝫ erũt pũtia. totũqꝫ affectum tuũ reficient et adimplebũt vſqꝫ ad ſummum. Ibi reddã gloriã ꝓ cõtumelia ꝓpeſſa. pallium laudis ꝓ merore: ꝓ loco nouiſſimo ſedem regni in ſecula. Ibi apparebit fructꝰ obediẽtie. gaudebit laboꝛ penitentie. et hũilis ſubiectio coronabitur gloriose. Nũc ergo inclina te humiliter ſub oĩm manibꝰ. nec ſit cure ꝗs hoc dixerit vel inſſerit: ſ hoc magnope curato vt ſiue p̃latus ſiue minoꝛ aut eq̃lis aliq̃d a te exposcerit vel inuenerit: ꝓ bono totũ accipias. et ſincera volũtate ſtudeas adimplere: Querat alius hoc aliꝰ illud. gl'etur ille in illo: et iſte in iſto: laudeꝫqꝫ millies mille: tu autez nec in iſto nec in illo: ſ in tuũ̃piꝰ gaude cõtentu. et in mei ſoliꝰ bene placito ac honoꝛe: hoc optandum eſt tibi: vt ſiue p vitam ſiue p mortem deus ſemp in te glorificetur.

¶ Qualiter homo deſolatus debeat in manꝰ dei ſe offerre

¶ Capitulũ. lv. ¶ Diſcip.

Omine deꝰ ſcte pater ſis nũc et inecernũ bñ dictꝰ. qꝛ ſicut vis factũ eſt et qđ facis bonũ eſt. Letetur in te ſeruꝰ tuꝰ. nõ in ſe: nec in aliq̃ alio. qꝛ tu ſolꝰ leticia vera tu ſpes mea. et corona mea. tu gaudiũ meũ ⁊ honoꝛ meꝰ dñe. Quid hz ſeruꝰ tuus niſi q̃đ a te accepit eciã ſine merito ſuo. Tua ſunt omnia que dediſti et que feciſti Pauꝑ ſũ et in laboꝛibꝰ meis a iuuentute mea: et cõtriſtaꝫ aĩa mea nõnunqꝫ vſqꝫ ad lachrimas q̃ſqꝫ eciã cõtinbaꝫ ad ſe ꝓpter imminentes paſſiones. Deſidero pacis gaudiũ. pacẽ filioꝝ tuoꝝ flagito. q̃ in lumine cõſolacõis a te paſcuntur Si das pacẽ. ſi gaudiũ ſcti infundis. erit aĩa ſua tui pleã modulacõe et deuota in laude tua. Sed ſi ſubtraxeris ſicut ſepiſſime ſoles: non poterit currẽ viã mãdatoꝝ tuoꝝ ſ magis ad tundendũ pectꝰ genua incuruanꝫ qꝛ non ẽ illi ſicut heri et nudiuſtercꝰ q̃ ſplendebat lucerna tua ſuper

caput eiꝰ: et sub vmbra alaꝝ tuaꝝ ꝓtegebaꝯ a tentacõibꝰ irruentibus. Pater iuste et ꝑ laudãde venit hora vt ꝓbeꝯ seruꝰ tuꝰ Paꝯ amãde dignũ ẽ vt hora hac paciaꝯ aliq̃d ser uus tuꝰ. Pater ꝓpetue venerande venit hora quã ab eterno ꝑsciebas affuturaꝝ vt ad me dicaꝝ tps succũbat foris seruꝰ tuꝰ. viuat vero sp apꝺ te intus. paululũ vilipendaꝯ humilietur et deficiat coram hominibꝰ. passionibꝰ conteratur et languoribꝰ. vt iterũ tecuꝫ in aurora noue lucis resurgat et in celestibus clarificetur. Pater sctẽ tu sic ordinasti: tu sic voluisti. et hoc factũ est quod ipe ꝓcepisti. Hec est enĩ grã ad amicũ tuũ pati et tribulari in mundo ꝓ amore tuo q̃cienscũq; a q̃cũq; quõcumq; id ꝓmiseris fieri. Sine cõsilio et ꝓuidentia tua et sine causa nichil fit in tra Bonũ michi dñe q; hũiliasti me vt discã iustificaciones tuas et omnes elacões cordis atq; ꝑsumtiones abijciam. Vtile michi q; confusio cooperuit faciẽ meã. vt te potius q̃z homines ad cõsolandũ req̃ram Didici eciã ex hoc iscrutabile iudiciũ tuũ expauescere. q̃ affligis iustũ cum impio. ꝫ nõ sine eq̃tate et iusticia. Grãs tibi q: nõ pepcisti malis meis ꝫ attriuisti me ẏberibꝰ amaris infligẽs dolores et immittens angustias foris et intus Nõ est qui me cõsoletur ex omnibus que sub celo sunt nisi tu dñe deꝰ meus. celestis medicus aiarũ: qui ꝓcutis et sanas: deducis ad inferos: et reducis. Disciplina tua sꝑ me et virga tua ipa me docebit. Ecce pater dilecte i manibus tuis ego sum. sub virga correctionis tue me inclino. ꝓcute dorsum meũ et collũ meum. vt curuem ad volũtatez tuã tortuositatẽ meã Fac me piũ et hũilẽ discipulũ sicut bene facere ꝫsueuisti: vt ambulẽ ad omẽz nutũ tuũ Tibi me ⁊ oia mea ad corrigẽdũ ꝫ mẽdo meliꝰ ẽ hic corripi q̃z i futuro Tu scis oia et singla et nil te latz i hũana cõscia: Añq̃z fiãt nosti vẽtura: et nõ opꝰ ẽ tibi vt q̃s te doceat aut admoneat de hijs que gerũtur in tra Tu scis quid expedit ad ꝓfectum meũ: et quãtuz deseruit

tribulacō ad rubiginem vicio
rum expurgandam. Fac me
cum desideratū beneplacitū
tuum et ne despicias pecca-
minosaz vitā meā: nulli me-
liō nec clariō qz tibi soli notā
Da michi dñe scire qđ scien-
dum est. hoc amare qđ amā
dū est: hoc laudare qđ tibi sū
me placet: hoc reputare quod
tibi p̄ciosum apparet: hoc vi
tuperare qđ oculis tuis sorde
scit: Non me sinas sēm vi-
sionem oculorū exteriorum iu
dicare: neqz sēm auditū au-
rium hoīm imperitorum sen
tentiare: sed in iudicio vero
de visibilibus et spiritualibō
discernere. atqz super omnia
voluntatē beneplaciti tui sp
inquirere. Falluntur sepe ho
minū sensō in iudicando: fal
luntur et amatores seculi vi-
sibilia tantūmodo amando.
Quid est homo inde melior
qr reputatur ab hoīne maior
Fallax fallacem: vanō vanū
cecus cecū: infirmus infirmū:
decipit dū exaltat: et veraciter
magis p̄fundit: dum inaniter
laudat: Nam quantū vnus
quisqz est in oculis tuis tan-
tum est et nō amplius: aijt
humilis sanctus Franciscus

¶ Qđ humilibus insistendū est operibus cum deficitur a summis. ¶ Capitulū lvi.

¶ Magister.

Fili non vales semper
in feruentiori desideri
o virtutum stare: nec in altio
ri gradu contemplacōis: sed
necesse habes interdum ob o
riginalem corruptelam ad in
feriora descendere. et onō cor
ruptibilis vite eciam inuite ⁊
cū tedio portaē. Quāndiu mor
tale corpus geris: tedium sen
ties ⁊ grauamē cordis. Opor
tet ergo sepe i carne de carnis
onere gemere eo qr nō vales
spiritualibus studijs et diui-
ne contemplacioni indesinen
ter inherere. Tunc expedit ti-
bi ad humilia et exteriora o-
pera confugere et in bonis te
actibus recreare. aduentū me
um et suprnam visitacionez
firma confidentia expectare.
erilium tuum et ariditatem
mentis pacienter sufferre: do
nec iterū a me visiteris et ab
omnibus anxietatibus libe-
reris. Nam faciam te labo-
rū oblitiscī. et interna quiete p
frui. Expandā coram te pa-

ta scripturarum: vt dilatato corde currere incipias viã mãdatorum meorum. et dices. Non sunt condigne passiones huius tpis ad futurã glãz que reuelabitur in nobis.

¶ Qđ homo non reputet se consolacõe dignum: ß magis verberibus reum.

¶ Capit. lvij. ¶ Discipulꝰ

O Omine nõ sũz dignꝰ consolacõe tua nec alicuã spirituali visitacione. et ideo iuste mecuz agis qñ me inopem et desolatuz relinqs Si enĩ ad instar maris lacrimas fundere possem: adhuc cõsolacõe tua dignꝰ nõ essez Vñ nichil dignꝰ sum q̃z flagellari ꝛ puniri q̃ graniter ꝛ sepe te offendi. et in mlꝯ vade deliqui Ergo vera pensata racõe nec minima dignus sum cõsolacõe: ß tu clemẽs et misericors deꝰ q̃ nõ vis perire opa tua ad ostendendum diuitias bonitatis tue in vasa misericordie tue: eciaz p̃ter oñe ppriũ meritũ dignaris cõsalori seruũ tuũ supra hũanum modũ: Tue enĩ cõsolaciones: nõ sunt sicut humane cõfabulacõnes. Quid egi dñe vt michi cõferres aliquã celestem cõsolacõnez. Ego nichil boni me egisse recolo: ß sp ad vicia ꝓpnũ et ad emendacõez pigrũ fuisse: Verũ est et negare nõ possuz Si aliter dicerez tu stares contra me et nõ eẽt qui defenderet. Quid merui ꝓ peccatis meis nisi infernuz et ignem eternũ. Jn veritate cõfiteor qm̃ dignꝰ sum oñi ludibrio et cõtemtu: nec decet me inter deuotos tuos ꝓmorari Et licet hoc egre audiam tñ aduersum me ꝓ veritate pcã mea arguã vt facilioꝰ misericordiã tuã merear impetrare. Quid dicã reꝰ et omni cõfusione plenꝰ. Nõ habeo os loquẽdi nisi hoc tñ vbuz peccaui dñe peccaui. miserere mei. ignosce michi. Sine me paululũ. vt plangã dolorem meũ anteq̃z vadã ad terrã tenebrosaz et optam mortis caligine. Et quid tam maxime a reo et peccatore misero req̃ris nisi vt ꝓterat et hũiliet se ꝓ delictis suis Jn vera ꝓtricõne et cordis hũiliacõne nascit spes venie: recõciliat pturbata cõscia: reparat grã pdita. tuetur homo a futura ira: et

occurrūt sibi mutuo in oscu-
lo sctō dei et penitēs anima
humilis pctōrū cōtritio acce-
ptabile tibi ē dñe sacrificiū: lōge
suauius odorans in cōspectu
tuo q̄z thuris incensum: hoc ē
gratū eciā vnguentū qđ sa-
cris pedibus tuis infundi vo-
luisti: q: cor cōtritum et hūilia
tum nūq̄z desperisti. Ibi ē lo
cus refugij a facie ire inimici.
Ibi emendatur et abluit q̄d
quid aliunde contractum est
et inquinatum.

¶ De gracia dei que nō mi-
scetur terrena sapientibus.
¶ Capit. lviij. ¶ Magister

Ili pciosa est gracia
mea: nō patitur se mi
sceri extraneis rebus nec cōso-
lacōibus terrenis. Abijcē ergo
oportet oia impedimēta grē si
optas ei infusionē suscipere
Pete secretum tibi. ama solus
habitare tecū. nulli⁹ req̄re cō
fabulacōes ꝑ magis ad deum
deuotā effunde p̄cē vt cōpū-
ctā teneas mētē et purā cōsci-
entiā: Totū mūdū nichil esti
ma. dei vacacōes oīnib⁹ exte
rioribus añpone. Nō enī pote
ris michi vacare q in trāsito
rijs piter delectari. A notis q
a charis amicis oportet elon
gari et ab oi tpali solacō mē
tem tenere priuatā Sic obse
crat btūs apostol⁹ Petr⁹: vt
tāq̄z aduenas et pegrinos in
hoc mūdo se cōtineāt xpifide
les. O q̄zta fiducia erit mori-
turo quē nulli⁹ rei affect⁹ de
tinet i mūdo. Sz sic segrega
tū cor hrē ab oib⁹: eger necdū
capit anim⁹: nec anialis hō
nouit interni hois libertatez
Attn̄ si vere velit eē spūalis o
portet eū renūctiare tā remo
tis q̄z ꝓpinquis et a nemine
magis cauere q̄z a seipo. Si
temetipm pfecte viceris cete-
ra facilius subiugabis. Perfe
cta namq̄z victoria est de se-
metipo triumphare: Qui enī
semetpm subiectum tenet vt
sensualitas racioni et racio i
cunctis obediat michi: hic ve
re victor est sui et dñs mun-
di Si ad hunc apicem scan-
dere gliscis: oportet viriliter
incipē et securis ad radicē po
nē: vt euellas et destruas oc-
cultā et inordiatā inclinacōz
ad teipm et ad oē priuatū et
materiale bonū. Et hoc vicio
q̄ hō semetipm nimis inor-
diate diligit pene totū pēdet

quicquid radicaliter vincēdū est. Quo deuicto et subacto malo: par magna et trāquillitas erit cōtinuo. Sz q: pauci sibīpis pfecte mori laborāt nec plene extra sētendūt: propterea i se implicati remanēt nec supra se in spiritu eleuari possunt. Qui aūt libere mecū ambulare desiderat: necesse ē vt oīes prauas ꝛ inordinatas affectiones suas mortificet: atq; nulli creature priuato amore cōcupiscēt inhēat

¶ De Diuersis motibus nature et gracie. ¶ Capit. lix.

¶ Magister.

Fili diligenter aduerte motus nature et gracie. q: valde cōtrarie et subtiliter mouent̄ et vix nisi a spūali et intimo illuminato hoie discernūtur. Oīes quidem bonū appetunt et aliq̄d boni in suis dictis vel factis pēndūt. ideo sub specie boni multi fallūtur. Natura callida ē et multos trahit illaqueat et decipit: et se sp̄ p fine habet. Sz grā simpliciter ambulat: ab oīi specie mali declinat. fallacias nō pēndit et oīa pure ꝓpter deū agit. in quo et finaliter requiescit. Natura inuite vult mori nec pmi nec supari nec subesse nec spō te subiugari. Grā vero studz mortificacioni ꝓprie. resistit sensualitati. querit subiici. appetit vinci. nec ꝓpria vult libertate fungi. sub disciplina amat teneri. nec alieni cupit dñari. ß sub deo semp viuere stare et esse. atq; ꝓpter deum oīi hūane creature hūiliter parata est inclinari. Natura p suo cōmodo laborat. et q̄d lucri et alio sibi ꝓueniat attēdit: Grā aūt nō q̄d sibi vtile et cōmodū sit. ß q̄d multis p ficiet magis cōsiderat. Natura libenter honorē et reuerentiā. accipit Grā vero oēz hōrem et gl'az deo fideliter attribuit Natura cōfusionē timet et cōtemtū. Grā aūt gaudet ꝓ nomine hiesu cōtumeliam pati Natura ociū amat et q̄etem corpalem. Grā aūt vacua esse nō p̄t: ß libenter amplectitur laborē. Natura querit curiosa habere et pulchra et abhorret vilia et grossa. gr̄cia vero simplicibus delectat̄ et hūilibus. aspera nō aspernatur. nec vetustis refugit in

dni pānis Natura respicit tē
poralia gaudet ad lucra terre
na tristatur de damno.irrita
tur leui iniurie verbo.Sz grā
attendit eterna: non inheret
tpalibus nec in pditione rez
turbatur:neqz verbis durioꝛi
bus acerbatur:qꝛ thesaurum
suum et gaudium in celo vbi
nil perit constituit. Natura
cupida est et libentius accipit
qz donat:amat ppria et pri-
uata Grā autem pia ē et cō-
munis.vitat singularia.con
tētatur paucis.beatius iudi-
cat dare qz accipere. Natura
inclinat ad creaturas .ad car
nem ppriā:ad vanitatem et
disarsus.ß grā trahit ad de
um et ad vtutes: renunciat
creaturis: fugit mundū. odit
carnis desideria. restringit e-
uagaciones: erubescit in pub
lico apparere Natura libenᵗ
aliqđ solaciū hz eternū. in q̄
delectetur ad sensiz. Sz grā
in solo deo querit cōsolari et
in summo bono sup omnia
visibilia delectari Natura to
tum agit ppter lucrū et cōm
modū ppriū:nchil gratis fa
cere pt.ß aut equale aut meli
us aut laudem vel fauoꝛē p
bñfactis cōsequi sperat.et mlt
tū ponderari sua gesta et do
na cōcupiscit. Grā vero nil tē
poꝛale querit nec aliđ pmiuz
qz deum solū p mercede po-
stulat:nec amplioꝰ de tpalibꝰ
necessarijs desiderat nisi quā
tū hec sibi ad assecutionē eter
noꝝ valeāt deseruire. Nata
gaudet de amicis mltis et p
pinquis:gl'atur de nobili lo-
co et ortu generis.arridet po
tentibꝰ:blanditur diuitibus
applaudet sibi silibꝰ.Graci
a aūt et inimicos diligit. nec
de amicoꝝ turba extollitur.
nec locū nec ortū nataliuz re-
putat nisi vtus maioꝛ ibi fu
erit: fauet magis paupi qz di
uiti:cōpatit plꝰ innocenti qz
potenti cōgaudet veraci non
fallaci.exhortat sp bonos me
lioꝛa charismata emulari: et
filio dei p vtutes assimulari.
Natura de defectu et molesti
a cito cōquerit Grā cōstant
fert inopiaz. Natura oia ad
se reflectit: p se certat et argu
it Grā aūt ad deū cūcta redu
cit vt originalit emanant ni
chil boni sibi asscribit nec ar
rogāt psumit nō ꝓtendit nec
suā sniaz alijs pfert ß i oi sen

su et intellectu ekne sapie ac diuino examini se submittit: Naka appetit scire et noua ⁊ secreta audiē: vult exteriꝰ apparere ⁊ mlta p sensꝰ expiri. desiderat agnosci et agere vīlaus et admiracō ꝓcedit. ſ̄ g̃cia ñ curat noua nec curiosa ꝓcipe. qꝛ totū h̄ de vetustate corrupcōis ē outū: cū nichil nouū ⁊ durabile sit sup tr̄ā Docet itaqꝫ sensus restringē: vanā ꝓplacētiā et ostentacōz deuitare: laudanda et digne mrāda hūilit absondē: et de oīre ⁊ de oi scīa vtilitatis fructū atqꝫ dei laudē et hōr̄ē querere Nō vult se nec sua p̄dicari ſ̄ deū i donis suis optat b̄ndici q̄ cūcta ex mera charitate largitur Hec grā supnaturale lumen et quoddam dei spēale donū ē: ⁊ ꝓprie electoꝝ signaculū: et pignꝰ salutis ekne: que hoīez de terrenis ad celestia amanda sustollit: et de carnali spūalē efficit. Quāto igitur naka amplioꝰ p̄mit et vincit: tāto maioꝛ grā infundit: et q̄tidie nouis visitacōibꝰ interioꝛ hō scōm imaginē dei reforꝛ

¶ De corruptiōe (matur. nature et efficacia grē diuine.

¶ Capit. lx. ¶ Discipu

O Omine deꝰ meꝰ q̄ me creasti ad imaginē et silitudinē tuā concede michi hāc grāz quā ostēdisti michi tā magnā et necessariā ad salutē vt vincā pessimā naturā meā: trahentē ad pctā et in p ditionez Sentio enī in carne mea legē pcti ꝯdicentem legimentis mee et captiuū me ducentē ad obediendū sensualitati i mlt̄: nec possuz resistē passiōibꝰ eiꝰ nisi assistat tua sctissima grā cordi meo ardēter infusa. Opus ē grā tua et magna grā: vt vincaī natura ad malum semp ꝓna ab adolescentia sua: Nā p primū hominē Adam lapsa et viciata per peccatum in omnes homines pena huiꝰ maculе descendit vt ipa natura q̄ bona et recta a te condita fuit: p vicio iaz et infirmitate corrupte nature ponatur eo q̄ motus eius sibi relictus ad maluz et ad inferioꝛa trahat: Nam modica vis que remansit est tanq̄z scintilla quedā latens in cinere. Hec ē ipa racio naturalis circumfusa magna caligine: adhuc

iudiciū hñs boni ⁊ mali: veri falsiq; distantiā. Iuz impotēs sit adimplere oñe qđ approbat; nec pleno iam lumine veritatis nec sanitate affectionū suarū pociatur. Hinc est deꝰ meꝰ q; ꝺ delector legi tue sēz interiorē hoiem, sciens mādatum tuū sore bonum: iustū et sctū: arguens ecia oñe malū ⁊ pctū fugiendū: carne autez seruio legi peti dū magis sensualitati obedio qz racōi. Hic est q; velle bonū michi adiacet, pficere autez non inuenio Hinc sepe multa bona ꝓpono: ꝑ q; grā deest ad adiuuā dū infirmitatem meā ex leui resistētia resilio et deficio Hic accidit q; viā pfectiōis agnosco, et qliter agere debeā clare satis video, ꝑ ꝓprio corruptionis pondere pssus ad pfectiora nō assurgo. O qz maxime ē michi necessaria domie grā tua: ad inchoandū bonū ad pficiendum et ad pficiendum. Nā sine ea nichil possum facere: Oñia aūt possuz in te cōfortante me grā O vera celestis grā sine qua nulla sunt ꝓpria merita: nulla qz dona nature pōderanda Nichil artes nichil diuitie nichil pulchritudo vel fortitudo: nichil ingeniuz vel eloquentia valent apud te dñe sine grā. Nam dona nature bonis et malis sunt cōmunia: electoꝝ aūt ꝓpriū donuz est grā sine dilectio q̄ insigniti digni habētur vita eterna. Tātū eminet hec grā vt nec donum ꝓphecie nec signoruz operacio nec qz talibz alta speculacō aliquid estimetur sine ea. Sz ne q; fides neq; spes neq; alie vtutes tibi accepte sūt sine charitate et grā. O btissima grā que pauperē spū vtutibꝰ diuitem facis, et diuitem multis bonis humilem corde reddis veni descēde ad me reple me mane cōsolacōe tua. ne deficiat pre lassitudine et ariditate mentis aia mea. Obsecro dñe vt inueniaz grāz in oculis tuis: sufficit eni michi grā tua. ceteris nō obtentis que desiderat natura Si fuero tentatꝰ et veratꝰ tribulacōibꝰ multis nō timebo mala dū mecū fuerit gracia tua Ipa fortitudo mea, ipa cōsiliū cōfert et auxilium. Cūctis hostibꝰ potentior est: et sapiētior vniuersis

sapientib⁹. Magistra est veritatis. doctrix disciplinę. lumen cordis. solamen p̄ssure. fugatrix tristicie: ablatrix timoris: nutrix deuotionis: productrix lachriarū: Quid sū sine ea nisi aridū lignū ⁊ stips inutilis ad ej̄ciendū Tua ergo me dig̃ne grā sp̄ p̄ueniat et sequatur. ac bonis opib⁹ iugiter p̄stet esse intētū p̄ hiesum christum filiū tuū Amē

¶ Qđ Nosip̄os abnegare et xp̄m imitari debem⁹ p̄ crucē.

¶ Capit. lvi. ¶ Magister

EJli q̄stū a te vales exire tātū in me poteris transire. Sicut nichil foris cōcupiscere interna pacem facit sic se interius relinquere deo coniungit. Volo te addiscere pfectā abnegationē tui in voluntate mea sine cōtradictione et querela. Seqū me: ego sum via veritas: et vita. Sine via nō itur. Sine veritate nō cognoscit̄. sine vita nō viuitur. Ego sum via quā seq̄ debes. veritas cui credere debes. Vita quam sperare debes. Ego sum via inuiolabilis. veritas infallibilis. vita interminabilis Ego sum via rectissima. veritas supma. vita vera. vita btā. vita increata Si manseris in via mea. cognosces veritatem: et veritas liberabit te et apphendes vitam eternam: Si vis ad vitā ingredi serua mādata. Si vis veritatem cognoscere crede michi Si vis pfectus esse vende oia Si vis esse discipulus meus abnega temetip̄m. Si vis btām vitaz possidere p̄tem vitā cōtemne: Si vis exaltari in celo humilia te in mundo. Si vis regnare mecum porta crucez mecū. Soli enim serui crucis inueniūt viam beatitudinis et vere lucis

¶ Discipulus ¶ Dñe hiesu xp̄e q: arta est via tua et mūdo despecta dona michi tecū mūdi despectuz imitari. Nō eni maior est seru⁹ dño suo nec discipulus sup magistrū Exerceatur seru⁹ tu⁹ in vita tua q: ibi est sal⁹ mea et sanctitas vera Quicq̄d extra eaz lego vel audio nō me recreat nec delectat plene. ¶ Magi. ¶ Fili q: hec scis et legisti oia beatus eris si feceris ea: Qui hz mandata mea et seruat ea ip̄e est q̄ diligit me: et ego dili

gam eū et manifestabo ei me ipm. et faciam eum consedere mecū in regno patris mei.

¶ Discipulꝰ ¶ Dñe igitur sicut diristi et pmisisti sic vtiqz michi pmereri cōtingat. Suscipiā de manu tua crucē portabo eā vsqz ad mortē sicut imposuisti mihi. Vere vita boni monachi crux est sed dux padisi: Inceptū est retro abire nō litz nec relinquere oportet Eya fratres pgamꝰ si mul hiesꝰ erit nobiscū. Propter hiesū suscepimꝰ hāc crucem: ppter hiesuz pseueremꝰ in cruce. Erit adiutor noster qui est dux noster et p̄cessor. En rex noster ingreditur ante nos. qui pugnabit p nob Seq̄mur viriliter: nemo metuat terrores: sīmꝰ pati mori fortiter in bello: nec inferamꝰ crimen glorie nostre vt fugiamus a cruce.

¶ Oō homo nō sit nimis dejectus qñ in aliqs labitur defectus. ¶ Capitulum lxij.

¶ Magister.

Fili magis placent michi pacientia et hūilitas i aduersis q̄z mlta cōsolacio et deuotio in prosperis. Vt q̄d te cōtristat p̄uū factuz contra te dictum. Si amplioꝰ fuisset cōmoneri nō debuisses ß nūc dimitte transire nō est primū nec nouū: nec vlti muzerit si diu viveris Satis viril' es q̄zdiu nil obuiat aduersi' bñ eciā ꝑsul' et alios nosti roborare vb ß cū ad ianuā tuā veit repētia tribulacio: deficis ꝑsilio et roboē Attēde magnā fragilitatem tuā quā sepiꝰ experiris in modicis obiectis. Tū p salute tua ista fiūt: cuz hec et similia cōtingūt. Pone vt meliꝰ nosti ex corde et si te tetigit: nō tū deūciat nec diu implitz. Ad minꝰ sustine pacienter si nō potes gaudent. Eciā si minus libenter audis et indignacōez sentis. Repime te. nec paciaris aliqd inordinatū ex ore tuo exire vsd p multi scandalizentur. Cito cōquiescit cōmotio excitata et dolor internꝰ reuertente grā dulcorabit. Adhuc vino ego (dicit dñs) iuuare te patꝰ et solito amplius cōsolari si cōfisꝰ fueris michi et deuote invocaveris. Animeq̄or esto: et ad maiorem sustinentiaz accingere, non est totuz frustra

tum si te sepius ꝓcipis tribulatū vel grauiter tentatū. Homo es et non deus. caro es et non angelus. Quomodo tu posses semp in eodem statu ỽtutis ꝑmanere: quãdo hoc defuit angelo ī celo et ꝓmo homini in paradiso. qui nõ diu steterũt. Ego sum q̃ merentes erigo sospitate: et suã cognoscentes infirmitatẽ ad meam ꝓueho diuinitatem.

¶ Discipulus ¶ Domine benedictum sit verbum tuum dulce super mel et fauum ori meo: Quid facerem in tantis tribulacionibus et angustijs meis nisi me cõfortares tuis sanctis sermonibus. Dũmodo tandem ad portam salutis ꝓueniam quid curẽ que et q̃cta passus fuero. Da finẽ bonũ. Da felicẽ ex hoc mũdo trãsitum. Memẽto mei deus meus. et dirige me recto itinere in regnum tuum Amen.

¶ De Altioribus rebus et occultis iudicijs dei non scrutãdis. ¶ Capitulum lriij.

¶ Magister.

Fili caueas disputare de altis materijs: et de occultis dei iudicijs. Cur iste sic relinquitur et ille ad tãtaz graciã assumitur. cur eciã iste tantũ afflgitur et ille tam exi mie exaltat. Ista oẽz hũanã facultatez excedũt nec ad inuestigandũ iudiciũ diuinũ vlla racõ ꝓeualet vel disputacio Qñ ergo ꝑ tibi suggẽit inimicus vel eciaz quidam curiosi inquirunt homines. respõde illud ꝓphete Justꝰ es domine: et rectum iudiciuz tuuz Et illud Judicia dñi vera iustificata in semetipa Judicia mea metuenda sunt: nõ discutiẽda: q̃ hũano intellectui sunt incõphẽsibilia Noli etiã inquirere vel disputaẽ de meritis sctõꝝ quis alio sanctior aut q̃s maior fuerit in regno celoꝝ Talia generant sepe lites et contentiones inutiles. nutriũt q̃z supbiaz et vanam gl̃am vnde oriuntur inuidie. et dissensiones duz iste illum sctm̃ et alis aliũ conat supbe ꝓferre. Talia aũt velle scire ꝛ inuestigare nullũ fructm̃ afferũt. ſ magis sanctis displicent: quia nõ sum deꝰ dissensionis sed pacis. que pax magis in humilitate vera q̃z in ꝓpria exaltatione consistit.

Quidam zelo dilectionis trahuntur ad hos vel ad illos amplioriaffectu: ꝑ hūano potiꝰ q̄z diuino. Ego sum q̄ cūctos cōdidi sc̄os: ego donaui grāz. ego p̄elegi glaz: ego noui singulorū merita: ego p̄ueni eos in bñdictionibꝰ dulcedinis mee: ego p̄scini dilectos ante secula: ego eos elegi de mūdo: nō ipi me p̄elegerunt: ego vocaui p grāz attrari per misericordiaz: ego p̄duri eos p tentacões varias. ego infudi cōsolaciones magnificas. ego dedi p̄seuerantiā: ego coronaui eorū pacientiam. ego primū et nouissimū agnosco ego omnes inestimabili dilectione amplector: ego laudandus suz in oñibꝰ sc̄tis meis ego sup oñia bñdicendꝰ sū et honorādus in singulis: q̄s sic gloriose magnificaui et p̄destinaui sine vllis p̄cedentibus ꝓpr̄ijs meritis. Qui ergo vnū de minimis meis cōtemserit nec magnū honorat: q̄ pusillum et magnū ego feci. Et q̄ derogat alicui sc̄oꝝ derogat michi et ceteris oñibus in regno celoz. Oēs vnū sunt p charitatis vinculum idem sentiunt: idem volūt et oñes in vnū se diligūt. Adhuc aūt qꝺ multo altiꝰ ē plꝰ me q̄z se ꝛ sua merita diligūt Nā supra se rapti et extra ꝓ priā dilectionē tracti: toti in amorē mei pgūt: in q̄ et fruitiue quiescunt: Nichil ē quod eos auertere possit aut deprimere: quippe q̄ eterna veritate pleni: igne ardescūt inextinguibilis charitatis: Taceant igitur carnales et aniales homines de sc̄oꝝ statu disserē qui non nouunt nisi priuata gaudia diligē. Demūt et addunt ꝓ sua inclinacōne. non put patz eterne veritati. In multis est ignorantia. eorum maxime q̄ parum illuminati raro aliquem p̄fecta dilectione spūali diligē nouūt Multi adhuc naturali affectū et hūana amicitia ad hos vel ad illos trahūtur. et sicut in inferioribus se hñt ita et de celestibus imaginātur. Sz ē distantia incōpabilis que impfecti cogitant: et que illuminati viri p reuelacōez supnā speculātur Caue ergo fili de istis curiose tractare que tuā scientiam excedūt. ꝑ hoc magis sa

tage et intende vt vel minimus in regno dei queas inueniri: Et si quispiã sciret quis alio sanctior eẽt vl̃ maior haberetur in regno celorũ: quid ei noticia prodesset. nisi se ex hac cognitione eoꝝ me humiliaret: et in maiorez nominis mei laudẽ erurgẽt Multo acceptius deo facit qui de petõum suorum magnitudine et vtutũ suarum puitate cogitat et q̃z longe a scrõꝝ pfectione distat: q̃z is qui de eorum maioritate vel puitate disputat. Melius est sanctos deuotis pcibus et lachirimis exorare et eorum gloriosa suffragia humili mente implorare q̃z eorũ secreta vana inquisicõe pscrutari. Illi bñ et optime cõtentanꝫ si homiẽs scirent ꝓtẽtari: et vaniloquia sua cõpescere. Nõ gloriantꝫ de ppriis meritis quippe q̃ sibi nil bonitatis asscribũt ꝫ totũ michi: qm̃ ipis cũcta ex infinita charitate mea donaui. Tãto amore diuinitatꝫ et gaudio supefluenti replentꝫ vt nil eis desit glorie: nichilq̃ possit deesse felicitatis: Omnes sancti quãto altiores in gloria: tãto humiliores in seipis. et michi viciniores et dilectiores exiſtunt. Ideoq̃ habes scriptum q: mittebãt coronas suas ante deũ: et ceciderunt in facies suas coram agno: et adorauerunt viuentem in secula seculorum. Multi querunt quis maior sit in regno dei. qui ignorãt an cuz minimis erunt digni cõputari. Magnum est vel minimum esse in celo vbi oẽs magni sunt. q: omẽs filij dei vocabũtur et erunt. Minimus erit in mille: et peccator centũ annorum morietur. Cũ enim quererent discipuli quis maior esset in regno celorum tale audierunt responsum. Nisi conuersi fueritis et efficiamini sicut parvuli non intrabitis in regnum celorum. Qui cũq̃ ergo humiliauerit se sicut parvulus iste: hic maior ẽ in regno celorum. Ve eis qui cũ puulis humiliare se sponte dedignantur. quoniaz hũilis ianua regni celestis eos nõ admittz intraẽ Ve eciã diuitibꝫ q̃ hñt hic cõsolacões suas q: paupibꝫ intrãtibꝫ in regnũ dei ipi stabũt foras eiulantes

Gaudete humiles et exultate pauperes: quia vestrum est regnum dei: si tamen in veritate ambulatis.

¶ Quod spes et fiducia in solo deo est figenda.

¶ Capit. lxiiij. ¶ Discipulus

DOmine que est fiducia mea quam in hac vita habeo: aut quod maius solacium meum ex omnibus apparentibus sub celo. Nonne tu dñe deus meus cuius misericordie non est numerus. Ubi michi bene fuit sine te. aut quando male esse potuit presente te. Malo pauper esse propter te quam diues sine te. Eligo potius tecum in terra peregrinari quam sine te celum possidere. Ubi tu ibi celum: atque ibi mors et infernus vbi tu non es. Tu michi in desiderio es et ideo post te gemere et clamare et exorare necesse est. In nullo denique possum plene confidere qui in necessitatibus auxilietur opportunis nisi in te solo deo meo. Tu es spes mea et fiducia mea tu consolator meus et fidelissimus in omnibus. Omnes que sua sunt querunt tu salutem meam et profectum meum solummodo prætendis: et omnia in bonum michi conuertis: etiam si variis tentationibus et aduersitatibus exponas. Hoc totum ad vtilitatem meam ordinas qui mille modis dilectos tuos probare consueuisti. In qua probatione non minus diligi debes et laudari quam si celestibus consolationibus me repleres. In te ergo dñe deus pono totam spem meam et refugium. in te omnem tribulationem et angustiam meam constituo. quia totum infirmum et instabile inuenio quicquid extra te conspicio. Non enim prodesse multi amici. neque fortes auxiliarii adiuuare poterunt: neque prudentes consiliarii responsum vtile dare. neque libri doctorum consolari nec aliqua preciosa substantia liberare. nec locus aliquis secretus confortari si tuipse non assistas iuues. confortes. consoleris. instruas et custodias. Omnia namque que ad pacem videntur esse et felicitatem habendam. te absente nichil sunt nihilque felicitatis in veritate conferunt. Finis ergo omnium bonorum et altitudo vite. et profunditas eloquiorum tu es. et in te sperare omnia fortissimum so

lacium seruorum tuorum. Ad te sunt oculi mei: in te confido deus meus misericordiarum pater. Benedic et sanctifica animam meam benedictione celesti. vt fiat habitatio sancta tua: et sedes eterne glorie tue, nichilq; in templo tue dignitatis inueniatur qđ oculos tue maiestatis offendat. Scđm magnitudinem bonitatis tue et multitudinem miseracionum tuarum respice in me et exaudi oracionem pauperis serui tui longe exulantis in regione vmbre mortis. Protege et conserua animam seruuli tui inter tot discrimina vite corruptibilis. ac comitante gracia tua dirige per viam pacis ad patriam perpetue claritatis.

¶ Explicit Liber Tercius

¶ Incipit Liber Quartus.

¶ Deuota exhortatio ad sacram corporis Christi communionem. Vox Christi.

VEnite ad me omnes qui laboratis et onerati estis et ego reficiam vos. dicit dñs. Math. xi. Panis quē ego dabo caro mea est p mūdi vita. Johā. vi. Accipite et comedite hoc ē corpus meum quod pro vobis tradetur. Mathei xxvi. Hoc facite in meam cōmemoracōnem Luce xxij. Qui manducat carnem meā et bibit sanguinem meum in me manet et ego in illo. Johannis vi. Verba q̄ ego locutus sū vobis spūs et vita sūt. Johā vi

¶ Cum quanta reuerentia Christus sit suscipiendus

¶ Capitulum Primum.

HEc sūt verba tua Christe veritas eterna: q̄zuis nō vno tpe prolata nec in vno loco conscripta. Quia ergo tua sunt v̄ba: gratanter michi et fideliter cuncta sunt accipienda. Tua sūt et tu ea ptulisti: et mea quoq; sunt: q̄ p salute mea edidisti. Libenter suscipio ea ex ore tuo. vt artius inserantur cordi meo. Excitant me v̄ba tante pietatis plena dulcedinis et dilectionis: ꝑ terrēt me delicta ppria: et ad capienda

tãta miſteria me reuerberat impura cõſcientia. Prouocat me dulcedo vborum tuorũ ſ onerat me multitudo viciorũ meorũ: Jubes vt fiducialiẽ ad te accedã ſi tecũ velim hrẽ ptem: vt immortalitatis accipiã alimoniã ſi eternã cupiam obtinere vitã et gloriam. Venite (inquis) ad me omnes qui laboratis et onerati eſtis ⁊ ego reficiã vos O dulce et amicabile verbũ in aure pctõris q tu dñe deus meus egenũ et pauperẽ inuitas ad cõmunionez tui ſctiſſimi corporis. Sz quis ego ſum dñe vt ad te p̃ſumã accedere. Ecce celi celorũ te nõ capiunt: et tu tu dicis. venite ad me omnes Quid ſibi vult iſta pſſima dignatio ⁊ et tam amicabilis imitacio. Quõ auſus ero venire q̃ nichil boni michi conſcius ſum. vnde poſſim pre ſumere Quõ te introducam in domũ ueã q̃ ſepiꝰ offendi benigniſſimã faciem tuaz Reuerentur angeli et archãgeli: metuũt ſcti et iuſti. et tu dicis venite ad me omẽs: Niſi dñe hoc diceres: quis verũ eſſe crederet. et niſi tu iuberes quis accedere attentaret. Ecce Noe vir iuſtꝰ in arche fabrica centuz annis laborauit vt cũ paucis ſaluarek: ⁊ ego q̃ modo me potero vna hora p̃parare vt mũdi fabricatorẽ cũ reuerentia ſumã. Moyſes famulꝰ tuꝰ magnꝰ et ſpecialis amicꝰ tuus archam ex lignis imputribilibꝰ fecit: quã et mundiſſimo veſtiuit auro vt tabulas legis in eis poneret: et ego putrida creatura audebo te conditorẽ legis ac vite datorem tam facile ſuſcipere in corpe meo pctis ſubdito. Salomõ ſapientiſſimꝰ regum iſrahel magnificũ tẽplũ ſeptem annis in laudem nois tui edificauit et octo diebꝰ feſtũ dedicacõis eiꝰ celebrauit: mille hoſtias pacificas obtulit: et archaz federis clangore buccine et iubilo in locum ſibi p̃paratũ ſolennit collocauit: et ego ifelix et pauperrimꝰ hoim quõ te in domũ meã introducã: q̃ vix me diaz expendere deuote noui horam: et vtinã vel ſmel digne fere mediam. O mi deus q̃ztum illi ad placendum tibi agere ſtuduerũt. Heu q̃z pu-

ſillū ē qđ ago: q̄z breue expleo
tps cū me ad ꝯmunicādū diſ
pono. raro tot⁹ collect⁹: rariſ
ſime ab oi diſtractiõe purga
t⁹. Et ēte i tua ſalutari deita
tis pñtia nll'a debēt occurrē
indecēs cogitacõ. nll'a eciā oc
cupaē creaťa: q: ñ āgelū ß an
gelorum dñm ſuſceptur⁹ ſuz
hoſpicio Eſt tamē valde ma
gna diſtantia inter archam
fœderis cū ſuis reliq̄is et mun
diſſimū corp⁹ tuum cuz ſuis
ineffābilibus v̄tutibus. inter
legalia illa ſacrificia futurorū
p̄figurativa et veram tui cor
poris hoſtiā olim antiquorum
ſacrificiorū cõpletiuā. Quare
igitur nõ magis ad tuā vene
rabilem inardeſco p̄ſentiam
cur nõ maiori me p̄paro ſoli
citudine ad tua ſctā ſacramē
ta ſumenda cū illi antiq̄ ſcti
p̄archę et pp̄he reges q̄z et
p̄ncipes cū vniuerſo pp̄lo tm̄
deuocõis demõſtrāt affectū
erga cultū diuinum. Saltauit
deuotiſſim⁹ rex dauid coram
archa ꝺi totis viribus. recolens
bñficia olim indulta pri⁹ fe
cit diuerſi gn̄is organa: pſal-
mos edidit et cātari inſtituit
cū leticia: cecinit et ip̄e frequēt
i cithara: ſpūſſcti afflat⁹ grā
docuit pp̄lm iſrl' toto corde
deū laudare: et orē cõſono die
b⁹ ſingul' bñdicē et p̄dicare.
Si tāta agebať tūc deuotio
ac dñe laudis extitit recorda
tio coram archa teſtamēti q̄zta
nūc michi et oi pp̄lo xp̄iano
hñda ē reuerētia et deuocõ in
pñtia ſacr̄i i ſumcõe excellētiſ
ſimi corp⁹is xp̄i Currūt mlti
ad diuerſa loca p̄ viſitandis
reliq̄is ſctorum: et mirāť audiťq̄
geſtis eorum āpla edificia tēplo
rū inſpiciūt: et oſcl'anť ſericiſ
et auro inuoluta saē oſſa ip̄o
rū. Et ecce tu pñs es hic ap̄d
me i altari dei mei: ſctūs ſā-
ctorum creator oim et dñs angelorum Sepe i talib⁹ vidēdis eſt
curioſitas hoim et nouitas i
uiſorum et modic⁹ reportatur e
mēdacōis fruct⁹. marie vbi ē
tā leuis ſine vera ꝓtricõe diſ-
curſ⁹ Hic āt i ſacro altariſ to
t⁹ pñs es dei mei hō xp̄s ih̄s
vbi et copioſ⁹ p̄cipiť et ne ſa
lutis fruct⁹ q̄ciēſcūq̄ fueris di
gne ac ꝺuote ſuſcept⁹ Ad iſtō
vero ñ trahit leuitas aliq̄ nec
curioſitas aut ſēſualitas ß fir
ma fideſ. ꝺuota ſpeſ et ſincēa
charitas O inuiſibilis ꝓditor

mundi deus q̄z mirabiliter agis nobiscū: q̄z suauit et graciosē cū electis tuis disponis quib⁹ temetipm in sacramēto sumendum ꝓponis ꝛhoc namq; oēs intellectū supat hoc spēaliter deuotoq; corda trahit ꝛ accendit affectū. Jpi eni veri fideles tui q̄ totā vitā suā ad emendacōez disponūt: er hoc dignissimo sacramento magnā deuocōis graciam et vtutis amorē freq̄ntāt recipiunt. O admirabilis et abscondita ḡcia sacramenti quā nouūt tm̄ xpi fideles. infideles aūt ꝛ peccatis seruientes experiri non possunt. Jn hoc sacramento cōfertur spūs alis grā. ꝛ reparatur in aia vtus amissa et per petm̄ deformata redit pulcritudo. Tanta ē aliqn̄ hec grā vt ex plenitudine collate deuotionis nō tm̄ mēs ꝫ et debile corp⁹ vires sibi prestitas sentiat ampliores. Dolendū tm̄ valde et miserandū sup tepiditate et negligentia nrā: q; nō maiori affectu trahimur ad xpm sumendū: in q̄ tota spes saluandoꝝ cōsistit et meritum Jpe eni ē sctificacō nrā et redemtio: ipe cōsolacō viatoꝝ et sctoꝝ etna fruitio. Dolendū itaq; valde q; multi tam parū hoc salutare misterium aduertunt: qđ celū letificat et mūdū cōßuat vniuersū ꝛheu cecitas ꝛ duricia cordis hūani tā ineffabile donū nō magis attēdē ꝛ ex q̄tidiano vsu eciā ad inaduertētiā diffluere Si eni hoc sctissimū sacramentū in vno tm̄ celebraret loco: et ab vno tm̄ cōsecraret sacerdote in mūdo: q̄zto putas deſiderio ad illū locū et talē dei sacerdotē hoies afficerent vt diuina misteria celebrare audirent. Nūc āt mlti facti sūt sacerdotes: et in multis locis offertur xps. vt tanto maior appareat gracia ꝛ dilectio ꝺi ad hoiez q̄zto latiꝰ ē sacra cōmunio diffusa p orbez. Gratias tibi bone hiesu pastor ecce ne qui nos pauperes et exules dignat⁹ es p̄cioso corpore et sanguine tuo reficere: et ad hec misteria p̄cipienda eciaz pp̄ij oris tue alloquio inuitare. dicendo. Venite ad me oēs q̄ laboratis et onerati estis et ego reficiam vos.

¶ Quod magna bonitas et

charitas dei in sacramento exhibetur homini.

¶ Capitulum vj.

SVper bonitate tua et magna misericordia tua dñe confisus. accedo eger ad medicū et saluatorē. esuriens et sitiens ad fontē vite. egen⁹ ad regē celi. seruus ad dñm. creatura ad creatorē. desolat⁹ ad meū piū saluatorē Sz vñ hoc michi vt venias ad me. Quis ego sum vt p̄stes michi teip̄m. Quō audet peccator coram te apparē. Et quō tu dignaris ad pctōres venīe Tu nosti seruū tuū et scis q̄ nil boni in se hz vñ hoc illi p̄stes. Cōfiteor igitur vilitatez meā. agnosco bonitatem tuā laudo pietatez et grās ago p̄pter nimiā charitatez. Propt̄ temetip̄m eni hoc facis non ppt̄ mea merita vt bonitas tua michi magis innotescat charitas amplior ingeratur. et hūilitas pfect⁹ cōmendet̄ Quia ergo tibi hoc placet. et sic fieri iussisti: placz et michi dignatio tua. et vtinā iniquitas mea nō obsistat. O dulcissime et benignissime ihesu q̄zta tibi reuerentia et grārūactio cū ppetua laude p̄ sumcōe sacri corpis tui debeat. cuius dignitatē null⁹ hoim explicare potens inuenitur. Sz q̄d cogitabo in hac cōmunione. in accessu ad dñm meum quez debite venerari nequeo et tñ deuote suscipe desidero Quid cogitabo melius et salubrius nisi meip̄m totaliter humiliando coram te. et tuā infinitā bonitatē exaltando supra me. Laudo te deū meū et exaltabo meternū. Despicio me et subijcio tibi in p̄fundz vilitatis mee Ecce tu sanctus sanctorum et ego sordes pctōrum. et tu inclinas te ad me qui non sum dignus ad te respicere. Ecce tu venis ad me. tu vis esse mecū. tu inuitas ad cōuiuium tuum. tu michi dare vis celestem cibum et panē angelorū ad manducā dū nō aliū sane q̄z teip̄m panem viuū qui de celo descendisti et das vitā mūdo. Ecce vnde dilectio p̄cedit. qualis dignacō illucescit. q̄z magne grārūactiones et laudes tibi p̄ hijs debent̄. O q̄z salutare et vtile cōsiliū tuū cū istud instituisti. q̄z suaue et iocundum

cōuiuiū cū teipm in cibū donasti. O q̄z admirabilis opatio tua dñe: q̄z potēs ⁊tus tua: q̄z infallibilis veritas tua. Dixisti enim ⁊ facta sunt oīa. et hoc factū est qđ ipe iussisti Mira res et fide dig̃ ac hūana num vincens intellectū q̄ tu dñe deus meus verus deꝰ et hō sub modica specie panis et vini integer cōtineris et sine cōsumpcōe a sumēte māducaris. Tu dñe vniuersoꝝ qui nullī habes indigentiā: voluisti p sacramentū tuum habitare in nobis cōserua cor meū et corpus meū immaculatū: vt leta et pura cōscienti a sepiꝰ valeam tua celebrare misteria ⁊ ad meā ꝑpetuā accipere salutē. que ad tuuz p̄cipue hōez et memoriale pertinent sanxisti et instituisti. Leta re aīa mea et grās age deo p tā nobili munē et solacō singulari in hac lachrimaꝝ valle tibi relicto. Naz q̄ciens hoc misteriū recolis et xp̄i corpus accipis. tociens tue redemtionis opus agis ⁊ ꝑticeps oim meritoꝝ xp̄i efficeris. Charitas eterni xp̄i nūq̄z minuitur: et magnitudo ꝑpiciationis eius nunq̄z exhauritur. Ideo noua semp mentis renouacione ad hoc disponere te debes: et magnum salutis misteriū attenta consideratione pensare. Ita magnū nouū ⁊ iocundū tibi videri debet cuz celebras aut missaz audis. ac si eodem die xp̄s primū in vterū virginis descendens hō factus esset: aut in cruce pendens p salute hominum pateretur et moreretur.

¶ Qđ vtile sit sepe cōmunicare. ¶ Capitulum iiij. Cre.

Ecce ego venio ad te dñe vt bene michi sit ex munere tuo ⁊ letificer in cōuiuio sctō tuo· qđ parasti in dulcedine tua pauperi deus. Ecce in te est totū qđ desiderare possum et debeo. tu salus mea et redemtio: spes et fortitudo. decus et gloria. Letifica ergo hodie animaz serui tui qm̄ ad te dñe hiesu animam meaz leuaui. Desidero te nūc deuote ac reuerēter suscipe cupio te in domū meā introducere q̄ tenꝰ cū Zacheo mereara te ꝑ ñdici. ac int̄ filios Abrahe cōputari Aia mea corpus tuū cōcupiscit: cor meū tecuz

vniri desiderat. Trade te michi et sufficit. Nā p̄ter te nulla cōsolacō valet. sine te cē ne queo: et sine visitacōe tua viuere nō valeo. Jdcoq; oportet me frequent̄ ad te accedē et in remediū salutis mee recipere: ne forte deficiā in via si fuero celesti fraudatus alimonia. Sic enī tu misericordissime hiesu p̄dicans ppl'is et varios curans languores aliqñ diristi: Nolo eos ieiunos dimittere in domū suaz ne deficiāt in via. Age igitur hoc mō mecū. q̄ te p fidelium cōsolacōe in sacramento reliquisti. Tu es enī suauis refectio anime: et q̄ te digne manducauerit pticeps et heres erit eē ne gl'e Necessariū quidē michi est q̄ tam sepe laboro et pecco tam cito to:pesco et deficio: vt p frequētes orationes et confessiones et sacram tui corpis pceptionē me renouem: mundem et accendā: ne forte diutiꝰ abstinēdo a sctō ꝓposito defluam. Proni enī sunt sensꝰ hois ad malū ab adolescētia sua. et nisi succurrat diuina medicina labitur hō mor ad peiora. Retrahit ergo sctā cōmunio a malo et confortat in bono. Si enim mō tam sepe negligens sum et tepidus qñ cōmunico aut celebro: q̄d ficret si medelā nō sumerem: et tam grande iuuamen nō quererem Et licet oñi die nō sim aptꝰ nec ad celebrandū bñ dispositꝰ: dabo tñ opam cōgruis tpibus diuina pcipe misteria ac tante grē ptiapem me exhibere. Naz hec est vna principalis fidelis anime cōsolacō q̄zdiu pegrinatur a te ī mortali corpe: vt sit sepiꝰ memor ꝺi sui: dilectū suuz deuota suscipiat mente. O mira circa nos tue pietat̄ dignacō: q̄ tu dñe deus creator et viuificator oīm spirituū ad paupculā dignaris venire animaz: et cū tota deitate tua ac hūanitate eius impiguare esurie. O felix mēs et btā aia que te dñm deum suum meretur deuote suscipere et in tua susceptione spiritali gaudio repleri. O q̄z magnū suscipit dñm: q̄z dilectū inducit hospitem: q̄z iocundū recipit sociū: q̄z fidelez acceptat amicū: q̄z speciosum et nobilem amplectitur sponsum: p

omnibus dilectis et sup oia desiderabilia amandū. Sileant a facie tua dulcissime dilecte meꝰ celū et tra et ois ornatus eorum: qm̄ quicquid laudis hīt ac decoris ex dignacōe tue ē largitatꝫ nec ad decorē tui pueniēt nomis cuius sapientie nō est numerꝰ.

¶ Qō multa bona prestant deuote communicantibus.

¶ Capitulum iiij.

O Omine deus meꝰ p̄ueni seruum tuū in benedictionibus dulcedinis tue vt ad tuū magnificum sacramētū digne ac deuote merear accedere. Excita cor meū in te et a graui torpoē erue me Visita me in salutari tuo ad gustandū in spū tuā suauitatez que in hoc sacramēto tanqz in fonte plenarie latet. Illumina q̄z oculos meos ad intuendū tm̄ misteriū et ad credendum illud indubitata fide me robora. Est eni opatio tua nō hūana potentia: tua sacra institucō nō hois adinuētio. Nō eni ad hec capienda et intelligenda aliqs ydoneꝰ p se repitur. que angelicā eciā subtilitatē trāscendūt. Quid ergo ego pcōr indignꝰ terra et cinis de tam alto sacro secreto potero inuestigare et capere Domine in simplicitate cordis: in bona firma fide. et in tua iussione ad te cum spe et reuerentia accedo: et ve te credo quia tu p̄sens es hic in sacramento deus ⁊ homo Vis ergo vt te suscipiā et me ipm̄ tibi in charitate vniam Vnde tuam p̄cor clementiaz ⁊ specialem ad hoc imploro michi donari grāz: vt totus in te liquefiam et amore pfluam: atqz de nulla aliena consolacōe me intromittam Est eni hoc altissimū et dignissimū sacramentū salus aīe et corpis. medicina oīs spūalis lāguoris in quo vicia mea curantur: passiones frenāt: tentacōes vincūtur ac minuuntur: grā maior infunditur vtus incepta augetur: firmatur fides: spes roborat et charitas ignescit ac dilatat Multa namqz largitꝰ es ⁊ adhuc sepiꝰ largiris in sacramento dilectis tuis deuote ꝯmunicātibꝰ deꝰ meus susceptor aīe mee: reparor infirmitatis humane: et tociꝰ dator cōsolaci

onis interne. Nã multã ipis cõsolacõz aduersꝰ varias tribulacões infundis;et de imo deiectiõis ꝓprie ad ſpem tue ꝓtectionis erigis: atq; noua quadam grã eos intus recreas et illustras:vt q̃ antrũ primum et ſine affectione ſe añ cõmunionẽ ſenſerant:poſtea refecti cibo potuq; celeſti ĩ melioꝰ ſe mutatos inueniãt. Qđ iccirco cũ dilectis tuis ita diſpenſanter agis: vt veraciter agnoſcant et patenter expiant q̃z nichil ex ſemetipis habeãt et q̃d bonitatis ac grẽ ex te cõſequãtur:q; ex ſemetipis frigidi duri ac indeuoti;ex te autẽ feruentes alacres et deuoti eẽ merentur. Quis enĩ ad fontẽ ſuauitatis humiliter accedẽs nõ modicũ ſuauitatẽ inde reportat. Aut q̃s iuxta ignẽ copioſuz ſtãs nõ paruz caloris inde ꝓcipit. Et tu fons es ſp plenꝰ et ſupabundãs: ignis ĩgitꝫ ardens et nũq̃z deficiẽs Vñ ſi michi non litz haurire de plenitudie fontis nec vſq; ad ſatietatẽ potare. apponaz tũ os meũ ad foramẽ celeſtis fiſtule. vt ſaltẽ inde guttulaz modicã capiã ad refocillãdã ſitim meã et nõ penitꝰ exare ſcaz. Et ſi necdũ totus celeſtiſ et taz ignitus vt ſeraphin et cherubin eſſe poſſiz conabor tĩ deuotiõi inſiſtẽ et cor meum ꝓparare vt vel modicaz diuini incendij flãmã ex hũili ſumtione viuifici ſacramẽti cõquirã. Quicq̃d aũt michi deeſt bone hieſu ſaluator ſãctiſſime;tu ꝓ me ſupple benigne ac gracioſe:q̃ oñes ad te dignatꝰ es vocare dicẽs. Venite ad me oñes q̃ laboratis et onerati eſtis;et ego reficiaz vos Ego quidez labio in ſudore vultꝰ mei:dolore cordis torqueor.peccatis oneror.tentacionibus inquietor.multis malis paſſionibus implicor et ꝑmor et nõ ẽ q̃ adiuuet.nõ ẽ q̃ libẽt et ſaluũ faciat niſi tu dñe deꝰ ſaluator meꝰ cui cõmitto me et oia mea vt me cuſtodias et ꝓducas ĩ vitã eternã Suſcipe me ĩ laudẽ ⁊ gloriã noĩs tui q̃ corꝑ tuũ et ſãguinẽ ĩ cibũ et potũ mihi paſti Preſta dñe deus ſalutaris meꝰ vt cũ freq̃ztacõe miſterij tui creſcat mee deuocõis affe-

¶ De dignitate ſacẽ cetꝰ ti ⁊ ſtatu ſacẽdotali. ¶ Ca v.

Si haberes angelicaz puritatez et ſcti Johānis baptiſte ſanctitatem: nō eſſes dignꝰ hoc ſacramētum accipere nec tractare. Nō enīz hoc meritis debetur hoīm qꝫ hō cōſecret vel tractet xp̄i ſacramentū et ſumat in cibum panem angelorum. Grande miſterium et magna dignitas ſacerdotum quibꝰ datū eſt qđ angelis nō eſt cōceſſum. Soli namqz ſacerdotes in eccleſia rite ordinati poteſtatez hñt celebrandi et corpus xp̄i cōſecrandi. Sacerdos q̄dem miniſter eſt dei vtens vbo ōi p iuſſionē et inſtitucōnez dei. Deus autē ibi principalis eſt actor et inuiſibilis operator. cui ſubeſt oīe qđ voluerit z paret oīe qđ iuſſerit: plꝰ ergo credere debes deo oīnipotenti i hoc excellentiſſimo ſacramēto q̄z pprio ſenſui aut alicui ſigno viſibili. Ideoqz cum timore et reuerentia ad hoc opus eſt accedendū. Attē de igit et vide cuiꝰ miniſterium tibi traditū eſt p impoſicōez manꝰ epiſcopi. Ecce ſacerdos factus es et ad celebrā dum cōſecratꝰ. vide nūc vt ſideliter et deuote in ſuo tpe de o ſacrificiū offeras: et teipm irrepḥenſibilē exhibeas. Nō alleuiaſti onus tuuz ß artioꝛi iā alligatus es vinculo diſcipline. et ad maiorem teneris pfectionē ſcitatis. Sacerdos oīnibꝰ vtutibꝰ debet eſſe ornatꝰ: et alijs bone vite exemplum p̄bere. Eius cōuerſatio nō cū popularibꝰ et cōmunibus hoīm vijs. ß cū angelis i celo: aut cum pfectis viris in terra. Sacerdos ſacris veſtibus indutus xp̄i vices gerit: vt deū p ſe et p oīni populo ſuppliciter et hūiliter roget Habz namqz ante ſe et retro dñice crucis ſignū ad memorandū iugiter xp̄i paſſionem Ante ſe crucem in caſula portat vt xp̄i veſtigia diligenter inſpiciat: et ſequi feruenr ſtudeat. Poſt ſe cruce ſignatꝰ ē vt aduerſa quelibz illata ab alijs clemenr p deo tolleret. Ante ſe crucem gerit vt ppria pcta lugeat: poſt ſe vt aliorum ecia cōmiſſa p cōpaſſionem defleat: et ſe mediū inter deum et pcōrem cōſtitutum eſſe ſciat. nec ab oōne. nec ab oblacōe ſcta torpeſcat. donec

grām et miſericordiam impetrare mereatur. Qñ ſacerdos deuote celebrat: deū honorat: angelos letificat: eccleſiaz edificat: viuos adiuuat: defunctis requiem p̄ſtat: et ſeſe pticipem oīm bonorū efficit.

¶ Interrogatio de exercitio ante communionem

¶ Capitulum vi.

QVm tuam dignitatē dñe et meaz vilitatem penſo valde cōtremiſco: et in meip̄o cōfundor. Si enī non accedo vitam fugio: et ſi indigne me ingeſſero offenſaz incurro. Quid ergo faciaz deus meus auxiliator meꝰ et cōſolator in neceſſitatibꝰ. Tu doce me viam rectā. ppone breue alqđ exercitium ſacre communioni cōgruū. Vtile ē enīz ſcire q̄liter ſtz deuote ac reuerenter p̄parare debeā cor meum ad recipiendū ſalubr̄ tuum ſacramentū ſeu eciam celebr̄andum tam magnum et diuinum ſacrificium.

¶ De diſcuſſione ppr̄ie cōſcientie et emendationis ppoſito. ¶ Capitulum vij.

SVper oīa auz ſūma humilitate cordis: et ſimplici reuerētia. cū plena fide et pia intentione honorus dei ad hoc ſacramentum celebr̄anduz. tractandū et ſumēdum. oportet dei accedere ſacerdotem. diligent̄ examina cōſcientiā tuā et p poſſe tuo vera cōtritione et humili confeſſione eam nuda et clarificā: ita vt nil ḡue habeas aut ſcias qđ te remordeat et liberum acceſſum impediat. Habeas diſplicentiam oīm pcō rum tuorum in generali et p quotidianis exceſſibus magis iu ſpeciali doleas et gemas. Et ſi tps patitur deo in ſecreto cordis cūctas cōfitere paſſionum tuarū miſerias. Ingemiſce et dole q̄ adhuc ita carnalis ſis et mūdanus tā immortificatus a paſſionibus: tā plenꝰ cōcupiſcentiarum motibus: taz incuſtoditus in ſenſibus exterioribus: tam ſepe multis vanis fantaſijs implicatus. tam multum inclinatus ad exteriora. tam negligens ad interiora. tam leuis ad riſum et diſſolucionem. tam durus ad fletum et cōpūctonē. tā pmtus ad lariora. et carnis cōmoda

tam segnis ad rigorē ⁊ feruorem: tā curiosus ad noua audienda et pulcra intuenda tā remissus ad hūilia ⁊ abiecta amplectenda. tā cupidus ad multa habenda. et tā parcus ad dandū. tam tenax ad retinenduz. tam incōsideratꝰ in loquendo. tam incōtinēs ad tacendū tā incōpositꝰ in moribus. tā importunꝰ in actibus. tā effusus sup cibū. tam surdus ad dei v̄bum. tā velox ad quietē. tā tardꝰ ad laborem. tā vigilās ad fabulas tā somnolētꝰ ad vigilias sacras. taz festinꝰ ad finē. tam vagus ad attendendū. tā negligens in hoīs pſoluendis tā tepidus in celebrando. taz aridus in cōmunicādo. tā cito distractꝰ. tā raro tibi bene collectus. tā subito cōmotus ad irā. tā facil' ad alterius displicentiam. tā pnus ad iudicandū. tā rigidus ad arguendum. tam letus ad prospera tam debilis in aduersis. tam sepe multa bona ꝓponēs et modicū ad effectum pducēs. Hūjs et alijs defectibꝰ tuis cū dolore et magna displicentia ꝓprie infirmitatis cōfessis ac deploratis firmū statue ꝓpositū sp emēdādi vitā tuā et in melius ꝓficiendi Deinde cum plena resignatione ⁊ integra voluntate offer teipm in honorē nois mei i ara cordis tui holocaustū ꝑpetuū. corꝰ tuum sz et aīam michi fidelit cōmittendo q̄tenus sic digne merearis ad offerendū dō sacrificiū accedere et sacramentū corpis mei salubriter suscipere. Nō est eni oblacō dignior et satisfactio maior ꝓ peccatis diluendis q̄z seipm pure ⁊ integre cū oblacōe corpis xp̄i in missa ⁊ in cōmunione deo offerre. Si homo fecerit qđ in se est et vere penituerit q̄ciens cūq; ꝓ venia et grā ad me accesserit: viuo ego dicit dns qz nolo mortem pctōris ſ magis vt conuertat et viuat. qm pctōū suoꝝ nō recordabor amplius sed cuncta sibi indulta eruut.

¶ De oblacōne xp̄i in cruce: et ꝓpria resignatione.

¶ Capitulum viij.

Sicut ego meipsum expansis in cruce manibus et nudo corpe ꝓ pctis tuis deo patre spōte obtuli: ita

vt nichil i me remanet quin totū in sacrificiū diuine placationis transierit ita debes et tu temetipm michi voluntarie in oblacōnez puram et sctām quotidie in missa cum oīnibus viribus et affectibus tuis q̄zto intimius vales offer. Quid magis a te requiro q̄z vt te studeas michi ex integro resignare Quicq̄d preter teipm das nichil curo: q: nō quero datum tuū ꝑ te. Sicut nō sufficeret tibi oīnib9 habitis p̄ter me. ita nec michi placere poterit quicq̄d dederis te nō oblato. Offer te michi et da te totū p deo et erit accepta oblatio. Ecce ego me totuz obtuli patri p te. dedi etiam totū corpus meū et sanguinem in cibū vt tot9 tuus essem et tu meus pmaneres. Si āt in teipo steteris et spō te te ad volūtatē meā obtuleris non est plena oblatio nec integra erit inter nos vnio. Ideo omnia opera tua precedere debet spontanea tuip̄sius in manibus dei oblatio si libertatem consequi vis et graciam. Ideo tam pauci illuminati et liberi intus efficiuntur. q: seipsos ex toto abnegare nesciūt Est firma sentencia mea nisi quis renunctiauerit oīnib9 non p̄t me9 eē discipul9 Tu ergo si optas me9 eē discipul9 offer teipm michi cuz oīb9 affectib9 tuis

¶ Od nos et omnia nr̄a deo debemus offerre et p oīnib9 orare.

¶ Capitulum ix.

DOmine oīnia tua sūt q̄ in celo sunt et in tra Desidero meipm tibi in spōtaneam oblationem offerre. et tuus ppetue pmanere Dñe in simplicitate cordis mei offero meipm tibi hodie in seruum sempiternū in obsequium et sacrificium laudis perpetue. Suscipe me cum hac sancta oblatione tui precioſi corpis quam tibi hodie in p̄sentia angelorum inuisibiliter assistentium offero: vt sit p me et pro cuncto populo tuo in salutem. Domine offero tibi oīnia pcā et delicta mea que cōmisi coram te et sanctis angelis tuis a die q̄ primum peccare potui vsq; ad die hāc sup placabili altari tuo. vt tu oīa piter incēdas et. cōburas

igne charitatis tue. et deleas vniuersas maculas pcõum meoꝝ: et ꝓscientiã meam ab oñi delicto emũdes: ⁊ restituas michi grãm tuã quã peccando amisi: oĩa michi plene indulgendo: et in osculuz pacis me misericorditer assumẽdo: Quid possuz agere ꝓ peccatis meis nisi hũiliter ea cõfitendo et lamentãdo et tuã ꝓpitiacõez incessanter depcãdo: Depcor te exaudi me ꝓpicius vbi asto corã te deꝰ meꝰ Oñia pctã mea michi marime displicent: Nolo ea vnq̃z amplioꝰ ꝑpetrare: ß ꝓ eis doleo et dolebo q̃zdiu vixero. paratꝰ penitentiam agere et ꝓ posse satisfacere: Dimitte michi deꝰ dimitte michi peccata mea ꝓpt̃ nomẽ sctũ tuum. saluã animã meã quam pcioso sanguine tuo redemisti Ecce ꝓmitto me tue miseri cordie. resigno me in manibꝰ tuis: age mecũ scdm bonitatẽ tuã: nõ scdm meã maliciã et iniq̃tatẽ. Offero eciaz tibi oĩa bona mea q̃zuis valde pauca et impfecta: vt tu ea emendes et sanctifices. vt ea grata habeas. et accepta tibi facias et semp ad meliora trahas. necnõ ad btm̃ et laudabilem finẽ me pigrũ et inutilem hoc muntionẽ pducas. Offero q̃ q̃z tibi oĩa pia desideria deotorum. necessitates pentum. amicorum: fratrũ sororũ: omniũq̃z charorũ meorũ. et corũ qui michi vel alĩs ꝓpt̃ amorem tuũ bñfecerũt: et qui oꝝnes et missas ꝓ se suisq̃z omnibꝰ dici a me desiderauerũt et petierũt: siue i carne adhuc viuant. siue iaz seculo defuncti sint. vt oñes sibi auxiliuz gr̃e tue. opẽ cõsolacõis. ꝓtectionem a periculis: liberationẽ a penis aduenire sentiant. et vt ab omnibus malis erepti grãs tibi magnificas leti persoluant. Offero eciam tibi pces et hostias placacõis ꝓ illt̃ specialt̃ q̃ me i aliq̃ leserũt cõtristauerũt aut vitupauerũt vel aliqꝺ damnũ vel gr̃uamẽ intulerũt. ꝓ hĩs q̃z oĩbus q̃s aliqñ cõtristaui: cõturbaui: gr̃uaui: et scandalizaui. vbis vl̃ factis: scienter vel ignoranter vt nobis oñibus pariter indulgeas pctã nr̃ã et mutuas offensiones. Aufer dñe a coꝝdibus nostris oñez suspicõz

indignationē.iram.et discep
tacōez.et quicquid p̄t charita
tem ledere et fraternam dile-
ctionem minuere. Miserē mi
serere dñe misericordiam tuā
poscentib9:da grām indigē-
tibus:et fac nos tales existere
vt sim9 digni grā tua pfrui.
et ad vitam pficiam9 ēnaz

¶ Qđ sacra cōmunio ¶ Amē
de facili nō est relinquenda.

¶ Capittulum x.

Frequenter recurren-
dum est ad fontē grē:
et diuine misericordie:ad fon
tem bonitatis et toci9 purita
tis q̄tenus a passionib9 tuis
et vicijs curari valeas et ꝓtra
tentacōes et fallacias dyabo
li fortior atq; vigilātior effici
merearis. Inimic9 sciens fru
ctū et remediū maximū in sa
cra cōmunione positū oi mō
et occasione nititur fideles et
devotos q̄stū p̄ualet retrahē
et impedire. Cū enī quidā sa
cre cōmunioni se aptare dis-
ponūt:peiores sathane imis-
siones paciūt. Ipe enī neq;
spūs (vt in Job scribit) ve
nit inť filios dei:vt solita ei9
nequitia pturbz aut timidos
nimiū reddat et ꝑplexos q̄te
mus affectū eorū minuat: vel
fidem impugnando auferat
si forte aut om̄no cōmunio-
nē relinquāt aut cū tepore ac
cedant Sz nō est quicq; cura
dum de vsutijs et fantasijs
illius q̄tumlibet turpibus et
horridis.ß cuncta fantasma
ta in caput ei9 sunt retorquē
da Cōtemnēdus est miser et
deridend9 nec ꝑpter insult9
ei9 ꝛ cōmocōnes q̄s suscitat
sacra est omittēda ℑmunio:
Sepe ecia impedit nimia so
licitudo ꝑ devotione haben
da et anxietates quedā de cō
fessione faciēda. Age scōm cō
silium sapientum et depone
anxietatē et scrupulū:q; grāz
dei impedit et devocōez men
tis destruit. Propter aliq; p-
uam tribulacōez vel grauita
tem sacraz ne dimittas ꝓmu
nionē ß vade citi9 cōfiteri. et
oēs offensiones alijs libenť
indulge. Si vero tu aliquem
offendisti:veniā hūilit p̄caē
et deo libēter indulgebit tibi
Quid ꝑdest diu tardare cō-
fessionē aut sacrā differre cō-
munioz Expurga te cū ꝑmis
erpue velociter venenum: fe-
stina accipe remediū et senti

es melius q̄z si diu distuleris Si hodie ꝓpter istud dimittis; cras forsitan illud magis eueniet. et sic diu posses a cō munione impediri et magis ineptus fieri. Quāto ergo citius vales a pñti grauitate et inertia te excutias. q̄a nichil importat diu anxiari. diu cuz turbacōe trāsiē ꝛ ob q̄tidiana obstacla se a diuinis seq̄stra re. immo plurimū nocz com munionē diu ꝓtelare. nā ꝛ g̃ uem torporē cōsueuit inducē Prochdolor quidaz tepidi et dissoluti moras cōfitendi libenꝯ accipiūt. et cōmunionez sacrā iccirco differre cupiunt: ne ad maiorē sui custadiā se dare teneāꝯ hcu modicā charitatē ꝛ debilem deuotionem hñt q̄ sacrā cōmunionē tam faciliter postponūt. Cuñ felix ille et deo acceptus habetur q̄ sic vivit et tali puritate cōsci entiam suā custodit vt eciam oñi die cōmunicare patꝰ et bñ affectatꝰ eēt si ei liceret et sine nota agere posset. Si q̄s intꝰ dū abstinet hūilitatis grā aut legitima impediente causa laudād ꝰ ē de reuerētia. Si autē torpor obrepserit seipm excitare debet: et facere qđ in se est: et dñs aderit desiderio suo ꝓ bō volūtate quā spēaliter respicit. Cum vero legitime ꝓpeditꝰ est habebit semp bonā volūtatez et piā intentionē cōmunicādi. et sic nō carebit fructu sacramēti. Potest eni q̄lez deuotus oñi die et oñi hora ad spūalem xpi cōmunionē salubriter et sine ꝓhibitione accedere. et tñ certis diebꝰ et statuto tpe corpꝰ sui redemtoris cū affectuosa reuerentia sacramentaliter debet suscipe et magis laudem dei et honorē ꝓtendere q̄z suā cōsolacōez querē Nā tociens mistice cōmunicat et inuisibiliter reficit q̄ciēs incarnacōis xpi misteriū passionēq; deuote recolit et in amore eiꝰ accēditur Qui aliter se non ꝓparat nisi instante festo vel cōsuetudine cōpellente sepius impatꝰ erit. Btūs q̄ se dño i holocaustū offert q̄ciens celebrat aut cōmunicat. Non sis in celebrando nimis ꝓlixus aut festinus ꝑ serua bonū cōmunē modū cū quibꝰ vivis. Nō debes alijs generare molestiā ꝛ tediū ꝑ cōmunē serua

ſcōm maiorū inſtitutionez ꝛ potiꝰ aliorū ſeruire vtilitati: q̄z pp̄ie deuocōi vel affectui ¶ Ꝺ corpꝰ xp̄i et ſacra ſcriptura marime ſunt anime fideli neceſſaria.

¶ Capitulum xi.

O Dulciſſime dñe hieſu q̄zta eſt dulcedo deuote anime tecū epulantis in cōuiuio tuo: vbi ei nō aliꝰ cibꝰ manducandꝰ ꝓponitur niſi tu vnicꝰ dilectꝰ ei ſup omnia deſideria cordis ei deſiderabilis ¶Et michi quidē dulce foret ī pñtia tua ex intimo affectu lachrimas fundē ¶Et cū pia magdalena pedes tuos lachrimis irrigare. Sed vbi ē hec deuotio. vbi lachrimarū ſetārū copioſa effuſio. Certe in cōſpectu tuo et ſctōrum angelorū tuorū totū cor meū ardere deberet et ex gaudio flere. Habeo enī te ī ſacramēto vere pñtem: q̄zuis alienа ſpecie occultatū. Nam in ꝓpria et dīna claritate te cōſpicere oculi mei ferre nō poſſent. ß neq̄ totus mundꝰ in fulgore glorie maieſtatis tue ſubſiſteret. Jn hoc ergo imbecillitati mee conſulis ꝙ te ſub ſacramento abſcondis. Habeo vere et adoro quē angeli adorant in celo: ß ego adhuc interim in fide. illi autez in ſpecie et ſine velamīe. Me oportet cōtentū eſſe in lumine vere fidei: et in ea ambulare donec aſpiret dies eterne claritatis et vmbre figurarū inclinentur. Cū aūt venerit qđ pfectū eſt ceſſabit vſus ſacramentorū. q: beati in gl'a celeſti nō egent medicamine ſacramētali. gaudēt enī ſine fine in pñtia dei facie ad faciez gl'am eius ſpeculantes. et de claritate in claritatē abyſſal' deitatis tranſformati guſtāt v̄bum dei carnē factum. ſicut fuit ab initio et manet ineternum ¶Memor horū mirabilium graue michi fit tediū eciā quodlibz ſpūale ſolaciū quia q̄zdiu dīm meū apte in ſua gl'a nō video ꝓ nichilo duco oīne qđ in mūdo cōſpicio et audio. Teſtis es tu michi deꝰ ꝙ nulla p̄t me res ꝛſolari. nulla creatura quietaē niſi tu deus meus quē deſidero eternaliter cōtemplari. Sz nō ē hoc poſſibile durante me in hac mortalitate Jdeo oportet vt

me ponā ad magnā paciētiā et meipm in omni desiderio tibi submittaz. Nā et scti tui dñe q̄ tecū iam in regno celorum exultant. in fide et pacientia magna dū viuerēt aduentū gl'e tue expectabāt Qđ illi crediderunt ego credo. qđ illi sperauerūt ego spero. quo illi puenerūt p grām tuā me venturū confido. Ambulabo interim in fide exemplis confortatꝰ sctōrū. Habeo eciaz libros sctōs pro solatio et vite speculo. atq; sup hec oia sanctissimū corpꝰ tuū p singulari remedio et refugio. Duo nāq; michi necessaria pmaxima sentio in hac vita. sine q̄ bus michi importabilis foret ista miserabilis vita. In carcere corpis huiꝰ detentꝰ duobus me egere fateor: cibo scili cet et lumie. Dedisti itaq; michi infirmo sacrū corpꝰ tuuz ad refectionem mentis et corporis. ⁊ posuisti lucernā pedibus meis verbum tuū Sine hūjs duobꝰ bñ viuere nō possem. naz v̄bū dei lux aīe mee et sacramentū tuū panis vite. Hec pñt ecia dici due mense hinc et inde in gazophilacio sctē ecclesie posite. Vna mēsa est sacri altaris hñs panez sctm̄ id est corpꝰ xp̄i p̄ciosuz Altera est diuine legis ꝓtinēs doctrinā sctām. eruditens fidē rectā et firmiē vsq; ad interiora velaminis vbi sunt sctā sctōrū producens. Grās tibi domine hiesu lux lucis eterne p doctrine sacre mensa quā nobis p seruos tuos pphetas et ap'los alioq; doctores ministrasti. Gracias tibi creator et redemtor hoim qui ad declarandā toti mūdo charitatem tuā cenā parasti magnā. in q̄ nō agnum typicuz ß tuū sctissimū corpus et sanguinē ppositi māducādū. letificans oñes fideles cōuiuio sacro: et calice inebrians salutari. in q̄ sunt oēs delitie paradisi. et epulātur nobiscū angeli scti. ß suauitate felicitati. O q̄z magnū et honorabile est officiū sacerdotū q̄bus datū est dñm maiestatis verbis sacris cōsecrare. labijs bñ dicere. manibꝰ tenere. ore p̄prio sumere. et ceteris ministrare. O q̄z mūde debent esse manꝰ ille. q̄z purū os. q̄z sanctū corpꝰ. q̄z immaculatū erit

cor sacerdotis. ad quē tociens ingredit auctor puritatis. Ex ore sacerdotis nichil nisi sctm nichil nisi honestū et vtile p cedē debet vbū qui tam sepe xpi accipit sacramentū. Oculi eius simplices 7 pudici qui xpi corpus solēt intueri. Manus pure et in celū eleuate q̄ creatorē celi et terre solent cō trectare Sacerdotib9 specialiter in lege dicit. Sancti estote q̄m ego sanctus sum dñs deꝰ vester. Adiuuet nos grā tua: oīnipotēs deꝰ: vt q̄ officium sacerdotale suscepimꝰ digne ac deuote tibi in oīni puritate et ꝛ sciētia bona famulari valeamꝰ Et si nō possumus in tāta innocentia vite cōuersari vt debemus. cōcede nobis tū digne flere mala q̄ gessimus: vt in spiritu humilitatis ac bone voluntatis p posito tibi feruentius dcetero deseruire valeamus

¶ Quod magna diligentia se debeat communicaturus Christo preparare.

¶ Capitulum xij.

Ego sūz puritatis amator: et datoꝛ oīnis sctitatis. Ego cor purū quero. et ibi est locus requiecōnis mee Para michi cenaculum grande stratum: et faciam apud te pasca cum discipulis meis Si vis vt veniam ad te et apud te maneam expurga vetus fermentum et mūda cor dis tui habitaculum Exclude totum seculum et oīnem vicioꝝ tumultuz sede tanq̄z passer solitari9 in tecto: et cogita excessus tuos in amaritudine aie tue. Oīnis nāq̄z amās suo dilecto amatori optimum et pulcerrimū preparat locuz. quia in hoc cognoscitur: affect9 suscipientis dilectum. Scito tamen te non posse satisfacere huic p̄parationi. ex merito tue actionis: eciā si p integrū annū te preparares et michil aliud in mē te haberes. Sz ex sola pietate 7 gracia mea p̄mitteris ad mensaz meā accedē ac si mēdic9 ad prandiū vocaret diuitis. et ille nichil aliud habeat ad retribuendū beneficijs eiꝰ nisi se humiliando et regraciando. Fac quod in te est: et diligenter facito: non ex consuetudine: nō ex necessitate: ꝑ cū timoē et reuerētia 7 affectu

accipe corp⁹ dilecti dñi dei tui dignāt̄ ad te venire. Ego sū qui vocaui. ego iussi fieri. ego supplebo qđ tibi deest. veni ⁊ suscipe me Cū grāz deuocōis tribuo grās age đo tuo. nō qz dign⁹ es: ß qz tui miserꝰ suz

nō

Si nō hēs ß magis aridū te sentis insiste orōi. ingemisce et pulsa. nec desistas donec mē aris micā aut guttā grē salutaris accipe. Tu mei indiges non ego tui indigeo. Nec tu me sctificaē venis ß ego te sctificaē ⁊ melioraē venio Tu venis vt ex me sanctificeris ⁊ michi vniaris; vt nouā grāz recipias et de nouo ad. emendacōz accendaris. Noli negligere hāc grāz. sp̄ p̄para cū oi diligentia cor tuū ⁊ introduc ad te dilectū tuū. Oportet āt vt nō solū te p̄paēs ad deuocōz añ ꝯmuniōez ß vt eciā te solicite ꝯßtues in ea post sac̄menti pceptiōuez Nec minor custodia post exigit̄ q̄z deuota p̄paracō prio Nam bona post nodū custodia optima itez ē p̄pacō ad maiorē grāz ꝯsequēdā Ex eo q̄ppe valde indisposit⁹ q̄s reddit̄ si statim fuerit nimis effus⁹ ad exteriora solacia. Caue a multi loquio mane in secreto: et frui ere deo tuo. Jp̄m enīz habes quē totꝰ mūdus tibi auferre nō p̄t. Ego sum cui te totum daē debes ita vt iā vltra nō in te ß in me absq; oi solicitu

¶ Qđ toto Cdine viuas. corde anima deuota xp̄i vnionem in sacramēto affectare debet. ¶ Capitulū xiij.

QVis michi det dñe vt inueniā te solū: et aperiā tibi totū cor meū; et fruar te sicut desiderat aīa mea. et iam me nemo despiciat; nec vlla creatura me moueat vel respiciat; ß tu solꝰ michi loq̄ris et ego tibi. sicut solet dilectus ad dilectū loqui et amicus cū amico ꝯuuari ¿hoc oro hoc desidero. vt tibi totus vniar et cor meum ab oñib⁹ creat̄ reb⁹ abstrahā: magisq; p̄ sacrā ꝯmuniōz ac frequentē celebracōnez celestia et eterna sapere discā. Ah dñe deus qñ ero tecū totus vnitus. et absorpt⁹. meiq; totalit̄ oblitus. Tu in me et ego in te. et nos parit̄ in vnū manere cōcede. Vere tu es dilect⁹ meus electus ex milib⁹: in q̄ cō-

placuit aie mee habitare omnibus diebus vite sue. Vere tu pacificꝰ meus in quo pax summa et requies vera. extra quē labor et dolor et infinita miseria. Vere tu es deus absconditꝰ: ⁊ cōsilium tuū nō est cū impijs ſ cū hūilibꝰ et simplicibꝰ sermo tuꝰ. O q̄z suauis ē dñe spūs tuꝰ q̄ vt dulcedinē tuā in filios demōstres: pane suauissimo de celo descendēte illos reficē dignaris. Vere nō ē alia natio tam grādis que habeat deos appinquātes sibi sicut tu deꝰ noster ades vniuersis fidelibus tuis. q̄bus ob q̄tidiani solatiū: ⁊ cor erigendū in celū te tribuis ad edendū et fruendū. Que ē enī alia gēs tā inclita sicē plebs xp̄iana. aut q̄ creatura sub celo tam dilecta vt ania deuota ad quā ingredit deus: vt pascat eā carne sua gl'osa O ineffabilis gracia o āmirabilis dignacō: amor immēsus hoi singularit impensus Sz quid retribuā dño .p grā ista: .p charitate tam eximia. Non est aliud q̄ gratius donare queā q̄z vt cor meum deo meo totaliter tribuā et intime cōiūgā. Tūc exultabunt oīa interiora mea: cū pfecte fuerit vnita deo ania mea. Tūc. dix michi si tu vis esse mecū ego volo esse tecuz. Et ego respōdebo illi. Dignare dñe manere mecū ego volo libent eē tecū. hoc ē totū desideriū meū vt cor meum tibi

¶ De quorum ſsit vnitum dā deotoꝝ ardēti desiderio ad corpꝰ xp̄i. ¶ Capit xiiij

O Quā magna multitudo dulcedinis tue dñe quā abscondisti timētibus te Qñ recordor deotoꝝ aliq̄rū ad sacramētū tuū dñe cū maxima deuocōe et affectu accedentiū: tūc sepiꝰ in meipo cōfundor et erubesco q̄ ad altare tuū ⁊ sacre .munioīs mensaz tā tepide ⁊ frigide accedo q̄ ita aridus et sine affectiōe cordis maneo: et q̄ nō suz totalit accensꝰ cora te deo meo nec ita vehemēt attractatꝰ ⁊ affectꝰ. sicut multi deoti fuerūt: qui p̄ nimio desiderio cō munioīs et sensibili cordis amore a fletu se nō potuerunt continere. ſ ore cordis et corporis pariter ad te deuz fontem viuum medullitus inhi

ebant suam esuriem nō valē tes aliter temperare nec satia re nisi corpus tuū cū oīi io cunditate et spīali auiditate accepissent. O vera ardens fi des eorū pbabile existens ar gumētū sacre pītie tue. Isti eni veracīt cognoscunt dīm suū in fractione panis quoꝝ cor taz valide ardet in eis de hiesu ambulāte cū eis Lōge ē a me sepe talis affect⁹ et ḋuo tio: tā vehemēs aōr et ardor Esto michi ppicī⁹ hiesu bo ne: dulcis et benigne et ꝓcede paupi mēdico tuo t' interdū modicū de cordiali affectu a moris tui in sacra cōmuniōe sentire: vt fides mea magis cōualescat. spes ī bonitate tu a pficiat et charitas semel pfecte accensa et celeste man na erpta nunq̄z deficiat Po tēs ē āt misericordia tua eciā grāz desiderata michi pstare q̄ ī spū ardoris cū dies bīpla citi tui aduenerit me clemen tissime visitaē Eteni litz tāto desiderio tā spēaliū deuotoꝝ tuoꝝ nō ardeo: tī de grā tua illi⁹ magni inflāmati deside rij desiderunz habeo orans et desiderans oīm talium ferui dorum amatorum tuorū pti cipem me fieri. ac eorum san cto consortio annumerari.

¶ Quod gracia deuotionis humilitate et sinꝑius abne gatione acquiritur.

¶ Capitulum xv.

OPortet te deuotionis grām instanter q̄rē indesinent petere. pacienter et fiducialiter expectare: gtāt recipere: humiliter cōseruare: studiose cū ea opari: ac deo tps et modū supne visitacō nis donec veniat ꝓmittē ḣu miliare pcipue te dēs cū paꝝ aut nichil deuocōis interius sentt. ꝑ nō nimiū deiici nec in ordinate cōtristari. Dat sepe de⁹ ī vno breui momēto qđ longo negauit tpe. Dat eciaz q̄q̄z in fine qđ in principio oīonis largiri distulit Si sp cito grā dare. et ꝓ voto ad esset nō cēt infirmo hoi bene portabile. Propterea in bona spe et hūili pacientia erpctā da ē deuocōis grā. Tibi tī et pctis tuis imputa cū nō dat vel eciā occulte tollitur Mo dicum q̄q̄z est qđ grām im pedit et abscondit si tamen modicum et nō poti⁹ grāde

dici debeat qđ tm̃ bonū phibet. Et si hoc ip̃m modicū vl grāde amoueris et pfecte viceris erit qđ petisti. Statim nāq; vt te deo ex toto corde tradideris nec hoc vel illud p tuo libitu seu velle quesieris, ß integre te in ipo posueris vnitū te inuenies et pacatum: qz nil ita bene sapiet et placebit sicut bñplacitū diuine volūtatis. Quisquis ergo intentionē suā simplici corde sursum ad deū leuauerit: seq; ab oñi inordinato amoe seu displicentia cuiuslibz rei create euacuauerit, aptissimo grē pcipiende ac digno deotionis munere erit. Dat enī dñs ibi bñdictionez suā vbi vasa vacua inuenerit. Et q̄zto pfectius quis infimis renūctiauerit: et magis sibiipi per cōtemtum sui mortif: tāto celerius grā venit. copiosio intrat et altio liberū cor eleuat. Tūc videbit et affluet et mirabit et dilatabitur cor eius in ipo qz mano dñi cū eo. et ipe posuit se totaliter in manu eius vsq; in seculū. Ecce sic bñdicetur hō q̄ querit deuz in toto corde suo nec inuanū accipit aiaz suā. Hic in accipiendo sacrā eucharistiā magnā pmeretur diuine vnionis grāz qz nō respicit ad ppriā deuocōz et cōsolacōz ß ad dei gl'am et

¶ Qđ Necessitates Chōrem tes nrās xpo aperire et eius graciam postulare debemus

¶ Capitulum xvi.

O Dulcissime atq; amātissime dñe quē nunc deuote desidero suscipere tu scis infirmitatē meā et necessitatē quā patior in q̄zt̄ malis et vicijs iaceo. q̄z sepe suz grauato. tentato turbatus et inquinatus pro remedio ad te venio. p cōsolacōe et sublenamine te depco. Ad oia scientem loquor cui manifesta sunt oia interiora mea. et qui solo potes me pfecte cōsolari et adiuuare. Tu scis q̄bo bonis indigeo p oib̄z et q̄z paup suz in vtutibo Ecce sto ante paup et nudo grāz postulans et misericordiā implorans. Refice esurientē mendicū tuū: accende frigiditatē meam igne amoris tui. illumia cecitatē meam claritate pñtie tue. Verte michi oia terrena in amaritudinē. oia grauia t

contraria in pacientiam: omnia infima et creata in contemtum et obliuionem. Erige cor meum ad te in celuz ⁊ ne dimittas me vagari sup̄ frā Tu solꝰ michi es hoc iaz dulcescas vsq; in seculm qz tu solꝰ cibꝰ ⁊ potꝰ meus amor meꝰ ⁊ gaudiū meū: dulcedo mea et totū bonū meū. Vtinā me totalit̄ ex tua pñtia accendas: cōbures: et i te transmutes: vt vnus tecuz efficiar spūs p grām in ine vnionis ⁊ liq̄factōez ardēt̄ amoris Ne paciaris me ieiunm et aridū a te recedere ß opare mecum misericordit̄ sic̄ sepiꝰ opatꝰ es cum sctis tuis mirabiliter Quid miq; si totꝰ ex te ignescerē et i meipo deficerē. cū tu sis ignis sp̄ ardēs et nūq; deficiēs. amor corda purificans et intellectū illuminans.

¶ De ardenti amore et vehementi affectu suscipiēdi christum. ¶ Vox discipuli.

¶ Capitulum xvij.

QVm sūma deuocōe et ardēti amore: cuz toto cordis affectu: et feruore desidero te dñe suscipe quēadmodū mlti sctī ⁊ deuote psone i ꝯmunicādo te desiderauerūt q̄ tibi maxie i sctitate vite placuer̄t et i ardētissiā deuocōne fuerūt O deꝰ meꝰ amor eternꝰ: totū bonū meū: felicitas inmiabilis: cupio te suscipe cū vehemētissimo desiderio et dignissima reuerētia q̄z ali q̄s sctōq; vnq̄z habuit et sentire potuit Et litz indignꝰ sū oia illa sentimēta deuocōnis habere tamē offero tibi totū cordis mei affectū ac si oīa illa ḡtissime inflāmata desiderla solꝰ hrēm. Sz et q̄cūq; p̄t pia mēs cōcipe et desidāre ß oia tibi cū sūma reuerēci a veneracōe ac intimo fauore p̄beo et offero. Nichil opto michi reßuaē ß me et oia mea tibi sp̄te ⁊ libētissime imolare Dñe deꝰ meꝰ creator meus et redemtor meꝰ cū tali affectu. reuerētia. laude et honore: cū tali ḡcitudie: dignitate et amore: cū tali fide: spe ⁊ puritate te affecto hodie suscipere. sicut te suscepit et desideranit sctissima mr̄ tna glosa virgo Maria q̄n angelo euangelizanti sibi incarnacōnis misteriuz humiliter et deuote respōdit. Ecce ancilla do

mini fiat michi scõm verbuz tuum Et sicut beatꝰ pcursoꝛ tuus excellentissimus sctõuz Johãnes baptista in presentia tua letabundus exultauit in gaudio spũssti. dũ adhuc maternis clauderetur viscerib⁹. et postmodum cernens inter homines hiesuz ambulantem valde se humiliãs deuoto cũ affectu dicebat Amicus autez sponsi q̃ stat et audit eum gaudio gaudet ppt vocem sponsi: sic et ego magnis et sacris desideriꝭ opto inflãmari ꝛ tibi ex toto coꝛde meipm presentare Vñ et omnium deuotoꝝ coꝛdiũ iubilaciones ardentes affectus mentales excessꝰ ac supnales illuminationes et celicas visiones tibi offero et exhibeo cũ omnibus virtutibus et laudibꝰ ab oñi creatura in celo et in terra celebꝛatis et celebꝛandis p me et omnibus michi in oꝛationez cõmendatis. q̃tenus ab omnibus digne laudeꝛis et in ppetuuz gloꝛificeꝛis Accipe vota mea dñe deꝰ meꝰ et desideria infinite laudationis et immense benedictionis que tibi scõm multitudinẽ ineffabilis magnitudinis tue iure debentur. Hec tibi reddo et reddẽ desidero p singulos dies et momenta temporuz: atq; ad reddendũ mecuz tibi gracias et laudes oñes celestes spũs et cũctos fideles tuos pcabus et affectibus inuito et exoꝛo. Laudent te vniuersi populi. tribus et lingue. et sctm̃ ac mellifluum nomẽ tuũ cum summa iubilacione et ardenti deuotione magnificent. Et quicũq; reuerenter ac deuote altissimũ sacramentũ tuũ celebꝛant ꝛ plena fide recipiũt: grãm et misericoꝛdiaz apud te inuenire mereanꝫ et p me petõꝛe supplicit̃er exoꝛent. Cũq; optata deuotione ac fruibili vnione potiti fuerint et bene cõsolati ac mirifice refecti. et de sacra mẽsa celesti abscesserint. mei pauperis recoꝛdari dignenꝫ.

¶ Quod homo non sit curiosus scrutatoꝛ sacramenti. ꝫ humilis imitatoꝛ christi subdendo sensum suum sacre fidei. ¶ Capitulum xviij

Quendũ ẽ tibi a curiosa ꝛ inutili pscrutacõe huiꝰ pfundissimi sacramẽti

si nō vis i dubitacōis pfun-
dū demergi. Qui scrutator ē
maiestatis opprimetur a gl'a
Plo valet deo opari q̄z hō in
telligere p̄t Tolerabilis pia et
hūilis inq̄sicō veritatis: pata
sp doceri. et p sanas patrum
sententias studēs ambulare
Bt̄a simplicitas q̄ difficiles
questionū relinq̄t vias ⁊ pla
na ac firma pgit semita mā-
datorū dei. Mlti deuocōes p
diderūt dum altiora scrutari
voluerūt. Fides a te exigit et
sincera vita: nō altitudo intel
lecto neq̄z pfunditas misteri
orū dei. Si ñ intelligis nec ca
pis q̄ infra te sūt: quō cōphē
des ea que sup̄ te sūt Subde
te deo et hūilia sensuz tuū fi-
dei et dabit tibi scientie lumē
put tibi fuerit vtile ac necessa
riū. Quidā ḡuit tentantur de
fide ac sacramēto: ß nō ē hoc
ipis imputandū ß potio inimico. Noli curare noli dispu
tare cū cogitacōibo tuis: nec
ad īmissas a diabolo dubita
cōes respōde: ß crede v̄bis dei
crede sctis eio et pphis et fu
giet a te neq̄z inimico. Sepe
mlt̄uz pdest q talia sustinet
dei ßuo Nā infideles et petō
res nō tentat q̄s secuē iā pos
sidet. fideles aūt deuotos va
rijs modis tentat et verat.
Perge ergo cū simplici et in-
dubitata fide ⁊ cū supplici re
uerētia ad sacramētū accede
Quicq̄d intelligē ñ vales d̄o
omnipotēti secure cōmitte. Nō
fallit deo: fallit q̄ sibi nimiuz
credit. Gradit deo cū simpli
cibo: revelat se hūilibo: dat in
tellectū puulis: aperit sensuz
puris mētibo. ⁊ abscōdit gra
cia curiosis et supbis. Ratio
hūana debilis ē et falli p̄t. fi
des āt vera falli ñ p̄t. Oīs ra
cio et naturalis inuestigatio
fidē seq̄ debz ñ p̄cedere nec in
fringē. Nā fides et amor ibi
mane p̄cellūt et occultis mo
dis i hoc sctissimo ⁊ supercel
lentissimo sacramēto opant
Deo eīno et immēso infinite
q̄z potentie facit magna ⁊ in
scrutabilia i celo et in tra nec
est inuestigacō mirabiliū ope
rū eio. Si talia essent opa d̄i
vt facile ab hūana racōe cape
rent: nō essent mirabilia nec
ineffabilia dicenda.

C Fratris Thome de kempis
de imitacōe xp̄i et de ꝓtemtu
mūdi deuotū opuscl'm finit.

Folium lxix

¶ Incipit tractatus de meditacõne cordis magistri Johãnis Gerson. ¶ Capit. i.

Editatio cordis mei in cõspectu tuo semp. Psalmo xviij. Felix certe qui cũ ꝓpheta ꝑt ex sententia dicere verbũ istud deo. Sz videam9 in primis quid sit meditacõ cordis nõ ꝑ carnali solo sed spũali corde Est ãt meditacõ vehemẽs cordis applicacõ ad aliq̃d inuestigãdũ et inueniendũ. Et ꝟ applicacõ forte hz difficultatẽ q̃ qñ qz maior est qñqz minor Qđ vt intelligat ꝑsupponatur ex credit et ab experientia cor nostrũ ꝺditũ eẽ et tres hrẽ spẽs oculoꝝ. oc'los sz mẽtales: racõnales et sensuales. et ex illis ẽ vtrobiqz vn9 oculꝰ i cognicione: alius i affectiõe. Fundat ꝟ distinctio i altera q̃ dicim9 hoiez hrẽ portiõez seu faciẽ racionis duplicẽ q̃z supior vtit ad leges et nas. altera ad tpales. neutra tñ i actu suo depẽdet ab organo corporeo Sub istis ẽ racio demersa corpi q̃ sensualitas appellat. Primꝰ oculoꝝ vocat ab alijs oculus mẽtis. alter oculꝰ rõis terciꝰ oculꝰ corpis. ¶ Capitulũ ij.

Verat ab initio bñ cõdite racõnalis nature talis ordo ordiniscz trãquillitas ꝙ ad nutũ et mez imperiũ sensualitas rõi inferiori z inferior racio supiori ꝓniebat Et erat ab inferioribꝰ ad supna ꝓnꝰ et facilis ascensꝰ faciente hoc leuitate originalis iusticie subleuãt sursũ corda quẽadmodũ naturaliter ignis sua leuitate sursũ fert. At vero postq̃z aduersus dñm sua pmũ ingta ꝓditio demeruit auferri iusticiã hãc originalẽ subintroijt pondꝰ gruissimũ cõcomitãs pctm̃ .qđ miseraz et captiuatã aiaz trahẽ ñ cessat ad infima tãq̃z circũligata sit funibꝰ cathenis et cõpedibꝰ. vincta in mendicitate z ferro. Sicqz mirabili imo miserabili cõfusione facta ẽ ordinis prioris puersio ꝙ in hoiẽ sic mersõ tenebris et carcẽ cecoꝝ turbatꝰ ẽ in ira triplex v trimqz oculꝰ ꝑ impfectiõz in sensualitate. ꝑ obnubilacõez i inferiori rõis portione. et per quãdã excecacõz i supori racõnis porcõe. ¶ Capit. iij.

De meditacõe cordis.

HAbemus ecce causam primam difficultatis: quã in meditacõe sentimus: quã in habendis sp ad dñm oculis experimur. Facit hoc penalis illa grauedo deorsuz iugiter impellens. quẽadmodũ videre est sensibiliter in aquedictu: qui tota facilitate defluit in ima. Continek aũt vel sursuz leuatur nõ nisi cuz violẽtia. Nõ aliter cor ad infima pnuz leniter effluit hac illacq veluti sine retinaculo vel labore. qm̃ Facilis descensus auerni (ait poeta) Sz reuocare graduz superasq euadere ad auras. Hoc opus hic labor ẽ. ¶ Capit iiij.

DErscrutemur cõsequenter ex pdictis naturaz seu pprietatem meditacõnis quoniã ex hocipo q̃z necessaria nobis ad deũ tendentibo existat videbimo Ditimo ãt et repetimus q Meditacio ẽ fortis et vehemens applicacio vel attentio animi ad aliq̃d inuestigandũ vel inueniendum fructuose. Addimus fructuose: ne meditacõ vgat aut in superstitionẽ aut in curiositatem: aut in melancolicã stoliditatem. Dicamus ergo cõplectentes q Meditacõ est vehemens et salubris animi applicacõ ad aliquid inuestigandum vel experimentalik cognoscenduz. Ponimo hoc vltimũ ppter naturam ipio affectionis que diuersa sortik nomina proportionaliter ad cõdicõez cognitionis. Nõ eni potest aliter affectio cognosci q̃z experimẽtaliter ab eo q̃ p eã afficitur. Quã experimẽtalem affectionis cogniconez nõ pt eam habens in alterũ vbis q̃busliber infundẽ nisi similiter affectus sit alter ille Qm̃ solus nouit (put in Apocalipsi scribik) qui accipit Propterea vocatur manna absconditũ. Exemplũ est pspicuũ in illo q̃ nouit dulcedinẽ mellis solũ p doctrinã: sic medicus sanos scit infirmitatis dolorẽ. Hec aũt dulcedo a gustãte. hic dolor ab egrotãte aliter et lõge cognoscik.

De septem meditatiõ

¶ Capitulum v.

DErpendamus ex hijs q̃z pfunde senserit p pheta naturã meditacõis dũ ait In meditacõe mea exardesc ignis Vtrũq enim am

plex⁹ ē et lumē in intellectu: ⁊ ardo:ez in affectu. Qm̄ vero sit difficile ꝙ ignis deuocōis spūal' exardescat flatu meditacōis fiet notū ꝓsideratib⁹ ignē materialē dū querit' a lignis aq̄sis viridibus luto resspersis elici. Suffla q̄ztū potes: itez atq; itez mlto conatu resuffla. emerget plm⁹ ab initio fum⁹ ꝓturbās oculos, vix emicabit scintilla q̄ mox euanescz Dispges forsitā irat⁹ ꝓgesta prius ligna si nō i lōganimitate pstitēris: quā lōganimitatē appellam⁹ ꝟ meditacōez aut meditacōi ꝓiūgen.

¶ Capitulū vi. (Dam

DEminim⁹ aliq̄s nos scripsisse doctrinas vl' industrias neduz latino ꝫ et gallico ꝫmone sup hūda meditacōe tali: litz fortassis vtēmur alīs termis i tractatulo de mistica theologia: pte ea q̄ plurim ei⁹ doz: et i altero de mōte ꝓtēplacōis. Deniq; tanta repit' difficultas. tāta ꝓ diuersitate hominū varietas i p̄dicādo doctrinā vere sctēq; meditacōis ꝙ an silere vl' aliq̄d scribē cōsultius sit videor egomet michi ꝑpi q̄nq; ꝛ̄ dubio hincinde mēte fluctuare.

¶ Capitulum vij.

QUm enim recogito ꝙ absq; meditacōis exercitio nll⁹ seclusō di miraculo spēali ad pfectiōz cōtēplacōis dirigit' aut puenit: nll⁹ ad rectissiāz xp̄iane religionis normā vir se ꝓponit audeo zelās ardeoq; studiū sctē meditacionis suadē. At vero dū tociens exptō⁹ perickla sedul⁹ recogito difficultatē et arduā raritatē pueniēdi q̄ trahē meditacō nitit' ego q̄i to:pēs et stupid⁹ efficior. Quesierit aliq̄s q̄ pacto sic eueniat ꝙ nimiz frequēt' exptū ē vitz vt cōtingat studiū meditacōis ꝓuerti dilabiq; i morbū melācolie passionis ꝓpt' imoderacōz vl' ꝓpt' supbiā dari i reprobū sēnsū dyabolicę illusiōis. ¶ Capit' viij

DAmnducā⁹ erēplis id qđ dicim⁹. Scim⁹ vinū i tōcūditatē et hois salutē ꝓditū eē Sic eni scriptura: sic rō loq̄t'. Videm⁹ tñ ex abusu potātiū p̄ssim dū febriū discrasia laborāt ꝙ pot⁹ vini alio q̄n salubris cāt vel egritudis augmētū vl' maniā et furores aut q̄nq; mortē. Nos āt filios

omẽs Adam q̃s egrotos: q̃s febricitãtes eẽ pessimis aie febrib9 negauerit. q̃b9 vtũq̃ in nauseã et amaritudinẽ optia diuinoꝝ eloq̃oꝝ v̈ba. q̃bus i fel ꝟuertit suauissim9 diuini v̈bi panis ☞ heu miseros nos heu q̃z ex intima ꝟsideratiõe talis miserie ꝟclamauit apl's Infelix ego hõ q̃s me liberabit de corpe mortis huius Subdit. Grã dei p hiesum xp̃m.

¶ Capitulum ix.

QVid agimus ergo. q̃d abim9 p̃cipites p abrupta viciorꝝ Ibim9 ne post desideria cordis nr̃i et in adinuencõib9 nr̃is pessimis desperati sine lege sine freno sine ordine. Nũq̃d sufficiẽt nobis cogitacões instabiles. sordide fluxe: somnioq̃ simillime: que nõ cõsolacõez vel edificacõz allatuẽ sũt. ſ desolacionẽ mestitiã et ruinã oblectãtib9 se in eisdẽ Respondebimus neq̃q̃z id fieri debẽ. ſ ad sit discretio moderatrix in oib9. quã nõ securi9 hrẽ post diuinã grãz poterim9 q̃z p sedulũ et securũ alteri9 experti noscq̃ diligẽtq̃ et agnoscentis cõsilium. ¶ Capitulum x.

CLamat Aristotiles voce expientie loquẽs q̃ ars et v̈t9 sũt circa difficilia. vt ars pingendi: ars scribẽdi ars citharizandi: v̈tus castitatis: v̈t9 fortitudinis: v̈t9 sobrietatis. ☞ hoc vero sic intelligẽdũ ẽ q̃ ab initio v̈t9 ⁊ ars multas in acquisicõe sua paciũtur difficultates. duz vero fuerint acq̃site facilia sunt eis oia. Pingit facilit pictor exercitat9 in arte. sic de scriptore. sic de citharizãte videm9 ita vt dicẽt idẽ Arestotiles. q̃ ars pfecta nõ deliberat. tã facilis est sibi act9 su9 ¶ Capit. xi

GTamur ista cõpacõne dũ de meditacõe loq̃mur. Attendam9 q̃ in trahẽdo passim lineas picture vel scriptuẽ difficultas nulla est: sicut nec in discussiõe digitorũ p citharе cordas. Inuenim9 silit in cogitacõe Nõ enim difficulter aut laboriose nũc hoc nũc illud ꝓut occurrerit cogitatur. ſ q̃ nullus inde resultet effect9 vides in sic pingente. sic scribẽte et sic citharizãte. ita neq̃ prorsus i sic cogitante imo cũ se talib9 cogitacõibus vagis oblectauerit. vt

dicit Seneca tristis remanebit. Porro laboriose studiose et attentissime cū mira tarditate pigēdo: scribēdo ꝛ citharizādo fit qñqz vt bñ et celeriter ista fiāt. ¶ Capit xij.

QVorsum ista: Nimirꝛ vt ostendam⁹ quēad modum de cogitacōe nullus vnqz proficiet aut emerget in meditacōnem: quanto min⁹ cōtemplacionē Et meditacōe vero que summā habz difficultatem si bona fide: simplici corde: et discreta diligentia exerceatur: pueniem⁹ ad hāc pfectionē q̄ absqz vlla difficultate fiet apō nos fructuose qō summo meditacōis studio cōquirere voluim⁹ Ita deniqz transibit meditacō in cōtemplacōez Nō enim differt meditacio a cōtemplaciōe nisi penes facile et difficile. quoniam vtrobiqz est fructus aliter qz in cogitacione.

¶ Capittulum xiij.

DEscribitur autem contemplacio⁹ q̄ est liber et expeditus mentis intuitus in res proficiendas vsqzquaqz diffusus. et hoc quo ad contēplacionem que respicit intellectum. Porro quo ad cōtemplacōem que cōsistit in affectu et in praxi: describit eam Hugo q̄ est p subleuate mentis iubilum moris quedā carnalium desideriorum. Hoc est gustare qz suauis est dom⁹. Quē gustū seqt alia longe cognitio qz fuerit intellectualis sola visio l' quedā auditio p fidem: aut per scripturam

¶ Capitulum xiij.

MEditabitur ecce aliqs gemens et suspirans vt columba: dicetqz cū pphēta. Meditatus sum nocte cū corde meo et exercitabar et scopebam spm̄ meū. Facit hoc anxie difficulter et laboriose recogitando nūc omnes annos suos in amaritudine aie sue. nūc iudicia dei q̄ sunt abyss⁹ multa in celo sursuz: et in tra deorsuz: et ita de reliqs circa que vsaq̄ meditāt attētio vehemēs: vt ea q̄ meditatur l' cogitat limpidi⁹ vl' firmi⁹ i affectū suū erahat. Efficiet tādē vt bona tāta facilitate recogitet et sapiat qz facil' ē ipa cogitacō Docēt nos exēpla p̄dicta si dubitamus. Nō enim pl⁹ laboris hz scri

ptor pictor et citharista bñ agẽdo qõ optime didicerit q̃z vanꝰ q vagꝰ aliqs ab initio discurrens sine arte et ordine p lineas picture vel scripture aut p citharare cordas.

¶ Capitulum xv.

Addenduz ẽ ad p̃missa nichilominꝰ q̃ vir est aliquis ita pfectꝰ in arte sua quin assidue possit ad aliq̃ l̃ cognoscenda vl̃ agenda ꝓfi cere q̃lia necesse ẽ vt nõ habeat cũ labore. Multo magis hoc vez est in ipa de q̃ loquimur meditacõne que nouos veritatis aut deuocõis fetus ingit parere studet. Sz ñ deest pturicõis dolor ꝓpt illud maledictũ spũaliit intellectuz In dolore paries filios tuos Nõ meminit tñ p̃ssure ꝓpt gaudiũ. q̃ natꝰ ẽ sibi nouus cognicõis et affectionis sẽtẽ fetus in animi sui mundum.

¶ Capietulum xvi.

Venit ãt ab initio frequẽtiꝰ vt dum aliqs nõdũ purgatus a vicijs satagit meditari vt colũba. meditat q̃i vetꝰ simea dolos et odia Meditat sic canis rabiosa silentia rodẽs iuxt vbũ satirici. Meditatur q̃i sordida sus dũ fediſſimas i aio vsat reuersatq̃z cogitacões. Quid porro de blasphemie spũ: q̃z abhominabilis q̃z horridus Nõnũq̃z insurgit tritãs meditatẽ loquẽs aduersus deuz sctõs sctãsq̃z ingẽtia. q̃ nec fari litz. Jaciunt infidelitatꝭ iacula. baratꝝ despracõis aperitur. erpimẽtũ quoq; manifestat q̃z recte iusserit sapiens Fili accedẽs ad ꝭuituẽ dei p̃para aiaz tuã ad tentacõz Sb iũgens p̃sidiũ certissimũ. sta in timore. Btũs eni vir q̃ sp ẽ pauidꝰ. ¶ Capitulũ xvij

Dauidus vero sp quõ btũs quereret aliquis dũ timor addit timori. scrupulꝰ scrupulis. pusillanimitas pusillanimitati p̃sertim cũ nõ adest assidue ꝛsiliator. duz et p̃monstrator itineris arti et recti. Si vero talis q̃ rarꝰ ẽ inuẽtꝰ forte fuerit cũ ocio nouũ meditatẽ instruẽdi q̃ztũ libuerit. felix q̃dẽ erit ipe nouꝰ tyro. si tñ ptinꝰ absq; vlla trepidacõe patꝰ ẽ credẽ cõsilio Sz o q̃cẽs bone ihũ q̃ ciens hesitabit et idẽ repetet iterũ iterũq; q̃ falli reformi-

dans queret idē. Deniq; non vtiq; erga dantē sibi cōsilium doctrina iacobi. que ē vt postulet in fide nichil hesitans. Scripsi quedā sup huiusmodi scrupulis in tractatulo de ꝑparacōe ad missaz. aliq; sili ter de cautelis ꝓtra spm̄ blasphemie duriss̄imū: aduersus quē remediū optimū ē ꝓtem nere nec curare. ḡnpotiꝰ irridere. neq; sup hȳs solicite cō fiteri nisi forsitā in principio p cautela et habendo cōsilio ¶ De scrupulis vero teneat hec regula q; aduersꝰ eos agendū ē si ita prudēs aliquis et erptꝰ cōsiliatoꝝ dictauerit. mādauerit aut iusserit: nec aget i hoc ꝺ ꝺ sciaz suā demeritorie: dū illā ad cōsiliū sapiētioꝝ p rōis libertatē ab anio suo mutat et deponit q̄zuis assidue sensualitatis remurmuracō forte sentiat. Alioq̄n nūq̄z fiet in pace deoꝰ locꝰ coꝝdis. Rursus aduertendū qm̄ sicut dicēte Aristotele. Oīs nrā cognicō venit a sensu: iterū Necesse ē oīez intelligentem fantasmata spec'lari. sic originat meditacō nrī cordis a sensibilibus q̄ figurata sūt et coloꝝata. et ceteris accidentibꝰ tpis ꝛ loci circumuoluta Hinc sunt meditacōes cōscripte: hinc imagines picte vel sculpte: hinc generalit fit illd̄ psalmiste. ¶ Meditatꝰ sum in oīmibꝰ opibꝰ tuis. et in factis manuum tuarū meditabar. Que vtiq; facta vel opa sūt coꝝpalia. ¶ Nichilominꝰ debet assurgere meditās ꝛ vltra ꝓgredi veluti p scalā aliquā ex visibilibus ad inuisibilia: sic dicit apl's. Qm̄ inuisibilia dei ex hȳs que facta sunt intellecta cōspiciūt. sempiterna q̄q; vtus eius et diuinitas. Propterea docens nos a coꝝpalibus ad spūalia migrare dicebat. ¶ Et si xp̄m scd̄m carnē cognouimꝰ. nūc tn̄ scd̄m carnē ij cognoscimꝰ. ¶ Capit. xviij

HDuertenduz vero q; meditaturis duplices inter ceteras tendunt insidie vna dū petunt cōsiliū sup occurrētibꝰ scrupulis in meditacōne sua p̄sertim mulier a viro. Altera duz sunt in actu meditacōis. Fit i primo casu crebriꝰ et leuius q̄z a multis credi p̄t agglutinacō quedaz aioꝝ velato pallio sctē deuo-

tecq dilectiõis: que primo cõ-
fabulacõib9 sub typo querẽ-
di cõsilij querit. dehinc ania
veluti cõfricata calescit. ꝛ sen
sim igne ceco carnalis amo-
ris carpitur ꝛ vritur nec intel
ligitur primo donec tandem
ad risus leues: ad facetos blã
dosq gestus peruentum est
Auertat deus a seruis suis
quod reliquum silemus. Ti
meo (inquit Apostolus) ne
dñi spũ ceperit: carne cõsum
mamini. Scripsi iã plies ta
lia cõsequẽt ad Augustinum
noiatim i tractatulo de ꝓba
tione spirituũ. Incurrũt alid
piculũ meditãtes: dñi solis
fãtasijs: dñi solis imaginib9
corpeis se tradũt: et toto cor-
de vehement incũbũt. Fit ꝓ-
inde q̃ meditãs dñi trãsire sa
tagit i cõtẽplacõez. collabitur
ad melãcolicã seu fantasticaz
lesionẽ. ita tãdẽ vt imagines
iterũ vsatas in imaginatiua
vtute ꝓ reb9 ipis exterioib9
accipiat. Et sic euenit i somni
antib9 dñi dormiũt: nõ aliter
istis in vigilia cõtingit q̃q vã
ba ꝛ opa nullã int se cõnexi
onẽ nullũ ordinez seruãt. vbi
neq ẽ pricipiũ neq finis vbi
(sicut vulgo dicit) neq ẽ ca
put neq cauda. ß degallo fit
saltus ad cignũ: ita vt vigilã
tes somniare videantur. Po-
ro timent nõ timẽda: sperãt
non sperãda. Nunc gaudio
dissoluũtur. nũc subito mero
re tabescunt. Quales egẽt am
plius fomẽto socratis q̃z mo
nitione sapientis.

¶ Tractatulus venerabilis magistri Johãnis Gerson de meditatione cordis Finit

¶ Incipit Speculum beati Bernhardi Abbatis De honestate vite.

Oetis a me fili et frater. quod nũ q̃z et nus q̃z aliquem a suo pro nisoẽ audiui petisse. Verũtñ quia instanter tua deuotio exposcit aut iuste et rationabiliter petẽti aliq̃d negare non possum. ¶ Formulaz honeste vite tibi breui scribo sermone. quã in xp̃i amore si ardescens pseueranter seruaueris. ꝑcul dubio vitaz consequeris eternã. ¶ Vt igitur ab interiori incipiens: ad exteriorem hominẽ sermo ꝓcedat. Circa tui cordis puritatem te indesinenter studere oportet quo tocius puritatis amator deus tanq̃z in ꝓpria sede sedere dignet ibiq̃z sedez sibi tanq̃z in celo collocare. Iuxta illõ Celũ michi sedes ẽ: et t̃ra scabellũ pedũ meorũ. Et iterũ. Anima iusti sedes ẽ sapie. Necesse est ergo q̃ ẽca cogitacões tuas intendas et insistas vt videliz coram deo cogitare seu meditari ptimescas q̃d in p̃tia homis merito dicere vel cogitare erubesceres. Sciẽs nimirũ q̃ sicut ꝓ v̊ba l̃ fct̃a immotescimo homini sic ꝓ cogitacões incarcũ scripto spũi q: que dicta hominibo b̃ sũt deo cogitacões Dñs enim nouit cogitacões hoim qm̃ vane sunt. et sicut ei nulla inuisibilis est creatura. sic nichil oñino cogitari p̃t quod eũ lateat. Vñ apl's Viuus est enī sermo dei et efficax et penetrabilior oi gladio ancipiti ptingẽs vsq̃z ad diuisionẽ aie et spũs cõpagũ et medullarũ ⁊ discretor cogitacõnũ et intentionũ cordis.

¶ De Contemplatione dei.

Sit ergo tibi xp̃s in corde et nũq̃z imago crucifixi ab aio tuo recedat. Hic tibi sit cibus et potus. dulcedo tua et refectio tua. cõsolatio tua. mel tuũ et desideriuz Tua meditacõ. tua oratio vita tua. ratio tua et resurrectio tua. Semp cogita illũ: aut positũ in p̃sepio: aut pannis inuolutũ. aut in templo a parentibus p̃sentatũ. aut in tẽplo audientẽ doctores: et interrogantem q̃dotz oñez scientiam et postea parẽtibo sub-

ditū cui de iure ſubditur omnis creatura.aut eciā turbas docentez.vel ſolū in mōte orantem.aut eſurientē in deſerto panē vite et fontem ſapiētie qui paſcitur iuxt lilia.et implet oīe animal bñdictione aut fatigatū in itinere.plurimo oratem.et oīibꝰ oīa ſufficienꝫ adminiſtrātē.ab angelo eciā ipm qui eſt dulcedo et cōſolacio angelorū cōſolacōz recipientē.aut ad columnam ſuſtentacōnem mūdi et tocius mūdi colūnam ligatuz et flagellatū.et ipm q̄ eſt gloria angelorꝫ ſpretū et illuſuz ſputis illitū. palma in facie pcuſſum.ſpinea corona coronatū opprobriis ſaturatū Ad vltimū cū iniqs deputatuz. et pte in cruce pēdentē et moriētē Sic erit igit faſciculus mirre dilectꝰ tuꝰ int vbera tua cōmorabit Et ſic de oibꝰ antietatibꝰ dñi tui ⁊ amaritudinibꝰ q̄ q̄zdā faſciculꝫ pcepti doloris colligas vī eciā amarū poculū et dulces (vt ita dixerim) lachrimas ꝓficias. Si vero aliqñ ardētiſſimo xpi amore ſuccēſus volueris cum apl̄o cognoſcē et q̄ ſurſū ſūt ſapē altiꝰ. Leuabis parūp oculos mēt ad victoriā reſurgentē et ad maieſtatē in gl̄a patris ſedentis et regnantis nec tñ ibi facies morā longaz ne forte ſi diutiꝰ maieſtatis fueris ſcrutator oppmaris a

De ſupbia deteſtāda. Cgl̄a

Ane añ oīa noueriste oīez elatiōz cordis iactantiā atq; arrogantiā q̄i quaſdā peſtes et venenata animalia et qdā venenū aiarū oīno fugere debē Sciēs ꝑculdubio q̄ immūdꝰ coraz deo ē oīs q̄ exaltat cor ſuuz Jtem neminē ſpernas.nulli noceas. nulli detrahas. et in xpi nomine omnibus ꝓdeſſe coneris. Jtem inferiorez ceteris atq; viliorem te nō ſoluz credas ex intimo cordis affectu verēciā nō dicas ꝓfeciſſe te nec aliq̄d te exiſtimes Juxt illō Apoſtoli Qui ſe exiſtiāt aliq̄d ee cū nichil ſit ipe ſe ſeducit. Ad hec ſit inceſſus tuꝰ maturitate plenus grauis et honeſtꝰ vt vitz nō fractē greſſibꝰ ābules aut nō ſcapulas dextrorſuz vel ſiniſtrorſuz v̄ ſendo ſeu v̄tendo ñ eē erecta cernice nō ꝓminente pectore

seu inclinato sup humerum capite que oia levitatē redolent aut elacōes ostendūt aut ypocrisim sapiūt. Incedens stans sedens habeto te deor sm revoluens in aio tuo q: pulvis es et i pulverē reverteris ⁊ cor sursuz vsū nlla curiositate aliquē aspicias aut respicias. Tristiciam animi et maxime in ꝟuentu ostendē te decet. qzdā tñ helaritatē pmittes in facie. Priuatim aūt nūqz vultus tuus in diversa mutet. si cora aliq alicui⁹ rei causa vt assolet aliqñ fueris cōpulsus in risū nō sis excussus cū cachinno. Tuis eciam curis inkpone gaudia: nūqz sis ociosꝰ quin aut legas aut aliqd de sacris scripturis vel qđ ĉre meliꝰ ē rumines psalmos Opādo nichilhominꝰ incessāt qđ tibi fuerit iniūctū vt nūqz diabolꝰ te exoccupatū inveiat. mlta enī mala docuit ociositas Illas vero scripturas libētius legas. pcipue que tuā devocōez magis inflāmaverint qz que alliciunt intellectū. Intellige que dico dabit tibi dñs intellectū si in sensu cogitaveris circūspecti

onē đi. et cū oraveris ñ impleas aures audiētiū singultibꝰ et suspiriis. ß intēde dñm deum tuū i cubili cordis. ꝓderit tñ ad ꝓpūctionē hñdā si ita semotꝰ fueris vel puras manꝰ elevando. si eciaz tuis pius vocez audire potueris nōnū qz ad subleuādā intentionez in celū inspicias: vt ibi sit cor tuū vbi xps ē in dextra dei sedēs. Ab oōe reverteris ad lectionē. et itez si lectio in te fastidiū submouerit ad orōnez puocet Cōsortia iuvenū maxime q imberbes sūt qntū cōvenient potes devita Sic ad crucē sic ad cibū accedas. nūqz alicui oculos in faciē defigas nūqz voluptate ß necessitate pascaris et fames ñ sapor ꝓ vocet appetitū. singularitatē fuge. ꝟmunitate esto cōtentꝰ sciens q: caro pascenda est et extinguēda sūt vicia. ß qñ tibi aliqd sup apponit tāqz divinitꝰ ꝓcuratū illud accipe. hoc tñ in aio et sp in volūtate tua sit: magis alteri apponere qz retinē. Pone prudentie tue modū ne tibi sapiens videaris: sp et vbiqz atqz i oibus opibꝰ tuis time ne forte

excedas i aliq. Hinc btūs iob ait. Verebar oia opa mea sciens q ñ pceis delinq̃ti. Cū ãt ad stratū lassus deueneris te honestissime iacēdo ꝓponas nec supino iaceas nec genua leuãdo calcaneos iūgas ad tibias q si luxurie te pōpa concusserit recordare dilectū tuū positū sup lectū doloris et vniuersuz stratū eio ỽsuz in infirmitate. Hec dices in corde tuo: Deus meo pendet in patibulo et ego voluptati opaz dabo. sicq; invocato ex toto corde noīe saluatoris gemendo et sepe geminãdo hoc nomē salutis cessabit q̃ssatio: rumina in te psalmos donec sõnus occupet: vt in somno sõnies te psalmos dicē. ¶ Cuz surrexeris ad vigilias: lauda creatorē tuū ex oīb9 viribꝰ tuis et ad laudez creatoris et redemtoris tui exalta in altitudine vocem tuã ¶ Postremo purissimū xpi habeto amorem nil p̃ter xp̃m aut qđ est p̃ter ip̃m. aut qđ per ip̃m nõ est. amare memẽto. Prolixio q̃z putani descripsi tibi qđ ipe agere nequeo in te adimplere me reputans et optãs qđ mihi deesse cognosco q: pfectus tuo gaudiū ẽ michi et corona mea i dño deo meo Si qñ afficẽis tedio iuxt lapidẽ quo lauantur corpora mortuoꝝ te cõpone meditãdo et diligẽter cogita quomõ tractentur vsu sepeliendi nũc in tergũ. nũc in faciem ỽsanc quõ nutet caput. cadãt brachia. rigent crura. iacent tibie quõ induantur cõsuantur deferantur humãdi. quõ cõponantur in tumulo. quõ puluere cõtegant. quõ vorentur avermibus q̃i putrefactio. Sũma q; tibi sit pbia. meditacõ mortis assidua. hãc vbicũq; fueris aut preteris tecuz porta et ineternũ nõ peribis. ¶ Explicit Speculum beati Bernhardi ỽ honestate vite ¶ Incipiunt octo pũcta eiusmediantibus quibus puenitur ad pfectiõz vite spũalis.

Hec octo si bñ excolueris oĩm ỽtutũ pfectionem et cõsummacõez p grãz dei consequeris. ¶ Primum vt pure et integre petã tua sepius confitearis cuz magno dolore et ꝓposito nõ plo faciendi. ¶ Secundũ vt nõ frã

garis aduersitate vel tentacõ
ne Sz sta in iusticia et timo
re et ꝑpara aiaz tuã ad tenta
cõez Nõ enī est locꝰ vel religi
o q̄ vel que ꝓmittit hoiez si-
ne pugna militare et viuere.
Nã tota vita hois milicia ē
sup trã Oẽes ecīã q̄ pie vi-
uere volũt in xp̃o ꝓsecutionē
paciunt. Permittit enī (teste
bõ gregorio) dñs electos su
os lacerari detractionibꝰ vt
in hũilitate cõßuent. ¶ Terciũ
vt nõ misceas te hoibus nec
interioribꝰ nec exterioribꝰ in
q̄ztũ potes bono mõ. Sz te-
ne solitarium spõso tuo xp̃o
locũ: et fuge rumores seculi et
vana ac secꝛlaria colloq̄a que
mẽtẽ distrahũt et inq̄etã red
dũt et i pace esse nõ ꝓmittũt.
¶ Quartuz oi tpe debẽ puri
tati cordis studẽ vt viz cõti-
nue velut clausis sensibꝰ car
nalibꝰ in temetipm cõuerta
ris. et cordis ostia a formis
sensibiliuz et imaginibꝰ terre
nouz q̄ztuz possibile ē hẽas
diligenꝫ serata. Puritas nã-
q̄ cordis inꝫ oia exercitia spi
ritualia ẽ q̄dãmõ tanq̄z que
dã finalis intentio ac laboꝛ
oim retributio que in hac vi
ta miles xp̃i emeritus recipe
cõsueuit cũ sibi vẽdicat ꝓnci
patũ Affectũ tuũ refrena cũ
oi diligẽtia ab hjs oibꝰ que
libertatẽ ipiꝰ ipedire possẽt
et ab oi re possibilitatẽ habẽ
te alligãdi et tenẽdi ipm affe
ctum ad inherenduz. Jurta
illud legis moysaice Mane
at vnusquisq̄ apud semet-
ipm. nullꝰ egrediaꝫ ostiũ do
mus sue. die q̄ sabbatizat po
pulꝰ. Jn semetipo nãq̄ esse
est dispersiones cordis sui et
affectiones ad vnũ verum et
simplicissimũ bonum recolli
gere et collectas hrẽ Sabba
tizare vero est cor ab affectõe
carnali ipaz inficiente et a cu
ris mũdanis ipm distrahẽti
bꝰ absolutã ẽẽ et in pace cor
dis sui tãq̄z inportu silentij i
amore et fruitiõe ꝺditoris sui
auiꝫ reqescẽ. Sup oia ãt alia
tibi sit principalis conatꝰ vt
animũ tuũ sp̃ sursũ in ꝛtem
placõe diuinoꝛ elevatũ ha-
beas vt diuinis rebꝰ ac deo
mẽs iugiꝫ inhereat. Quicq̄d
ãt ab hjs diuersum est q̄zuis
magis videatur sicut corpis
castigacõ ieiuniũ vl̃ vigilie et
sil'ia vtuꝫ exercitia q̄i scꝺaria

et inferiora iudicāda sunt tm̄ expediētia q̄stū ad cordis pficiūt puritatē. Jn̄ ē q̄ pauciss mi iā ad verā pfectōz pueniūt qr̄ i medijs nō mltū pficuis tps et viēs expēdūt. debita re media negligūt. Tu āt si tra mite reō ad finē intētū pueni re desideras dēs sumope ad ppetuā cordis puritatē ⁊ mētis trāquillitatē āhelare atq; cor sursū iugit ad dīm hr̄e verū tm̄ ē q̄ nllo mortaliū pt huic cōtēplacōi iugit inherē ꝑ idō dicetū ē vt scias vbi mētis intē tionē dēas hr̄e fixā et ad quā destinacōz sp aie tue reuoces intuitū quā poterit obtinere mēs gaudz et a q̄ distractā se doleat et suspiret q̄ciens cūq; ab illo intuitu se deph̄ēderit sepatā. querulosa voce mihi obuiare volueris dicēs te diu in eodē statu manē nō posse nosce dēs q̄ dīna vtq; plo pt facē. q̄z hō possit cogitare et q̄ frequentia actō simile sibi habitū generaē cōsuevit Vñ sepius ꝓtingit q̄ illud ad qđ fortassis hō se i principio as strinxit cū quadā violentia ⁊ difficultate postea facilit ope rabitur et tādē cū magna de lectione dūmō a ceptis nō de sistat. Audi fili mi disciplinā patris tui. Attende diligenter illa verba mea et ea in corde tuo q̄i i libro scribe. Noli emu lari multitudinē eorū qui iaz retro cōuersi sunt post deside ria cordis sui. Jn quibus de uotio tepuit charitas refrigu it et deficit hūilitas. obedien tia ecia ꝑstrata ē qui placere hominibus cupiūt: honores querūt: ventri seruūt: q̄ sup̄ modū diligūt munera sequū tur retribucōes: q̄ in hoc mū do ipm qđ querūt ꝑ merce de opis sui recipiūt et in futu ro vacui remanebunt. Sz il los egregios flores sctissiōs patres qui incōpabili flagra bāt studio sctitatis. attende et eorum festines ꝓpositū si mili studio et cōuersacōe su scipere quēadmodū tibi iam ꝓpositū ē Siue igitur come das siue bibas siue aliq̄d ali fācias sp̄ b̄ vor pij patris re sonet in auribo tuis admo nentis et dicentis Fili mi ad cor tuū redeas ab oib̄o q̄stū possibile est teipm abstrahen do mētis oculū sp̄ in purita te et trāquillitate custodias

Intellectū a fomis rerū insi marū reßuādo volūtatē affe ctū a curis ɫrenoꝝ penitꝰ ab soluas sūmo bono amore fer uido sp inherendo. meōriaz q̄z iugiter sursū eleuataz ha beas p cōtēplacōz diuoꝝ ad supna tendendo. ita vt tota aīa tua cū oīb⁹ potēcijs su is et viribus in deuz collecta vn⁹ fiat spūs cū eo in q̄ sum ma pfectio vie cognoscit cō sistere. ¶ Hec igitur brevis p vite tue formula tibi sit tradi ta in q̄ sūmaruz sūma toci⁹ pfectiōis cōsistit. in q̄ si diligē ter studueris et fideliter affe ctum mācipare volueris bea t⁹ eris et q̄dāmō eɫnā felicita tem i hoc fragili corpe incho abis. Hec est fili salutis via quā tu⁹ arsenius ab angelo e doct⁹ ßuauit et ßuari suis di scipulis mandauit Fuge tace quesce hec inq̄ens sūt princi pia salutis b eɫna sapia ad discipl'm. Jtē statī subinferɫ fons ⁊ origo oīm bonoꝝ hoi spūali ē in cella sua iugiter cō morari. ¶ Quintū vt nō cō tristeris vel leteris aut solici teris p amicis et cognatis tu is ß ꝓmitte eos deo et spūale subsidiū sīz oīonū tuarū suf fragia eis impende. te āt mū do crucifixū reputa et mūdū tibi ad interiora te extēde tan q̄z omnibus amicis orbatus ¶ Sextū vt sis feruēs in oīoi b⁹ et meditacōib⁹ sctis et ab illa volūtate q̄ ad religionez veniſti et a primo nouiciat⁹ feruore non tepescas. homo enim remissus si incipiat ali q̄d i principio aliq̄ztulū stren nue agit deinde diminuendo pcedit. q⁹ multorū ē incipere pancoꝝ finire. Sola tñ pseue rātia coronabit. sola accipit bꝛauiū. Nulla sine labore vꝛ tus et ad mag̃ p̄mia nō pue nitur nisi p magnos labores Regnū eni celoꝝ ñ desides ñ remissi ñ delicati ß violēti ra piūt q̄ nō alijs ß suis volūta tib⁹ p̄clarā inferūt violentiā Nā q̄ in moꝛib⁹ suis molles sūt ⁊ fluidi more aque p̄cipi tes ad ima descēdūt. Qui ve ro cōstātes firmi et feruidi in arce vꝛtutis q̄tidie excrescunt stultis nichil diu placet. Nā tales quod non habent cupi unt. et q̄d hñt fastidiūt ergo cōstans esto et nō mouearis exēplis tepidoꝝ ad imitādū

eos. Et q̄ rigor oꝛdis non teneꝫ ab alijs de hoc te ñ intromittas ß videas q̄ sine offendiculo ābules coꝛā ꝓfriboꝰ tuis emendādo eos plꝰ erēplis q̄z vbis vt oia q̄ coꝛdis sūt sana ⁊ integ̃ sint i psona tua. et iō nō sis alijs rigoꝛosꝰ nō repēdas acrit l' duē increpādo alios q: frakna correctio ñ hz locū vbi nō spatur emēdacō et frustra veit sonꝰ ad aures nisi deꝰ i coꝛde loq̄t q: solꝰ deꝰ nouit coꝛda filioꝝ hoiz Frakna āt correctō dz fieri cū magno modēamīe cū geitu ⁊ benivolētia suo loco: suo tpe spoꝛōe pcedēte. Jccirco si aliq̄ ñ ꝓpleuerit oia q̄ sūt oꝛdis dūmō tu bonꝰ emlator fueris ⁊ discretꝰ nō indicabis alioꝝ facta. Nec moueat te si videris aliq̄s minꝰ discretos alios ig̃ros alios īdoctos aliq̄s remissos i hoꝛis. aut q̄buscūq̄z vicis obnoꝛios claude oc'los inq̄ztū potes ad alioꝝ facta pscrutāda. Caue ne q̄s imitari nō vis dānare videaris q: in iudicādo alios magnū ē periculū ⁊ tales suspicōs sepe sūt falsē. sine sint vē sine falsē diminuūt tñ affectū ⁊ charitatē quā hō hz ad ꝓtimū. hoc mltū dēs cauē ne charitas alicuiꝰ erga te l' quēcūq̄z aliuz corrūpat l' ecia dimuat l' q: nō ē maiꝰ spoliū vl' dānū q̄z in ablacōe vl' diminucōe charitatis. Oia nāq̄z q̄zuis vtilia q̄z uis neccāria videāt spernēda tñ sūt vt ire turbacō deuitet ⁊ oia q̄ aduersa sūt vl' putāt sustinēda sūt vt pacis dilectionisq̄z trāquillitas ßuetur q: nichil pniciosiꝰ ira. nec charitate q̄cq̄z vtiliꝰ ē credēdū: nec trāquillitati animi p̄ciosius ꝓpt̄ que nō solū ꝺmoda carnaliū ⁊ trāsitoꝝ ß ⁊ spūaliū spnenda videt si alias acquiri vel pfici non possunt.

¶ Septimū vt sis tacens nō multiloquꝰ vbicūq̄z fueris loquēdo vl' rñdēdo lenit ⁊ moroſe remissa voce: placido vl' tuꝛ: disciplināt monibꝰ panca ⁊ rōnabilia vba loq̄ris. bis ad limā veniāt vba q̄z sel' ad liguā: plꝰ diligas audiē q̄z audiri: vt inꝛogacō magis aperiat os tuū q̄z ad nō inꝛogata rñdē. Nō inniteris pudētie tue neq̄z ꝺfidas i ꝓpꝛijs sensibꝰ ⁊ nō sis sapiēs i oculis tuis: altioꝛa te ne quesieris

ꝛ fortiora te ne ſcrutatꝰ fueris ſ diſcretū modeſtū ꝛ ordinatū te in oibꝰ exhibeas qꝛ deſ nūq placuit aliqd īmoderatū inſtabile ꝛ ꝓfuſū īmoꝛdiatū ſup hūile ātꝛ ꝛ q̄etū requieſcit ſpūs dñi. ¶ Octauū vt nūq ſis ocioſꝰ: nā i ꝺ ſideriꝭ ē ois ocioſꝰ: ama igit ſciaz ſcripkarū et carnis vicia nō amabis nec vatz mēs tua varīs pturbacoibꝰ q̄ ſi pectoꝛi tuo iſederint dñabūt tui ꝛ te ducēt ad delictū marimū. Sp igit ā legas aut oꝛes vl aliqd de ſacris mediteris ¶lta enī mala docuit ociositaſ: ē enī moꝛs aie et viui hois ſepulka ꝛ ſentina oīm maloꝝ Singlis horis ꝛ diebꝰ ſua tribue exercitia: ſpūalibꝰ ſpūalia: coꝛpalibꝰ coꝛpalia: Jn oibꝰ caueas tibi a pctō et ꝓtiō a ſcādalo Statim cū ſentꝭ te ſtimlari a vana gl'a l'q̄cūq; rētacōe. ꝓcipiis obſta: et ſis agil ad q̄cūq; agēda q̄ ex alteriꝰ ām̄onicōe vl dina iſtigacōe intelligis eē faciēda. Diſcas tibīpī p̄ē et teip̄z regē ñ alios: ꝓpriā vitā oꝛdia. moēs tuos ꝓpoē: teip̄m iudica: teip̄m apꝺ teip̄z accuſa et ꝓdēna: nec īpunitū dimitte exceſſū. Tibīpī eſto durus nūq alīs. Mane p̄terite noctis fac a teip̄o exactoz et fuke diei tibi indicito caucōez Veſpe p̄terite diei rōz exige: et ſu pueniēt noctꝭ fac indictiōnez Cōſideā q̄ztū ꝓficias q̄ztū tibi adhuc reſtet itinēis: grādiſ enī tibi reſtat via añq; vide aī deꝰ deoꝛ in ſyon. Sz cū i p̄dictꝭ octo te exercueis in eis pficiēdo eſto cautꝰ J iſidias diaboli ne te abducat ab eis.

¶ Jncipit tractatꝰ ſcti Auguſtini epi de Fuga Mulierū.

Nemo dicat frēs q tpibꝰ nris martiꝝ certamia cē nō poſſint ꝛoz enī pax martires ſuos. Naz frequēt iracūdia mitigaē: libidinē fugē: iuſticiā cuſtodiē: cupiditatē ꝓtēnē: ps magꝭ martirij ē. Cōtēnēda nāq; ē cupiditas que q̄dē velut ignis q̄zto plꝰ accipit: tāto plꝰ req̄rit: J racūdia vero ē mitigāda que pꝛiꝰ nociuis noz q̄z nocēdis Cur ātꝛ libidiez fugiēdā eē dixi apl'o doctoē euidēt didicimꝰ q: cū oibꝰ vicijs reſiſtēdū eē p̄direat J libidinē ñ direat. reſiſtē Sz aijt Fugite fornicacōez. ac ſi dicēt. Reliqs vicijs

deo auxiliãte debem⁹ in pñti
resistere: libidinẽ vero fugien
do supare. ¶Sic eciã i scriptis
alibi legim⁹. Nolite intendẽ
in faciẽ v̄ginis ne scandalizet
te vult⁹ ei⁹. Nã et btūs Jo-
seph vt impudicã dñaz possz
euadẽ palliũ q̄ app̄hẽs⁹ erat
reliq̄t et fugit. Cõtra libidis
impetũ app̄hẽde fugã si vis
obtinere victoriã. Sic nec sit
tibi verecũdũ fugẽ si castitatꝭ
palmã desideras obtinẽ. Vi
dete frẽs quõ aß oĩbus x̄pia-
nis precipue tñ a monachis
seu clericis indigñ et ihonesta
familiaritas mlierũ fugiẽda ẽ
q⁹ sine vlla dubitacõe q̄ fami
liaritatẽ mulierũ nõ vult fugẽ
cito dabit i ruinã Sz forte ne
gligẽs quisq⁹ et min⁹ de' aie
sue saluteſollicit⁹ nñdet et ōt
Ecce ego familiaritatẽ habeo
mulierũ exnearũ et tñ arma
castitatꝭ custodio. Infelix ni
mium periculosa psumtio
Multi enĩ putãt se vincere
cũ victi sunt Sz adhuc addz
aliq̄s et dicet Ego inter extra
neas mlieres habito et cõtt-
nentiã suo ꝛ volo hrẽ q⁹ vin
cã Quid ẽ q⁹ volo hrẽ qđ vin
cam nisi q⁹ volo hrẽ q⁹ pereã
Sz ego libidinis impetũ in-
quit tãq̄z aduersariũ meũ re-
tinere volo. Vide ergo ne to-
ta te incipiat captiuitas ip̄a
pualere. et vñ putabas tenẽ
triũphũ inde eternũ incurras
obp̄robriũ. Inter oĩa enĩ x̄pi
anoꝝ ẽtamia sola dura sunt
plia castitatis; vbi q̄tidiana
pugna et rara victoria. Gra
uẽ nãq̄z castitas sortita ẽ ini-
micuz cui q̄tidie resistit et sp
timeꝭ Et iõ sic dictũ ẽ neõ se
falsa securitate decipiat vt de
suis viribꝰ pclose p̄suãt Sz
audiat aplm clamãtẽ. fugite
fornicacõz. Dauid enĩ ille sctis
simꝰ in mille passiõibꝰ pas-
sis vidit mlierẽ nudã et ada
mauit. et statim homicidiuz
fecit. et adulteriũ Et q̄ cũ mli
eribꝰ habitant putãt se casti
tatꝭ obtinẽ triũphũ Ignorãt
q⁹ apd deũ dupliciter se reos
ostẽdũt Seipos enĩ in pclm
mittũt et alijs exẽpla puerse
familiaritatꝭ ostẽdũt. Qnãti
enĩ p illoꝝ inhonestã familia
ritatẽ castitatis decorẽ pdide
rit illoꝝ aie q̄ pereũt aß illis i
die iudicij req̄rẽdi sũt q̄ illud
exẽplũ pdicõis oñdũt et ideo
frẽs ℨ mortifera blãdimenta

et ꝯ adiutoꝛes diaboli q̄ familiaritatē suspectā nō metuūt nec erubescūt Ne nos suo exemplo decipiāt dei adiutoriū implorem⁹ vt de laqo vicioꝝ nos liberare dignet Scientes q̄ i oib⁹ his q̄ sup̄ diximꝰ bonis et castis quotidiana nō desūt martiria oib⁹ xp̄ianis: deesse martiria nō p̄t: sicut castitas veritas ⁊ iusticia xp̄i ē. Ille vero q̄ castitatē veritatē et iusticiā in frib⁹ suis in alijs et i seip̄o custodiē voluerit martir erit. Et iō q̄ hec tota v̄tute cū et ip̄e diligit vt alij diligant v̄bis sil' ⁊ exemplis oñdit Et vbicūq; veritas iusticia et castitas laborat q̄z tū p̄ualet se vltimo ecia iugit et sc̄om v̄tutem sua defensare p̄tendit ñ vna ß plēs coronas dño remunerāte accipiet Et vt ꝑ obtinē mereamur cū dei adiutorio nō soluz extraneaz mlierē ß ecia ancillaruz nrāz aut q̄rūcūq; vicinaruz aut filie aut ancille vnusquisq; collocacōz vitare p̄uēt q: p q̄zto vilioꝛ ē earū p̄dicō tāto ruina facilioꝛ. De tali re ā monet salomō dicēs. Nūq̄d alligabit aliq̄s ignē i sinu suo vt vestimēta eiꝰ nō p̄ñmā tur Et illud P:ecium meretricis vix est vnus panis. O q̄zta iniq̄tas O q̄zta puersitas vt aiaz quā xp̄s suo sacro sāguine redemit. luxurioꝰ q̄sq; p̄pter vniꝰ momēti delectacōz libidis pessiō inimico suo vē dit et tradit se vt videt mihi nimiū miserāda ⁊ plāgēda ē p̄dicō vbi cito p̄terit qđ delectat ⁊ p̄manet sine fine anie infelicis ob p̄bium Sz dicz alicq̄s iuuenis hō sine facia qđ me delectat modo et postea penitētiā agā: q̄si dicat pcutiā me crudeli gladio et p̄cipitabā ad medicuz: heu miser hō nescis q: vniꝰ hoꝛ p̄ncto vulnꝰ accipit ß vix lōgo tpe ad sanitatē p:istinā revocat Quid enī fornicās dicit se penitentiā acturū q̄re nō timet ne eum febricose vel aliq̄ casu subita mors supueniens capiatur pereat delectacō et succedat eterna damnacō Et q: de infelici libidine vnō locuti sumꝰ. Credēduz ē q: dicit p̄pheta Cōfractꝰ ē malleꝰ vniuerse t̄re. Quāuis post aduē tū dñi nr̄i ihū xp̄i p vniuersa monasteria monachoꝝ ⁊

p clericos vl' eciã laycos castitatẽ ꝑuãtes qĩ ꝓfractos malleos illo videaĸ qõ tñ mlto peio ẽ. Adhuc mltoplꝭ sunt q̃ ab illo malleo q̃tidie ꝓfringũĸ q̃z illi q̃ de ruine collisiõe illio liberenĸ Vñ iteruz rogo vt diligẽtio ꝓsidere mo et q̃n tũ possumo timeamus illud qõ dñs in euãgelio dicit. Qui viderit mlierẽ ad ꝯcupiscẽdũ eã iã mechato ẽ ipam i corde suo p q̃ re sic iã dictũ ẽ nõ solũ ab exneis mlieribo ꝑ eciaz a vicinis et domesticis et ancillis nr̃is refrenãda ẽ eciã secreta familiaritas et oculoꝝ modica fragilitas ne illõ eueniat. vl' qõ dñs p ꝓphetam kribilit clamat dicẽs. Mors intrauit p feneſtras aias vestras Ve eni illin q̃s p visuz oclo et auditũ auriũ intranit Si p liguã tuã amico tuo aut famlo tuo iusseris vt ad te mẽtrix adducaĸ. aut turpe cũ mẽtrice locuto fueris p os tuũ. ad aiaz tuã gladio efne moꝛtĸ ingredik. Si ãt maluz vl' sordidũ ꝓsiliũ libenĸ audieris. si detrahẽtẽ l' luxuriosa loquẽtẽ aut cãtica turpia ꝓferentẽ nõ respuis p auriũ tuaruz feneſtras mors intrauit ad aiam tuã. Et q: dñs dicit Qui viderit et volũtas ꝓna faciendi reputaĸ p ope facti. Ac sic dũ aliq̃s mlieres libẽter libidinoso oculo ꝓsiderat p feneſtras corꝑis sui i secretũ incautis venenũ mortis instillat Talis enī cogitacõ etiã aliq̃n impediaĸ casu vt ñ impleat voluntatẽ suã. Nichilominꝰ actiõis crimẽ ꝓdẽnaĸ a dño. Ac si casta ẽ cũ q̃ libidis malũ voluit exercẽ. Et iste iã adulter erit i corde. idco audiamꝰ scripturã dicẽtẽ illõ oi custodia ſſua cor tuũ. et illõ Auerte oculos tuos ne videant vanitatẽ. q̃i q̃s carbones appẽ hẽderit si cito eos ꝓiecerit nichil ei nocebũt. si vero diutiꝰ tenẽ voluerit sine vulnẽ abiẽ nõ poterit. Ita ille q̃ ad cõcupiscẽdũ oclo firerit intuitũ et libidis malũ i corde suscipies moꝝas i corde suo habẽ t morari in corde libẽ ꝓmiserit excutẽ a se sine aĩe plaga nõ poterit Jgit iugit clamẽꝰ cũ ꝓpha. Ocli mei sp ad dñm tc Jpo dño nostro ihũ xpo mediatoẽ oi et hoim largiente cuiꝰ mia pleã ẽ xra. Finis.

Nota

Incipit tractatus sancti Augustini epi de Continentia.

Quando castitatis bonū fratres charissimi scōm q̄ dez et expedit cōmendam⁹ forte aliq̄ adolescētes ⁊ adhuc in viridi etate positi dicūt iuuenes hoies sum⁹ nō possumus nos ꝓtinꝰ Quib⁹ respōdē possū⁹ ⁊ dicē Ne forte ideo castitatē custodire nō pñt q̄ pl⁹ māducāt q̄z expedit et vinū ampli⁹ accipiunt q̄z oportet. Et familiaritatē mulierū vitare nolūt atq̄ earū suspectā societatez hrē nec metuūt nec erubescūt Qui tales sūt audiāt Apl'm dicentē Fuzite fornicationez Ecia nolite inebriari vino in q̄ ē luxuria. et illō salamonis Vinū et mulieres faciūt apostotare sapientes et arguunt sensatos. Illi ergo qui dicūt q̄ castitatem seruare nō pñt nō attendūt illud q̄d dñs in euangelio dixit. Oīa quecūq̄ faciūt vobis hoies et vos facite illis similit ⁊ quare nō seruant fidem vrorib⁹ suis: quā sibi ab eis seruari desiderant. Cū eni vir a virtute nō mē acceperit et mlier a mollicie id ē a fragilitate. quare ꝺ crudelissimā bestiaz libidinez vult vnusquisq̄ vxorem suā esse victricē: cū ipe ad primuz ictuz libidis victꝰ cadat. Hec loq̄r. Quia forte q̄ adhuc vxorib⁹ nō sunt cōiuncti hij dicūt se excusari posse q̄ cōiugi a nō hnt q̄b⁹ fidē seruaē debeant et ꝓpterea se cōtinere nō possunt. Istis qui istaz falsā et miserabilē excusacōz conāt̄ pētē iustissimē respōdem⁹ q̄ pñt et dñt se ꝓtinē. q̄ nullus illicita magis vitaē dz q̄z q̄ respuit illa q̄ licebāt Cū vxorez accipē liceat et cōtra oīm scripturarū auctoritatē adulteriū nūq̄z liceat. q̄nare cū grā dei nō accipis q̄d liceat: et cuz dei offensa pūmis cōmittē q̄d nō liceat. Velim tñ scire si illi qui vxores non habēt et pīusq̄z cōiugij copulent adultēria ꝺmittē nec metuūt nec erubescūt vtq̄ velint spōsas suas cum ad nuptias venīūt aliq̄tin⁹ adulterio violari. Cū eni nullꝰ sit q̄ paciēter accipiat quaē eni vnusquisq̄ sponsē sue nō seruat: q̄d tñ sibi ab ipa seruari desi

derat. Quaē vxorē vginē op
tat accipe cū sit ipe corruptus
Quare vero viuēti vxori desi
derat copulari cū p adulteriū
in aia sit ipe mortuus scōm il
lud qđ scriptū ē. Aia que pec
cauerit ipa morietr. Et illō qđ
terribiliter clamat apls. Fornicatores: ⁊ adulteros iudica
bit deus. Et illō Neqz adulte-
ri regnū dei possidebūt. et iterū Oēs adulterātes tanqz cli
banus corda eorū. Sz forte pu
tāt aliq̄ p feminis añ nupti
as fornicari nō liceat ß viris.
Ista enī puniēda et nimiū
quia mala qđ peius est ideo a
mltis viris sine vllo timore
dñi cōmittūt. quia ita a plu-
ribus ī pstitutudinē missa sūt
et ita vilia et leuia ducūt vt
iā nō int vicia criminū putantur Nā in fide katholica
quicqđ mulieribus non licet
omnino nec viris litz. Vno
enī pcio id ē xpi pcioso sāgui
ne sunt redemti. et viri siliter
et feie ī vnā fidē vocāt In v
no corpe ecclesie pgregant sil
baptismi sacramēta pcipiūt.
sil ad altare ad pcipiendum
corpus et sāguinē xpi accedūt.
Sil vtriqz serui pcepta data
sūt Cū hec ita sint. q̄ fronte l
q̄ pscia qđ viris et mulieribus
nō litz agē: solū viri credūt se
impuniti pmittē. Sz illi qui
hoc psumūt pcto recogno-
scāt q̄ si cito se nō emēdauerint ⁊ eis fructuosa penitētia
non subuenerit et subito de
hac luce rapti fuerint eterna
illos flamma sine vllo reme-
dio cruciabit. Et illō quare ē
q̄ multi virorum ante nup-
tias concubinas sibi adhibē
non erubescunt quas post a
liqs annos dimittunt et sic
postea legitimas vxores acci
piūt. tractāt enī apud se vt pri
us de mltis rapinis et calūni
is iniustas diuitias et iniq̄ lu
cra pgregāt et postea ꝑ racōz
plus diciores q̄z ipi sint et no
biles vxores accipiāt. Ecce q̄z
tis malis se obligāt q̄ nō so-
lū luxurie ß ecia auaricie vel
cupiditati infeliciter ßuire de
siderāt. Vñ coram deo et angel
eius pteston ac denūctio deū
sp ista phibuisse et nūqz pla
cere potuisse Et pcipue tpibus
xpianis cōcubinas hre nūqz
licuit. nūqz licet nūqz licebit
Pro q̄ re iterū atqz iterū voce
libera clamo qr q̄ añ legitimā

concubinā hrē p̄sumit peius pcn̄i facit q̄z q̄ adulteriū cō-mittit. Quia q̄ adulterat g̃ue malū secrete vult agere q̄ in publico aut metuit aut erube scit ꝓmittē. Jlle vero q̄ publi ce cōcubinā hrē volverit fron te impudētissiā rē excecrabilē totꝰ ppl'o vidēte licen t̄ se pu tat admittē. Sz forte isti qui isto pctō sūt maculati dicūt. Quaē illi q̄ b̄ agūt a cōmuni one corꝑis xp̄i nō suspendūt Jō eni tm̄ scꝰ a sacerdoti bꝰ min ime iudicat q̄ a mul tis admittit. Si eni vnꝰ aut duo aut tres aut quatuor vl̄ quinqz mala ista faciētes p̄su merēt cōtristari et poterāt et debebāt: nō solū a cōmuniōe suspendi ſ eciam a colloqui o et cōmunitate xp̄iani ppli separari deberent. scōm illud Apli cū huiusmodi nec cibuz sumē. Multitndo tātū pec cātiū si cut iā dictū ꝓhibz sa cerdotes dn̄i non in illos di stricti agē faciāt tm̄ boni sa cerdotes q̄d p̄nt et cuz ꝓfecta charitate cōtendāt orēt et su spirēt iugit̄ gemitibꝰ ac ru gitus effundere vt in quibus ꝓpter infinitā multitudinez nō possunt seueritatē et disci plinā ecclesiasticā exercē mo nēdo vl' orādo ꝓ eis. possint eos aliqñ ad penitentiā ꝓuo care Vnde iterū atqz itez ro go parit̄ ꝛcōtestor vt q̄ vxorē accipere optat. sicut illā v̄gi nem inuenire desiderat ita ꝛ ipe v̄ginitatem vsqz ad nup tias custodiat. et tantum gra cie bonum añ nuptias non violet vt quādo ad nuptias v entū fuerit benedictionē cuz spōsa sua nō mereat accipe et impleat in eo illud qđ dici tur et scriptū ē Noluit bene dictionez et elōgabitur ab eo Hoc ergo fratres charissimi si ego vobis nō dixero racōz ꝓ aiabꝰ vestris i die iudicij redditurꝰ ero. Quicūqz autez magis irasci michi q̄z se emē dare voluerit nō hz vnde se ꝓ ignorātiam possit añ tribu nal xp̄i et eterni iudicis excu sare vt dicat se nō fuisse am monitū. Nec a malis ꝓhibi tuz nec ad ea que deo sūt pla cita castigacōe et āmonicōne freq̄ntissima āmonitū Sz cre dimus d̄i misericordia ꝙ ita negligēte sibi magis q̄z petis suis q̄z medicamēt sacerdo-

talibus irascūt. et quō egrotā
tes a carnalibꝰ medicis reqrt
sanitatem corpm: sic a spūali
bꝰ desiderāt medicamēta aīa
rū Sz cōfidimꝰ qr pstabit di
na misericordia qr ita nos bis
de sua emēdacōe studeāt gau
diū facere vt ad eternā me rea-
mur felicitatē vnanimiter p-
uenire pstante dño nrō ihū
xpo Cui ē honor et gla i ppe
tuū et i secula secl'orū Amen.
¶Explicit tractatꝰ bti Augu
stini Epi de Continentia.

¶Incipit tractatꝰ magistri
Johānis Gerson de remedi
is contra recidiuū peccandi
a confessoribus dandis.

Habet hoc pprium
ars quelibz vt fa
cilior ¦ compendio
ad finez ducat op
tatū Ammirari pterea nemo
debet si in aīay regimie (qđ
est ars artiū) erpti in ea faci
liora quidē scūt r dāt reme-
dia ꝫ morbos viciorum pser
tim in foro cōsciētie vbi mari
me locū hz illa xpi formida-
bilis sententia. Si cecus ceco
ducatū pbeat: ambo in foueā
cadūt. Placuit iccirco scriptis
mādare breuē se habendi for
mā quam quidaz magister
in theologia parisiensis fide
moribus et doctrina pbatꝰ
obseruabat et obseruare con
sulebat. pcipue contra recidi
uum in pctō vel peccatis. ad
que confessus se nimis sentit
inclinatū. ¶De preteritꝭ da-
bat satis tolerabilem penitē
tiam attentꝭ moribꝰ et etate
ꝓfitentꝭ. et nō nisi de cōsensu
suo. vt esse sine camisia vno
die in ebdomada p ānū vel
tres abstinere. aut vti cilicio
et similia. Item p prima vi-
ce confessionis alicuiꝰ peccati
reiterati seu detestabilis ob
recordacōz facte gracie qr vici
um illud erat tectum optum
et sanatū. iniūgebat vt toto
tpe vite sue confessus diceret
qualibet die bis pater noster
et aue maria. semel in mane
et semel in sero. aut ¶Miserere
mei deꝰ. aut aliqđ simile Et
si cadebat oblivio: aut impe-
dimentū legitimuz bene vo-
lebat vt alio die posset fieri
simile vel equivalens. Sz et
ad ꝓuidendū futuro casui et
recidiuo in moribz pctī q̄ sp
est deterior: maiorem dabat

operam et studiosiꝰ puigila
bat sic agendo vt simul ecia
de ꝑteritis penitentiaz daret
inq̃tuz resistere pctō cōsueto
penalitatis multū hz et meri
ti Jniūgebat igit nō ꝓpetuo
ß ad tpus certum breuiꝰ aut
longiꝰ scōm volūtem et dis-
posicionem cōfitentis q ideꝫ
cōfitens ꝑ qualibꝫ vice qua
incideret in pctū tale qō vo
lebat ex toto sanare aliq̃ de
subsequentibus adimpleret.
vel oīa scōm tres satisfacti
onis ptes Primo q in casu il
lo teneretur vno sequenti die
ieiunare i pane et aqua infra
tres dies. Scō vt cēet certꝰ
psalmoꝝ numerum. Tertio
si erat sui iuris daret in eccle
sia certū iocale aut aliud leue
charum sibi: aut summā pe-
cunie scōm qualitatem diui-
tiarum suaꝝ infra tres dies.
Quarto q infra illud triū di
erum spacium teneretur con
fiteri. Quinto nōnūq̃ adde-
bat q si quis vehemēt ten
taretur facere peccatū tale et
nō deliberaret intra se sic a-
gere: nichilhominus ꝑ antea
dicere teneretur sub iuramen
to septem psalmos aut flecte
re genua pluries coram ima
gine crucifixi: seu beatissime
virginis aut alicuiꝰ sctōrum
priusq̃z opus illud nephariū
ꝓpetraret. Sic enim miserebi
tur deus et orando sic vel se
humiliando faciet in tentaci
one ꝓuentū et mitigabit ma
ris fluctus suscitatos. Cōper
tum est remedia hec cū adiu
torio diuine grē esse efficatis-
sima: tam in foro penitentie
q̃z extra. si velit homo bona
fide et nō illusorie ꝓuerti a vi
a sua mala ⁊ saluari. Sic ete
nim fieri videmꝰ in foro ex-
teriori publico: vt pene certe
tarentur ad cōpescendū rebel
les sic. dīe Jnchamo et freno
maxillas eorū cōstringe q̃
nō approximant ad te. Et cō
pelle intrare si vocare parū ē
Sic quēadmodū ait Naso
Vt corpus redimas ferrum
pacieris et ignes. Et vltra ōt
Vt valeas aio quicq̃z tolera
re negabis. Causaz vero vti
litatis penitentie talis redde
bat a priori idem magister q̃
modo inquit scōm Aristoti-
lem et expientiā Jncōtinens
ante passionem seu tentacōz
bene deliberat et eligit ß adue

niente et vigente tentatione
vincit labit et succūbit. Tur
batur quippe iudiciū racōnis
et obnubilatur ppt tractum
etmotū sēsitiui appetit⁹: ita
vt nō possit habere cogitacō
nem de deo et honestate pfe
ctam integrā et solidā:quem
admodū si quis somnolenti
a quadā sero p̄matur. Est p̄
terea saluberrimū vt p aliqđ
terribile p̄ns aut q̄si p̄ns ipe
terreatur Et ideo q̄i sopit⁹ ex
suscitet vivificetur q̄ ad non
cōsentiendum tentacōi: neq;
enī aliqs ē tam acri tentacōe
pulsat⁹ i carne vel alit quin
ex toto vl magna pte desiste
ret ab impletione tentacōnis
sue si ꝓcerto credēt q̄ i corpe
vel in mēbris l'in bonis grā
ue dānū statim esset incursu
rus. vigilaret siquidē tūc racō
intra se. et fōrte voce clamaēt
q̄d cogitas: q̄d tibi vis: quor
sum tendis: nunquid vis p
quadam leui tentacōe aut de
lectacōe sordida que subito
in penam et fastidium cōuer
sa erit hoc vel illud subire de
trimentum non tibi sic expe
dit Inter hec et similia ver
ba resilire incipiet a cogitati
one maligna et auertet pau
latim oculos racionis ab ea
Fiet quoq; istud cum adiu
torio rationis et cum confes
sione peccatorum vl' alijs co
gruis remedijs vt cesset mise
rabile illud tentationis incen
dium quia et cessabit cogita
tuum sordidorum sufflatio.
Deinceps respondebat idem
magister ad duas obiectio
nes fieri possibiles: quoniam
timor ille ſeruilis videtur eua
cuare meritum resistendi pec
cato Est illic p̄terea transgres
sionis periculum. De primo
dicebat q̄ exquo pena ista vl
tro imposita erat et propter
deū ex illa radice p̄maria bo
na germinabat pullulabatq;
meritū Quānis enī nō ita sin
cera et laudabil' sit huiusmo
di resistētia ⁊ cessatio a pecca
to in casu predicto quemad
modum est in virtuoso qui
precise propter deum peccata
deserit: nichilominus resistē
tia talis bona est et saltez in
ductiua vtutis sicut de timo
re seruili respectu timoris ca
sti doctores determinant. q̄z
q̄z ibi sit timor non tantum
modo seruilis ſ in sua radi-

et primaria filialis et castus
est Resultat insup meritū ex
approbacōe sequenti dū gau
debit incontinens transacta
tentacōe non cōsensisse petō.
Demū qualiter ibi essz timor
simpliciter servilis cū posset
cōfessus ab ista liberari pena
nō implendo penitētiā. attamen implet quia deo et sacerdoti suo vult obediens existē
Et hic sumi pt grata et pulchra cōsideratio p spōte volentib9 religionem intrantibus Ad alteraz obiectionem dicebat similit fieri posse ad improbacōem oīm religionū omniumq; votorū salubriuz
Et si sic oīis penitentie susceptio periculosa essz Sic deus et superiores in suis p̄ceptis et legib9 culparent. Euitatur eciā periculum sufficienter p hoc q; nō nisi cōsensu habito cōfessi et ad tps nō ppetuo tales penitentie sive obligaciones imponūtur sive fiant
Igitur p tps ista transgressio aut si dyabolo purgente fieret: pene solui possunt et ita homo a mala trangressione liber erit ymo et op9 bonum faciet. q; si trāsacto tempore statuto remediū videretur inefficax. aut in deterius vtatur poterit omitti. Si vero sit vtile sicut sperandū est rursus valebit iterari. Deniq; et si salubre antidotuz ob egrotātis inobedientiā pestiferūq; fiat medic9 culpa caret
Subinde p̄dict9 magistera liud adiiciebat documentuz. Itaq; si videbat pueros aut alios simplices min9 cogitare p̄cepta dei et ex hoc liberi9 peccare: reddebat eos magis timidos et cautos cōtra peccatum p promissiones expressas in manibus suis factas. De cauendo deinceps a tali vel tali peccato. Per hoc enim promissionez in baptismo factam de obseruatione legis xp̄i tanq; abolitā a memoria vel trangressaz renouabat.
Et p modū cuiusdā recognitionis iterum pmittendo reparabat. Sic moyses et Josue respectu filiorum Israhel
Sicq; plerūq; homines post primā consideratione fed9 antiquū retractāt et ineunt.
Neq; arbitretur aliquis promissionē talem parere discrimen aut fractionem eius esse

casum specialiter reservatur. quoniã nullũ ibi votum est: cum nõ nisi respectu illorum que alias essent licita et quibus cõfitens implicite vl' explicite ꝓmissionem talem facit aut invocat sz ꝙ contra dei ꝑcepta decetero mortaliꝫ nõ peccabit. Erit attñ transgressio de accidens deterior quia et cognitio divini ꝑcepti iam sibi effecta est lucidior Rursus idem magister ꝓvidebat diligenter ne confessꝰ sius essꝫ deinceps occasio primarie corrupcõis alioꝝ ꝑsertim iuvenũ: et ꝙ sibi sufficeret damnatio ꝓditioꝝ ꝓpria. specialiꝫ in pctis gravioribus et abhominandis immo nec nominandis palam: ne pias aures polluant. Occurrebat diligẽter prouidendo viis omnibus comminatione penarũ et obligatione. ne cõfessus transiret in deteriorem speciem ex societate seu cõmunicatione puersa. Et explicabat qñ ꝙ particularius sicut clam et secrete fieri ꝑt duz videbat oportunũ. malebat eñ confessum suũ dimittẽ et tolerare in sua libertate quo ad pctã aliꝙ minꝰ grauia q̃z ita eundẽ vigere ab oi ꝓte vt ad deteriora laberet. qñ ãt et qliꝫ illud fiendũ est: magis docebit ꝟtus et ars et vnctio sancti spũs et circũstantiaꝝ oim ꝓticularium consideratio q̃z scriptis aut verbis edoceri ꝑt Postremo dabat ꝓsiliũ idez magister vt ꝓfitentes nõ refugerent ß ꝓ dono matrimo reputarent hrẽ peritos cõfessores moꝛibꝰ et scientia et lõgo experimento ꝓbatos. qui quererent nõ questuz ꝓpriuz ß sincero corde salutem aiaꝝ Et iteruz ꝑ ꝓgruis remediis ꝓtra singula vicia: laudauit plurimũ sũmã sz de vicijs et ꝟtutibꝰ Laudabat deniq; ꝓ bonis affectibꝰ generãdis libenter ꝓuersari cũ viris bonis et devotis qꝝ vox dina ẽ. Cũ sancto sanctus eris· Eorum itaq; colloquia sũt ignita vehementer et stimulantia ad ꝟtutem. Sz et sctõrũ patruz vite et exempla frequenter et attente lecta vehemenꝫ ꝓficiunt ad infundendũ cordibus nris divini amoris affectum vt deũ in oñibus et sup oia diligentes: ꝓmissiones suas

que oñe desiderium superāt sequamur. Amen. ¶ Finis.

Deterea ille circūstanti e que habentur p hūc versum inquirende sūt in cō fessione a cōfessore. Quis q̄d vbi quibus auxilijs cur quō quando. Per quis intelligit an sit iuuenis vel senex. clericus aut layc9. solutus aut ligatus. Per quid an sit res sacra vel nō. Per vbi an sit in loco sacro publico vel priuato. Per quib9 auxilijs an cū pugno baculo aut gladio Per cur q̄ intentione an rōe vindicte inferende vel iniurie repellende. Per quō an p̄cusserit aliquem fortit vel remisse Per qñ intelligit an in quadragesima aut in alio tpe sācto Vel aliter. Temp9 Loc9. Met9. Numer9 Mora Scientintia Etas. Vel aliter sic. Aggrauat Ordo Locus peccata Sciencia Temp9. Etas Condicio Numerus Mora Copia Culpa. Et mod9 inculpa Status altus Lucta pusilla. Quilibet obseruat animme medicamia dando.

¶ Incipit epistola bti Hieronimi ad Paulinū presbiterū

OBsecro te Pauline: charissime vt multitudines hoim et salutacões et cōuiuia veluti q̄sdam cathenas fugias voluptatū. Sit tibi vilis vesptinus cib9. olera et legumina interdū q̄q̄ piscic'os p̄ summis delicijs cōputa. Nāq̄ qui rp̄m desiderat. et illo pane vescit nō querat magnope q̄ de p̄ciosis cibis stercus cōficiatur Nū q̄z vino redoleas. vinolē tos sacerdotes ⁊ apostol9 cōdemnat et vetus lex p̄hibet Qui altari seruiūt vinū et siceram nō bibant. quicq̄d inebriat et statū mentis euertit: fuge similitet vt vinū Tantū tibi pondus ieiuniorū impone q̄ztū ferre potes Sint tibi ieiunia' casta simplicia: moderata ⁊ nō superstitiosa. Quid p̄ dest oleo vesci ⁊ molestias q̄sdam pretiositatesq̄ ciborum quererere: q: igitur frater interrogas p̄ quaz viam incedere debeas reuelata facie tecū loquar. Si enim cupis esse (vt dicis) monachus id ē solus q̄d facis in vrbib9 que vtiq̄ nō sūt soloz habitacula sed mltorū Semp in manu tua

sacra sit lectio: et multo tempore disce qđ doceas: et flexo corpe mens erigenda ē ad deum Crebre tibi sint vigilie et ventre vacuo sepe dormiendum. Secularium et maxime potentū cōsortiū denita. Habeto simplicitatem columbe ne cuiqz machineris malum et serpentis astuciā ne aliorū insidijs supplāteris: Nō multum distat a vicio vel decipe posse vel decipi. Templū dei aia credentis est illā exorna illam vestit: illi fer donaria: in illā xp̄m suscipe. Nescio enim quō plꝰ placet mūdo q̄ xp̄o displicet. Volo igitur vt sine intermissione oōni vacesset vigil sit tibi sensus ne cogitacōibꝰ vagis pateas. Corpus pariterqz animꝰ tēdatur ad dn̄m Jram vince pacientia: Ama scientiaz scripturarum et carnis vicia non amabis. Nec vatz mens tua varijs perturbacōibꝰ que si animo tuo insiderint: dn̄abuntur tui et te deducēt ad delictum marimum. Fac semp aliquid operis vt te dyabolꝰ semp inueniat occupatum. Manꝰ tuenl'o tpe diuinis libris vacue sint. Adolescentiā tuaz nulla' sordes ꝛmaculēt vt ad altaē xp̄i q̄i de thalamo vgo ꝓcedas. Et habeas foris bonum testimoniū. Non credas laudatoribꝰ tuis imo derisoribꝰ aurē nō libenter accomodas Naturali ducimur malo si adulatoribꝰ libent fauemus: et q̄zuis nō respōdeamꝰ nos indignos: calidꝰ tū rubor ora pfundit: attū ad laudē suam aia intrinsecꝰ letat Caue igit ne aut liguaz. aut aures purientes habeas: neō inuito auditori libenter offert: discat detractor dū te videt nō libent audiē: nō facile detrahere. Officij tui ē visitare languētes ac liberos eoz: et nobilium virorū custodire secreta Officij tui sit nō solū oc'los castos habere ß et liguā ßuare et cor mūdum tenē vt possis dn̄m videre. Sermo pscriptiteri scripturarū lectione sit conditus: Nūq̄z petentes raro accipiamꝰ rogati. Beatiꝰ est magis daē q̄z accipe Omni petenti te tribue. Nūq̄z de mulierū formis disputes. ne q̄ qđ agat in domo alia. femine que nomen tuū noue-

rint vultum nescient. hospiciolum mulierum pedes tui aut raro aut nūq̄z tangant. Omnes puellas et v̄gines xp̄i aut equaliter ignora aut eq̄liter dilige: tuciꝰ vero est ignorare q̄z diligere. ne sub eodez tecto maneas solꝰ cū sola: secrete et absq̄z arbitro vl̄ teste nō sedeas Si ꝓpt officiū clericatꝰ aut v̄go aut vidua visitatur nūq̄z solus introeas: talesq̄z habeto socios quoruz contubernio nō infameris ne in p̄terita castitate confidas, Nec Salomone potes ee sapientior Nec Somsone fortior: Memento semp q̄ para diſi colonū mulier eiecit. Crebra munuscula et oratoria et fasciolas et vestes oī applicatas et oblatos ac degustatos cibos: blādasq̄z et dulces literas sanctus amor nō habet. Mel meum Lumē meuz Amor meus. Meumq̄ desideriuz sanctꝰ amor nō habz Michi crede non p̄t toto cor de cū deo habitare qui familiaritatibꝰ femineꝝ copulat.

¶ Explicat Epistola bti Hieronimi ad paulinū p̄sbiterū

¶ Incipit ſmo beati Augustini sup orationē Dn̄icam

Quoniaz dño gubernante iā estis in via regia constituti et p pe est dies quo ad celestis regis veluti consistorium veniatis. moneo vos charissimi: vt p̄cem legitimā patri z deo offerendam ante discat. Nā quia fastidiosa mens hominum: et ignara celestium: nec inuenire poterat. quēadmodum deum digne precaretur Ip̄e vero dominus et magister noster ostendit et docuit p se quidez sanctos Apostolos. per illos autem nos: quomodo debeamus orare. Sic inquiens orabitis.

¶ Pater noster qui es in celis. sanctificetur nomen tuuz: Aduenīat regnum tuum. Fiat voluntas tua sicut in celo et in terra Panem nostrū z⁹ O vere celestis oratio: que tota est oratio. Nam singula verba si put sunt latius tractare voluerimꝰ: dies anteq̄z sermo deficiet: attamē vt breuiter percurramus dicimus.

¶ Pater noster q̄ es in celis. Sic incipiēdo bonitatē dei et

gracia ꝓtestamur Nam qñ nos terrestres et miseri imbecilles et inutiles seruiꝰ audere mus vultum leuantes. dicere pater noster. nisi ipe p suum nobis vnigenitū hanc fiduciam prestitisset sicut scriptuz est. Quotquot eum receperūt dedit eis potestatez filios dei fieri hijs qui credūt in nomie eiꝰ Accepta igit potestate vocamus deum patrem. qꝛ p fidem spīs adoptionis accepimus. vt nos factos dei filios gratulemur. Deinde dicimꝰ. ¶ Sanctificetur nomē tuum Hoc actio grārū est Veluti si dicatur. Sanctum sit et bene dictum nomen tuum. Decet enim grās agere. q grāz meruerūt. ¶ Adueniat regnū tuum. Nō vtiqz vt incipiat ille regnare cuius regnum est regnum oim seculoꝝ. ſ hoc optamus: vt finem faciat nrīs malis: et veniēs de celo nos assumat in regnum. Hoc enī dicto ammonemur: vbi vitā nrāz et substātiā et regnū speraē debeamꝰ Similit dicimꝰ ¶ Fiat volūtas tua sicut in celo et in terra. Quis enī obstat deoꝛ q minꝰ fiat voluntas eiꝰ vbiqz. Sz hoc oramꝰ vt sicut in celo fit voluntas dei. vbi nullus offendit: ita vtutez nostris animis tribuat vt eiꝰ volūtatem nos qui sumꝰ in terra facere et implere possumus. Vel certe cū dicimus Fiat volūtas tua docemur ad dei semp nō ad nostrā respicere voluntatē. quia in nostra voluntate aliquociens cōtraria sunt. in domini autem volūtate vita ē sp et bonitas. Consequēter iam post celestia: eciam terrestria postulamꝰ ſ tamen necessario Nam dicimus. ¶ Panez nostrum quotidianū da nobis hodie. O sapientia vera et diuina ꝓuidētia docuit et panem soluz petere et hodie nominare: Hoc enim dicto et auiditas cum auaritia tollit et humane vite insinuat incertum scōm illud. Nolite soliciti esse in crastinū. vere enim incōueniens esset eū in mltos annos et tpa vel certe in alium diem necessaria postulare cui forte sub nocte eēt vita finienda. Sic enim et ille auarissimus diues qui destructis horreis et repletꝰ diuerat

ad animā ſuam. Habes multa bona in annos plurimos epulare ꝛc audiuit a domino. Stulte hac nocte repetēt animā tuam que ꝓparaſti cuiꝰ erunt' Cōpetenter ergo oramus panem noſtrum quotidianuꝫ hodie dari nobis ꝙa craſtinus dies quicꝙd pariat ignoramus. Dicimus deinde ¶ Dimitte nobis debita nrā Debita fratꝛis peccata intelligūtur. Nam debitum cōtrahitur: quociens delinquitur. Quod debituꝫ qnqꝫ in gehēna ſolui neceſſe eſt. Et qꝛ humane fragilitati nō deeſt vnde delinquat. deo petimꝰ vt debita noſtra nobis dum ſumus in corꝑe dimittantur ne vſqꝫ ad nouiſſimum quadrantem deſuademus Bene autem adiungitur. Dimitte nobis debita noſtra ſicut et nos dimittimus debitoribꝰ nris. Vides chariſſime qztū nos quotidie diuinus ſermo perſtringat. Dimitte ergo vt dimittaꝫ tibi. Habes aliquez debitorem qui inte peccauit: qui forte iniuriaꝫ tibi fecit dimitte illi roganti: indulge poſcenti: ꝓce penitēti: ne dū denegas pietatē fratri tibi claudas indulgentiā patris Jaz vero vtiliſſiō fine oꝛō ſacra cōpletur oꝛando contra tentationem et maluz Dicimꝰ enī ¶ Ne inducas nos in tentacōnem ſ̄ libera nos a malo. Inducit deus in tentationē hominem cum tentari ꝑmittit. Tentat autem non quaſi mentium neſcius humanaꝫ ſ̄ ſuos vt fideles faciat in ſeculo manifeſtos ſicut ſcriptū eſt. Vaſa figuli ꝓbat fornax homines autem iuſtos tentacō tribulacōis. Sic Abꝛahā i filio tentauit et hōꝛauit Sic Job dando in tentaciones varias ꝓbauit. Sic ſanctos Apoſtolos. Sic beatiſſimos martires ꝓ ignem quoꝙ et gladios coꝛonauit. Et ꝙ appꝛaret a deo tentatiōes huiuſ modi ꝓuenire et dyabolum nichil ſine ꝑmiſſione valere. Ergo ſolus deus adoꝛandus eſt qui poteſt educere de tentatione. Educit vero cum liberat a malo. A malo autem liberat qñ ſupꝛa id qđ poſſumus nō nos ꝑmittit tentari Habetis fratres oſtenſum et quē debeaꝫ oꝛaē. et cui grās

agere. et cuius cupere regnuz vel expectare voluntatē. Deinde cōtra tentationes et malum cuius sit auxilium pſtolandum. Ecce in paucis omnia et in breuitate completa. Quia ergo non difficile diſcitur ymmo facile retinet. Oēs horto: taz viros qz feminas diſcite retinere vt cum fuerit graciam domini quā cupitis conſecuti inter oēs ſanctos in hanc pcem ore conſono pferre poſſitis: et corde mūdo diligere: vt christꝰ ſedens ad dexteraz patris: in ore veſtro ſua verba videns: et in corde veſtro ſua pcepta: et hic vos cuſtodiat et i futuro dignos efficiat: ipi gloria in ſecula ſeculorum. Amen.

¶ Explicit Sermo bti Auguſtini ſup Orationē dnicā.

¶ Incipit Expoſicio bti Auguſtini epi ſup Symbolum.

Oſo vos fratres vt nobis reſerantibus expoſicionez ſimboli attentius audiatis: quia b trina virtus ſymboli eſt ſacramenti doctrina. illuminatio anime. plenitudo credendi. ¶ In eo ſi quid docetur: aut dicitur: et vnitas eſt trinitatis diſtincta et trinitas perſonis et opulentia creatoris et redemtio paſſiōis. Hic nexus infidelitatis abſoluit Hic vite ianua panditur Hic gloria confeſſionis oſtendit. ¶ Symbolū dilectiſſimi fratres breue ē verbis ꝑ magnuz eſt ſacramentis. parum oſtēdens in minutiōne latitudinis. ſed totum continens cōpendio breuitatis. Exiguis vt memoriam non obruat ꝑ diffuſis intelligentiam ſupcedat. confirmās omnes perfectiones credendi: Deſideria confitendi Fiducia reſurgēdi Digne ergo et attētioēs 7 frequentiores. et pro racōe temporis ipius puriores ad audiendum Symbolum conueniſtis. Quicquid enim prefiguratum eſt in Patriarchis Quicquid denunctiatum eſt in ſacris ſcripturis. Quicqd predicatum eſt in Prophetis vel de deo ingenito vel er deo in deum nato vel de ſpiritu ſancto: qzuis latenter oſtēſuz ſit: vl de ſuſcipiēdi hominis ſacramento: vel de morte

domini nostri hiesu christi ⁊ resurrectionis misterio hoc totum breuiter iuxta oraculū prophetic̄um symbolum hoc verbis breuissimū in se continet confitendo tenendo. Ergo fratres charissimi consolatione fidei: et gracia pfessionis misterio memorie commendatio iam ad ipius symboli perfectionis sacramentum tertiumq; veniamus qđ in hunc modum incipit.

¶ Credo in deum patrē omnipotentem creatorez celi. ⁊c̄

¶ Nosce debemus et nouimus fratres charissimi q; ad veram nemo potest recte beatitudinem peruenire nisi p fidem. Beatus autem nemo potest esse nisi credēdo bene vixerit. Bene viuendo fidem rectam custodierit. quoniam qui credit. merito inuocat et querit. In corde deꝰ respicit fidem. vbi nō possunt homines se excusare qui ore simulant veritatis pfessionem et corde retentāt impietatis errorem Sicut enim nichil pficit fides que ore retinetur et corde non creditur. ita nichil pfutura est fides que corde tenetur si ore non profertur. Vnde dicit Apostolus. Corde credere ad iusticiaz. ore autem eandem fidem confessione ad salutem pferre. Nam fides sine operibus ociosa et mortua est. tamē sine fide nemo potest placere deo. Ideo autem credamus In deum patrē omnipotentē que sunt visibilium et inuisibiliū Ipe est deus pater: ipe est verꝰ deus. Quoniaz verum cum dicimus agnoscamus eum naturaliter filium deum genuisse In quo autem deus deuz equalez sibi: sine initio p oia genuit: nō minorem: neq; in vllo dissimilez Proinde desiderantissimi credentes in deum patrez oīpotentez omnium creatorem. Credamus

¶ Et in hiesum xp̄m filiū eiꝰ vnicum dn̄m nostrum. Ipe est enim vnigenitꝰ deꝰ non diuina potencia creatus sed solꝰ de patris substantia natus: cui vna eternitas: vna diuinitas: vna et coequalis per omnia virtus et potestas: p ipsum nos deus pater mirabiliter creauit. p ip̄m nos de morte misericorditer libēauit

¶ Qui cōceptꝰ ē de ſpūſctō
Natus ex maria vgine Qui
de deo patre natꝰ eſt deꝰ an
te omnia tpa. ipe in tempore
ex maria vgine natꝰ eſt ho-
mo vt idem vnꝰ deus verus
eſſet ⁊ homo Qui cū in natu
ra dei deꝰ eſſet equalis p oia
patri: idem hō fieri voluit: vt
nos facēt filios dei. vt qđ ipe
erat p naturā: cēmꝰ p grām
¶ Paſſꝰ ſub pontio pylato.
crucifixus: mortuꝰ et ſepultꝰ
Ecce q̄zta p nobis vnigenitꝰ
deus pertulit. cui parum fuit
vt p ſalute nrā naſcerek niſi
inſup pateretur in cruce. Au-
dite fratres q̄s p quibus tan
ta ſuſtinuit. Xp̄us vnicus dei
filius ſcōm carnis veritatem
quā ſumſit a nobis crucifixꝰ
ab iniq̄s et impijs iudeis: ipe
mortuꝰ ē p peris noſtris. vt
nos ad vitā reuocaēt eternā.
Jpe oīnipotēs creator nr̄ ipe
dignatꝰ ē fieri redemtor nr̄
q̄ nō in auro: nō in argento
hominis creaturā: qui oīnia
creauit ex nichilo: ß ꝓprio ſā
guine ſuo redemit: et p nob
crucis tormenta pacient ſuſti
mit. Jpe nos ab eterna dā-
nattione ⁊ morte redemit ipe
pro nobis mortuus eſt et ſe-
pultus. ¶ Deſcendit ad infer
num. vt nos miſericordia ſu
a eleuaret in celum. Vere mi
ſericors et beatus. qui miſeri
corditer viſitauit locum miſe
rie noſtre vt nos pducēt ad
locū beatitudinis ſue Deinō.
¶ Tercia die reſurrexit a mor
tuis. Jpe pro nobis pertulit
mortem: vt noſtrā nobis red
deret immortalitatem et vi-
tam. xp̄s mortuꝰ ē ſcōm car-
nem: vt nos carnalit p ipo
mori vel cōcupiſcentijs mun
di non timeremꝰ. Reſurrexit
xp̄s a mortuis vt nos reſurre
ctiōez ē̄tiſſime credēmꝰ ¶ As
cendit in celū ſedet ad dexte-
ram dei patris omnipotēt
vt nos crederemus ſi eum ex
toto corde ſequimur bona o
peratione. q̄ ipe pceſſit nos
eum ſequemur anima et car
ne. Quia q̄ aſcendit redemp-
tor: illuc aſcenderet redemta
familia. ſi non deeſt ſequēdi
illuc chriſtiani cordis affectꝰ
Xp̄us nos ſua morte reuoca
uit ad celeſtez patriā. Et nos
econtra remanendo in pecca
tis. amamus potius terrene
peregrinationis exiliū. Xp̄us

nos ꝓprio sāguine ad eḗnas diuitias ꝓpauit: nos ecōtra i eterna indigentia volumꝰ remanere: Christꝰ sicut ascendit in celum: ita inde venturus est iudicaḕ viuos et mortuos. Qui venerat cū mānsuetudine: veniet cū magno terrore Quē iudicij sui aduentū diligunt iusti vt accipiant regnū Timēt iniusti ne in ignē mittantur eternū. Qua ꝓpt dilectissimi prius q̄z illud iudicium veniat vnusquisq; nostrum ꝓponat causam suaz et corrigat vitā suā vt nō cuz impijs ad penā ꝑ cū iustis ꝓueniat ad coronā. Credentes itaq; in deū patrē: et filiū eiꝰ vnicū dñm nrm̄ hiesuz xp̄m Credamꝰ. ¶ Et in sp̄m sc̄m q̄ ē verꝰ deꝰ sicut pater et filius. q: ipe est vnus patris et filij sp̄ūssanctus. Pater ergo et filius et sp̄ūsc̄tūs. sancta trinitas naturaliṫ vnꝰ verꝰ et bonus est deꝰ. Hec est vna fides. hec ē vera fides ꝑ quaz iustificamur: ꝑ quā ab omni pctō mundamur. Credamꝰ ergo ꝛ ¶ Sanctā ecclesiā katholicā sine q̄ et extra quā nemo saluatur. In qua omnis qui crediderit et baptisatus fuerit oim pctō; suorū remissionē ꝓsequetur. et vitaz eternam quā in semetipo nobis demōstrauit xp̄us. vt de illa nos nullatenꝰ dubitamꝰ saluari. Qua ꝓpter dilectissimi bñ viuamꝰ vt nō ad penam ꝑ ad eternā vitā resurgamꝰ. Per xp̄m dñm ac redemtorē nrm̄ viuentem ꝛ regnantem per oīa secula secl'oꝝ.

¶ Alia exposicō sup simbolū

Oportet attendē fratres charissimi q̄zta dei pietas sit erga humanū genus. Oīnipotens deꝰ creator ꝛ cōditor angelo; et hoim oīs creatuē visibilis et inuisibilis patrē se voluit vocari ab homine et ꝑ filijs habere quos fecit ex limo terre. Si ergo credis deo: demonez relinque. si deū sequi volueris q̄cq̄d deo non placet deuitare procura. Gaude et exulta q: vnū eum dēq; deū habes et patrē. ip̄m cole. ip̄m dilige. ip̄ius fac voluntatem. Nichil de ydoloꝝ cultu vel supsticōnibꝰ paganoꝝ cogites. q: deꝰ ē oīnipotens qui oīa que tibi ꝓmittit potens ē reddere ¶ Et in hie

sum xp̃m filium eius vnicuz dn̄m nostrum. Nisi enim eū dem dei filium. cundēq xp̃m filium hominis tota mente abſq vlla heſitacōe credideris atq cōfitearis nec patrez tibi pderit confiteri. Crede ergo filium dei vnigenituz ab ingenito deo patre vitam a vita: verum deum de deo vero coeternum et coeſſentialez coomnipotentem et coequalem. per omnia patri. et ad eterna cum eo ꝛ cum omnib9 ſctis ei9 gaudia mereberis p uenire. ¶ Qui cōceptus eſt de ſpiritu ſancto. Natus ex maria virgine. Cum ſpiritū ſanctum miniſtratorē tante natiuitatis audieris. nullaten9 dubites v̄ginem potuiſſe cōcipere. Cur non credis euz in vtero ĩcorupte virginis potuiſſe hominez figurare. quez credere debes hominez feciſſe de limo ꝛre. Nec mariā dubites v̄ginē manſiſſe poſt ptū quia qualiter hoc factum ſit humanꝰ ſmo neq hūanus ſenſus poteſt cōphendere. q̄ modo deus pater voluit filium ſuū coequalem ſibi p oia in nulloq diſſimilem humanam p hoibus ſuſcipere carnem vt oñibus ſibi credentibus eiuſq obſequētibus volūtati eternā vitaz largiretur et gloriā. vt hoiem ad ymaginem dei factū: et p inuidiā deceptum dyabolī: atq a regno expulſū et nop vnicū filiū ſuū carnē aſſumendo. p hūanaz naturam ſuſtinendo: eriueret a dyabolo: et regno reſtituēt eterno. ¶ Qui paſſus eſt sub pontio pylato crucifix9 mortuus et ſepultus. Qui ppter te humane carnis accepit corruptionem ipe p tua redēcione et ſalute in hū:nitate quā accepit crucis ptulit paſſionē q: paſſio illius nrā eſt vita: mors illi9 eſt liberacō noſtra ¶ Tercia die reſurrexit a mortuis. Si te triduana dn̄i ſepultura conturbet: reſurretio gl'oſa ꝓfirmet: Quicq̄d enim infirmitatꝭ audis in xp̃o hoc nrē neceſſitatis: nr̄ē redemtionis ē cauſa. quicq̄d gl'e: ei9 eſt ppie poteſtatꝭ. Qui iō mortuꝰ ē vt nos reuiuiſceret: ideo reſurrexit vt nos ad vitā reſuſcitaret eternā. ¶ Aſcendit ad celos. ſedet ad dexterā dei patris oipotētꝭ. Si tibi magnū

et ꝑcioſus videl ꝙ ꝓ te filius dei pependit in cruce. illudq; ſublime. qđ aſcendit in celū il lud te mlto magiſ ſtupē opoꝛtet ꝙ ꝓ te mortuꝰ ē et ſepultus. qꝛ ad hoc deſcēdit vt ea q̄ hūane diſplicēt infirmitati ꝓ tua ſalute ſufferret ⁊ te ad eln̄ā et celeſtē glꝛiaz ſecū ꝓduceret. ¶ Inde venturꝰ ē iudicare viuos et mortuos. Ipē q̄ ab iniq̄s et impijs iudicatꝰ eſt ad mortem. ipē oīes gentes et iuſtos iudicaturꝰ ē ad gloꝛiaz. omneſq; impios ad penam detruſurus. ¶ Et in ſpm̄ ſcm̄. Sicut credidiſti i deum patrē omnipotentem et filiū eiꝰ vnigenitū. pari fide et veneratione crede ſpiritum ſcm̄ vnū deū eſſe. patri filioq; coequalem in oībꝰ in nulloq; diſſimilē. ¶ Sanctam eccleſiā catholicā. ſcīoꝝ ꝯmunionē: remiſſiōez pctōrū In q̄ oīnis q̄ renatꝰ fuerit ex aqua et ſpūſancto eternam oīm ꝓcipiet indulgentiā pctōrū. Extra quā oēs iniq̄ et impij ad ſupplicia deputātur eterna. ¶ Carnis reſurrectiōez et vitam eln̄az. Quod in xp̄i gl̄oſa reſurrectiōe audiſti cōpletū. hoc in te oīno in futuro iudicio crede eſſe ꝓplendū Et carnis tue reſurrectio te reparet ineternum. Niſi enim crediderīs reparādum te eſſe poſt mortem ad p̄mium vite eterne puenire nō poteris Si autem crediderīs. eternis gaudijs inſeraris. Per chriſtum dominum noſtrum viuentem et regnantem cū patre et ſpūſancto nūc et ſemp et in omnes eternitates ſeculoꝝ ſeculi. Amen.

¶ Explicit expoſicio ſuper Symbolum.

¶ Regule ad cognoſcēdum differentiā inter pctm̄ mortale et veniale Henrici de haſſia doctoꝛis famoſiſſimi.

AD cognoſcendū diferētiam inter pctm̄ mortale ⁊ veniale ponuntur regule ſequētes. ¶ Prima q̄ amoꝛ et affectio ad creaturā tā ad ſe q̄z ad aliaz tm̄ creſcit vel eſt tam magnus ꝙ in eo conſtituitur vltimus finis id eſt ꝙ aliqs nec habitu nec actu ordinat illam creaturā nec eiꝰ delectacōz aut eciā ſeipm̄ in deū ꝑ vellet cū tāta creatꝝ

contentari ꝙ nō curare deum offendere. nec p̄cepta eiꝰ trās gredi ꝓpt illaz creaturā: ibi ē aliqualis ꝓtemtꝰ dei: litz nō formalis. vel cū alias tm̄ est fruitio creature et p̄ponit creatura deo. vel cū aliq̄s vellet cū creatura hic semp manere nō curando de beatitudine ꝙ hoc est mortale. Qñ āt aliq̄s plus diligit creaturā q̄z debēt ꝫ tñ ꝓpter hoc nollet deū offendere aut eius amicitiā perdere nec transgredi eius p̄ceptū nec ꝓpt eā deū deserere nec eo carere tūc nō oportet ꝙ sit mortale. ¶ Scōa regula est ꝙ cōcordat satis cum prima qñ aliq̄d ꝓmittit notabilit ꝓtra dilectionē dei vel ꝓximi tunc ē mortale. qñ nō. tūc ē veniale. qñ aūt aliquid est cōtra dilectionem dei p̄t ex hoc attendi ꝙ repugnat charitati et amicitie quaz ad deū debemꝰ habē sup oia. Qñ vero sit cōtra dilectionē ꝓximi p̄t attēdi penes illa p̄cepta legis nature sīz q̄d tibi nō vis fieri alteri ne feceris Et q̄d tibi racōnabilit ab alijs vis fieri et ex debito alteri idē facies. Et p̄t eciā attendi penes scandaluz actiuū q̄d ego infero ꝓximo meo p malū exemplū. Sz in quāto aliq̄d oportet esse ꝓtra dilectionē ꝓximi vel q̄ztū sit illud scandaluz ad hoc ꝙ sit petm̄ mortale nō est p̄cise determinatū qm̄ modico facto cōtra ꝓximū nō est mortale aut in quo eū scandalisante vnde quilibz attendat penes seipm: q̄d sibi velit fieri aut nollet: ꝙ p q̄d sctm̄ ꝫuaret int se et ꝓximū amicitia vel nō: et sc̄m hoc aliq̄d iuditz mortale vel veniale. ¶ Tertia regula est qñ aliq̄d ꝓmittit cōtra p̄ceptū dei vel ecclesie: vel legis natē aut superioris q̄ precepta si sunt de necessitate salutis vel cōtra votū publicum vel priuatū vel cōtra iuramentum est mortale. quādo citra tūc nō oportet ꝙ sit mortale. ¶ Quarta regula qñ sit aliq̄d ꝓtra ꝓscientiam formidantē ꝓbabiliter et dubitatiue an aliq̄d sit mortale tūc sp̄ est mortale. qñ aūt nō sit ꝓtra ꝓscientiā adhuc p̄t eē mortale si ꝓsciencia nō sit sufficienter instructa. ¶ Quinta regula est de actibꝰ immanentibus seu intꝰ manētibꝰ

q̄ q̄ñcumq; est sola cogitacō de aliq̄ quātūcumq; turpi vl̄ malo absq; cōplacētia seu delectacōe seu assensu tūc nūq; est mortale: ꝫ vel veniale vel nō pctm̄. Qñ vero est ꝓsensꝰ in actū q̄ esset pctm̄ mortale semp ē pctm̄ mortale qr̄ deꝰ acceptat volūtatem ꝑ facto. Qñ aūt cū cogitacōe est ꝓplacentia et delectacō morosa in aliq̄ turpi specialit̄ in actibꝰ libidinosis nō est pctm̄ mortale sc̄dm Augustinuz. ita tm̄ q̄ nō sit ꝓsensus ī actū. sc̄dm hoc ergo iudicādū ē de pctis interioribꝰ Ad qd̄ ecia dubitatio supra habita de sensualitate et rōe et de pctis p̄uenientibus et sequentibꝰ deliberationez deseruit. Applicando ergo istas quinq; regulas ad septē vicia capitalia que non sunt sp mortalia ꝫ sūt male radices in homine ex quibꝰ q̄ñq; oriūtur peccata mortalia: quandoq; venialia.

¶ Dicendū est p̄mo de gula q̄ ipa ē pctm̄ mortale p primā regl'az qñ voracitati et ebrietati insistitur vt fini vltimo vt tota spes dilectionis in ipa ponatur. Item gula ē pctm̄ mortale p terciā regulā quātulacūq; necessaria ad salutē negligūtur vt sunt ieiunia ecclesie: vl' ecia qñ missaz in diebꝰ dñicis et p̄cipue in festiuitatibꝰ sine legitimo impedimēto negligimꝰ Item qñ ex crapula scienk natura rōis aggrauak sic q̄ iudiciū rationis subuertit̄ et hō nescit q̄d agat ꝛ hoc est mortale penes sc̄az regulā qr̄ dilectio suiꝫpius cadit sub p̄cepto sicut dilectio primi. Et ita grauaē se ipm et reddē se q̄ bestiā ē cōtra dilectionē charitatiuā nisi forte ignorātia fortitudinis vini excusaret. Et similit̄ qñ quis sic studiose aliqñ inebriarek vl' cibo vel potu vt notabiliter aliū scandalisaret Itē posset eē gula mortale p q̄rtā regulā qñ ꝓscientia alicui ꝓbabiliter dictaret q̄ ꝓmedere vel bibere vltra talē mēsuraz eēt destructio nature vl' solueret ieiuniū tali die. et ꝓmedē tales cibos eēt ꝓtra p̄ceptum vel in scandalū primi notabile Qñ āt circa hec que dicta sunt nō fit excessꝰ in gula tūc nō est nisi pctm̄ veniale puto ꝓmedendo aliq̄ licita et ex

delectacõe vltra neceſſitatem l̃ p̃cioſos cibos nimis exq̃rẽ et huiuſmõi et hoc ẽ grauius petm̃ ſi ſequẽtur blaſphemie et alia dicta et fcta inordiata

Vpbia ẽ petm̃ mortale penes ſcõam regulã qñ quis ſe nititur obedientie et ſubiectioni diuine ſubtrahere: ſic q̃ totã vitaz et actus ſuos ad humanã laudem et gloriam mũdanã ordinat et in hñs finez vltimũ ꝓſtituit. Similiť eſt mortale penes ſecũdã regulã cũ quis primos ꝓ ſua ſupbia pficienda granat ſicut faciunt nobiles pro faſtu ſuo pauperes exco riantes. et viri ꝓ ornatu mulierũ primos damnificantes. Eſt eciã mortale penes ſcõaz regulã cũ qs p ſupbiã ñ curat ſcã daliſaẽ alios ſic̃ mlieres ſe nimiũ ornãtes et occaſiões tentacõnũ dãtes et lapſus mentis. Item eſt mortale p terciã regulam cum quis ꝓpť ſupbiam tranſgreditur p̃cepta dei vel nature q̃ racio dictat puta q̃ vilior ꝑſona ſit magis ornata q̃z dignior. Item eſt mortale per terciam regulam quando quis p ſupbiaz non curat tranſgredi p̃cepta eccleſie ſicut milites exercẽtes torneamenta. qñe tñ p eccleſiam ſunt prohibita. Qñ vero quis laudẽ humanã appetit nõ modis p̃dictis tũc eſt peccatum veniale.

Varicia eſt petm̃ mortale penes ſcõaz regulam de dilectiõe ꝓximi Cum quis appetit habere temporalia tm̃ q̃ nõ curat an iuſte l̃ mendacijs vel fraudibus in vendendo vel emendo vl̃ in bello iniuſte cõquirendo vel i ludis qñ illa fiũt ex auaricia et nõ ex ſolacio in aliquali notabili q̃ztitate vl̃ alias: qñ iniuſto damno alteri9 bona ꝙquirũtur vel eciã detineãť. ſicut mercedes laboratorũ vl̃ decime eccleſie. vel bona inuẽta atq̃z rapta vel furta p ſe l̃ p alios: Iſti enim taliter ꝙq̃rendo vel detinendo dñ poſſint reſtituere peccant mortaliter. Eſt eciã auaritia peccatũ mortale per primam regulaz quando tam auide appetuntur q̃ tota ſpes et finis in eis ponitur. Item eſt mortale p terciam regulam. quando ꝓ eis acquirẽdis illa negligun

tur que sunt necessaria ad salutem vel p̄cepta ecclesie. Jt̄ quando vsura p̄mittitur vel illicitus cōtractus vel simonia. Jtem est mortale p quartam regulam quando dubitatur de p̄tractu et tñ fit. Q̄n aliquis appetit diuitias plꝰ q̄z deberet ⁊ solicitatur p eis et laborat ꝑ tamen nollet iniusta bona habere nec deum ꝓpter illa offendere nec finez nec felicitatez in eis ponē tūc est veniale.

¶ Ira quādo p̄cedit vsqz ad odiuz primi q̄ aliqnis vellet notabiliter dāna primo fieri p se vel p alios in rebus in corpe vel hōre tūc semp est pctm̄ mortale: p scōaz et eciā p ꝯciā regl'az Q̄n aūt fit quedam subita ꝓuocatio qui indeliberate optat alicui malum ꝑ tñ nollet deliberate sibi maluz fieri. Vel si fit aliqua displicentia in p̄te sensitiua l' mala affectio quā nō potest faciliter dimittere: nec tamen consensit p liberā voluntatem tunc est peccatū veniale. Vnde patet q̄ peccare hominem ex ira et intentione deliberata sibi malū optare vel in sui cōfusionez aliquid notabile dicere, vel turpiter vituperare; vel infamare: vel dampnificare hoc semp est pctm̄ mortale p scōam regulā. si vbo vel modico motu aut facto alium leserit nō oportz q̄ sit mortle; sicut nec furtum q̄ aliquis recipit a literi vnum granum vel duo ex aceruo tritici. Quando autez quis irascitur cōtra malā vitam vel maliciam alicuius et nō cōtra p̄sonā. tūc nō ē mortale neqz veniale: ymo ex hoc beneficium meretur Vnd̄ patet q̄ nobiles vel alij dissidētes nisi habeant auctoritatez mouendi iustum bellum: nō cacq̄rāt i alios ius inuadendi.

¶ Nuidia id est tristicia de bono primi. q̄n p cedit de bono p̄sonali tunc ē mortale per terciam regulam si fit cum complacentia et deliberatione et fit in ratione. Similiter ex eadem causa et modo si gauderem de malo primi. Si autem contristor de bonis vnius inquantum illud est michi nociuum vel cum ego gaudeo de malo eiꝰ inquantum ē michi ꝓficuz

m tñ

sit q nō ꝑt michi nocere tunc enim nō oportet q sit pctm̄ mortale. Et ex hoc sequit q detrahēs vel denigrās famā alicuius vel cōfingendo falsa vel publicando occulta. dicē do dubia ꝑ certū ex vindicta vel odio vl alias peccat mortaliter nisi in certis casibus vt ad ꝓcauendū malū grande. vel publicādo malū alterius dū ipe nollet desistere et silit inducens aliū ad talē detractionē et hec oia ꝓtrariantur dilectioni ꝓximi que tibi nolles fieri.

De Luxuria

Luxuria ē omis coitus extra thorū matrimonialem sive alter sive ambo sint soluti. Et similiter concupiscētia deliberata cū delectatione morosa vel cōsensu in talem actū. et omis tactus turpis i locis impudicis et oscula ad huiusmodi cōcupiscēti am ordinata et alia que quilibet verecundaret coram ꝑbis hoibus facere. Similit aspectus: colloquia: amplexus et cōtactus. qui fiūt ad ꝓuocādum ad libidinē et fornicacionē sunt mortalia inquātū ad hoc ordinātur. Item Amicitia inter virū et mulierez extra matrimoniū posito q dū vnus alteri vult ꝓplacē in actibus ꝑscriptis mortalibus et sibi in huiusmodi super se det potestatē vel hz animū parati hoc exercendi dū alter vel let: hoc stāte ꝓposito talis ꝑsona nō ē in statu salutis vt ptz ꝑ terciā regulā vt dicitur Mathei quinto. Omis q viderit mulierē ad ꝓcupiscendū eā. iā mechatus ē eam in corde suo. Si ꝓpter videre: multomagis ꝓpter tangē et oscularī et fornicari et stupū. puta dū corrūpitur filia sub potestate patris. q illō ꝑ sōam regulā ē pctm̄ mortale cuz sit contra dilectionē ꝓximi scilicet patris Et silit adulteriū dū qs accedit alterius ꝓiugē et similiter sacrilegiū cū ꝑsona insacris vl religiosa. q hoc ē ꝓtra dilectionē dei. Itē incestus cū ꝓsanguineis cognacōe carnali: vel ecia spūali. q hoc est mortale penes terciā regulam Itē nimius abusus ꝓpue vxoris ꝑt esse mortale penes primā regulā dū finis in tali voluptate constituit. litz minus qz ꝓcedentia. ß sup omia

ego lingua.

deteriꝰ ē p terciā regulā ꝓtra legē naturē pcm̄ ꝫ naturā vl̄ cū sexu indebito l̄ cū alia spē. ꝑter ꝟ sūt motꝰ aliq̄ interiorꝫ et eciā exteriorꝫ ad pcm̄ luxurie ptinētes ꝑ inpfectiꝫ Et i illa spē q̄dā sunt venialia: et q̄dā mortalia pctā: horꝫ tm̄ limitacio ꝫ ē faciliꝫ i scriptꝰ ponibil̄

Accidia ē tristicia ꝛ tediū vl̄ fastidiū de ꝺo. et de bono diuino ac rebꝰ spūalibꝰ. vl̄ tarditas et pigricia ad audiēdū de deo: et ad faciēdū ea que ad deū ptinēt. et si illa tristicia eēt de ꝺi iustitia potētia et sapia qꝺ sic deꝰ oia vidz ꝛ iudicat hoc eēt pcm̄ mortale Silꝫ si tarditas eēt tāta ad bona opa vt hō negligēt ea ad q̄ ex p̄cepto tenet. vl̄ ex tedio spūaliū totaliꝫ desistēt a bñfaciendo et q̄ desperaēt se q̄cqz boni posse facē talis eēt mortal̄ accidia: si citra est venial̄ Silꝫ distractio cogitacōnū et exteriorꝫ occupacōnū infra diuū officiū Est eciā accidia q̄ p̄t eē tāta sꝫ cū totali icuria ꝛ studiosa applicacōe ad alia iptinētia q̄ mortal̄ eēt ei q̄ tenet ad horas canonicas. plies āt ē venialis.

¶ Incipit tractatus breuis et vtilis ꝑ expurgādis viciꝺ et virtutibus acquirendis.

¶ De exercitio cōpunctionis vt quis a deo purgetur.

¶ Capitulum Primum.

Olens purgari a pctis. grāz impetrare. et indulgentiam conseq̄ salutarē. in scriptnris illumiari. et tandē totꝰ xp̄o inardescē. vt sic in eo dn̄s ih̄us resideat: vt i throno refulgeat: vt in cherubin exardeat sicut i seraphin: hoc mō incipiat. Ponat se ad locum quietū et maxime nocte no tpe si p̄t saltē semel infra diē et noctē. alias in die i silētio. ne si pluries fecerit doleat caput. maxime si fuerit senex et debilis. Et recolat duodecim vel decē vl̄ infra de pctis suis ip̄m magis in ꝓscientia pungentibꝰ. leuiꝫ tm̄ et q̄ i cursorie trāseundo: ne dyadolus sibi de eisdez ꝓpter moꝝ delectacōez inferat: vl̄ cogitacōz alienet. Incipiens sic loq̄ sua materna ligua: vel meditari si tedz loq̄ O pie ih̄u tu nosti q̄z misere egi in tali loco: i tali tpe: cum tali ꝑsona. ac tali

occasione: et q̄z abhominabile
petm̄ ibi ꝓmisi: et sic trāseun-
do q̄libz et singula: suspirā
do eiulando lamētādo ⁊ flen
do: si deus dederit et in capi-
te pati potuerit.

¶ De exercitio spei ne despe
ret. ¶ Capitulum Scdm

Amen nō excedat modus in nimia tristicia cordis: ꝓpter dementiaz que multis capite debilib9 posset et solet euenire. ß adiciat magis talia. O bone dñe hiesu liz i illo et i illo petō tm̄ te offenderiz et ita abhoiabilik egerim q̄ merito terra me absorbuissz l' ignis tue vindicte me duorassz tm̄ inetnū nō desperabo ymo sp sperabo q̄ michi miaz facias et remissiōz petō rū q̄ tūc nō vindicasti ß adistā ꝓtricōz quā eciam michi das ßuasti Et scio q̄ maior erit ex hoc gl'a tua q̄ mei misereberis sic̄ mißt9 fuisti Petri ⁊ Zachei q̄ gl'osioēs (sicut et Paul9) surrexere penitētes ita de me te facturū nō dubitabo inetnū. Talia et sil'ia iocalia et socialia intermisceat ad quodlibz petm̄ ꝓpter recreacionē spirituum et viriuz suaz dicendo. Et bone hiesu Marie magdalene penitētia Agnitio et ꝓfidētia latronis Reuocacio petri. Conuersio pauli. David. Chananee et publicani penitētia et ꝓgniti o talis dat michi audaciā veniā petēdi Rogo ergo pie domie da michi ꝓtricōz de peccatis et remissionē. et tui sami

¶ De vberiori clariatatē. occasione spei venie et beneficijs collatis. ¶ Capit. iij.

Etiam bone ihū quō nō eēt michi occasio sperandi q̄ tot et taz gl'osa beneficia michi contulisti.

¶ Primū beneficiū creatiōis ¶ Nūqd eni de nichilo nobilez creaturā me creasti rōnalem sup oēs creaturas ad ymaginē tuā cū aptitudine et hie videdi te p grāz. post hāc ātvitā ꝓtēplādi et videdi te facie ad faciēp gl'az O mi ergo ego miser q̄ te creatorē meuz offendi et q̄tidie offēdo Miserere ergo dñe miserere: alias eni michi misero nō nasci fuisset pl9 q̄z natū sic offendisse creatorē: et ꝓsequenter ꝓ peccatis ꝓdēnari. Fac ergo miaz in oc'is paupis tui et abiecti

¶Scdm beneficiū repacōnis Sz multomagis michi dolē dū ē q Jtra tā piū dñm peccādo supbiui: q se intm hūili auit q: litz eēt rex regū et dñs dñantiū i quē angeli gaudēt ꝓspicē: nichilomiꝰ paup hō effectꝰ vt paup exul et pegrinus dolores huiꝰ mūdi sustinuit. et finaliē turpissīa morte occubuit: vt me et volētes sibi credē de eī na morte liberaret. Jsta ergo beneficia mi dñe creacōis sz et incarnacionis et mortis michi spez dāt de petis meis indulgētiā obtinēdi. Sz valde turbor ex hoc q ista litz ꝓ me fecēris ego tm ꝯuerso offendi te intm q totꝰ mūdꝰ meritoꝝ me pugnaret Bone dñe ꝓsidero ergo q: vere dignꝰ sū q surgant oēs creature et vindicēt i me creatorē suū q ꝓ me hō factus est De passiōe cogita q vir fuit aliqō mēbrū quin ꝓculcatuz fuit et punitū a planta pedis vsq; ad vticē. ¶Terciū bñficium longanimis expectacōis. ¶Eciā dñe ꝓpt hoc sperabo q: diu de me nō vindicasti ꝫ expectasti cōuersionez meam ymo ad ordinē hūc sctm: vel locuz inter bonos l' solitudis viros me vocasti nē. ¶Scdo q multos digniores potentioresq; et ad grāz ꝓpatiores in tenebris sect reliquisti: et me misez lumine tue grē circūdedisti. Tercio q mltos infernꝰ iam deglutiuit vel purgatorium detinet. qui minus peccauerunt q̄z ego. et sic domine peiorez supstitez tenuisti. ¶Alia beneficia specialia et ꝓpria. ¶Et cogitet de alīs beneficīs dei specialibꝰ vt q subdiaconū vel diaconū aut presbiterū eū fecit. et i periclis multis saluauit. et de oñibꝰ tandez confusus dicat. O mi domie beneficia ista tua tot et tanta michi impensa totū me cōfundūt ymo minorē nichilo si possibile esset facerent q dñm tā beneficum contra me ꝓuocaui. O mi nūq̄z possem respondere tibi de beneficīs tuis: eciā si totus resolverer. et multominꝰ ymo nulla tenus pro peccatis emendare nisi tua grā benedicta oia remittat Och bone hieſu quid ergo miser decetero faciaz q: dignꝰ sum: ymo ꝓscietia mea dignuz me pessima morte

indicat: qr michi nō liz interficere me: interfice tu vl angelꝰ tuꝰ. Sz si hoc nō placz bone ihū: ego qztū i me ē offero me latronē pessimū et immū dissimū pctōrem tibi ppetuo seruitur. et cetera silia dicat vel cogitet ꝓut deꝰ dabit. et ꝓsternat se hūiliādo qztū ꝑt qzto hūiliꝰ tāto meliꝰ: et sic tāto citiꝰ ꝛ abūdātiꝰ grāz divine mie ꝓuocabit. Tūc sine dubio ille pēssimꝰ ihūs dabit illi dolorē de pctis suis vl saltem dolorē quia nō dolet: tamē si fecerit istud ꝑ tempꝰ et dñs suam diligētiā et pacientiam ꝓbauerit dabit grāz sine dubio quam optat.

¶ Quid faciendū sit post huiusmodi spem et cōpunctionis stimulū. ¶ Capitu. iiij

ET postea abstineat ab hijs que cōscientia iudicat offensiua dei: Et assuescat in orōibꝰ vel in alijs meditacōibus suis scripturis et opibꝰ manuū suaz sp̄ sustrare dicēdo adiectiua amatoria: vt dnlcissime ihū: charissime deꝰ: misericordissime: sūme. benignissime ꝛc̄ que deꝰ dederit sup̄ sua lingua. et recurrat spāliē habeat ad btissiāz vginē vt ipa ꝓ eo intercedat Et sic cauens a pctis ꝛ vacās deo q̄tidie: magnā optinebit legalitatē in vbis ꝛ factis suis et ꝓuersacōibꝰ: qr sz sp̄ timet offendere deū: qr nisi oia sua in timore dei faciat: dñs statim recedet ab eo et erit pctōr vt priꝰ Stet ergo vt vir viriliter agēs ꝛc̄ Et nō solū oret ꝓ se et sibi familiaribꝰ et specialibꝰ: ꝑ indifferenter ꝓ oibꝰ in vera charitate existentibꝰ qs xp̄s sino sāguine redemit. Et ante oia sit exemplaris: qr hoc dño nrō mlt̄ placet: qr tūc q̄dē ē qi liber i q̄ alij legūt sermonia et sctōs mores. Et sciet q̄ quicūq; p̄dicta exercuerit et nō sprenerit ea (qr puerilia apparent) q̄ spāliē familiaritatem experiet de dño ihū: imo ꝑ dolorē de pctis velut ꝑ osculū pedū: et ꝑ recordacōz bñficioꝝ velut ꝑ oscla manuū attinget ad osculum oris adherendo dō ineffabiliter.

¶ De vberiori ꝓfectu in divino amore et dulcedine spirituali. ¶ Capitulum vi.

POstq̄z autē hec fecerit ꝑ tps tunc sicut fit in

fabricis pōtiꝰ ſuꝑedificat̄ lapidibus reiſciuntur ligna ita poſitis lapidibꝰ preciosis diuini amoris deiſcere debet lignea facta ſcilicet cōtinuam recordacōz et triſticiā de pctis ꝑ raro in ſeptimanā ſemel: l' aliqñ leuiter ne grauetur cerebꝰ ꝑ deliciet̄ q̄i et regracietur dño de beneficijs de die in diem occurrentibꝰ: et laudet deū de q̄libz. Si bona audierit de aliq̄: benedicat deuz in donis ſuis in ſe et i alijs. ſi vero mala: oret vt parcat vel auferat

Vnde btūs Bern̄ in cantic. Suadeo vobis amicis meis reflectere interdū pedē a moleſta' et anxia recordacōe viarū vrāz: ꝛ ire in itinera plani ora ſerenioris meōrie beneficiorū dei: vt q̄ in vobis ꝛfunde minꝰ: ipi⁹ intuitu reſpiret̄. et quidez dolor de pctis ē neceſſarioꝰ ꝑ nō ſit ꝛtinuꝰ: Et poſtea: Ideo iuſtꝰ nō ꝛtinue ꝑ in principio accuſator eſt ſui. Si tñ aliq̄ ſunt q̄ ex charitate (q: offendetūr dñm) plangere pctā cōtinue velint faciant hoc leuit̄ cū quodā ſuſpirio in generali dicēdo. O bone ihū q̄ vnq̄z te offendi ſic tu noſti ꝛ̄ qa ſic q̄libz lime cō fricatio rubiginē auferr ferri: ſic et gemitꝰ aut ſuſpiriū peccatū: ꝑ nō amaritudinaliter nimis: q: in bonis facit hñdus eſt modꝰ. Poſt hoc aūt dñs dabit quādā fiduciā et ſpem indulgentie que ſenſibilit oꝛtimorem excludit. ita q̄ dicet Dñe ego ſencio de dono tuo me tm̄ peccaſſe q̄ dignꝰ ſum eterna gehenna de tua iuſtici a quā et digne oſtenderes in me ꝑ p̄cor dñe vt inveniā g̃ciam in ꝛſpectu tuo. Cōfido enim q̄ michi miſereberis ex hoc q̄ dignū duriſti me iſtaorare et ꝛtritionē et cōfidēciā et ſpez de tua benignitate ꝛce dē bñdicta Et ñ dubito quin mecū iā ſis. q: ꝓpono de tua grā emēdare vitā meā. Mane ergo nūc dñe mecū ꝛ ego tecū et nō ſeparemur in eternū pie domine. Sine te enī ſtare nō potero nec ꝑficere in bono ex quo nichil boni in me nec ꝑ me nec a me ſed omne bonū a te ineternum benedicte Da eciam bone hieſu q̄ tibi viuā et mundo et omnibus pompis eius moriar: tibi vigilem: et oñibꝰ alijs rebꝰ dormiaꝫ

¶Moueatur sensus mei in me. qui michi delectacoz adulteri nam afferunt: Videa te crucifixum: Audiam te ⁊ cetera et sic transcurrat suo modo.

¶Quomodo quis se exercere debz ante celebrationem diuinorum. ¶Capitulum vi.

¶Celebraturus missa quid agere debeat. et orat

Si autem celebraturus fueris psterne mentez tuam ante dnm hiesum tractans mentetenꝰ vel voce talia O mi dne accedā ad mensaz tuam: Vbi vestis mea nuptialis ē: O mi dne careo: Timeo ergo si accessero q̄ tenebras eiciar exteriores: Quid faciam: Quid agam: Si non accessero: ve michi: q̄a fame spūali deficiā. si vero accesse ro indigne ⁊ sine reuerētia debita. q̄d aliud michi restat nisi peccatorum cumulatio. Heri enim et pridie et sepius accessi: sed heu vbi est pigredo mea spiritualis. Famelicus accedo: et inanis recedo. Non emendo vitam meam post sicut ante. Preces fundo p alijs: sed nec ego domine placeo tibi. O mi dne video q̄ erraui et erro. Juua me q̄ amplius custodiam cor meū ne te eiciam. liguam meaz et os meū conuersacionēq̄ meam seruabo. Och mi domine mane mecum: non amplius me deseras: et ego cauebo Et sub isto ꝓposito dne mi volo accedere: ergo michi officiū hoc dedisti. Nā si nō egero: seruus torpens ero. Da ergo domine confessionez et contritionem de peccatis. et emendationez vite. Suscipe sacrificium quod offeraz ante omnia pro peccatis meis: et pro peccatis omnium viuentium et defunctorum: pro vniuersali statu sancte ecclesie: pro religiosis et secularibꝰ amicis ⁊ inimcis ⁊c̄ Fundat preces p oīm defectu in mūdo et nomiet speciales quos forte propter moram in canone nominare non posset. Et oret specialiter q̄ hec iteratio oblationis sit pro peccatis sicut fuit in cruce et cetera put dominus dederit et sibi mente occurrerit. Deinde accedat et sit attritꝰ i facto sic̄ poterit

¶Quomodo post celebrationem homo se habē debeat ¶Capitulum vij.

Post missam vero ite-

rum recurrat ad dominū hie
suz et dicat. Dñe mi nullate-
nus tibi regraciare sufficio de
beneficijs recitādo que occur
runt. Rogo ergo dñe q hoc
sacrificium tibi sit gratuz et
acceptuz quod tibi obtuli ad
hōiez nominis tui et btē ma-
rie vginis: talis vel talis scti
et oim electorū tuorū p salute
vivox et mortuox p talib9
p quibus instituū est ab or
dine et ab ecclesia p pcis no
stris et emēdacōevite in vitā
ēnā. Et da p hec vinis grāz
defunctis requiez: ecclesie pa
cem: et nobis hic ambulātib9
p viatico spem fidez et chari
tatē et finaliter vitā sempiter
nā. Et tūc sit valde cautꝰ in
uersacōe sua vlteriori ne of-
fendat deū quē sp habeat p
suo modulo in vbis et factis
et cogitacōib9. et si cōmiserit
aliq offensiua plus peniteat
qz pri9: ymo ecīā de minimis
et sic pur9 vivat cum dño. et
tūc qtidie vel sepi9 accedē po
terit. Et si forte sint aliq ex q-
bus ex antiq ꝓsuetudine q qt
ex modica ꝓscientia vel facta
ignorātia deliquerit faciliter
vt loqui vel audire et inqui-
rere et pcipere vana facta se-
culi auribꝰ placētia et rumo
res alijs intimare et defacili
increpare: suspicari maluz de
fratri: p modico turbari: leui
ter loqui vnū vbū vel duo si
ne necessitate: et mēte tractare
facta seculi: et de quis rebus
murmurare q̄ que mūda cō
scientia vere sentit denigrare
spm̄: et aliqliter deo displicēt
Talia et silia litz aliqn nō le
dūt nimis i genere pcti sūt ta
men neglectiones tpm: et spe
cialiter occurrūt inter actiones
Talia enī inutilia dyabolus
facit hoiez cōcipere ad hoc vt
pariat et tractet infra horas
deo debitas: Jn hijs inqz re-
stringat se qztū pt auferēdo
occasiones et vitādo ꝓsortia
et colloqa fabulosox et facili
ter vulnerātia paupem aiam
et nō curādo ea que necessari
a vl' mltū vtilia nō sūt. vt ñ
respiciēdo psonas supuenien
tes nec q̄rēdo p eis l' p statu
eax: vel dicendo qd notat ille
qd facit ille: qt talib9 oibus
renuncietat monachis ppter
deum Aliquin brodiuz come
dit sine carne q pepones et ce
pas egiptiacas esurit. Si for-

pepo grece est. et origo eius latine nuncupata. q
natura nimium frigida. suffocile digerit. et cuiscu
ne stomachis conuenit. t. phebeu

te sepius cadat in talib9:tan
dem stringat asinū suum di-
cendo: Vere si non caues de
hoc vel de hoc: et nō locutus
fueris cū deliberatione et vti
liter ꝛc tu leges ꝑ qualibz vi
ce casus tui psalmū et sic tan
dem q̄i attendiat9 de legendo
cauebis citi9 Vel ecia dicat si
bi sic.tu relinques vnū hau-
stum in anphora ꝑ emenda
Tu carebis medio tpe collo-
quio. Tu dices placebo. Tu
ꝑ qualibz vice casu9 tui vnū
ictum recipies vbi ge ꝛc Et spe
ret q: dño inuāte cito erit hō
sincere vite. Et si adhuc ceci-
derit sepe q: humanū ē:suffi
ciat sibi sic dolere et q̄i milita
re quotidie cōtra vicia et im-
puritatē: Et sic ps sua i hoc
seclo sit portare crucē cū dño
videlicz cum tali amaritudie
et dolore casuū et penitentiū
culis illis. Quia si nō curaue
rit de talib9 cauere vel facere
cōscientiā vel dolorez quoti-
dianū:sciat q̄ manebit ꝛ erit
rudis et crudus religios9 nec
deo placēs:nec hoib9 nec sibi
pficiēs ꝛ certe graue experiet
purgatoriū de ill' testimonio

¶ Que sit causa ¶sanctoū.
q̄ tā pauci pficiūt in religiōe.

¶ Capitulum octauum.

ET hec precipue causa ē
q̄re pauci inueniūt vi
ri religiosi et amatores dī puri ꝛ nō adulterini:q: certe esti
māt se aliqd eē cū nichil sint
vel facē l'fecisse in ordie: ꝛ nō
respiciūt act9 suos: nec vigi-
lāt circa se: ß faciūt mlta q̄ si
sciuissent prēs vē inhibuissēt
ß q: estimabāt religiosum se
debē purificare ꝛ pficē de die
in diē iō pauca statuerūt:ß alij
abutētes faciūt multa que nō
phibuerūt credētes ꝑ hoc te-
nere ordinē. vt dormiē facilit
cito loq̄ vana et inutilia et in
q̄rere pla talia Quis crederet
vnq̄z q̄ religios9 q̄ se ad celū
ponit vt mellifiz dño hiesu
ita cito dilaberet ad ꝓpinan
dū absinthiū inutiliū ⁊ vbor̄
et secl'ariū et ꝛcupiscētiaꝝ pu
eriliū Q̄n erit cella ocharin ti
mēdū ē q̄ nō eructat cor suuz
vbū bonū: iō q̄ nō dicit opa
sua regi Sz q: audit talia fa
cere ꝛ dicē talib9 credit q: im
possibile ē abstinē. nō ē ita cū
dñs dicat ō q̄libz vbo ocioso
imo de grā di quā optz iplo
rare vt hō regl'et vba et fcta

et cogitacões suas in bonū ꝛ
sctm̄ opus. et si caro vel mū
dus vel dyabolus impoꝛtune
cogitacões vanas hoi vacāti
deo suggerit: si vigilat mente
sufficit tales reiȷcē nec ludē cū
eis ymo ad gl'az tūc fiunt illi
homini ꝛ ad meritū et nō ad
pctm̄ si nō ꝓsentit licet sentiat Sz reuera sicut qōlibz opus discere est difficile et q̄si tedioſuz: sic et sic pure viuere in cogitacōibꝫ et verbis Sz sicut q̄ ars scitur facilīt opatur: sic et si hō vellet discere hāc artem et oꝛaret dn̄m hic suz ip̄e mirabilez sentiret fructum ymo supuenientibꝫ q̄busdam secularibꝫ blasphemȷ̄s tedȷ̄s reꝓhensionibus et pſequutionibus ip̄e sicut pugil puigil doctus in scola dei eq̄ immobilis pmaneret in quolibz ictu O q̄tū experiretur qui tm̄ p mensem experiretur hāc violentiam puritatis. Nec dicat quis q̄z multum verat caput meū sic cōtinue vacare deo mente et verbo Dicat ille quaē non verat eū ꝓtinue cogitare de vanis rebus q: nō ē hō sine cogitationibꝫ ymo q̄ hō nō cogitat de deo: cogitat de factȷ̄ in Hȷspania: in Anglia: in Bohemia: in Colonia: et in Egipto. quare sic nō veratur. certe q: dyabolus talia instigat et caro iuuat et delectacō ꝓteritoꝝ Ergo si de deo cogitaret: deꝫ iuuaret eū et oēs angeli eius et tota curia celestis astaret sibi. Et si hoc forte est difficiliꝫ q: nō vsitata dyabolꝫ impedit: ēte tāto magis ē meritoꝝ quia crucifigit cū rp̄o. Ecia fabulari p totū diē de potentȷ̄s regū: de diuitȷ̄s crapulis et pompis seculi nō verat nec tediū est. ß psallere vnū psalmū vel placebo tedium est Vere vere dyabolꝫ est in olla: negligimꝫ tp̄us et nō ꝓficimꝫ Quare et quidā antiqui sentiunt se minꝫ deuotos in spū (nō curo delaboribus: q: nō pñt) q̄z in nouiciatu suo Et nō fiūt miracla nec mirabilia que olim p patres fiebant cum tū ꝑculdubio p nos et deus illa faceret si sui sinceri essemꝫ amici. Resipiscamus ergo in dn̄o quotq̄t sumꝫ. curātes de puritate nrā sp: ne offendamꝫ. et si offenderimꝫ nō cessemus dolere et

cauere et sufficit deo. O mi si aduerteret hō q̄z candidi angeli et sc̄ti sibi assūt celebrāti vel p̄municāti vl̄ q̄libz op9 bonū opanti minimaz vere maculā q̄ illis magᵍ apparet ppt̄ candorē niteret cauere et tergē de sua p̄scia. nec hoc aduertūt illi q̄ ex q̄ p̄scia dictat q: nigredo ē: cōtinue cōfitent̄ de vanis v̄bis et p̄cupiscētijs puerilib9 nec tñ cauēt imo in colloquijs se ita habent ac si nō fuissent de eis confessi vel nec esset confitendū vel cōscientia habenda ymo nec verētur loqui de pctis viuoꝝ et mortuoꝝ: ꝛc deus scit. Cogitem9 ergo et loq̄mur de illis que dei sunt: et ne cogitando forte doleam9 caput: sicut q̄daz volunt dicere: saltem leuiter tractemus ymo sanctiꝰ vnum versiculuz de fact̄ dñi ihū cogitarem9 q̄z si totū diē de alijs. Si cui tñ er obedientia iniūgit̄ alia cogitare: debz hoc facere sic̄ parare altari l̄ sacriste q: talia i illo casu sūt dei fctā: nichilomin9 tñ debz sp̄ reuerti ad faciē dñi meditā do ecia in laboribꝰ sicut Cartusienses ad ioculatorias et breues oīones sp̄ recurrē iubēt

De remedijs contra negligentias p̄uatas Capit ix

VOlens ergo sic deo vacare ante oia assuescat q̄ cogitet q̄zto sepiꝰ poterit dñm p̄sentem et inspicientē actus suos acsi ꝓpe eū staēt et voz vbicūq̄z fuerit locū suuz dñs vidz. Et cogitet eū vibrasse gladiū suū sup se: tūc senti et ille q̄ in oibus factis suis erit timidꝰ et pauidꝰ ne offē dat: ymo q̄i cū defectu vocuz loquēs singla v̄ba et facta et sic ecia cogitata: quō ergo offendat ille. ymo hūiliabit se i oibꝰ: qm̄ si deridet̄ libent̄ patit̄ qm̄ et ihūs p̄iꝰ derisꝰ ē. Et timeat ne forte dicat: ego derisus suz ꝓ te ⁊ tu recusas derideri ꝓ me. Et sic erit silentium tenēs, mansuetus: obediēs modestꝰ ⁊ pacificꝰ. oia talia hēbit q̄ sūt in dño ihū. ne pantiat̄ ab eo l̄ impperet̄ O q̄ztū valet hec p̄tia ihū cogitata. q: vē p̄s ē. Si eēt ep̄us vl̄ alt̄ dñs reuerendus p̄s q̄liter mēsurarem9 et pōderarem9 v̄ba et fctā nrā ne offēdèm9: mltomagis ergo ppt̄ ihm̄ q̄ ē speculū ⁊ exem-

plar oim vtutū Ceterū si inf rogat9 l' si oporteat loq̄ hēat sp dn̄m ihm̄ in ore: in quito vbo et hoc assuescat et quèat in mēte sua sp aliq̄d illi sil'e q̄d dicturo ē de scripturis sā-ctis pōderose et morose loq̄z do nec vtaf tribꝰ vbis si sufficiāt duo put spūs docebit postq̄z incepit. Postea q̄n libet cogitare cogitet de biblia de psalterio de histoꝛijs cantuī hymnoꝝ collectās capitula et talia meditando vt hec Qui timet deū faciet bona dicēdo vēvez ē O bone ihū da michi timoꝛē tuū vt bona faciaz et sil'ia Et cogitet q̄n placet primo et ante oīa vt placeat deo q̄d faciendū ē in ecclesia. q̄d i ebdomada seq̄nēti. de tali sctō q̄d tenendū sit et cetera talia añq̄z oret vl' dicat horas suas. ne trūcatū officiū deo offerat ppf im pui siōez. et caret discē aliq̄n vnā auctoꝛitatē bonā ꝛ interimꝯ meōria nitif tenē illā et appēhendē alie cogitacōes dimittent eū. et sit sp in ope et memoꝛia sctā exerceat se aliq̄d discendo coꝛdeten9 Sz paul dubio sepe afficiet tedio q̄ di abol9 obstat ꝑ si nitif pficē de9 iuuabit eū. Pref ista oīa q̄ de die in diē legit et audit i scripturis ꝓt ista ꝛri fctā xp̄i cogitare. Primo septē de primoꝛdijs inchoacōis i hūanitate q̄ sunt Cōceptio. natiuitas. circūcisio. apparicō. oblatio i templū. fuga i egiptū et educacō. Deinꝺ alia septē cōuersacōis q̄ sūt Baptismus tentacō. cōuictꝰ. ꝓuersacō. discursꝰ. pdicacō et legis emulacō. Deinꝺ septē ꝓsūmacōis q̄ sūt Cena. Oīō. cōprehensio illusio. cruc. moꝛs et sepulcꝛa. Et tot poteris cogitaē de die ludendo cū ihū puero. solaciando cū maria. ꝛc̄ put deus dabit. et vltra ista potes mēte cōscendē i celū ꝛ cogitaē de gl'a q̄ztū luꝛz ihūs. et salutando btāz vginē et ꝓgtulari de gl'a eiꝰ. Deinꝺ visitādo oꝛdines angeloꝝ seraphin. cherubin ꝛc̄ et oraē vt introcedāt et dent munusc'la celestia Deiī ad pꝛiarchas. pphas. Legis doctoꝛes. apl'os. euāgelistas discipulos dn̄i. martires. alle atle tas. cōfessoēs. vgines. viduas et ꝓtinētes. Et dicere Petre o q̄zta gl'a tua tu negasti et ego

negauit: inkede ꝓ me ad paulum ad iohānem baptistam et ad ceteros sctōs et sanctas et p̄cipue ad illū vl̄ ad illam cuiꝰ dies vel festum est solacioſe loquendo et gaudioſe in talibus diem pagere sctm̄ ē. et adhuc in opere possit fieri si nō restat opus iniunctum Et postea qñ licet debz loqui de eisdem cogitatis. Ista ergo p̄t facere qñ platz sēdō in oratorio vel spaciando Et semp oret ꝓ defectibꝰ omnibus Si videt fratrem peccare oret dicens Dñe hiesu Ignosce sibi Eciam si audierit aliquem morituz ꝓ illo celebret vel oret dicendo Placebo vel Agendam Vel aliquem graviter peccasse: vel aliquē eciaz moriturū. Item oret ꝓ tribulacōe terrarum. ꝛ ꝓ defunctꝰ in bello vel in periclis: et ecia periculis futuris ne veniant vt ꝓ seditione ciuium ꝛc Et dicat in charitate missas ꝓ tribulacōe: ꝓ pctis: ꝓ inimicis: ꝓ omni gradu ecclesie: ꝓ familiaribꝰ: put sancta ecclesia instituit. Si vero nō fuerit sacerdos dicat orōnes priuatas ꝓ p̄missis. et letabitur de vespere peracta die in tali seruitio.

¶ Qualiter resistendum sit dyabolo et tentamentis circa p̄missa. ¶ Capitulū x.

Sed sciat iste vir desideriorum q dyabolus eum multipliciter tentabit auellere a ꝓposito multis tediorū affectiōibꝰ: aliis vanis occupacōibus et similibꝰ qui a valde dolet de hoc q quis ad fontem salutis ꝓmordialem sz ad ꝛtemplandā faciem dei saltem in speculo et in enigmate per sacra desideria et querendo p̄tiam eius nitit vel laborat puenire. Quociens faciem dei desiderat tociens reuertitur ad statum a q̄ dyabolus fecit hoīez eijci: ſ resistat viriliter et cōfidat in dño et assuescat et irridet euz ymo sciat q dyabolꝰ sepe ꝓcurabit bonos libros vt in illis inhians cursim tpus sine fructu expēdat. et interim dissuescat eē cū deo et sic mores sctōs suos negligat: et vt prius vanus fiat. Sentiunt eni doloſe exparti q̄d ꝓsit ymo nocuerit nūc hūe nunc illum quaternū peuirisse: Plus eni

valeret q̄ homo vni virtuti insisteret se in ea exercitādo vt humilitati. pacientie. ⁊c̄ q̄z mille quaternos studē et sine fructu viuere. Sicut religiosus delicatis cibis renunciauit ita lecturis: nisi illis q̄ bus disceret bene viuere Multi plura sciunt. ß pauci bene viuunt. Och qualiter punientur illi qui legūt fac hoc et tamen non faciunt.

¶ Compendiose recolligens quasdam doctrinas circa p̄ dictam materiam.

STude ergo omnibus diebus vite tue vt humilis sis et satis est. Licet tamen legere non vt lectio delectet: ß vt spiritꝰ impiguetur doceatur et nutriatur. Desidres ergo semp loqui cū christo: nec erat os tuū nisi christus: et ad christū. Non interesis colloquijs: nisi audias hiesum. Omnia refer ad hiesum. Bona quia facit Mala quia peit. ¶ Eciam vir desiderioum sciat q̄ aliquando difficiliꝰ reperiet se posse meditari q̄z alias. et hoc aliquādo est ex pte sui: quia scilicet se dedit vanitati: et dereliquit hiesum. et tunc doleat et emendet. Aliquando autē est ex pte domini: quia se subtrahit ne extollatur homo vl ardentiꝰ curat. et tunc dicat Domine ttahe me post te tu misericordia mea et refugiū meum: adiutor meus a tribulationibus que inuenerunt me nimis. ⁊c̄ quousq̄z digne tur dominus iterum reuerti: Vbicūq̄z fueris semper assuesce q̄ intra te reuertaris aduertendo quomodo stet int̄ te et hiesum: vt sis paciens in his qne venerunt oblique tanq̄z de oblato per manus dei. De paucis nisi iussus te intromittas. Quietus esto tibi in animo Parce delinquētibus ⁊ specialiter in te. Omnia in melius dubia interpretare Si ergo sic viveris in humilitate et pacientia: scias q̄ dei es: et quod suum est tollat deus. ergo nec peribis in ternū. ymo visitaberis et doceberis a spiritu sancto in sanctis iudicijs: virtutiß et moribus. Viriliter igitur age et confortaberis in omnibus: Ama deuz et amaberis ab eo.

¶ Sequitur expositio Misse

¶ Incipit expositio misse secundū septem dona spūssancti.

Missa dicit legatio totum aūt tempus quo christus mundū intrauit vsq; quo ecclām in celū ascendit: est tempus legacōnis. Et tūc christi legatio finietur cū sponsa eiꝰ ab ista babilonia in supernam hierusalem deducetur. Quod tempꝰ in septem tristiciis distinguitur: q̄ christi legatio septem donis spūssancti perficitur. Vnde ad missam septem vicibꝰ dicitur dñs vobiscū: quia misterium misse septem donis spiritussancti pagitur. ¶ Primo post introitum dicitur dominus vobiscum. Introitus signat ingressū christi in hūc mundum quo sua incarnatione saluauit genus humanum. Cantus introitus est gaudium angelorum et hominum quod in natiuitate eius est exortum. ¶ Primum donū spiritussancti est Sapientia dei: quia sapiētia dei venit incarnata. Oratio que sequitur signat nostram reconciliationem p eum. Lectio aūt signat doctrinam quam prebuit in ꝑ baptismo. ¶ Graduale signat ieiuniū vl tentationem eius ¶ Alleluia misterium angelorum quo ministrabant ei ¶ Scō dicit dñs vobiscum ante euangelium quo mundum saluauit eius predicatione ¶ Euāgelium signat tempus p̄dicationis christi Scōm donū spūssancti est intellectus quia tūc docuit homines intelligē spiritualia ¶ Tertio dicitur dñs vobiscum ante offertorium et est illud tempus quo iuit hierosolimam pati et saluta uit turbam cum palmis sibi occurrentem. Cantus offertorij significat laudem populi vnde et in eadem significatione solet adhuc populus ad offertorium sacrificare. ¶ Tercium donum est spiritus cōsilij quia tunc cōsiliuꝫ dei apparu t ꝓpter quod venit homines redimere in sua passione Silentium quod sequit est illud tempus quo xp̄us in hierusalem vsq; ad passionem que septima die statim ꝓtigit quasi paschalis agnus inclusꝰ māsit ¶ Quarto dicit

dñs vobiscum in p̄fatione expansis manib9: et significat illud temp9 quando pependit in cruce extensus. Quartū donū est fortitudo q: tunc expugnauit dyabolū. Sz q: p:e facio alta voce dicitur significat decē p̄s sz Deo deo meo respice vsq: in manus tuas q̄s ip̄e in cruce clamauit: Vel significat strepitum qui circa crucem fiebat a turbis terrestrib9 Silentiuz canonis q̄d sequitur fuit illud tempus q̄ post mortem eius sui cuz tremore et timore fuerūt absconditi. Quinto dicitur pax vobiscuz. et est illud temp9 quo xp̄s surrexit et discipulos suos vbis salutauit. Quintum donū est Scientie q: tūc aperuit illis sensuz vt scripturas intelligerent. Cantus qui sequitur est gaudiuz q̄d haberūt vsq: ad eius ascensionē Sexto dñs vobiscum dicitur post ꝓmunionem. et est illud tempus q̄ xp̄s homines derelinquens angelos sibi obuiantes salutauit ascēdēs. Septū donū spūssancti est pietatis q: maxima pietas fuit q: humanā naturam supra astra vexit. Oratio que sequitur ē hoc q: nunc patrem interpellat ꝓ nobis et est aduocatus noster coram altissimo patre Septimo dicit dñs vobiscū. in fine misse et significat illd tēp9 q̄ christ9 in fine mundi aduenies sanctos sibi obuiantes salutabit. Septimū donū spūssancti ē Timoris q: tunc angeli ꝓtremiscūt. Sequitur Ite missa est hoc est ad sinistros id ē ad malos dicz. Ite maledicti in ignem eternum Benedictio vero que sequit est qui sunt a dextris ad bonos Venite benedicti patris mei ꝓcipite regnuz. ad quod nos ꝓducat qui sine fine vivit et regnat Amen.

¶ Explicit exposito Misse.

¶ De diuersis intentionibus communicantium. Nota.

Aliquos trahit amor dei vt dilectū suū sepiꝰ inuitent: cumq: delectabiliter in seipsis amplexentur. Aliq̄s infirmitatis ꝓpue intuit9 vt eum q̄ medicum ad se vocēt: ꝓ quem ab oīi infirmitate curent. Aliquos conscientia delictorū suorū vt ꝓ eū quasi

n ꝝ

p̄ hostiā placationis ab oñi
bus petis expiati purgentur.
Aliquos pressura tribulatio-
nis vt p eum q̄ omnia p̄t ab
oñi aduersitate citius liberēt
et tuciꝰ ꝓtegantur. Aliquos
desiderium aliciꝰ grē vel bñ
ficij impetrandi p eū cui pa-
ter nichil potest negaē. Aliqs
grārūactio p beneficijs diui-
nis cū nichil digniꝰ hñt red-
dere p oñibꝰ q̄ illis tribuit
q̄z calicez accipere id ē hiesum
Aliquos laus et honor dei et
sanctoꝝ cū nō habeamꝰ ma
ius quo possumus deum vel
sctōs p sua diuinitate lauda
re q̄z xp̄m immolare deo pa-
tri Aliquos charitas et ꝓpas
sio primoꝝ cum p salute vi
uoꝝ et p requie defunctoruz
nichil offertur quod efficaciꝰ
interpellet q̄z sanguis christi
qui p nobis effusus ē et hoc
est summum auxilium nrm̄
cum oramus deum vt illum
intercessorem inuocemꝰ qui
nos patri reconciliauit et sp
pro nobis interpellat. q̄ om-
nia que orantes petimꝰ sunt
ista. Aut oramꝰ p malꝫ que
fecimꝰ ignoscēdis Aut p ma
lis que patimur amouēdis.
Aut pro bonis que cupimus
adipiscēdis. Aut gracias agi
mus p acceptis vel p̄missis
que dñs ꝓcedat nobis Amen

Vnde versus.

Inflammat Memorat Su
stentat Roborat Auget.
Hostia Spem Purgat Re-
ficit Vitam dat et Vnit.
Confirmatq̄ fidem. munit:
Fomitemq̄ remittit.

¶ Nota cogitatio nrā debet
versari circa septem. Primo 1
circa passionem xp̄i vt tā diu
cogitemꝰ vt ꝓpatiañ ei Se 2
cūdo cca petā nrā vt cum p
pheta dicamus Recogitabo
tibi oēs ānos ꝛc Tertio circa 3
bñficia tpalia et spūalia no-
bis impensa Quarto circa re 4
gnum celorum quomodo be
ata virgo Maria Angeli et
omnes sancti letantur Quin 5
to circa pfectum nostruz q̄n-
tū deficimꝰ et pficimꝰ oi die
Sexto cca iudiciū dñi quō ra 6
cōez reddē dēbꝰ de oibꝰ factis
Septiō cca penas inferni si- 7
ne fine vbi nulla ē redemtio
vbi nullus ordo ꝫ sempiter-
nus horor inhabitat. Vt
habetur Job decimo.

¶ Tria sunt que homo debz habere circa ꝓmunionem corꝑis xp̄i. Primū est q̄ debes postulare hūc panē sīz dñm nrm̄ ihm̄ xp̄m dari oib9 et n̄ tibi soli sicut dñs noster hiesus xp̄s nō dat nec vult dare se tibi soli ꝫ oīb9 sic et tu debes petere ex pte oīm et nō ex pte tui tm̄. et hoc cuz dicis panē nrm̄ et nō meū. Scdm̄ ē cū dicis q̄tidianū p hoc dēs pēsare siue ppēdere q̄ hūc panez constanter postules q̄ si in ictu oculi auertis te ab hoc pane mox incidis in vanitatem. Tertium est q̄ cū ita cō sideras magnitudinem dei siue illius panis cum ꝓstanti postulacōne Deinde ignis amoris dei in te accendit ita q̄ cum magno desiderio et cuz magna deuocione dicis. Da nobis hodie: ac si diceres Si non dabis hodie: moriemur: absq̄ pane predicto quem desiderat anima nostra.

¶ Nota decem sunt virtutes misse. Prima vtus ait beatus bernardus Si homo haberet totā substantiaz huius mundi et distribueret in vsꝰ paupez. l̄ si totū mūdū circuiret nō intm̄ ꝓ esset sicut deuota auditio vnius misse

¶ Scda vtus dicit Hieroni. Hō stans cū deuotiōe in missa petens ꝓ aīa tunc existente in purgatorio interim aia nō affligitur. ¶ Tertia vtus dicit Ambro. Homo audiēs cū deuotione missaz quicq̄d eadē die ꝓmederit aut biberit salubriter et bene degerit eciā si venenū ꝓmederet sine oīi nocumēto euadēt. ¶ Quarta dicit Augu. Homo stans cuz deuotione ni missa tunc tpis nō senescit: nec eciā peccaē pt. Huiꝰ exēplū habēꝰ i pumis parentibꝰ. q̄z diu erāt in mā dato dñi nō peccauerūt: et ꝓ esum ligni statim ceciderunt

¶ Quinta vtꝰ dt Gregoriꝰ. Una oīō dñica cū deuotione in missa orata plus facit q̄z mille post mortem. ¶ Sexta dt Beda Inpregnata mlier audiens missam in deuotione si peperit eodez die sine dolore pariet. ¶ Septima dt Hieroni. Pctōr audiens missam cum deuotione: si eodez die moritur: corꝑ dñi nostri hiesu xp̄i ⁊ oīa ecclesiastica sacramēta tanq̄z a sacerdote

recepta obtinebit. ¶ Octaua idem Quicquid homo q̄ cuz deuocōe audit missaz pecierit a deo de his exaudiet. ¶ Nona ðt Crisoß. q̄ in qualibet missa peccator̄ conuertitur. aut anima in purgatorio liberabitur ¶ Decima ðt Anselmꝰ q̄ vna missa cū deuotiōe audita et cōparata plꝰ valet q̄z mille post mortem. Vnde.
Constat in altari: carnem de pane creari.
Jsta caro: deus est: qui dubitat reus est.
Candida: Tretica: Tenuis: non magna: Rotunda.
Expers fermenti: Non salsa sit hostia christi.
¶ Presbiter in mensa christi: quid agas bene pensa.
Vt tibi vita datur: aut mors eterna paratur.
Sed christi panis nō est sānus nisi sanis.
¶ Nota quidam docuit filiū suū tria. Primū fuit q̄ oi die debēt audiē missaz et sūū creatorē inspicē Vñ Augꝰ. Intuitꝰ saluatoris ē salꝰ pcōis Scōm ē vt q̄tidie toto corde auriliū v̄ginis marie inuocaret vñ Ambro. Qui inuocat mariā ꝫ sequit̄ grāz. Terciū ē vt timēt mortē eternā. vñ Au. Mors naturē sepat aiaz a corpore. ß mors eterna separat animā a suo creatore.

¶ De Sepacōe anie a corpe.

Notandum q̄ separatio anime a corpe est doloro-sissima pena excedens omnes seculi penas Et ex graui aut tranquilla resolutiōe anime a corpe nō potest elici status bonus aut malꝰ post hāc vitam. sicut quidā ignorantes arguunt quia aliquā do sancti multo grauiꝰ moriuntur q̄z reprobi et eommerso. Jtem aliquando angeli boni educunt animas de corporibus. aliq̄n mali scōm p-missionez dei. Jtem nota q̄ circa morientes non videtur efficatius q̄z presentia deuotarum psonarum hortantiū infirmum ad firmitatem fidei xp̄ē et orantium apte et de uote et aspersionez faciendo legendo passionem domini. cum lectionibus: et simbolum cum euangelijs et sic de alijs Jtem anime egredientes de corporibus mox ad iudiciuz dei presentantur quod fit in

quocumq; loco vbi deꝰ voluerit aut deꝰ sit vbiq; presens Super quo cōsulendum est vnicuiq; se disponere cum diligentia dum tempus gracie habet Item quatuor sunt loca seu receptacula animaruꝫ post exitum sc̄z celum: infernus: limbus pueroꝝ nō baptisatoꝝ:et purgatoriuꝫ qō pleriq; greci male negauerūt cuius pena est eadem cum pena inferni nō tamen cum termino. aliquibus tamē remissius:aliquibus dirigꝰ infligit excedens omnem penā huiꝰ mundi in acerbitate. qō paucis datur effugere cum eciam p valde minimis ibi crucientur anime de quibus non est satisfactum p cōtritionē sine qua nullum pctm̄ hic dimittitur:nec veniale nisi actu sit desup cōtritio ad quam req̄ritur ꝓpositum dimittendi et non reiterandi. et veniale fit mortale si placet sic q; eciā sisciret deo displicē nollet dimittere:et sic intelligit dictuꝫ Augustin cum dicit. Nullū est pctm̄ adeo veniale quin fiat mortale si placet. Sz nō sic cum voluntas sit tā puer sa in intencōe Nā illa puersio volūtat̄ et auersio a deo ē formale in oi pctō mortali.

¶ Incipit Speculum Monachoꝝ.

AD hoc tota intentione studeas vt non habeas oculos neq; sublimes. sed simplices et humiles vt non introeat mors aime per fenestras tuas. vt vere possis dicere cum Propheta. Domine non est exaltatum cor meum.neq; elati sunt oculi mei Aures clausas habeas:et rumoribus qui tue professioni non cōueniunt: auditum ne accomodes. Odoratum sic temperatum habeas vt defectus proximi pacienter perferas et te diuersis odoribꝰ nō exponas. Os tuum in cibis et potibus superfluis et indebitis custodias Parum loquaris et discrete et tempore congruo. Time semper ne aliꝫs verbo et exemplo scādalises: Tempore cōgruo tace. Plus dilige audire q̄z loqui. Nulli detrahas nec detrahenti consentias. Manus continentes habeas: vt nullam rem

aliena tibi vsurpādo vel illi
cita illicite ꝓtingas. Incessuz
habeas stabilē et matuꝝ. nō
impetuosuz: nichil insolentie
nilchil lasciuie vel leuitatꝭ in
incessu tuo appareat. Animꝰ
enim in habitu corꝑis sepiꝰ
apparet. ꝛ gestꝰ corꝑis signū
est mentis. ꝓfessionez tuā in
moribꝰ et habitu demōstres

Assidue cogita qualis fue
ris aū ꝓuersionē. et qlis
in ꝓuersione esse debeas. De
bes enī in oratorio eē deuotꝰ
cum deo et angelis. In capi
tulo paciens et verecundus.
In refectorio tpatꝰ: et ī nllo
singularis. In infirmitorio
ꝓsolatorioꝰ et obsequiosꝰ. In
locucione quietꝰ: In oratiōe
intētꝰ. In oī loco circūspectꝰ
Qū titillat mentē prava co
gitacio: nō ꝓsenties illi. Et qū
agē aliqd illicitū suggerit nō
ibi teneas aīmū tuū. Primā
suggestiōz cōtemne: et euades
ceteras: et ñ sinas cā manē in
corde tuo ꝑ qcumqz hora ve
nerit expelle eā. Et manifeste
ꝓfitens: viciū enī ꝓdituz cito
curatur. Si pandis viciū: fit
ex magno pusilluz: si celas fit
ex minimo magnū. Malum
āt magis cauere oportet qz e
mendare. Et melius est vt vi
tes pctm qz emendes: ne for
te cū incurreris: redire nō pos
sis. Vsus enim difficile vinci
tur. Cogita eciam qd agas q
modo tps tuū qtidie expen
das vtilit: et vtrū vtutes in
te crescant vel decrescāt: Que
vtꝰ vel qd viciū in te magis
habundat: vt vtuti inhereas
et vicio fortiꝰ resistas. Nam
oīe tps tibi impensum a te
requiret qlis sit expēsuz. Cō
sidera singuloꝝ vtutes: vniꝰ
humilitatem: alteriꝰ pacienti
am vel charitatē: discrecōez et
ceteras virtutes: vt eas in te
trahas si potes vt ascendas
de vtute in virtutē: et vanita
tes ꝛ insanias falsas deuites
In oīi actione tene discreti
onez: quicqd eni boni feceris
cum discretione: virtus est. et
qcqd sine discretione gesseris
vicium ē. Ante opꝰ diu medi
tare quod vis agere diu ꝓba
et sic age. Bene facere in cra
stinuz nō differas. et in rebꝰ
bene agendis tarditas remo
ueatur a te.

Ante oia aūt et cū om
nibus veram charita

tem habeto. quia dyabolus oñz vtutem in nobis nō timet si fuerit sine charitate. Valde aūt in nobis timet veram charitatem. hoc est hūilem et castuz amorē quē nob vicissim impendimꝰ Et munꝰ cōcordie nrē qua in bonis pcordamꝰ inuidet. quia hāc tenemꝰ in terra quā ipe tenē nolens amisit in celo. Si vis vtutes tuas augeri nō ꝓdas ß occulta talia. ꝓpter elacōez fuge videri. Si quid eē meruisti qđ manifestando potes amittere tacēdo custodi. Nulli inuideas de grā vel ꝓfecto vel bono qđ ei dñs contulit Cito obliuiscaris inurie tibi illate. Nichil ꝓprietatꝭ et singularitatis p̄ ceteris habeas. ß semp pauptatem spūs desideres. Nullū despicias sed ab omnibꝰ despici desideres Sis obediens multū et subiectus oñibꝰ superiori pari et inferiori. Sis multū paciens humilis maturꝰ et deuotus. Semp in oꝛōe vel meditacōe lectione vel labore. Ora deuz diebꝰ ac noctibꝰ. Sit sine cessacōe oratio: geme semp et ora cum lachrimis. Surge in nocte ad oꝛationē et ad modicum cū clausis oc̄lis rursū ora. Oꝛō enim frequens dyaboli laqueos destruit. Nullū pctm̄ leue vel minutū dicas. Nō enī leue est ꝓ q̄ deus dilectus aie tue sponsus et consolator offenditur Sepissime ꝓfitearis qꝛ ꝓfessionē renouatur anima: et quāto sepiꝰ vnusquisq; ꝓfitetur tāto maiorem veniā meretur de petis ꝓpetratis: et tanto amplius datur ei gracia de vitandis. Oñia enī in cōfessione vera relaxantur pctā Sz in cōfessione tria debent esse vt sit pfecta sz ꝙ sit volūtaria nuda et mūda Volūtaria ex ꝓpria delibeacōe ⁊ ꝓposito. Nuda ꝓut nude gesseris pctm̄ tuuz dicas. Mūda ne pctm̄ tuū p̄ dices: sicut sodoma ß pure et simplici intētione accuses: dā nacōz ppetuā cū penis infernalibꝰ et regnū eternū cū suis gaudijs sp in meōria habeas vt penas eternas euades et ad vitam eternam pueniens ihū xp̄o auxiliante Amen

Si vis plene assequi qđ intendis duo sunt tibi necessaria. Primum est vt

subtrahas te ab oīb⁹ tran
sitorijs et terrenis: vt nichil
de eis plus cures q̄z si nō es-
sent. Scōm est vt des te deo
vt nichil dicas vel facias ni-
si quod crediderīs sibi firmi
ter placere. Primū assequ-
ris hoc mōdo. omnibus mo
dis quibuscunq; potes te vi
lificando nichil te reputādo
esse Sz credas omnes homi
nes bonos esse et meliores te
magisq; placere deo. Quod-
cunq; audieris vl videris de
religiosis psonis et famosis
puta bona intentione fieri l
dici eciam si contraria vide-
tur. Nam sepe humana su-
spicio fallitur. Nulli displice
as: vel vnq̄z de te loquaris
quod tibi laudem importat.
q̄ztumcunq; sit familiaris il
le cuz quo loqueris. ymo pl⁹
labora celare virtutes q̄z vici
a De nullo prorsꝰ sinistre lo
quaris: q̄ztumcunq; sit verū
vel manifestum. nisi in con-
fessione: et hoc vbi nō poteris
aliter manifestare peccatū tu
um. Libentius accomoda au
res cum aliquis laudatur q̄z
cum aliquis vituperat Cum
loqueris: verba tua sint rara
actu vero pōderosa et de deo
Si secularis loquitur tecum
et ꝓponit noua: q̄z citius po
teris succide sermonez. et trās
feras te ad ea que dei sunt.
Quicquid contingat tibi vel
alij q̄ztumcūq; cōiuncto non
cures: si est prosperum non
leteris. si est aduersum: nō tri
steris: sed totum nichil repu-
ta et deum lauda. Solicitu-
dinem adhibe q̄ztum potes:
vt vtilitati sedulus intendas
Fuge locutionem q̄ztumcūq;
potes, melius est enim silere
q̄z loqui. Post completoriuz
non loquaris quousq; finita
sit missa sequentis diei. nisi
causa maxima intervenerit.
Cum vides aliquid quod ti
bi displicet. vide si hoc in te ē
et abscide. Si vero videris l
audieris quod tibi placet vi-
de si hoc ē in te: et tene Si nō
est assume. et erunt oīa tibi
in speculuz. De nulla re mur
muraveris cum aliquo. nisi
crediderīs ꝓdesse. q̄ztūcunq;
sit graue qō perfers. Nunq̄z
aliquid ptinaciter affirmes.
vel neges. ꝑ sint tue affirma-
tiones: negationes et dubita-
tiones sale condite. A cachin

nis semp te abstineas. Risibus vero raro ⁊ cum paucis prestes os tuum. Et breuiter in omnibus dictis tuis sic te habeas vt sint ita ꝙ q̄si dubia dimittantur. ¶ Scōm autem assequeris hoc modo Orationib⁹ cum magna deuotione intendas et eas dicē labores hoīs debitis. Et qō fers in oratione; die ac nocte verses in corde tuo: et ea que leges ope confirmes. Diligenter recogita vt ymagineris eorum statum in quorum memoria ea direris. ¶ Ista tria semper in memoria habeas. sz Quid fuisti: Quid es et Quid eris. Quid fuisti ꝙa sperma fetidum. Quid es sacus stercorum. Quid eris qui a esca cibusq; vermium. Similiter ymagineris eorum penam qui sunt in inferno et ꝙ nunq̄z finietur: et ꝙ ꝓ modica delectatione tanta mala paciuntur. Similiter ymagineris gloriam eorum qui sunt in paradiso et ꝙ nunq̄z finietur et q̄z breuiter q̄z cito acq̄ritur. et q̄ztus luctus et dolor poterit eē illis qui sunt in inferno ꝙ ꝓ tanta pua re tantam gloriam amiserunt. Et cum habes aliquid quod tibi displicet vel times habere cogita si esses in inferno: et illud et quicquid aliud nolles haberes. et sic sustinebis omnia pacienter ꝓpter xp̄i amorem. Et cum habes aliquid quod tibi placz vel optes habere cogita ꝙ si esses in padiso. haberes illud et quicquid aliud velles Si āt in inferno esses: nec illō nec aliud quod velles haberes. Quando cūq; est festum alicui⁹ sancti cogita de illo q̄zta sustinuit ꝓp deum et q̄z breuia: et qualia adeptus est quia eterna Similiter cogita: quia trāsierūt bonorum tormēta. et malorum gaudia. et boni cum istis tormentis adepti sunt eternam gloriam. illi ex suis indebitis gaudijs eternam penā. Q̄ñcumq; te vincit accidia accipias hoc scriptum et ymagineris hec oīa diligenter: et cogita de tpe hoc quod sic pdis. ꝙ illi qui in inferno sūt darēt totum mundū ꝓ eo si haberent. Cuz habes aliquos dolores cogita ꝙ illi qui sunt in paradiso carent eis. Similit

cum habes consolacões cogita illos de inferno carere eis omnimode. Cum vadis iacere cogita q̄d cogitasti. q̄d dixisti. quid fecisti in die: et q̄z vtiliter tempꝰ quod datum est tibi ad acquirendaz vitaz eternam dispensasti. Et si bene transisti lauda deum. Si aūt male et negligenter fleas et sequenti die nō differas cō fiteri. Si aūt aliquid fecisti l̄ dixisti quod tuā multū mordeat cōscientiam non cōmedas anteq̄z cōfitearis. Istud in fine pone vt ymagineris duas ciuitates vnam plenaz oīnibus tormentis. sc̄z infernum Alteram plenā oīni cōsolacōe vt paradisum et ad vnam illaz oportet te currē Vide quid possit te trahere ad malum vel quid possit te impedirē a bono: credo q̄ hic nichil inuenies Certus sum q̄ si bn̄ seruaueris ea que dicta sunt hic q̄ spūs q̄ doꝛz te et oīnes: habitabit in te et p̄fectē docebit te facē omnia. Ergo bene serues ista· et nichil negligas Lege ea in septima na bis sc̄z in q̄rta feria et sabbato et vbi inueneris te fecisse qꝺ scriptum est lauda deum qui ē pius et misericoꝛs in secula seculoꝝ Amen.

Si vis pfectus esse tunc ista que sequūtur fideliter teneas. Primū semp habeas p̄ oculis mala tua et bona aliena. et bona tua nō videas nec mala alioꝝz. Fuge p̄sortia prauoꝝ. parū loquē. et multū oꝛando cogita et cogitando oꝛa: q̄ztūcunq̄z melius poteris de deo. de te antē deterius Noli iudicare aliq̄z loquendo vel cogitando sed iudica teip̄m Quicquid audieris vel videris ab alijs: sp̄ in bonū interp̄taē. Et q̄n loq̄ volueris: cogita p̄ius quid loq̄ volueris. et sic parū loquēdo nō peccabis. Quilibz dies sit tibi velut vltimꝰ. Et qualibz nocte cogita mala que in die p̄misisti. Passionez xp̄i sp̄ habeas in meōria tua. Cogita q̄ a deo multa bona accepisti et q̄z parum ei seruiisti ꝛ q̄ztū illū offendisti. Ad oīnia facienda que tibi p̄cipiuntur a senioꝝibꝰ tuis sis paratus p̄ posse. p̄mtꝰ ad charitatez hūilitatē. pacientiā. et ceteras virtutes. Fuge oīnia vicia et

ab omnibus gestis prauis re uoca animuꝫ tuum et corp9 Oñes ammonitiones castigationes et reꝓhensiones superiorum tuorum cum pacientia et hilaritate recipias. Ab omni fallacia et simulatione et a verbo duplici ⁊ ab omni suspicione caue. Cum fueris in ecclesia circa altare reuerenter transeas humililiter et deuote supplicādo. Honeste te in omnib9 habeas. Et ne sis alijs scandalum: ſ potius in bonum exemplum: Sis religiosus. sis omnium seruus. quod facere potes facias In nullo te exemptes et maxime in ecclesia et infirmaria. In quocūqꝫ statu fueris memento quid eras: quid sis. q̄d fueris Eras enī i principio sperma fetiduꝫ. in pūti sacc9 ster corum. in futuro esca vermiū Ista ergo p̄dicta in corde serua et seruato opere facias. et sic omnia tibi euentunt cum prosperitate et habundantia salutis eterne Amen.

¶ Nota septem sunt impedimenta hominem ne ꝓficiat in bono impedientia

¶ Primū est defect9 desideriꝫ ꝓficiendi. Et causatur ex presumtione sue ꝓfectionis Vñ Augustin9: Oportet te despicere qđ es si vis venire ad id quod non es. Et sc̄m beatū Bernardum Minime bon9 est qui melior fieri nō vult et vbi incipit melior nolle fieri: ibi desinit esse bonus.

¶ Sc̄m est nimia diuisio seu dispersio animi circa exteriora et mundana qua vult oia arguere et ad nutū tracta ta oñia habē. oliorū defect9 volens emēdare. minus bene interptās facta singulorū. et sic seipm negligit et ꝓturbati one fit sp inquietus et inconstans in oñib9. ¶ Tertiū est defect9 discrecōis in faciendo qua hō p̄ponit postponēda et nimis excedit mensurā aut min9 facit q̄z debeat q̄re oia cum ꝓsilio facito et post factū nō penitebis Ecclesiast. xxxij. ¶ Quartū ē verbositas iuxt illnd ꝓphete Vir liguosus nō dirigeť in tra. Et Jacobi i. Si quis putat se religiosuꝫ nō refrenās liguā suam huius vana est religio.

¶ Quintū ē instabilitas siue

inconstantia hoīs qua iam vult iam nō vult et sic nichil facit Vñ vult et ñ vult piger ¶ Sextū est incuria venialiū pctōrū que homo quotidie cōmittit que flores charitatis extinguūt successiue et excecāt intellectū: inclinant ad mortalia: vtutē resistencie debilitāt tediū boni inducūt: penā augent: hic vel infuturo a familiaritate ⁊ diuina visiōe post mortem retardant et meritū diminuūt: ¶ Septimū est a mor sue inordinat⁹ et maxime circa corpus indebitus timor: ne nimis ieiunet aut vigilet aut laboret et sic habendo consolacōez corpalem: priuatur diuina: que non datur admittentib⁹ alienam sc̄m beatum Bernardum.

¶ Nota q octo modis pctā venialia dimittunt. Primo quidez p dignā cōmunionez de p̄sec̄. distincti. ij. Cū oīe crimen. et capi. Si quocienscūq;. ⁊ vt q̄dā addūt eciā p extremaz vnctionē. ex̄ de sacra vnctione. capitu. vno. Sc̄do p aque bn̄dicte aspsionem. de cōsecra. distinc. iij. Aquā sale Tercio p elemosinaz largitionem. de peni. distinc. i Oñi obrem. et capitu. Medicina. Et addūt quidaz. Per iniuriarum dimissionez que est elemosina spūalis. ⁊ vt dicitur et ca. sequēti Vñ Luce vi. Dimittite et dimittemini Quarto p oracōnez p̄cipue dñicam de pe. distinc. de quotidianis Quinto p p̄fessionez generalem. Sexto per Episcopi vel Presbiteri benedictionem vt xxviij di p̄sbiter et i q i Mlti i fi. Septiō p devotā pectoris tonsionē. de pe di. i pagra Tres sunt actiones. Octauo p contritionem cordis. Vnō Confiteor Tondo Conspergor Conteror Oro. Signo Edo Dono per hec venialia pono

¶ Incipit tractatus de dicendis Horis Canonicis.

De diuinis officijs sic dicendū est q q̄zuis deū laudare debem⁹ oi tpe p̄cipue tñ i horis determinatis seu ab ecclesia ordinatis q̄a in ipis horis precipue magna et mirabilia dignat⁹ est facere. Dicitur ergo q ad horas canonicas dicendas te

nentur oēs clerici in sacris in stituti tā bñficiati q̄z nō bñficiati sc̄dm Johā. an. in c i de celemiſ. et in glo. vi cle. pume de celemiſ. Idez notat archi rci di. eleuteri9. vbi ip̄e dat huius dicti rōez dicēs: qr ordini sacro officiū ē annexū: vñ sub diacono dicit i ordiacōe sua. Vide si hacten9 fuisti ad ecclesiā tard9 mō sis velox. Si somnolēt9 mō sis vigilās Et si ōr tñ forte nō hz bñficiū de q̄ viuiat Dico q̄ imputet sibi et ep̄o q̄ eū sine titulo ordinauit Verūtñ ōt Archi rcū di in capit. Si q̄s p̄sbiter. q̄ litz q̄s sp̄ōte ordinez accipiēs se huic necessitati supponit: nō tñ tenetur interesse ecclesiasticis officijs sicut ille q̄ est ad hoc deputat9 sc̄dm Hugonē. q̄ eciaz credit q̄ is q̄ nō ē alicui9 ecclesie clerico dz cogi interesse diuinis officijs nr hoc si p̄modo p̄t interē ¶ Sz q̄d si clericus bñficiatus nescit horas legere Dico nō excusat qr dz scire legere alias priuat bñficio cum tales debent hrē p̄petentē scientiā. vt ōr in c cū in cūctis: de elect̄oē. Cōpetēs āt scia (sc̄dm Archi. xxxvi di Illiteratos) ē vt sciat canones penitētiales psalterium. omelias et huiusmōi. xxiij di c Qui ep̄us. ymo dicit Hugo lxxxv. distinctione in c Archidyaconus et in c Omnes xxxviij di Nō solum reqrit q̄ sacerdos sciat i libro legere pfecte. ß eciā dz cordete n9 p maiorē p̄te scire psalterium Verūtñ ōt Jnō. litz q̄ clerico9 cantās cū alijs nō omnia intelligit q̄ canūtur tñ nō peccat mortl dūmō cor suū sursū ad deū hēat suā culpā dicēs ¶ Sz q̄d si aliq̄s puer maior septēnio ex dispēsac̄oe obtinz bñficiū nō curatū r nescit horas legē. Dico q̄ p̄t cū eo ep̄s dispēsare ex cā necc̄aria l' vtili. vt aliq̄s alias orōes loco horaꝝ dicat. qr erq̄ dispēsat ep̄s in principali sz in bñficio dispensare p̄t et in accessorio sz officō. ¶ Sz q̄d si q̄s ē infirm9 Dico sc̄dm Jnō. de celemiſ. ci si ē talis infirmitas q̄ impedit a dicendo vl' audiendo horas. excusat infirm9. nec tenet postea aliq̄d dicē nec pro isto penitē qr necessitas legez nō hz. de observa. ieiunioꝝ cōsiliū. Secus ē sc̄dm Hosti. si ē aliq̄ infirmitas q̄ solū impe-

diret dicē ꝙ nō audire. tūc enī sacerdos debet aliquem aliū coīā ipō legentē audire si eūz hrē pt Vel si ē infirmitas leuis sic vet9 q̄rtana i q̄ ecīā sua negocia ꝓcuraret tūc oīes horas legē tenet. ¶ Sz quid de illo q̄ amisit libz̄ i via eundo. Dico q̄ si casu hoc acciderit pt excusari pro illa vice ab horis. ꝙ tñ dicat illa que scit. puta oīones l' pr̄ nr̄ ne vacet ocio. ¶ Sz querit an clericus beneficiat9 stans in scolis de licentia epi l' pegrinās ad curiā excusēt ab horis canonicis dicendis. Dico litz aliq̄ dicūt q̄ tales excusant si p alios loco sui in eccl̄ijs ꝓstitutos cōpleant et hoc si ē clericꝰ bñficiat9 in minoribꝰ ꝓstitut9 p ut recitat archi. xci di. Eleuterius allegādo dictū abbatis et petri de sampriana d' cele miss. Tu dicas audacter q̄ talis clericꝰ siue sit bñficiatus siue nōdū i maioribꝰ ꝓstitutus siue sit i minoribꝰ nec ꝓpt studiū nec ꝓpt laborē pegrinationis ab horis canonicis excusat. nec archiepꝰ nec epꝰ possit sup his dispensare aut in aliud ꝓmutare nec abbas cuz monacho ꝓpt studiū. ita scribit Archi. in dicto c. Eleuterius et Ray. in sūma in titu. de officijs clericoz̄ c. Nūqd et seq̄z tibꝰ. Ex hijs oibꝰ sumit istud documentū q̄ obmittens horas ex volūtate aut ex accurata negligētia peccat mortalit Tenet ecīā eas resumē vl' dispensatiue i alio genere satisfactiōis recōpensāe. qz erq̄ tal' soluē tenet et nō solvit. necesse ē vt soluat. Verūtn̄ si fieret mltitudo negligētiaz̄ pt secū dispēsari vt in alio dicemꝰ in facie vt d' Jo. an. in c. Dolētes. Jnno. in c. i d' cele miss. Et idē d' Hosti. q̄ si ē tāta diuersaz̄ horaz̄ negligētia q̄ q̄i impossibile ē eas redicē ꝓmutet in aliā pñiaz. ¶ Sz q̄d de illo q̄ ex occupacōne liciti opis vt qz mltū scripsit l' audiuit cōfessiōes l' aliud fecit p q̄d neglexit horas an peccet mortl. Dico nō. qz tal' p ignorātiā pbabilē excusat. de clerico excōicato ministrāte. applica. ¶ Sz querit an tot q̄s petā cōmittit mortalia q̄t horas vnius diei obmisit. Dico q̄ obmittens oēs horas sil' vna die nō peccat nisi vno petō mortali.

Tñ si quis negligit vnã horã vputa primã vl terciã ꝛc et alias ꝓplet eciã peccat mortaliter: ß nõ ita grauit sicut obmittẽs vel negligẽs oẽs horas Vñ vnũ pctñ mortale ẽ ḡuio alio Est ãt veritas q̃ ꝓ neglgẽtia horaꝝ vnio die integre incurrit q̃s mortale grauio q̃z ꝓ negligẽtia vnio hore canonice diei illio q̃ maioꝝ ẽ ꝓtento diuine laudis ĩ toto q̃z in pte. Sz querit an attentio mentꝭ in horis sit necessaria Dico sc̃m Thom. q̃ tripliciter q̃ dupler ẽ Attentio vna q̃ attendit ad vba ne q̃s in eis erret Alia ẽ q̃ attẽditur ad finẽ oꝛõis scz ad deũ et ad rẽ ꝓ q̃ oꝛat q̃ q̃dẽ marie ẽ necessaria Et hãc eciã ydeote habẽ pñt. qñ ergo euagacio mẽtis fit ĩ oꝛõe ex ꝓposito. pctñ est mortale ⁊ impedit oꝛõis fructñ. vñ p̃cipit clericis vt officiũ dñũ q̃ztum deo dederit studiose celebrẽt pie et deuote de cele mis dolẽtes. Hoc ãt cõtingit qñ hoẽ canonice transcurrũt ⁊ sincopãt: l extranea et ꝓphana vana et inhonestaꝝ colloq̃a interm̃iscent vt oꝛ ex ꝓcilio m o vicñ ꝺ cele mis graui in cle. Euagacõ tñ q̃ ẽ pt̃ intentiõz oꝛõis fructñ ñ tollit. qꝛ ꝺt Basi. q̃ cũ hõ ex fragilitate attẽte neq̃t oꝛaẽ deo illud ignoscit. vñ ꝺt glo. v ĩ cle ḡui. prius allegata. q̃ in tali casu satꝭ ẽ ex labijs suis ꝑuiẽ ꝺo in diuinis officijs: litz cor diuertat ad alia sc̃m Inno et Hosti. de cele mis ĩ c dolẽtes q̃ tenent q̃ talis nõ pcãt mortaliter marie cogitãdo spirituale q̃d vl tpale q̃ꝺ de sui natura nõ sit malũ sic ille q̃ in vesp̃is cogitat de sermone faciendo post vesp̃as p̃cipue si eẽt fatigat. de q̃ ꝓ Tho iij ſniaꝝ di xv. Et q̃ꝺ oñibus infertur q̃ si subesꝭ necessitas que dilacõz nõ capit. pñt licite tunc alia negocia exped iri. Scꝺo inferꝭ q̃ si quis studio se incipit legẽ horas et tandẽ in medio erat ß in fine se recolligit merito nõ frustratur apud deũ Rõ qꝛ sp nõ req̃rit intentio per actus essentiales Naz ꝓpheta Dauid dixit de se Cor meũ dereliquit me ps xxxix. Satꝭ eni ẽ q̃ maneat ꝓ vtutẽ. q̃ꝺ fit q̃n cũ bona intẽtiõe q̃s accedit ad oꝛãdũ litz ĩ ꝓsecucõe mẽs ad alia rapiaꝭ

o

Sp̄ eni vis p̄me intentiõis manet: nisi tãta eēt euagatio q̄ attentio oīno p̄iret. Et tūc notū ē qđ ꝺr Cipria. li vi de oꝛõe dñica Vt q̄d audiri postulas a deo cū teipm nõ audis et Cassia. ꝺr Nūq̄d oꝛat eciã q̄sq̄ flexis genub9 si p̄ diuagacõz distrahit Hec in glo magñ i clemẽ. Si dñm: de reliquijs et veneracõe sctõrũ. Et q̄ ptz q̄ hic solũ negligẽtia ac curata et crassa dãnat scõm Jnno i c dolẽtes ¶ Sz q̄d de illo q̄ nõ interfuit i p̄incipio hoꝛe alicuius vt q: neglexit ꝑ nõ malicioſe q: forte taz cito pulſum' nõ audiuit Nunq̄d ille ꝺz p̄incipiũ repetẽ. Dico q̄ nõ oportet a capite incipe nisi magnã p̄tẽ obmittẽt q: tūc debẽt repetẽ do adimplere scõm Jnnoc̄ Et sic̄ dico de fine hoꝛe si q̄s ex necitate erit choꝛ tūc eni residuũ ꝓplek̄ p alios q: oẽs sūt vnũ coꝛp9 in dño de cõstitucõib9. Cũ 'oẽs ¶ Sz q̄d si obmiſſ9 vl̄ neglectus ē vn9 pñs an dẽat fieri repetitõ i choꝛo Dico scõm Jnnoc̄. q̄ nõ ē tãti obmissio vnius psalmi q̄ debẽt repeti si i mineret scãdalũ i ppl'o. Vñ melio ē obmittẽ et nõ repetẽ ꝓp̄t scãdalũ ppl'i q: merito dicerẽt. Ecce clerici nri suſſusi sūt aut ignari neſciẽtes q̄d cã tandũ sit Et q̄ dicto argnẽdi sūt illi cauillatoꝛes nõ cãtoẽs choꝛi q̄ ꝓp̄t vnũ accentũ aut tonũ variatũ l' erratũ faciunt silentiũ. et iterũ reincipiũt q̄ potio9 dicẽdi sūt dinoꝛ turbatoꝛes q̄z cãtoꝛes. Verũtñ vbi ꝺ sine scãdalo fierẽt vt si populo deeſſz melio fit repeticõ psalmi q̄z obmiſſio scõm Joan i c dolentes ¶ Sz queriť an deḡdat9 ab ordie suſpẽſ9 et excõicat9 et q̄libz criminosus teneať ad horas canonicas Dico q̄ sic q̄zdiu toleratur ab eccĩa. q: nõ ꝺz eẽ melioris cõdicõis mal9 q̄z bon9. si ergo bon9 obligať mlto magis mal9 Vñ litz isti amiſcr̄t hõrẽ ñ tñ on9 alias ex malicia cõmodũ reportãt tales. tñ i horis nõ dñt dicẽ dñs vobiſ. ¶ Sz queriť vtr̄ q̄s pl'a hñs bñficia i pl'ib9 eccl'ijs ꝺz pluries horas dicẽ Dico ñ ꝑ solũ simplices: nec obstat illõ Gre Cũ crescũt dona rões eciã crescũt donoꝛ. Jllud eni fit ꝓpter impoſſibilitatẽ facti ad

qđ neđ obligat Videāt tñ tales q̄ diuites sūt qr occupant et subtrahūt alijs paupibus necessaria vt in alijs bonis operibꝰ recōpēsent. Et dz dicē illiꝰ eccie horas i q̄ maiorē hz gradū dignitatis l' officiū vt si es decanꝰ i vna et i alia canonicꝰ dicas horas illiꝰ eccie vbi hēs decanatū vñ qr laudes dat vt vnꝰ hō ideo simplas nō duplas horas dicē teneť. Si eccie diuerse sūt eiusdē dignitatꝫ vel eq̄lia bñficia hz in diuersis: tūc si ē ab vtraq; eccia absens. eligat qđ officiū voluerit. Si tñ hz ecciaz prochialē i vna dioceſi et i alia p̄ bendā dicat horas sc̄m eccie prochialť ꝓsuetudinē. ꝑ q̄ facit illđ Am. Ad q̄zcūq; eccleſiā deueneris eiusdē morem ſua rȳ di illa. Et q̄ infertur sc̄m wilhelmū laudineñ i c digne mi de cele miſ i cle q̄ aduene comedētes carnes l' alia q̄rta feria l' ſabbato i loco vbi nō ē ꝓsuetudo peccarēt. litz i paťa sua comedať de ꝓsuetudie qr debet ſe ꝓformare his cū q̄bꝰ uerſať rȳ di c i et de ſtatu regulariū c ȳ. ¶ Sz querit vtrū monachꝰ exiſtēs p̄latꝰ eccie ſecl'aris reget eā i horis sc̄m ꝓsuetudinē illiꝰ eccie vl' sc̄m officiū monachale. Dico sc̄z Jo an i cle de cele miſ in vbo licite q̄ nō reget eā sc̄z officium monachale ſ sc̄z clericale. hoc vt placē Joh xvi q i c ity Goffredꝰ de ſtatu monachoꝝ i ſūma c ſ nūq̄d ꝛ hoſ in ſūma eiusdē c ȳ. ¶ Sz queritur que ſit ꝓpetēs hora p q̄ libz hora canonica regulariť dicēda Dico q̄ ſeptē ſūt hore canoice ſcz matutinū: prima: tercia: ſexta: nona: veſpe: et cōpletoriū. vt i c i de cele miſ rci di p̄sbiter. Et ſūt iſte hore inſtitute i meōriā paſſionis xp̄i Nā matutinū ſ dicēbāz xp̄i que fuit pꝰ cenā i media nocte Vñ tali hora dz q̄libz dicē matutinū vt ei ꝓueniat illud Media nocte ſurgebā ad ꝓfitendū tibi. Tho tñ vt q̄ ſufficit matutinū dicere pꝰ tres p tes noctis. i. añ auroraz. et hoc hodie approbať q̄i p oēs doctores. Qđ tñ ꝯ mltos ē q̄ cōſumta nocte in potacōe gula et ebrietate: non niſi clara die dicūt matutinū. q̄s arguit illud ꝓphetic̄. Vbi eras cum me laudarēt aſtra matutina

o ij

Contra quos est dectrtalis de cele mis dolentes vbi dr qr tales ĉca comesacões supfluas r pfabulacões illicitas (vt de alijs taceā) fere medietatē noctis expendūt r somno resi duū relinquētes vix ad diuī nū pcentū animū excitāt trās currētes vndiqz ptinua sinco pa matutinū. Prima vero ca nit i aurora orto sole i meōriam resurrectiōis xpi q tūc dr surrexisse qztū ad noticiā mu lierū que orto sole venerūt ad monumētū. Prima ecia hora visꝰ ē in littore post resurrectionē. Prima hora conduxit procurator vinee operarios. Math xx. Et sit laudē homis quā do in pueritia impendit Tercia canitur in meōriā sue crucifixiōis qr tūc est ore blas phemātiū et accusantiū iude orū crucifixꝰ. Tūc ecia spūsā ctū misit aplis Et sit laudem hois i adolescētia. Sexta canitur i meōriale corpalis pas sionis. Tunc enī tenebre facte sunt a sexta hora vsqz ad no nā. Eadē hora discubuit cum discipulis in ascensiōe. Et sit laudē hois in iuventute. No na canitur qr tūc xps emisit spm̄. et latꝰ eiꝰ fuit pforatuz. Vñ pfluxerūt sacramēta sz sanguis i redemcōz: et aq̄ i ab lutiōez Et sit laudē hois i viri litate Vespe dicūt in meōriaz deposicōis xpi de cruce. Et sit laudē hois i senectute. Cōple toriū canit i meōriā sepulture xpi. Et sit laudē hois i decre pita etate. Vnde versus In matutino damnatur tempe xps Qñ surrexit pmā canit ordo fidelis. Tertia cuz canit tūc ē cruciamina passꝰ. Tenebre sūt serta p mūdi cli mata facte. Emissꝰ nona diuinꝰ spūs hora. Vespe claudūt xpi mēbra sepulcro. Xpo bissena custodia ponit hora. Quānis āt horis ꝓpetātibꝰ et distinctis hore canonice in ecclesijs cathedralibꝰ vel col legiatis regularit sūt ꝓplende pt tñ i horis canonicis dicen dis er cā rōnabili vt qr plebanꝰ hz visitaē infirmos r eos pauraē sacramēt l hz audiē ꝓfessiōes et cū hoc aspicē licitos labores corpales oēs ho ras inclusiue dicē ecia añ di ē Silit q̄ hz pdicare l aliqd le gē i facultate vtili scolaribꝰ pt ecia sil añ dicē oēs cōplere.

Qui vero hoc facit causa lasciuie vt sz expedit horis añ diez in die liberiꝰ vacz ocio ⁊ vanitatibus seculi nō ꝑt hoc facē sine pctō scōm Tho. i q. dā qōlibeto. Sūt eciaz aliq̄ q añ mediū noctis oēs horas e uaduūt Et hȳ silit peccāt: cum adhuc nō sunt digesti vt legitur i vitas patꝝ q dazꝰ pater qñ orabat valde mane angelꝰ sibi portabat vuas nō maturas. qñ vero nimis tarde tūc portabat putridas. qñ vero cōpetenti tpe tūc portabat maturas et valētes/Sz ꝙre i qdragesima dicunt vespe añ prandiū ferialibꝰ diebꝰ cum missa. Dico scōm Archi. ꝺ cōse di i Solet eni ieiuniū qdragesiē magis celebrari ad imitacōez xp̄i: et q: xp̄s ieiunauit xl dieb9 et xl noctibus nichil comedēs: debem9 nos toto illo tpe ieiunare nulla die vl horaꝝ comedētes sic ipe nō comedit Et q: hoc facē nō possum9 ꝓpt defectū nature saltem tota die ieiunando volum9 eū imitari. et q: instāte ⁊ vigēte famis necessitate non possum9 expectare vt finiat dies: expectam9 saltē q horę diurnales finiant. horę sz q in die sūt celebrāde q vltima ē officiū vesptinū. Cōpletorium eni qꝺ sequit: licz deputet huic diei q̄i ꝓplens ipam nō tñ decantat in hac die ꝑ post finē ipi9 i principio sequētis diei: q: scōm ꝓputacōz canonicā a vesptino tpe incipit di et sequens. Argu. lxxv. di qꝺ a patrib9. Et iō statutū ē q i qꝺragesima vespe post missaz nonalez statim celebrātur sine intuallo qꝺ nō fit i alijs ieiunijs que non cū tanta di strictiōe ꝑuātur ꝓhec Archi.

De modo dicendi horas canonicas.

Onsequēt dicendū ē de mō legēdi horas canonicas. Est añ modꝰ dicendi horas scōm modū et formaz et dispositōz ecclesie cathedralis si i ea hēatur spēalis rubrica alioquin recurritur ad metropolitanā ecclesiā cuius rubrica ab oib9 ē ꝑuanda vt ꝺr in cōsilio toletano xij di. De hȳs. Qua deficiēte recurritur ad romane ecclesie ꝓsuetudinē ꝓhoc ē ꝙ multos romipetas q̄ in patrijs nris volunt dicē horas canonicas scōm

modū romane curie cū tū ha
beāt ſpēalē modū et formā et
rubricā in eor cathedralibus
aut metropolitanis eccl̄ijs. et
hūj incidūt i penā dicti ꝓſilij
ſtz ſuſpenſiōis a cōione p ſex
mēſes. Nā lic eccīa romana
ſequēda ē in ſacramēt nō tū
in dūis officijs vt notat Jo
an de cele miſc i. Monachi
āt orabūt ſcōm rubricā ſui or
dinis vt ibidē ōr. Sz queri
tur vbi hore canonice ſūt di
cende. Dico in cathedralibus
eccl̄ijs dicēde ſūt ymo eciā in
prochialibꝰ eccl̄ijs ſi fieri ꝑt
ꝓpter inuꝫ illud. In eccleſijs
bñdicite deo. Verumtū quia
curati i prochialibꝰ dūt occu
pari ꝓfeſſionibꝰ et ꝑcuracōe
ſacramētoꝝ taz ēca ſānos q̄z
infirmos iō ſufficit eis orare
priuate in eccl̄ijs l̄ i domibꝰ
dū tū in loco honeſto ſit ꝛ q̄
eto. nō ſic q̄dā diſcoli Jſtue
rūt horas dicēdo pellere ſcro
phas l̄ vaccas ad paſcua et
in pellēdo rūpere vba horaꝝ
p clamoēs et p minacōs vac
caꝝ l̄ ſcrophaꝝ. Quidā eciā i
lecto iacētes appodiati. et qđ
deteriꝰ ē dicē iacētes ſupini i
dorſo poſito libro viatito ſu
pra pectus murmurāt horas
Alij vero de domo i domum
diſcurrētes p villā vl̄ opidū
clamitāt in plateis ſonoroſe
vt more phariſeoꝝ oraē vide
ant. Alij vero añ foēs eccīe ſtā
tes aut i cimiterijs circūeūtes
ſalutantes pſonas ad eccias
deſcēdētes. vñ fit aliqñ vt di
cat. dñs vobiſcū. et reſpōde
at bonū mane dña graciosa
q̄ potiꝰ errare q̄z orare dicēdi
ſūt. Nā hore cū maḡ reuieren
tia et eciā attētiōe dicēde ſūt.
Que āt reuerētia ē in talibus
locis cū tāt ſtrepitibꝰ De q̄
bus ōr Jſi. li de ſūmo bono
Quid ꝓdeſt ſtrepitꝰ labioꝝ
vbi cor ē mutū Sicut enī vox
ſine modulacōe ſit vox porco
rū, ſic oīō ſine deuocōe eſt vox
boum. Et qđ deteriꝰ ē nōnll i
int iſta abhorenda et abho
mināda opa vbi eciā cū cane
loq̄ verēt cū deo i orōe loquū
tur. Certe mentior ſi nō audi
ui quēdā pſbiterū voce alta
veſpas dicē btē vḡinis seden
do i cloaca et purgādo aluū.
Qđ nephas q̄ztū hēat pudo
ris et culpe attendē ꝑt vnuſ
quiſq̄ ſenſatꝰ Jō corrigatur
tā inepta corruptela ne deus

vñ placari debuit acrio quo
cetur. Verūtñ qđ dictū est de
attentiõe interptacõz recipit
mitiorẽ. qz dt To. ij ij q lxxxiij
q litz i oriõib9 priuat debeat
eẽ magr deuocõ et attẽtio oiã
tis. qñ enī sentit abeẽ deuoti
o dimittenda ẽ oriõ Nõ tñ sic
ẽ in horis canonicis i qb9 nõ
req̃rit deuocõ ex necitate debi
ti l' pcepti eccīastici ß ex ꝓsilio
vñ siue sit deuot9 siue nõ ni
chilomī9 sūt horę dicẽde a pſ
biteris alioqn expectãdo duo
cõz q nõ ẽ i ptãte mã raro o-
rarem9 Intẽtio tñ oino req̃ri
tur l' actual' l' habitall' vt sz
intendat deū orare p salute
ppria et alioz. Et p hoc ptz
q sac̃dos oriãs i pcto morta
li q̃uis fruſtrat deuocõne et
grã dei tñ ipe horas dicẽ teue
tur q litz non exaudit p se tñ
exq̃ orat i psona tocij ecclesie
p alijs exauditur. Vñ in hoc
casu ꝓpat faci accẽse q̃ seipaz
ꝓsumit et alijs lucet et canali
qđ alijs aquã influit et in se
putrescit. et cineri seu lixinio
qđ alios mũdat et i se soidi-
dat. p isto igit facit qđ scrip
sit i clemẽ. Jo. an. Si dñus. i
glo. magr vbi querit an oriões
malox ꝓsint his p qbꝰ oriãt
Et dr q sic nisi sciẽt malũ eli
gerẽt Ad hoc ecīa facit qđ scri
bit Archi iij q vij In ꝥuioni-
b9 Facit ecīa ad hoc glo. xlix
di c i vbi dr q si ex ĉta scia eli
gīt mal9 a pplo vt sit moni-
b9 eoz cõformis. notz subdit
alias spūssetus eq̃ p malũ sic
p bonũ opat remissiõz pcõz
vt i q i si fuerit Ar ad hoc vi
q i ex merito viij q i audat.
Vñ illd Grego i pasto. Cũ is
q̃ displitz ad intẽcedẽdũ mittit
irati animi9 ad deteriora puo
cat xlix di c i sic intellige scdz
archi. ad deteriora puocat s.
cõtra eũ q̃ mittit. nõ ꝟ eũ qui
mittit nisi scient mittat indi
gn9 Et sic videt hoc intelligẽ
Hugo Laurẽti9 et Johãnes
maxime qñ scient ordinat in
dign9 aut pſentat ad ordies
aut bñficiũ. His enī modis a
liqs mittitur ad intẽcedendũ
p pplo Sz queritur an horę
canonice legende sūt alta vo
ce vt ab alijs audiãt l' potiꝰ
submisse vt a solo deo audi
ant Dico scdz Jo. an i dicta
glo magr q litz deꝰ agnoscat
cordis deuocõz nõ tñ furstra
vox adiungit vñ dicũt theo

logi. q; or̃ q̃ fit p̄ ministros
eccl'ie. i. p̄sbiteros. q̃lis ē i ho
ris canonicis iō fit vocalit et
exp̄sse. q; tal' orat i psona to
ci9 eccie ac ppli vñ vt ppl'o i
notescat q; p eo orat sac̃dos:
merito fit exp̄sse et vocaliter
or̃: tñ nō ē sic de illa q̃ priua
te fit p alio De necessitate ad
iugit tñ vor; prime ad excitā
dñ interiorē ꝺuocoz. ꝟbis enī
et signis nos metipos interi9
excitam9 ad sctm̃ desideriuz
augēdū vt ꝺt Au. ad pbam.
que fuit vxor Adamsi. pcōsul'
vt ꝺt Jsi. li v virox illustriuz
Scḋo ad reddicōez debiti: vt
sz ꝑuiat deo oās scm̃ se to
tū i corde ⁊ corpe de ꝑse di v
Nūq̃d. Tertio ex q̃dā redun
dātia aꝺ aia i corp9 ex vehe-
mēti affectiōe Vñ ps̄ psal. xv
Letatū ē cor meū ⁊ exultauit
lingua mea ⁊c ¶ Set tūc queri
tur an accoliti teneāt dicē vij
psalmos Dico scm̃ Paulum
aliud q; sic q; exq̃ dicūtur cle-
rici acleros qꝺ ē sors q; in sor
tem et i pte dñi sūt vocatur: rō
nabile videtur vt dicāt aliq̃ꝺ
rōe sui officij Hoc tñ depēꝺz
ad ꝑsuetudinē an singul' die
b9 an tñ festiuis dicē dēant
Est tñ ꝑsonū rōi q; q̃ nō stu-
dent in scolis aut studijs vt
singlis diebꝰ or̃et septē psal
mos. iuxt illꝺ Am. q; sp pecco
debeo sp hrē medicinā. ꝺ ꝑse
di ij i fi. ¶ Sz querit an sacer
dos teneāt ad horas bt̄e ṽgis
marie. Dico q; sic litz nō de iu
re tñ de optima cōsuetudie q̃
iā p lege putāda ē vt ꝺt Aug
ad ꝑsulariū p̄sbiterꝫ xij di in
his rebꝰ vñ i hoc casu nō va
let eoꝝ excusacō q̃ dicūt q; ho
re bt̄e ṽginis nō p̄cipiūt p a
liquā ꝑstitucōz autenticā eccie
vniuersal'. nec p sacrā scriptu
rā ergo sūt i bñplacito Quib9
rñdēdñ ē q; mlta fiūt in eccia
ꝺi q̃ ñ sūt de institucōe eccie l'
p̄cepto scripte ꝫ ex solo ꝑsue-
tudis vsu antiq̃: q̃ p̄termitti
nll'o mō dñt sine pclo salut
vt signacō crucis q̃ fideles si-
gnātur' ṽba plita orōis sup
panē ⁊ sup calicē. būdictio fō
tis. trina vnctio olei illox q̃s
baptisam9 q̃ oia vt ꝺt Aug
xi disti. Ecclesiasticax. obser-
uata sūt reuerēt a pri9 ma-
gis silētio q̃z publicata scrip
to vt dicit Paul9 ꝺ leazarijs
Stephan9 puincial' gētin9
in clemē. graui. de cele mis. q;

vbi ē ꝓsuetudo q̄ plati ⁊ maiores eccīarū dicūt horas btē vginis obmittētes eas peccāt mortlr: nisi subsit cā rōnabilis. ¶Sz an iste hore dñt dici in festis btē vgis ex̄q̄ totū officium tūc ē de btā vgie. Dico q̄ ibi recurrēdū ē ad ꝓsuetudinē cathedralis eccie Nā i q̄busdā eccl̄iis dicunt nō obstāte officio solēnitatis in q̄busdā non Et sic stat ꝓsuetudini eccie cathedralis q̄ ē mr̄ oīum inferiorū a q̄ nō litz discedē r̄ij di nō detz ¶Sz an oēs sacerdotes tenēt ad vigilias mortuorū. Dico sēz wilhelmū q̄ curati tenent ad vigilias mortuorū ordinarias iux̄ ꝓsuetudinē ecclesie cathedralis vbi ē ꝓsuetudo q̄ maiores plati dicāt vigilias singl̄ diebꝰ q̄dragesiē in aduētu et in vigiliis apl̄orū debēt eciā ipi curati dicē vbicūq̄ sint sine c̄ca eccias ꝑpr̄as sine in studiis Verūtū ad ex̄ordinarias nō tenēt sēz ipz curati i studiis existentes aut alij bñficiati. Extraordinarie vocātur q̄ dicūt spēalit̄ p aia cuiuslibz defuncti ad q̄s solū illi astringūt q̄ c̄ca eccias sūt pñtes. silit̄ q̄ in illis sūt in anniuersarijs defunctorū ¶Vñ vlteriꝰ querit an aliq̄s dicendo horas de sctis l̄ō martiribꝰ q̄ñ dicende essent de feria peccet mortalit̄ Dico litz sēz wilhelmū nō refert ꝑ q̄s psalmos laudet deꝰ. tñ determinatio eccie maioris ē seq̄zda. nā sēz ꝓsuetudinē eccie maioris iustū ē vt vnusquisq̄ inde sumat regulas magisterij vnō hōris ꝓsecracōez accepit r̄ij di de his Et bern̄. dt Spūsctūs illas horas g̃tas nō recipit q̄ q̄m̄ aliud q̄z debes: neglecto eo q̄ debes obtuleris. Et illō viciū reꝑbat exp̄sse de ꝓse di. v in dic. vbi dt Grego. septiꝰ q̄ illi q̄ i diebꝰ q̄tidianis tres tm̄m̄ō lectiones legūt. nō ex regl̄a sctōr patr̄ ꝑ ex fastidio et negligētia ꝑbātur hoc facē ¶Sz q̄d de illis q̄ dicūt novas hist̄orias nō ap̄ꝑbatas ꝑ ep̄m. Dico q̄ peccāt mortalit̄ sēz Bern̄. sup can. ꝑmōe r̄r̄vi vbi dt q̄ q̄cq̄d sine volūtate supioris fit vane gl̄e deputabit̄ nō mercedi. Eps tñ i ducē ꝑt cōsuetudinē nouā in eccia sua q̄ ad officia celebranda r̄ij di nouit et de ꝓse di iij c i. Et exp̄sse i glo. r̄ci di eleute

sup vbo vigilijs. qđ sic intelligitur scđm Archi. ibidez q epi in hijs que circa solēnitatem ecclesie tm̄ psistūt que cō suetudine nō p̄cepto maioꝝ sunt introducta mutare pñt et statuere vt ōt Jacobus de alberga. Statutū tm̄ ab epis l' sctis patribꝰ nō pñt immutare. hec ibidē. ¶ Sz q̄d de illis q̄ obmittūt dicē suffragia sctōꝝ Dico q peccāt si hoc faciūt ꝓtra cōsuetudinē ecclesie cathedra vt̄ dictū ē scđz paulū aluor q ꝓtemtores laudabilis cōsuetudinis sic et legis puniuntur di ri. Jn hijs. Et hoc si faciūt ex negligētia affectata q nō curāt. vel vt citiꝰ pcurrāt horas et vacent potibꝰ vel ocio ꝛc ¶ Sz q̄d de illo q̄ prius orauit cōpletoriū q̄z vespas vtrū teneat redicē vero mō. Dico scđm paulum vbi supꝛ q nō tenetur ꝑ caute implebit vespas q̄s incaute obmisit et penitebit de negligentia. ¶ Sz queriꝫ an dicē pꝛ nr̄ ante horas et post sit p̄ceptū. Dico q hoc post horas erꝛsse p̄cipitur in cōsilio gerundensi de cōse di v c Jd semp vbi sic dicit. Illud sem per placuit obseruari vt omnibꝰ diebus post matutinas et vespas: oꝛō dñica a sacdote ꝓferatur. Ante vero horas dicere pater noster: litz nō appareat eē p̄ceptū scriptū: apparet tm̄ licitū dignū et iustū Nam prius inuocandus est oim rerū pater. quo ptermisso nullū rite fundatur exordium. vt dicit Boetiꝰ in de cōsolacōe philosophie libꝛo iij. Rationabile aūt est vt prius oꝛō illa p̄cedat quā auctor salutis dictauit et instituit: q̄z ille quas sancti patres postea dictauerūt. Jtem expedit prius petere ea que magis necessaria sunt et vtilia ad salutē q̄z que sunt minꝰ necessaria Magis aūt necessaria sūt ea que ponūtur in dñica oꝛōne et vtilia q̄z que ponūtur in alijs: cum ibi sūma tocius salutis et pfectionis cōsistat Petimus enī ibi sanctificari nomē dei ī nobis et aduenire regnū celorum: quod primo eē querendum saluator docuit vt habetur Mathei vi. Jtez cōsilium est vt illa oꝛō p̄mittatur que disponit hoiez et aptum reddit humiliando ad

effectum oronis cõsequendus huiusmodi aũt est oratio dominica: in qua petim⁹ dimitti nobis debita nrã. et a malo liberari. quibus nondum expeditis orationis effectus frustraretur. nisi enĩ pri⁹ nobis debita dimitterentur: et a malo culpe liberaremur nullatenus aliq̃d impetraremus cũ dicit Johã. ix. De⁹ pctõres nõ exaudit: Et psalmista Peccatori dixit deus q̃re tu enarras iusticias meas: et assumis testamẽtũ meũ p os tuũ Adiũgitur ecia Aue maria in principio horaꝝ. q: dignũ est vt illã salutem⁹ in principio nri opis p quã sal⁹ nrã exordiũ sumsit. Dicit enĩ Bernar q: de⁹ nichil nos vult hrẽ salutẽ q̃ p man⁹ Marie non trãsierit Aliq̃ vero inciptunt horas p illũ vsiclm. Sancti spũs assit nobis grã Sz nõ ẽ vis Ego incipio p Aue maria Jsta rõe: q: nec grã spũsã eti me posse obtinere puto sine Marie suffragio. Jdeoq̃ ad eam primo recurro quia impetrare nisi per eam melius non dubito.

¶ Finit talis tractatulus.

¶ Jncipit tractatus Cancellarij parisiensis de modo bene moriendi.

Jveraces fideleſq̃ amici alicui⁹ egroti curaꝝ diligẽti⁹ agãt pro vita corporali. fragili. defectibili atq̃ mortali cõseruanda. Multo fort⁹ de⁹ et charitas exigunt a nobis pro salute sua spũali solicitudinẽ gerere speciales Jn hac enĩ extrema mortis necessitate fidelis ꝓbatur amicus Quippe nullũ op⁹ misericordie maius siue ꝓmodius qõ et tanti apud deum meriti et amplioris frequenter estimatur quẽadmodũ psone dominri saluatoris hiesu xpi si in terris nobiscũ degeret impensus seruitiũ corpale. Cui⁹ nobilẽ cura fuit pñti scripto ꝓponẽ breuem quendaꝝ exhortacõis modũ habendũ ẽca eos qui sunt in mortis periclo aut articulo cõstituti Valentẽ eciaꝝ generalit⁹ oĩibus katholicis ad artẽ et noticiã bene moriẽdi cõquirendi. Cõtinet autez hoc opusculum breue quatuor pticulas siz exhortacões. interrogationes: Orationes et

obſeruacõs Prima pſs ꝓtinet quatuor exhortacões. qrũ Prima ē Amice dilecte aut dilctã ꝯſidera nos oēs ſubiectos eē potēti manui dei et ipi⁹ volũtati. Oēs nos cuiuſcũqz cõditiõis aut ſtat⁹ Reges Principes diuites et paupes mortis tributũ ſoluere neceſſe eſt. Venim⁹ in mũdũ pegrinoꝝ more: vt ex eo tranſeam⁹: nõ vt mãſiõez in eo ſtabiliam⁹. quin pot⁹ vt hic bene et meritorie viuẽtes et deo ſuiẽtes horribiles inferni penas euitem⁹. et gl'am eternã hẽam⁹ Prima exhortacõ Recognoſce diligẽt cuz grãrũactiõe a deo tibi ꝯceſſa bñficia q tibi eciã i hac extrema hora ſui cognitiõez dedit: nec te morte ſubita ꝓoccupauit Grãs p his et pro alijs immmeris donis nũc eidẽ refer: ad ſuã infinitã miſericordiã ꝯfugiẽs et de cõmiſſis a te crimin⁹ veniaz hũilit poſces. Solicite cogita te in vita tua plima delicta p petraſſe q̃bus penã ferre meruiſti vñ et hui⁹ infirmitatis et mortis dolorẽ pacient tolerare debes: rogãs deũ vt pñt doloris acerbitas remiſſionez opetur pcõz tuorũz. Et purgatorij horribilis cruciat⁹ in hãc afflictionẽ tuã p ſuã miſericordiã ꝯmutet Tolerabili⁹ nãqz eſt hic pñtialit q̃z in futuro puniri. q ſi ſic corde contrito pecieris penã neceſſariã tãqz volũtariã feres et oñez culpã remittet deus: certuſqz paradiſuz introibis. Alioquĩ p impacientiã ekñã damnacõez incurres. Sup omnia in hac extrema hora conſtitut⁹ meditare circa tuã ſpẽalez ſalutez Nũqz enim fortaſſis in futuro huius meditacionis cõtinget oportunitas: oñez aliaz ſolicitudinẽ rerũ terrenarũ relinque: relinqui neceſſe ẽ que eciã ab infernali ꝑcipicio currẽtez eripere nõ valeãt: plena fide te deo cõmitte: et ei q̃ omnipotens eſt te et tua et tuorum regenda pbe. Oñez p terea cogitatũ tuũ in eum dirige. aſtantes ſolũmõ et ſupſtites rogans vt p ſalute tua deũ exorent. ¶ Secũda pars ſer hz interrogatiões Interogacõ prima. Dilecte aut dilecta vis mori et viuere in ſolidate fidei chriſtiane reſpectũ dei ⁊ dñi nri hieſu xpi tanqz

verus fidelis et obediens sancte matris ecclie filio Rñdeat Volo. Petis a deo veniã peccatoꝝ tuoꝝ ꝓmissoꝝ q̃ cõtra eiusdẽ amorẽ maiestatẽ atq̃ bonitatẽ egeris et eũ nec ꝓut debebas honorasti. Respondeat. Peto. Habes ne sincerũ ꝓpositum et explicitam volũtatem vitam tuam in melius cõmutare. si vita comes sup fuerit Rñdeat. habeo. Roges eciã deũ vt tibi grãz pstet hoc ꝓpositũ cõtinuãdi et nõ recidiuãdi verãq̃ cõtritionez habendi. Es ne ꝛscio tibi ꝑpi alicuio petũ mortalis de q̃ non sis cõfessꝰ. Optas eciã cor tuum illuminari ad oblitoꝝ criminũ Si q̃ sint. Hñdã noticiam et sic tu libenꝫ cõsitẽs ea. Indulges omnib9 in corde tuo q̃ tibi nocumentũ intulerũt ob veneracõez et amorẽ dñi nri hiesu xpi a q̃ et veniã speras. Petas similiter indulgeri tibi et remitti ab hijs q̃s vbis et factis lesisti. Vis ablata p te restitui integralit̃ q̃ztũ ad id teneris iurta tuarũ facultatũ valorem eciã vsq̃ ad omniũ bonoꝝ tuoꝝ cessionẽ ac renũctiacõez vbi alias fieri nõ valeret et coram deo et hoñib9 veniaz iniurie petis. Ad has oñes interrogacõnes ꝓmissas affirmatiue repõdeat Volo

¶ Tertia ps breues mistret orõnes. Primo dicat infirmo ex corde deum oras Deꝰ meꝰ pijssime pr̃ miserẽ mei Deus meꝰ pijssime pr̃ in manꝰ tuas ꝓmendo spm̃ meũ Pater misericordiarũ misericordiaz fac huic paupcule creature tue Adiuua me nũc eciã in hac vltima necessitate. Succurre iam anime egenti et desolate vt nõ a canib9 infernalib9 devoretur Dulcissime hiesu ob honorẽ et vtutẽ tue benedicte passionis iube me recipi intra numerũ electorum tuoꝝ Saluatoꝛ meꝰ ac redẽtoꝛ redde me totũ tibi: nõ me rennuas: ad te venio nõ me repellas Domine paradisiũ tuum postulo: non ob valorẽ meritoꝝ meorum ſ in virtute et efficacia tue benedicte et sanctissime passionis per quam me miserum redimere voluisti ex amore tuo excellẽti ac feruenti: et michi paradisum emere dignatus es precio sanguis tui; ipiꝰ gaudia

michi ꝓferre festina. ppt̄ quē
nec tue diuitie aut potētia mi
nuitur: nec ipe padiso angu
stio: aut mino: innouetur.
¶ Salutet post hec btāz virgi
nem dicēs Regina celoꝝ ma
ter misericordie: cōfugiū pctō
rū: recōcilia me vnigenito fili
o tuo: eio clementiā ꝑ me in
digno pctōe impetra: vt ob
amo:ez tui mea remittat cri
mina. ¶ Angelos dehinc p̄cipio
inuitet inquiēs Spūs celoꝝ
angeli btissimi assistite mihi
q̄eso migranti ex hoc seculo
et potent̄ me eripite ab oīm
aduersario ꝝ insidijs: et aiaz
meā in vrā ꝓsortiū assumite
Tu p̄cipue āgele bone custos
meo. ¶ Post hoc inquiratur
ab infirmo cui sctō aut sctā
rū magis devoto exiterit vt
illi p̄cez offerat dicēdo. O glo
riosissime sctē l̄ sctā N singu
larem in te dum viuerē spem
et cōfidentiā reposui: succurre
nūc michi in hoc extremo ne
cessitatis articulo laboranti:
nūc auxiliū necitas supia mo
dū instat et hora iā i adiuto
riū meū intēde ¶ Quarta ps
cōtinet quasdaz obseruacōes
vt sciat̄ qualis modo ⁊ vsus
p̄dictoꝝ habendo sit. Si pa
ciens nōdū eukaristiaz seu ex
tremā vnctionē susceperit in
terrogetur ab eo an eadē sa
cramēta devote ē paratꝰ reci
pere Si ecia sup interrogacō
nibꝰ p̄missis veri similit̄ ap
pareāt respōsiones pacientis
nō vsq; quaq; sufficientes ex
istere. remediū apponat̄ quā
tū illud ꝓmodosius fieri po
terit: vel p ministracōez sacra
mentoꝝ Cōfessionis Eukā
ristie aut extreme vnctionis.
Vel eidē ministrando pericu
lū qđ incurrit ñ plene satisfa
ciendo peticionibus sup fide
sua et salute ꝓscientie platis
Moneaturq; vt decedat tan
q̄z verꝰ et fidelis xp̄ianꝰ. At
tendatur an ipe infirmꝰ excō
municatiōis vinclo astrictꝰ
teneat̄ vt ꝓpterea se submit
tat totis viribꝰ ordiacōi san
cte matris ecclesie vt soluat̄.
Si moriturꝰ plitū tpis spa
ciū ad suā recollectionem ha
bet vt nō morte festina p̄ue
niretur legende forent coram
eo ab astātibꝰ hystorie et ora
nes devote i q̄bꝰ sanus plus
delectabat̄ vel recēsenda eēnt
dina p̄cepta vt ꝓfundiꝰ me-

dicet si qđ aduersꝰ ea negliēs oblitꝰ deliquerit. vel silis coꝝ eo instructio recitet. Si patiens vsuꝫ loquēdi pdidit hꝫ tñ sanā et integrā noticiā ad interrogacōes sibi fctās: l' orōes coraz eo recitatas signo aliq̄ exterioꝛi l' solo cordis ꝛ sensu rndeat hoc eni sufficit ad salutem. Pñtet infirmo ymago crucifixi l' alteriꝰ sci quē sanus et incolumis specialit reuerabatur. Si oia pmissa dici breuitas vite finat ꝓponende sunt orōes ille pfertim que saluatoꝛi nrō hiesu xpo dirigāt. Nullatenꝰ aut minime (si fieri possit) moriēti amici carnales: vxoꝛ: liberi vel diuitie ad meōriā reducāt nisi inq̄ztum exigit patientis spūalis sanitas et dum alias ꝓuenient dimitti nequit. Nō detur infirmo nimia spes coꝛpalis salutis cōsequende. Ingeratur eidez potiꝰ monitio superiꝰ explicata. Sepe eni p vnā talē monitiōez falsamq̄ ꝛsolacōem et incertā sanitatis coꝛpis ꝛfidentiā: certaz incurrit hō damnacōez. Quinimo hortandꝰ ē pacies vt p ꝛfessionē et ꝛtricōez aie sanitatem ꝓcuret quod ad salutem coꝛporis (si sibi expediēs fuerit) valere poterit. Et inde securioꝛ et quietioꝛ erit. Quia vero coꝛpalis infirmitas et anime languoꝛe sepe ortum habet. Papa per exp̄ssam decretalez cuilibet medico coꝛpis districte p̄cipit: ne cuiq̄z egroto coꝛpoream cōferat medicinam: priusq̄z de spūalis medici cōfessoꝛis sꝛz inquisitione eundem monuerit. Hinc expediens videretur vt in quibuslibet pauperum hospitalibus vel domibus: dei statuto firmaretur: ne quis ibidez eger suscipi posset qui non prius primo ingressus die confessionem faceret. vel ydoneo sacerdoti ad hocipsum deputato paratus confiteri se cōtinuo presentaret. Sicut in domo dei Parisius laudabiliter obseruatur.

Explicit Tractatulus Cancellarij Parisiensis de modo bene moriendi.

A 977695

1137

LAGG

AC 1157

colorchecker DIGITAL SG
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
A
B
C
D
E
F
G
H
I
J
K
L
M
N
calibrite
X-rite ColorCheckerSG S/N:151021-1259 Data 15.10.21 Item No.:MX-7181
mm
0
1
2
3
4
5
6